

**İSTANBUL
SERBEST MUHASEBECİ
MALİ MÜŞAVİRLER ODASI**

**5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE
GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU İLE
DİĞER BAZI KANUNLARDA DEĞİŞLİK YAPAN 5754 SAYILI KANUN
(KARŞILAŞTIRMALI VE AÇIKLAMALI)**

**Resul KURT
Sosyal Güvenlik Kurumu
Başmüfettişi**

**İSTANBUL
MAYIS / 2008**

Kapak Tasarım ve Uygulama: Evren Günay

Baskı ve Cilt

EUROMAT ENTEGRE MATBAACILIK ANONİM ŞİRKETİ

Sanayi Caddesi No: 17 34510 Çobançeşme-Yenibosna/İSTANBUL Tel: (0212) 451 70 70 (pbx) Faks: (0212) 451 70 55

www.euromat.com.tr/euromat@euromat.com.tr

İSMMMO

Kurtuluş Caddesi No: 152 Kurtuluş-Şişli/İSTANBUL

Telefon: (0212) 315 84 00 Faks: (0212) 343 47 80 E-mail: ismmmo@ismmmo.org.tr

Yayımda Kataloglama Bilgisi

Kurt, Resul

5510 Sayılı sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanunu ile diğer bazı kanunlarda değişiklik yapan 5754 sayılı kanun: (karşılaştırmalı ve açıklamalı)/ Resul Kurt. -- İstanbul : İSMMMO, 2008

285 s. 21x30 sm.-- (İSMMMO yayınları, 110)

ISBN: 978-975-555-156-2

1. Sosyal Güvenlik 2. Sağlık Sigortası 3. Sosyal Sigorta

344.02

© Copyright

Yayın ve sair hakları yazarına ve İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'na (İSMMMO) aittir. Bu kitabın tümü ya da bir kısmı yazarın yazılı izni alınmadan basılamaz, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya ve tercüme edilemez, çoğaltılamaz ve manyetik ortamlara aktarılamaz.

5846 sayılı ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat eserleri ve Türk Ticaret Yasası gereğince fotokopi, tarama, yazma vesair başka bir şekilde çoğaltarak satın alan, satan veya bir kitaptan yazarın yazılı izni olmadan alıntı yapan kişi ve kurumlar;

- Her bir kopya için 2 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası (para cezasına çevrilmeksizin),
- 10 bin YTL'den 150 bin YTL'ye kadar mahkemenin karar vereceği para cezası,
- Meslekten men ve kopyalama ve basım cihazlarına el konulması, cezaları ile cezalandırılırlar.

İstanbul
Mayıs/2008

SUNUŞ

Şüphesiz SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'nın birbirinden farklı uygulamalarının meydana getirdiği rahatsızlıkların giderilmesinde kamuoyunda sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu önemli bir kırılma noktası olacaktır. Böylece, çalışanlar arasında memur, işçi, köylü, esnaf ve işadami statüsünden kaynaklanan haksız ve anlamsız ayrımcılık sona erdirilecekti.

Çalışanların eşit kurallara tabi olması ve aynı haklara kavuşturulması amacıyla hazırlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortasının hazırlanması sürecinde sosyal tarafların görüşleri yeterince dikkate alınmadan dar bir kadroyla gerçekleştirilmiştir.

Bu nedenle sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu eksik, yetersiz, anlaşılmaz, belirsiz, karmaşık ve atıf maddeleri fazla olan bir yapıdadır. Öyle ki, konunun uzmanları bile, 5510 sayılı Kanunla getirilen düzenlemeleri anlamakta zorlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin, 5510 sayılı Kanunun bazı maddelerini iptal etmesi, bazı maddelerinin de yürürlüğünü durdurmasının ardından "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu"nun yürürlük tarihi önce 01.07.2007, bilahare 01.01.2008, daha sonra 01.06.2008 olarak değiştirilmişti. Ancak, 5754 sayılı Kanunla yürürlük maddesinde değişiklikler yapılarak yasanın büyük bölümünün 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe gireceği öngörülmüştür.

5754 sayılı Kanunla, 5510 sayılı Kanunda, adeta yasanın neredeyse tamamına yakın maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. 5754 sayılı Kanun, 08.05.2008 tarih ve 26870 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Özellikle, sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile yapılan düzenlemelerin kamuoyunda yeterince açıklığa kavuşturulması ve meslek mensuplarının 5510 sayılı Kanun ile getirilen yeni düzenlemelere kolay uyum gösterebilmeleri amacıyla böyle bir eserin hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur.

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanununu Değiştiren 5754 Sayılı Kanun (Karşılaştırmalı Ve Açıklamalı) isimli bu çalışmayı kısa bir sürede hazırlayarak, hem meslek mensuplarının hem de ilgililerin istifadesine sunan **SGK Başmüfettişi sayın Resul KURT'a İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası** olarak teşekkür ederiz.

Yahya ARIKAN
İSMMMO Başkanı

ÖNSÖZ

5510 sayılı yasayla, sosyal güvenlik sistemimizde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu nedenle, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerinin kamuoyuna ve özellikle bu yasanın uygulanmasında işçi ve işveren arasında bir köprü vazifesi gören Meslek Mensupları ile konuya ilgili tüm kesimlerin yararlanabilmesi amacıyla “**5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapan 5754 Sayılı Kanun (Karşılaştırmalı Ve Açıklamalı)**” adlı bu çalışma yapılmıştır.

5502 sayılı kanundan sonra Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ortadan kaldırılıp bu kurumların yerine, “Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı” kurularak norm ve standart birliği sağlanması yönünde önemli bir adım atılarak sosyal güvenlik kurumları tek çatı altında toplanmıştır. 5502 sayılı "Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu" ve bu kurumun uygulayacağı 5510 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu" ile "Sosyal Güvenlik Reformu"nun ilk iki ayağı tamamlanmıştı. Sosyal Yardımlar ve Primsiz Ödemeler Kanunu'nun çıkarıldığında reform tamamlanmış olacak.

Her zaman, eğitime yaptıkları katkı nedeniyle toplumun tüm kesimlerinin beğenisini kazanan İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yönetim Kuruluna ve Oda Başkanı Sayın Yahya Arıkan'a, bu eserin kısa bir sürede hazırlanarak yayınlanmasını sağlamaları dolayısıyla teşekkür ederim.

Resul KURT
15.05.2008/Fatih

RESUL KURT

www.resulkurt.com

info@resulkurt.com

1971 yılında Adıyaman'da doğdu. İlköğretimini Adıyaman 12 Eylül İlkokulunda, Orta Öğrenimini Gazi Ortaokulunda ve Adıyaman Lisesi'nde tamamladı.

1992 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu. 06.03.1995 tarihinde SSK Genel Müdürlüğü Sigorta Teftiş Kurulu'nda Sigorta Müfettiş Yardımcısı olarak göreve başladı. 1996 yılında Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sosyal Sigortacılık Anabilim dalında Yüksek Lisans eğitimine devam etti. 1999 yılında Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sosyal Sigortacılık Anabilim dalında Yüksek Lisans eğitimini tamamlayarak Sosyal Sigortacılık Bilim Uzmanı oldu. 2002 yılında başladığı Marmara Üniversitesi Mali Hukuk Doktora programında eğitimi devam etmektedir.

3 yıllık Müfettiş Yardımcılığı dönemini müteakip yeterli sınavında başarılı olarak 1998 yılında Sigorta Müfettişliğine atandı. Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Sigorta Teftiş Kurulu Başkanlığında Sigorta Müfettişi olarak çalıştı. 2006-2007 yıllarında Sosyal Güvenlik Kurumu Başkan Danışmanlığı görevinde bulundu. Halen Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığında Başmüfettiş olarak görevini sürdürmektedir. Ayrıca, Marmara Üniversitesi SBMYO Öğretim Görevlisidir. Evli ve İki çocuk sahibi olup İngilizce bilmektedir.

ESERLERİ

Yüksek Lisans Tezi

1- Sosyal Sigortalarda Denetim ve Özel Bir Denetim Yöntemi Olarak Asgari İşçilik Uygulaması (Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 1999, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Yayınlanmış Kitapları

- 1- Yargı Kararlarıyla Donatılmış SSK ve Bağ-Kur Yasası, (Alfa Yayınları - 1998)
- 2- Soru ve Cevaplarla Türk Sosyal Güvenlik Mevzuatı, (İSMMMOMO Yayını - 2002)
- 3- İş Hukuku ve Sosyal Sigorta Mevzuatında Usul ve Esaslar, (İSMMMOMO Yayını – 2. Baskı 2003).
- 4- Açıklamalı Karşılaştırmalı 4857 Sayılı İş Kanunu, (İSMMMOMO Yayını - 2003).
- 5- 4857 Sayılı İş Kanunu Açıklama ve Yorumu, (Süryay Diyalog Dergisi Özel Ek - 2003).
- 6- Sosyal Güvenlik Rehberi, İSMMMOMO Mali Çözüm Dergisi Özel Ek - 2005).
- 7- İş ve Sosyal Güvenlik Mevzuatında İşveren Yükümlülükleri ve 2005 Yılında Uygulanacak Para Cezaları, (Süryay Diyalog Dergisi Özel Ek - 2005)
- 8- İş Hukuku Mevzuatında Usul ve Esaslar, (İSMMMOMO Yayını – 1. Baskı 2006)

Yayınlanmış Makaleleri

- 1- Diyalog,
- 2- Yaklaşım,
- 3- Sosyal Güvenlik Dünyası,
- 4- Vergi Dünyası,
- 5- Mali Kılavuz,
- 6- Mali Çözüm,
- 7- Legal Mali Hukuk,

Gibi mesleki dergilerde yayınlanmış 200'ün üzerinde makalesi bulunmaktadır.

Gazete Yazıları

Dünya Gazetesi (Cuma) ve **Star Gazetesi**nde (Perşembe-Cumartesi) günlük köşe yazıları yazmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş	3
Önsöz	4

BİRİNCİ KISIM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

<u>Başlık</u>	<u>Madde No</u>	<u>Sayfa No</u>
Amaç	MADDE 1-	16
Kapsam	MADDE 2-	17
Tanımlar	MADDE 3-	18

İKİNCİ KISIM Sosyal Sigorta Hükümleri BİRİNCİ BÖLÜM Sigortalılara İlişkin Hükümler

Sigortalı sayılanlar	MADDE 4-	22
Bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar	MADDE 5-	26
Sigortalı sayılmayanlar	MADDE 6-	28
Sigortalılığın başlangıcı	MADDE 7-	30
Sigortalı bildirim ve tescili	MADDE 8-	31
Sigortalılığın sona ermesi	MADDE 9-	34
Sigortalıların işleri nedeniyle geçici olarak yurt dışında bulunmaları	MADDE 10-	37

İKİNCİ BÖLÜM İşyerleri ve İşverenlere İlişkin Hükümler

İşyeri, işyerinin bildirilmesi, devri, intikali ve nakli	MADDE 11-	38
İşveren, işveren vekili, geçici iş ilişkisi kurulan işveren ve alt işveren	MADDE 12-	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Hizmet Akdiyle veya Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışan Sigortalıların Tabi Olduğu Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri

İş kazasının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması	MADDE 13-	44
Meslek hastalığının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması	MADDE 14-	46
Hastalık ve analık hali	MADDE 15-	48
İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasından sağlanan haklar	MADDE 16-	49
Ödenek ve gelirlere esas tutulacak günlük kazanç	MADDE 17-	51
Geçici iş göremezlik ödeneği	MADDE 18-	52
Sürekli iş göremezlik gelirin hak kazanma, hesaplanması, başlangıcı ve birden çok iş kazası ve meslek hastalığı hali	MADDE 19-	54
Hak sahiplerine gelir bağlanması, evlenme ve cenaze ödenekleri	MADDE 20-	56

Başlık

İş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık bakımından işverenin ve üçüncü kişilerin sorumluluğu
Sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle tedavi süresinin uzaması, iş göremezliğinin artması
Süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumluluk
Kısa vadeli sigorta kollarında dikkate alınmayan süreler

Madde No

MADDE 21-
MADDE 22-
MADDE 23-
MADDE 24-

Sayfa No

58
60
62
63

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Uzun Vadeli Sigorta Hükümleri**

Malûl sayılma
Malûllük sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları
Malûllük aylığının hesaplanması, başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması
Yaşlılık sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları
Yaşlılık aylığının hesaplanması
Yaşlılık aylığının başlangıcı, kesilmesi veya sosyal güvenlik destek primi ödenmesi
Yaşlılık toptan ödemesi ve ihya
Ölüm sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları
Ölüm sigortasından bağlanacak aylığın hesaplanması
Ölüm aylığının hak sahiplerine paylaşılması
Hak sahiplerinin aylıklarının başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması
Ölüme bağlı toptan ödeme ve ihya
Evllenme ve cenaze ödeneği
Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi
Uzun vadeli sigorta kolları bakımından üçüncü kişinin sorumluluğu
Fiilî hizmet süresi zammı
Sigortalıların borçlanabileceği süreler
Bildirim

MADDE 25-
MADDE 26-
MADDE 27-
MADDE 28-
MADDE 29-
MADDE 30-
MADDE 31-
MADDE 32 -
MADDE 33-
MADDE 34-
MADDE 35-
MADDE 36-
MADDE 37-
MADDE 38-
MADDE 39-
MADDE 40-
MADDE 41-
MADDE 42-

64
66
67
69
72
74
77
78
80
81
83
84
85
87
88
89
95
97

**BEŞİNCİ BÖLÜM
Kamu Görevlilerine İlişkin Hükümler**

Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve
Başbakanlık görevinde bulunanların aylıkları
Bazı kamu görevlilerine yaşlılık aylığı bağlanacak haller
Kanunları gereğince görevden uzaklaştırılanlar, tutuklananlar veya
görevine son verilenlerin sigortalılıkları ve primleri
Bazı kamu görevlilerinin prime esas kazançları ve prime esas kazanç üst sınırı
Vazife malûllüğü, harp malûllüğü ile harp malûllerine verilecek malûllük zammı ve vazife
malûllerine verilecek sürekli iş göremezlik geliri karşılığı
Kamu görevlilerinin emekliye sevk onayları
İtibarı hizmet süreleri ve itibarı hizmet süresi primi

MADDE 43-
MADDE 44-
MADDE 45-
MADDE 46-
MADDE 47-
MADDE 48-
MADDE 49-

98
99
100
101
103
108
109

ALTINCI BÖLÜM
İsteğe Bağlı Sigorta Hükümleri

<u>Başlık</u>	<u>Madde No</u>	<u>Sayfa No</u>
İsteğe bağlı sigorta ve şartları	MADDE 50-	111
İsteğe bağlı sigorta başlangıcı ve sona ermesi	MADDE 51-	112
İsteğe bağlı sigorta primleri ve ödenmesi	MADDE 52-	114

YEDİNCİ BÖLÜM
Kısa ve Uzun Vadeli Sigorta Kollarına
İlişkin Ortak Hükümler

Sigortalılık hallerinin birleşmesi	MADDE 53-	115
Aylık ve gelirlerin birleşmesi	MADDE 54-	117
Gelir ve aylıkların düzeltilmesi, yükseltilmesi, alt sınırı, ödenmesi ve yoklama işlemleri	MADDE 55-	119
Gelir ve aylık bağlanmayacak haller	MADDE 56-	121
Yaş	MADDE 57-	122
Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu	MADDE 58-	123
Kurumun denetleme ve kontrol yetkisi	MADDE 59-	125

ÜÇÜNCÜ KISIM
Genel Sağlık Sigortası Hükümleri

BİRİNCİ BÖLÜM
Kapsamdaki Kişiler ve Tescili

Genel sağlık sigortalısı sayılanlar	MADDE 60-	127
Genel sağlık sigortalılığının başlangıcı, bildiri ve tescili	MADDE 61-	130
Sağlık hizmetleri ve diğer haklar ile bunlardan yararlanma	MADDE 62-	132

İKİNCİ BÖLÜM
Sağlanan Sağlık Hizmetleri ve Diğer Haklar

Finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri ve süresi	MADDE 63-	133
Kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri	MADDE 64-	136
Yol gideri, gündelik ve refakatçi giderleri	MADDE 65-	137
Yurt dışında tedavi	MADDE 66-	138

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartları ve Katılım Payı

Sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları	MADDE 67-	140
Katılım payı alınması	MADDE 68-	142
Katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler	MADDE 69-	144
Hizmet basamakları ve sevk zinciri	MADDE 70-	145
Kimlik tespiti ve acil haller	MADDE 71-	146

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Mali ve Çeşitli Hükümler

<u>Başlık</u>	<u>Madde No</u>	<u>Sayfa No</u>
Sağlık hizmetlerinin ödenecek bedellerinin belirlenmesi	MADDE 72-	147
Sağlık hizmetlerinin sağlanma yöntemi ve sağlık giderlerinin ödenmesi	MADDE 73-	148
Genel sağlık sigortası gelirlerinin kullanım amacı, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları için yapılan sağlık harcamaları	MADDE 74-	151
Doğal afetler veya savaş hali	MADDE 75-	152
İşverenin, genel sağlık sigortalısının ve üçüncü kişilerin sorumluluğu	MADDE 76-	153
Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının duyurulması ve sağlık hizmet sunucusunu seçme serbestisi	MADDE 77-	155
Sağlık hizmeti sunucularının kayıt ve bildirim zorunluluğu ve kontrol yetkisi	MADDE 78-	156

DÖRDÜNCÜ KISIM
Primlere İlişkin Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM

Prim Alınması, Prime Esas Kazanç, Prim Oranları ve Asgarî İşçilik

Prim alınması zorunluluğu	MADDE 79-	157
Prime esas kazançlar	MADDE 80-	158
Prim oranları ve Devlet katkısı	MADDE 81-	164
Günlük kazanç sınırları	MADDE 82-	168
Kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi ve işkollarının ve işlerin tehlike sınıf ve derecelerinin belirlenmesi	MADDE 83-	170
Tehlike sınıf ve derecelerini etkileyebilecek değişiklikler	MADDE 84-	172
Asgarî işçilik uygulaması ve uzlaşma	MADDE 85-	173

İKİNCİ BÖLÜM
Prim Belgeleri ve Primlerin Ödenmesi

Prim belgeleri ve işyeri kayıtları	MADDE 86-	176
Prim ödeme yükümlüsü	MADDE 87-	180
Primlerin ödenmesi	MADDE 88-	181
Prim borçlarına halef olma, gecikme cezası ve gecikme zammı ile iadesi gereken primler	MADDE 89-	185
Prim ve idari para cezası borçlarının hakedişlerden mahsubu, ödenmesi ve ilişiksizlik belgesinin aranması	MADDE 90-	187
Afet durumunda belgelerin verilme süresi ve primlerin ertelenmesi	MADDE 91-	189

BEŞİNCİ KISIM
Ortak ve Çeşitli Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM
Ortak Hükümler

Sigortalılığın zorunlu oluşu, sona ermesi ve sosyal güvenlik sicil numarası	MADDE 92-	190
Devir, temlik, haciz ve Kurum alacaklarında zamanaşımı	MADDE 93-	191
Kontrol muayenesi	MADDE 94-	193
Sağlık raporlarının usûl ve esaslarının belirlenmesi	MADDE 95-	194
Yersiz ödemelerin geri alınması	MADDE 96-	196
Zamanaşımı, hakkın düşmesi ve avans	MADDE 97-	197

<u>Başlık</u>	<u>Madde No</u>	<u>Sayfa No</u>
Ücretlerden kesinti yapılmaması, özel sigortalara ilişkin hükümler ve sosyal güvenlik sözleşmelerinin yürütülmesi	MADDE 98-	199
İKİNCİ BÖLÜM		
Çeşitli Hükümler		
Sosyal güvenlikle ilgili düzenlemeler ve bildirimler	MADDE 99-	200
Bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usulü	MADDE 100-	201
Uyuşmazlıkların çözüm yeri	MADDE 101-	203
ALTINCI KISIM		
İdarî Para Cezaları ve Fesih Hükümleri		
Kurumca verilecek idarî para cezaları	MADDE 102-	204
İdarî yaptırımlar ve fesih	MADDE 103-	212
YEDİNCİ KISIM		
Yürürlükten Kaldırılan, Değiştirilen, Son ve Geçici Hükümler		
BİRİNCİ BÖLÜM		
Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler		
Diğer kanunlardaki atıflar	MADDE 104-	213
Uygulanmayacak hükümler	MADDE 105-	214
Yürürlükten kaldırılan hükümler	MADDE 106-	218
Yönetmelikler	MADDE 107-	221
İKİNCİ BÖLÜM		
Geçici ve Son Hükümler		
Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 1-	222
Bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına tâbi geçen çalışmalar için bağlanacak aylıkların hesabı	GEÇİCİ MADDE 2-	224
Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması,	GEÇİCİ MADDE 3-	226
5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 4-	227
Toptan ödeme ve ihya geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 5-	232
506 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 6-	233
506, 1479, 5434, 2925, 2926 sayılı kanunlara ilişkin ortak geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 7-	235
1479 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 8-	237
Emeklilik yaşına ilişkin bazı geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 9-	238
506 sayılı Kanunun malüllük ve sakatlık hükümlerine ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 10-	240
Sigortalı tesciline, sigorta sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 11-	242
Genel sağlık sigortası geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 12-	244
4046 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin geçiş esasları	GEÇİCİ MADDE 13-	247
Sosyal güvenlik destek primine ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 14	248
Prime esas kazancın beyanına ilişkin geçiş hükmü	GEÇİCİ MADDE 15	250
Kendi adına ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan sigortalılara ilişkin geçiş hükmü	GEÇİCİ MADDE 16	251

<u>Başlık</u>	<u>Madde No</u>	<u>Sayfa No</u>
Kendi adına ve hesabına çalışanların sigortalılıklarının durdurulmasına ilişkin hükümler	GEÇİCİ MADDE 17	252
Bazı aylık tazminat ve yardımlara ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 18	253
Aylık alanlardan kesilecek sağlık sigortası primi	GEÇİCİ MADDE 19	254
506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklar ve ilgili hükümler	GEÇİCİ MADDE 20	255
2108 sayılı Yasaya ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 21	258
Anonim şirket kurucu ortaklarının sigortalılıklarına ilişkin geçiş hükümleri	GEÇİCİ MADDE 22	259
Yürürlük	MADDE 108-	260
Yürütme	MADDE 109-	261

<u>Başlık</u>	<u>Sayfa No</u>
5754 SAYILI KANUNLA DİĞER BAZI KANUNLARDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER	262
5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Yapılan Değişiklikler	263
2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununda Yapılan Değişiklikler	266
3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Yapılan Değişiklikler	267
6245 sayılı Harcırah Kanununda Yapılan Değişiklikler	268
3201 sayılı Yurtdışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurtdışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanununda Yapılan Değişiklikler	269
2802 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler	272
1479 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler	273
818 sayılı Borçlar Kanununda Yapılan Değişiklikler	274
5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler	275
854 sayılı Deniz İş Kanununda Yapılan Değişiklikler	276
4857 sayılı İş Kanununda Yapılan Değişiklikler	277
5411 sayılı Bankacılık Kanununda Yapılan Değişiklikler	278
3816 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler	279
5502 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler	280
2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasında Yapılan Değişiklikler	281
4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda Yapılan Değişiklikler	282
168 sayılı Yabancı Memleketlerde Türk Asıllı ve Yabancı Uyruklu Öğretmenlere Sosyal Yardım Yapılması Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler	284
2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler	285

5510 SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU GENEL GEREKÇESİ

Sosyal güvenlik insanların buldukları toplumlarda insan onuruna yakışır bir şekilde, başka insanlara muhtaç olmadan yaşamalarının ve kişisel özgürlüklerinin teminatıdır.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25 inci maddesinde; "her insanın yiyecek, giyecek, konut, tıbbî bakım ve gerekli toplumsal hizmetler de dahil olmak üzere, kendisinin ve ailesinin sağlığını ve refahını sağlayacak uzun bir yaşam düzeyine hakkı olduğu; işsizlik, hastalık, sakatlık ya da geçim olanaklarından iradesi dışında yoksun kaldığı diğer hallerde güvenlik hakkına sahip olduğu" ifadesi ile sosyal güvenlik hakkı da temel insan hakları arasında sayılarak, kişinin yaşam bütünlüğünün önemli bir ögesi, uluslararası bir metin ile garanti altına alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 60 inci maddesinde, "herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, Devletin bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alacağı ve gerekli teşkilâtı kuracağı" belirtilmiştir.

Buna göre, tüm vatandaşların sosyal güvenlik hakkından yararlanması gerekmektedir, bu hakkın sağlanması ve kişilerin bugününün ve yarınlarının güvenliği için gereken önlemleri alma ve örgütü kurma görevleri de Devlete verilmiştir.

Sosyal güvenlik uygulamaları gelişmiş ülkelerde refah devleti anlayışının yerleşmesiyle 1970'li yıllarda zirvesine ulaşmıştır. Ülkemizde ise refah devleti düzeyinde olmasa da, vatandaşlarımız sosyal güvenlik risklerinin bir çoğuna karşı korunmaktadır.

Kaydedilen bu gelişmelere karşın, özellikle son yirmi yıldır gelişmiş ülkelerde özellikle nüfusun yaşlanması nedeniyle, ülkemizde ise sistemin kurgusundan kaynaklanan hatalar nedeniyle, sosyal güvenlik sisteminde kapsamlı bir reform ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Türkiye'deki mevcut sosyal güvenlik sisteminin yapısı ve sorunları 1990'lı yılların başlarından bu yana kamu oyunda geniş bir şekilde tartışılmaktadır.

Mevcut sosyal güvenlik kurumlarımızın finansman, örgütlenme ve altyapıyla ilgili çözülmesi gereken önemli sorunları vardır. Türk sosyal güvenlik sisteminin finansman sorununun bir bölümü gelirleri azaltıcı, diğer bir kısmı ise giderleri artırıcı gelişme ve uygulamalardan kaynaklanmaktadır.

Gelir azaltıcı faktörlerin başlıcaları erken emeklilik uygulaması, prime esas kazancın düşük gösterilmesi, kayıt dışı istihdamın yüksekliği, prim tahsilat oranının düşüklüğü, af ve ödemeye kolaylığı gibi uygulamalarla prim ödeme eğiliminin azalması, prime esas kazanç sınırlarının düşüklüğü ve fon gelirlerinin yetersizliğidir.

Gider artırıcı faktörler ise, erken yaşta emeklilik uygulamaları, primi alınmadan yapılan sigorta ödemeleri, borçlanma kanunları, uzayan ortalama ömür nedeniyle artan aylık ödemeleri ve sağlık yardımlarının yanı sıra prim gelirleri ile ödenen aylıklar arasındaki ilişkinin zayıflığıdır.

Finansman dengesini bozan en önemli sorunlardan biri erken emekliliktir. SSK'da emeklilerin % 62'sinin yaşının asgari emeklilik yaşı olan 58-60 yaşın altında olması, sorunun boyutunu açıkça ortaya koymaktadır. Genç emekli sayısının yüksek olması, daha kısa çalışma süresi, daha uzun emeklilik süresi anlamına gelmektedir. Örnek vermek gerekirse, SSK'da 19,4 yıl çalışarak emeldi olabilen bir kadın 35 yıl, bir erkek ise 28 yıl boyunca emekli aylığı alabilmektedir.

Ülkemizde emeklilik sisteminin diğer önemli parametrelerinden birisi olan aylık bağlama oranı da uzun süre çalışmayı teşvik etmeyecek şekilde kurgulanmış olup, emeklilik için öngörülen süreden fazla çalışılan her ek yıl için aylık bağlama oranı düşük belirlenmiştir. Örneğin Emekli Sandığında ilk 25 yıl için aylık bağlama oranı % 3 iken, 25 yıldan sonra çalışılan her yıl için aylık bağlama oranı % 1'e düşmektedir.

Sosyal güvenlik alanında faaliyet gösteren çok sayıda kurumun bulunması, bu kurumlar kapsamında bulunan kişilerin hak ve yükümlülüklerinin farklılaştığı bir sosyal güvenlik sistemi yaratmaktadır. Ayrımcılık yaratan bu dağınık yapı eşgüdüm sağlanmasını da zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan, mevzuatın karmaşık olması, aşırı bürokratik işlemler, bilgi işlem altyapısının yetersiz olması ve personele ilişkin sorunlar sosyal güvenlik kurumlarının etkin çalışmasına engel olmaktadır.

Mevcut sistemin kurgusundan kaynaklanan bu sorunların yanı sıra, Türkiye'nin nüfus yapısında orta ve uzun dönemde meydana gelmesi beklenen değişim de sosyal güvenlik sistemimizde reform yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Mevcut sosyal güvenlik sistemlerinin malî açıdan uzun dönemde sürdürülebilir olup olmadığı belirleyen en önemli değişkenlerden biri, nüfusun yaş gruplarına göre dağılımıdır. 65 yaş ve üstü nüfusun toplam nüfus içindeki payının artması, sosyal güvenlik sisteminin bir yandan gelirlerinin azalması bir yandan da giderlerinin artması sonucunu doğurur. Bu nedenle, bir ülkenin nüfus piramidinin yapısının değişim hızı, aynı zamanda sosyal güvenlik sisteminin geleceğini ve alınması gereken tedbirlerin zaman çizelgesini göstermektedir.

Türkiye şu anda genç bir nüfus yapısına sahiptir. Ne var ki geleceğe ilişkin projeksiyonlar, nüfusun hızla yaşlanacağını ortaya koymaktadır. Yapılan hesaplamalara göre, Türkiye 35 yıl gibi oldukça kısa bir sürede yaşlı nüfus sorunu ile karşılaşacaktır. Mevcut sosyal güvenlik sisteminin yapısından kaynaklanan sorunlar bir yana, Türkiye için öngörülen yaşlanma hızı bile sosyal güvenlik sisteminde acil ve kapsamlı bir reformun zorunlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Öbür taraftan, nüfusun yapısındaki değişime ilişkin diğer göstergelerle ilgili öngörüler ise, önümüzdeki 35 yılın aynı zamanda önemli bir fırsat dönemi olduğunu da göstermektedir. 65 yaş ve üzeri nüfus ile 0-14 yaş arası nüfusun çalışabilir nüfusa oranım gösteren toplam bağımlı nüfus oranı 2025 yılına kadar gerileyecektir. Bir başka ifadeyle, önümüzdeki 20 yıl bağımlı nüfusun azalacağı buna karşılık çalışabilir nüfusun artacağı bir dönem olacaktır. Bu dönem, aynı zamanda gerek büyüme hızının gerek toplam tasarrufların yükselmesi, dolayısıyla sosyal güvenlik kurumlarının fon birikimi sağlaması beklenen bir dönemdir. Önümüzdeki 20 yılda toplam bağımlı nüfusun artış hızındaki azalmanın yaratacağı bu fırsat, sosyal güvenlik sisteminin yanı sıra istihdam ve kayıtdışı çalışmanın önlenmesi konularında da reformlar gerçekleştirilmediği takdirde bir tehlide dönüşecektir.

Sosyal güvenlik sistemimizin içine düştüğü ve acil önlemler alınmadığı takdirde kısa ve orta dönemde bütçe üzerinde büyük sorunlara yol açabilecek finansman sorunu, 1999 yılında yapılan düzenlemelerle çözülmeye çalışılmıştır. Bu düzenlemeler ağırlıklı olarak emeklilik parametreleri ile ilgili olmuştur.

1999 yılında yapılan düzenlemelere rağmen Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) ve Bağ-Kur'un açıklarının artış hızı, 2000 yılındaki geçici azalma dışında, son dört yılda tekrar artış eğilimine girmiştir. Emekli Sandığı'nın açıkları ise SSK ve Bağ-Kur'a benzer düzenlemelerin 1999 yılında yapılmamış olması nedeniyle, 1994 yılından bu yana daha da hızlı artmıştır. Diğer iki sosyal güvenlik kurumuna göre nüfusun daha küçük bir bölümüne hizmet vermesine karşılık, Emekli Sandığı'nın 2004 yılındaki finansman açığı daha yüksek olmuştur.

1999 düzenlemeleri ile ilgili gelişmeler, mevcut sosyal güvenlik sisteminin sadece belli parametrelerinde yapılan değişikliklerin, sistemin sorunlarını orta ve uzun dönemde çözmekte yetersiz kaldığını göstermiştir. Bir başka ifadeyle, sosyal güvenlik sistemimizin amaç, araçlar ve yöntem tutarlılığını sağlayacak tarzda, bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması ve yeniden yapılandırılması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Son üç yıldır başarıyla uygulanan ekonomik istikrar programının da gösterdiği gibi, büyümeden feragat etmeksizin enflasyonun kontrol altına alınması, borç stokunun ekonomi üzerinde yarattığı baskının hafifletilmesini zorunlu kılmaktadır.

Nihai hedefi fiyat istikrarını ve sürdürülebilir büyümeyi sağlamak olan istikrar programlarının temel unsurlarından biri malî disiplinin sağlanmasıdır. Kamu açıklarının kontrol altına alınması sonucu oluşan faiz dışı bütçe fazlası, bir yandan borç stokunun azalmasına, bir yandan da ekonomik politikalara duyulan güveni artırarak gerek risk priminin gerekse enflasyon beklentilerinin gerilemesine katkıda bulunmaktadır. Bütün bu gelişmeler tüketici ve yatırımcı güvenini artırarak büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir. Büyüme ise, işsizlik ve yoksullukla mücadelede en etkili araçtır. Dolayısı ile kamu açığının önemli bir bölümünü oluşturan sosyal güvenlik sistemi açıklarının kontrol altına alınması, ekonomik istikrarın sağlanması için de bir zorunluluktur.

Gerek Türkiye'deki mevcut sisteminin sorunları gerekse nüfus yapısındaki beklenen değişim gözönüne alınarak, sosyal güvenlik sisteminde kapsamlı bir reform programı hazırlanmıştır. Bu reformun temel amacı orta ve uzun dönemde adil, kolay erişilebilir, yoksulluğa karşı daha etkin koruma sağlayan, malî açıdan sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemine ulaşabilmektir.

Bu amaçla tek bir emeklilik sistemi, tek bir sağlık sistemi tek bir sosyal yardım sistemi ve bu yapıyı yürütmek üzere tek bir kurumsal yapıyı içeren dört temel unsurdan oluşan kapsamlı bir sosyal güvenlik reformu planlanmıştır. Bu Kanunla emeklilik ve sağlık sistemlerinde norm birliği gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Sosyal güvenlik reformunun ana bileşenlerinden biri olan yeni emeklilik sigortası rejimi ile halen devlet memurları, hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, tarım işlerinde ücretle çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve tarımda kendi hesabına çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik rejiminin, aktüeryal olarak hak ve yükümlülüklerin eşit olacağı tek bir emeklilik rejimine dönüştürülmesi planlanmaktadır.

Emeklilik yaşı, aylık bağlama oranı, aylıkların hesaplanması gibi parametrik konularda yeni düzenlemeler getirilmektedir. Bu parametrik düzenlemelerin amaçları; yaşlılık, malûllük, ölüm aylıkları, iş göremezlik ödenekleri, isteğe bağlı sigortalılık, fiilî ve itibari hizmet zamları, kadrosuzluk nedeniyle emeklilik, tam ve kısmi emeklilik gibi sigorta haklarının verilmesinde nimet-külfet dengesinin sağlanması; işgücünün korunması; kayıtdışı istihdamın emeklilik rejiminden kaynaklanan nedenlerinin azaltılması olarak özetlenebilir.

Emeklilik rejiminin malî olarak sürdürülebilir bir yapıya dönüştürülmesi ve nüfusumuzun yaşlanma sürecine karşı önlem alınması parametrik değişikliklerle hedeflenen bir diğer önemli amaçtır.

Mevzuatın sadeleştirilmesi ve anlaşılabilir hale dönüştürülmesi, böylelikle sigortalı memnuniyetinin ve katılımının artırılması diğer bir önemli amaçtır.

Yeni emeklilik rejiminde, mevcut aktif sigortalıların emekliliklerini hak edecekleri yaş, prim ödeme ve sigortalılık süreleri aynen korunmaktadır.

Mevcut aktif sigortalıların emeklilik aylıkları, eski sistemde ve yeni sistemde geçirdikleri süreye bağlı olarak, her iki sistemde hak edilen aylığın ağırlıklı ortalamasının alınması şeklinde hesaplanacaktır. Böylece mevcut aktif sigortalılar için yeni sisteme geçiş zaman içinde kademeli olarak gerçekleşecek, norm birliği zaman içinde sağlanacaktır.

İşe yeni başlayanlar için ise, tümüyle norm birliğinin sağlandığı tek bir emeklilik sigortası rejimi söz konusu olacaktır.

Yeni sosyal güvenlik sistemi; istisnaları bu Kanunda sayılmış ödemeler dışında kalan tüm kazançların, prime esas kazanç alt ve üst sınırları dahilinde prim hesabına dahil edilmesini, sigortalıların aylık veya gelire esas kazançlarının prim ödedikleri bütün yılların gelirleri esas alınarak hesaplanmasını, aylık bağlama oranının prim ödeme süresine göre artırılmasını, karşılığı alınmamış yardımların kapsama alınmamasını, prim ödenmesinin teşvik edilmesini, kaçak sigortalılık ve primlerin zamanında ödenmemesini caydırmayı, Kurumun Sigortalılar ve işverenlerle olan ilişkilerinde karşılıklı hak ve vecibelerin esas alınmasını, aktüerya dengesini gözetmeyi esas alan bir anlayışla yapılandırılmaya çalışılmıştır.

Sosyal güvenlik sistemi yeniden yapılandırılırken, sağlık hizmetlerinin finansmanının Türkiye'de yaşayan herkes için eşit ve tek bir yapıya dönüştürülmesi öngörülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası sosyal güvenlik görevini genel anlamı ile devletin genel görev ve sorumluluk alanı olarak tanımlamak ile yetinmemiş, vatandaşların sağlık harcamaları yönünden sosyal güvenlik altına alınmasını ayrıca konu edinerek, 56 ncı maddede "Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir" hükmü ile ayrıca özel bir atıfta bulunmuştur.

Genel sağlık sigortası, kişilerin ekonomik gücüne ve isteğine bakılmaksızın, ortaya çıkacak hastalık riskine karşı, toplumun bütün fertlerinin sağlık hizmetlerinden eşit, ulaşılabilir ve etkin bir şekilde faydalanmasını sağlayan sağlık sigortasıdır.

Gelişmiş ülkelerde, geçirilen uzun deneyimler sonucu, hemen tüm vatandaşları kapsamına almış olan kamu sağlık sistemleri mevcutken, ülkemizde halen bazı kesimler sağlık hizmetlerine erişim ve sağlık giderlerinin karşılanması yönünden sosyal güvenceden yoksundur. Öte yandan, ülkemizde sağlık güvencesi konusunda, sağlanan hizmet ve yardımlar yönünden eşit ve rasyonel bir sistemden söz etmek mümkün değildir. Mevcut sosyal güvenlik kuruluşlarının üyelerine çeşitli miktar ve nitelikte sağlık sigortası yardımları yapılmakta ve bu yardımlar arasında norm birliği bulunmamaktadır. Bu husus ise, değişik vatandaş grupları arasında eşitsizlik yarattığı gibi, hak ve adalet kurallarına da uygun düşmemektedir.

Ülkemizde dağıtık yapıda olan ve yararlanma koşulları birbirinden oldukça farklı ve erişimi bütün nüfusa yaygınlaşmamış bulunan sağlık hizmetlerinde yaşanan sorunların çözümü için yaklaşık 35 yıldır genel sağlık sigortası modeli tartışılmış, bu konuda farklı düzeylerde çalışmalar yürütülmüş ve çeşitli yasa tasarımları hazırlanmıştır.

Ulusal Sağlık Hesaplan Çalışması sonucuna göre ülkemizde sağlık alanında yapılan harcamaların 2000 yılı itibarıyla milli gelir içindeki payı % 6,6'dır. Bu oran, orta gelir düzeyindeki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında makul seviyelerdedir. Ne var ki, aynı ülkelerle toplumun sağlık göstergeleri açısından karşılaştırma yapıldığında, sağlık göstergelerimizin bu ülkelerin çok gerisinde kaldığı görülmektedir. Örneğin, doğumda yaşam beklentisi OECD ortalamasının yaklaşık sekiz yıl altındadır ve bebek ile anne ölüm oranları benzer gelir düzeyindeki ülkeler arasında en yükseklerden biridir.

Ülkemizde tüm nüfus kamu sağlık güvencesi yönünden kapsam ve koruma altına alınmamıştır. Ayrıca, sağlık hizmeti harcamaları kişilerin sağlık durumlarında düzelmeyi hedefleyen bütünlük bir politika çerçevesinde yapılmamaktadır. Örgütlenmedeki dağıtık yapı, ciddi ölçüde israflara ve kötüye kullanımlara neden olmaktadır. Birinci basamak yerine çok daha pahalı olan ikinci ve üçüncü basamak sağlık tesislerinin kullanılması, harcama düzeyini artırmaktadır.

Bugüne kadar bütün vatandaşları içine almak üzere bir genel sağlık sigortası sistemi geliştirilmediğinden çeşitli düzenlemeler ile bu eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Herkesi kapsayacak genel sağlık sigortası sistemi düzenleyici bir rol oynayacaktır. Bu yapı altında tüm nüfusu kapsayacak şekilde sağlık hizmetlerinin verilmesi hedeflenmektedir. Prime dayalı sosyal sigorta kuruluşları kendi kapsamında olan sigortalıların sağlık sigortası için belirlenmiş primlerini tahsil edip, genel sağlık sigortası kurumuna transfer etmeleri veya doğrudan yetkili kurum bünyesinde oluşturulacak fona yatırmaları, prime dayalı olmayan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonunun ise sosyal sigorta kuruluşları kapsamı dışında olanların tespiti ve bunların genel sağlık sigortası kapsamındaki ilişkilerini düzenlemeleri öngörülmektedir. Genel sağlık sigortası kapsamındaki primler, belirlenmiş sağlık hizmetlerini kapsayacaktır.

Sisteme üye olanlar, sunulacak sağlık hizmetleri için belli oranda prim ödemek durumundadırlar. Ayrıca sisteme üye olmak isteğe bağlı olmayıp, zorunluluk söz konusudur. Genel sağlık sigortasının temel özelliklerinden bir diğeri, yüksek gelir gruplarının düşük gelir gruplarını, sağlıklı olanların hasta olanları, bekar olanların aile sahiplerini finanse ettiği ve riskin paylaşıldığı bir dayanışma ile yürütülmesi olup bu husus gelirin yeniden dağılımının etkili araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Sağlık hizmetlerine erişim, sosyal güvenlik sistemlerinin en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Kişilerin sağlık güvencelerinin olması sağlık hizmetinin kullanımına doğrudan olumlu yönde etki etmektedir. Kişilerin sağlık hizmetine kolay ulaşmaları hastalıkların ilerlemesine engel olmakta, toplumun genel sağlık göstergelerinde iyileşmeler yaratmaktadır.

Bu nedenle, ilk planda, vatandaşlarımızın hastalanmasına engel olacak her türlü koruyucu sağlık hizmetinin yaygınlaştırılması öncelikli politika haline getirilmiştir.

Hastalık halinde ise, vatandaşlarımızın en etkin ve hizmete kolay ulaşabilecekleri bir yöntemle tedavi edilmesine, normal ve üretken yaşamlarına dönmelerine yönelik uygulamalar hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu temel politika hedeflerini gerçekleştirmek üzere çağdaş bir yönetim anlayışı ile vatandaşlarımızın tamamını kapsayan bir genel sağlık sigortası oluşturulması amaçlanmıştır.

Genel sağlık sigortasının hayata geçirilmesi, Sağlık Bakanlığı'nın koordinasyonunda yürütülen "Sağlıkta Dönüşüm" programı ile paralellik göstermektedir. SSK, Bağ-Kur, T.C. Emekli Sandığı ve Maliye Bakanlığı tarafından farklı finansman yöntemleri ile yürütülen programların tek elde toplanması ve etkin kontrol mekanizmaları ile güçlendirilmiş bir sağlık hizmeti satın alma işlevinin sağlanması, Sağlıkta Dönüşüm Programının amaçlarını gerçekleştirmede önemli bir rol oynayacaktır.

Anayasa'da nihai olarak hedeflenen sosyal adalet ilkelerinin bir gereği olan ve birçok ülkede uygulama alanı bulunan genel sağlık sigortası Türkiye için uluslararası alanda gerçekleştirmek istediği bütünleşmelerle buluşan ve Türk insanını gerçek anlamda bu alanda özlediği en temel yurttaşlık haklarından biri olan sağlıklı yaşam güvencesine kavuşturacak ve çağın gereklerine uygun bir şekilde sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerine ulaşabilmesine olanak tanıyacaktır.

Böylece uluslararası sistemlere uygun, hizmet ve malî normları, standartları bütünleşik, fon ve hizmet yönetimi tek elden yürütülen, tüm nüfusu kapsama alan güçlü, etkili, daha kolay denetlenebilir bir sağlık sigortası ve buna bağlı olarak yürüyen hizmet modeli yaratılmış olacaktır.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu¹

Kanun No: 5510

Kabul Tarihi: 31/5/2006

Resmi Gazete Tarih: 16 Haziran 2006

Resmi Gazete Sayı: 26200

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Amaç MADDE 1- Bu Kanunun amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılama yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bu maddede Kanunun amacı sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak belirtilmiştir. Neredeyse son onbeş yıldır sosyal güvenlik sistemimizdeki yapısal sorunları tartışıp, çözüm yolları arıyoruz. Ciddi, kapsamlı ve gerçek anlamda bir sosyal güvenlik reformu yapılması konusunda herkesin hemfikir olduğu söylenebilir. Ancak, reformun nasıl olması gerektiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir çok sendika, oda, dernek ve üniversite tarafından çok sayıda raporlar hazırlandı, hükümetler tarafından çok sayıda yasalar çıkarıldı, ama bugüne kadar sosyal güvenlik sistemimizdeki sorunlar maalesef çözülmedi.</i> <i>Tüm nüfusu kapsayan tek bir emeklilik, tek bir sağlık sistemi, muhtaçlığa dayalı ve adil bir sosyal yardım sistemi ile sosyal güvenlik kurumlarının tek çatı altında birleştirilmesini içeren bir reform yapılması düşünülmüştü. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun uygulayacağı "5489 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu" 19.04.2006 TBMM'de kabul edilmişti. Ancak 10. Cumhurbaşkanı Sayın A. Necdet Sezer tarafından yayımlanması uygun bulunmayan, 3, 28, 29, 31, 40, 46, 55, 63, 80, 82, geçici 1, geçici 2, geçici 4, geçici 6 ve geçici 9. maddelerinin bir kez daha görüşülmesi için, TBMM'ye gönderilmiş, yeniden görüşülen ve herhangi bir değişiklik yapılmadan aynen kabul edilen 5510 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu" 16.06.2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştı.</i> <i>5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile TC Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur ve banka ve ticaret odası sandıkları tarafından sigortalılara verilen sağlık ve sosyal güvenlik haklarındaki farklılıklar kaldırılarak, tüm vatandaşlara eşit sağlık ve sosyal güvenlik hakkı tanınması amaçlanmıştır. Reformun yürürlüğe girmesiyle birlikte ilk defa memur, işçi, köylü, esnaf ve işadami arasında sağlık ve sosyal güvenlik yönünden ayrıcalıklı uygulamaların sona erdirilmesi düşünülmüştü. Ancak Anayasa Mahkemesi 30.12.2006 tarihli ve 26392 sayılı 5. Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 15.12.2006 tarihli E: 2006/111 ve K: 2006/11 sayılı kararı ile memur, işçi ve esnaf ve serbest çalışanların aynı kurum ve aynı koşullarda emekli olamayacaklarına, aynı sağlık ve sosyal güvenlik hakkına sahip olamayacaklarına ve dolayısıyla memurların ayrı bir yasaya tabi olmaları gereğine karar verdi.</i> <i>Anayasa Mahkemesi'nin, 5510 sayılı Kanunun bazı maddelerini iptal etmesi, bazı maddelerinin de yürürlüğünü durdurmasının ardından 5510 sayılı Kanunu önce 01.07.2007 tarihine ve daha sonra 01.01.2008 tarihine ve son olarak 01.06.2008 tarihine ertelendi. Ancak, TBMM'de kabul edilen 5754 sayılı Kanun'la, 5510 sayılı kanunun yürürlük tarihi 2008 Ekim ayı başı olarak belirlendi.</i></p>	

¹ 5510 Sayılı Kanunda değişiklik yapan 5754 Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 8 Mayıs 2008 tarih ve 26870 sayılı Resmi Gazete yayımlanmıştır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kapsam MADDE 2- Bu Kanun; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsar.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bu Kanunun uygulanması bakımından kapsama alınan kişi, işveren, sağlık hizmet sunucusu ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin belirlenmesi amacıyla düzenlenmiştir.</i> <i>5510 sayılı Kanun, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsamaktadır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Tanımlar MADDE 3- Bu Kanunun uygulanmasında;</p> <p>1) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,</p> <p>2) Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığını,</p> <p>3) Sosyal sigortalar: Kısa ve uzun vadeli sigorta kollarını,</p> <p>4) Kısa vadeli sigorta kolları: İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını,</p> <p>5) Uzun vadeli sigorta kolları: Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını,</p> <p>6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,</p> <p>7) Hak sahibi: Sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babasını,</p> <p>8) Genel sağlık sigortası: Kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigortayı,</p> <p>9) Genel sağlık sigortalısı: Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde sayılan kişileri,</p> <p>10) Bakmakla yükümlü olduğu kişi: Genel sağlık sigortalısının, sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan;</p> <p>a) <i>Eşini,</i></p> <p>b) <i>18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çıraklık ve çıraklık eğitimi ile işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın bu Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocuklarını,</i></p> <p>c) <i>Geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı Kurumca belirlenen kriterlere göre tespit edilen ana ve babasını,</i></p> <p>11) Hizmet akdi: 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdini ve iş mevzuatında tanımlanan iş sözleşmesini veya hizmet akdini,</p> <p>12) Ücret: 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara saatlik, günlük, haftalık, aylık veya yıllık olarak para ile ödenen ve süreklilik niteliği taşıyan brüt tutarı,</p> <p>13) Asgarî ücret: 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık brüt ücreti,</p>	<p>Tanımlar MADDE 3- Bu Kanunun uygulanmasında;</p> <p>1) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,</p> <p>2) Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığını,</p> <p>3) Sosyal sigortalar: Kısa ve uzun vadeli sigorta kollarını,</p> <p>4) Kısa vadeli sigorta kolları : İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını,</p> <p>5) Uzun vadeli sigorta kolları : Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını,</p> <p>6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,</p> <p>7) Hak sahibi: <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.)</i> Sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babasını,</p> <p>8) Genel sağlık sigortası: Kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigortayı,</p> <p>9) Genel sağlık sigortalısı : Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde sayılan kişileri,</p> <p>10) Bakmakla yükümlü olduğu kişi : <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.)</i> Bu Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinin dışında kalan genel sağlık sigortalısının, sigortalı sayılmayan veya isteğe bağlı sigortalı olmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan;</p> <p>a) <i>Eşini,</i></p> <p>b) <i>18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çıraklık ve çıraklık eğitimi ile işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın bu Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocuklarını,</i></p> <p>c) <i>Geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı Kurumca belirlenen kriterlere göre tespit edilen ana ve babasını,</i></p> <p>11) Hizmet akdi: 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdini ve iş mevzuatında tanımlanan iş sözleşmesini veya hizmet</p>

14) **Ay:** Ücretleri; kamu idarelerinde her ayın 15'inde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için, ayın 15'inden ertesi ayın 15'ine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise ayın 1'i ilâ sonu arasında geçen ve otuz gün olarak değerlendirilen süreyi,

15) **Yıl:** Ücretleri; kamu idarelerinde her ayın 15'inde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için, 15 Ocak tarihinden ertesi yılın 15 Ocak tarihine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise 1 Ocak ilâ 31 Aralık tarihleri arasında geçen ve 360 gün olarak değerlendirilen süreyi,

16) **Gelir:** İş kazası veya meslek hastalığı halinde sigortalıya veya sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine, yapılan sürekli ödemeyi,

17) **Aylık:** Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından yapılan sürekli ödemeyi,

18) **Ödeme dönemi:** Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların, ödeme tarihinden takip eden ödeme tarihine kadar geçen süreyi,

19) **Tarımsal faaliyet:** Kendi mülkünde, ortaklık veya kiralamak suretiyle başkalarının mülkünde veya kamuya mahsus mahallerde; ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yoluyla yahut doğrudan doğruya tabiatan istifade etmek suretiyle bitki, orman, hayvan ve su ürünleri elde edilmesini ve/veya bu ürünlerin yetiştiricileri tarafından; muhafazasını, taşınmasını veya pazarlanmasını,

20) **Kurum Sağlık Kurulu:** Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenecek raporlardaki teşhis ve bu teşhise dayanak teşkil eden belgeleri incelemek suretiyle, çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranlarını belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya dış hekimlerinden oluşan kurulları,

21) **Kamu idaresi:** 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen idare ve kurumlar ile bunların ödenmiş sermayesinin % 50'sinden fazlasına sahip oldukları ortaklıkları veya özel kanunlarına göre personel çalıştıran diğer kamu kurumlarını,

22) **Sağlık hizmeti:** Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere 63 üncü madde gereği finansmanı sağlanacak tıbbî ürün ve hizmetleri,

23) **Kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmeti:** Kişilerin hastalıktan korunması veya sağlıklı olma halinin sürdürülmesi amacıyla, kişiyeye yönelik olarak finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerini,

24) **Aile hekimi:** Sağlık Bakanlığı tarafından aile hekimi olarak yetkilendirilen ve Kurum ile sözleşme yapmış hekimleri,

25) **Sağlık hizmeti sunucusu:** Sağlık hizmetini sunan ve/veya üreten; gerçek kişiler ile kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve bunların tüzel kişiliği olmayan şubelerini,

26) **Katılım payı:** Sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için, genel sağlık

akdini,

12) **Ücret:** 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara saatlik, günlük, haftalık, aylık veya yıllık olarak para ile ödenen ve süreklilik niteliği taşıyan brüt tutarı,

13) **Asgarî ücret:** 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık brüt ücreti,

14) **Ay:** (*Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.*) **Ücretleri ; Her ayın 15'inde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için, ayın 15'inden ertesi ayın 15'ine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise ayın 1'i ilâ sonu arasında geçen ve otuz gün olarak değerlendirilen süreyi,**

15) **Yıl:** (*Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.*) **Ücretleri; her ayın 15'inde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için, 15 Ocak tarihinden ertesi yılın 15 Ocak tarihine kadar geçen, diğer sigortalılar için ise 1 Ocak ilâ 31 Aralık tarihleri arasında geçen ve 360 gün olarak değerlendirilen süreyi,**

16) **Gelir:** İş kazası veya meslek hastalığı halinde sigortalıya veya sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine, yapılan sürekli ödemeyi,

17) **Aylık:** (*Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.*) **Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalıları ile vazife malullüğü halinde yapılan sürekli ödemeyi,**

18) **Ödeme dönemi:** Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların, ödeme tarihinden takip eden ödeme tarihine kadar geçen süreyi,

19) **Tarımsal faaliyet:** Kendi mülkünde, ortaklık veya kiralamak suretiyle başkalarının mülkünde veya kamuya mahsus mahallerde; ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yoluyla yahut doğrudan doğruya tabiatan istifade etmek suretiyle bitki, orman, hayvan ve su ürünleri elde edilmesini ve/veya bu ürünlerin yetiştiricileri tarafından; muhafazasını, taşınmasını veya pazarlanmasını,

20) **Kurum Sağlık Kurulu :** (*Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.*) **Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenecek raporlardaki teşhis ve bu teşhise dayanak teşkil eden belgeleri incelemek suretiyle, çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranlarını, erken yaşlanma hali ve vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücü kaybını, malullük derecelerini belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya dış hekimlerinden oluşan kurulları,**

21) **Kamu idareleri:** (*Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.*) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kamu idareleri ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı idare, ortaklık, müessese ve işletmeleri ve yukarıda belirtilenlerin ödenmiş sermayesinin % 50'sinden fazlasına sahip

sigortalısı veya bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından ödenecek tutarı,
27) **Sığınmacı ve Vatansız:** İçişleri Bakanlığı tarafından sığınmacı veya vatansız olarak kabul edilen kişileri,
28) **Peşin sermaye değeri:** Kurumca, bu Kanunun ilgili maddelerinde belirtilen giderlerin yaş, kesilme ihtimali ve Kurumca belirlenecek iskonto oranı dikkate alınarak hesaplanan tutarı,
29) **Güncelleme katsayısı:** 4 üncü madde kapsamında sigortalı sayılanların, her yılın Kasım ayına ait kanunî süresi içinde verilen belgelerindeki prim tahakkukları üzerinden bulunacak ortalama prime esas günlük kazancın, bir önceki yılın aynı ayına ait ortalama prime esas günlük kazanca göre değişim oranı ile her yılın Aralık ayına göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranının toplamının yarısına (1) tam sayısının ilave edilmesi sonucunda bulunan değeri,
ifade eder.

oldukları ortaklık ve işletmelerden Türk Ticaret Kanununa tabi olmayanlarla özel kanunlarına göre personel çalıştıran diğer kamu kurumlarını,
22) **Sağlık hizmeti :** Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere 63 üncü madde gereği finansmanı sağlanacak tıbbî ürün ve hizmetleri,
23) **Kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmeti :** Kişilerin hastalıktan korunması veya sağlıklı olma halinin sürdürülmesi amacıyla, kişiyeye yönelik olarak finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerini,
24) **Aile hekimi :** Sağlık Bakanlığı tarafından aile hekimi olarak yetkilendirilen ve Kurum ile sözleşme yapmış hekimleri,
25) **Sağlık hizmeti sunucusu :** Sağlık hizmetini sunan ve/veya üreten; gerçek kişiler ile kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve bunların tüzel kişiliği olmayan şubelerini,
26) **Katılım payı:** Sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için, genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından ödenecek tutarı,
27) **Sığınmacı ve Vatansız :** İçişleri Bakanlığı tarafından sığınmacı veya vatansız olarak kabul edilen kişileri,
28) **Peşin sermaye değeri :** Kurumca, bu Kanunun ilgili maddelerinde belirtilen giderlerin yaş, kesilme ihtimali ve Kurumca belirlenecek iskonto oranı dikkate alınarak hesaplanan tutarı,
29) **Güncelleme katsayısı : (Değişik: 17/4/2008– 5754/1. md.)** Her yılın Aralık ayına göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranının % 100’ü ile sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının % 30’unun toplamına (1) tam sayısının ilave edilmesi sonucunda bulunan değeri,
30) **Vazife malullüğü: (Ek: 17/4/2008– 5754/1. md.)** Bu Kanunun 47 nci maddesinde tarif edilen vazife ve/veya harp malullüğü hallerini,
31) **Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri :** (Ek: 17/4/2008– 5754/1. md.) Ülkemizin taraf olduğu sosyal güvenlik sözleşmelerini,
ifade eder.
(*Ek Fıkra: 17/4/2008– 5754/1. md.*) Bu maddenin 29 numaralı bendinde belirtilen güncelleme katsayısının hesabında, en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı veya sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının eksi olduğu yıllarda eksi değerler sıfır olarak alınır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

3. madde ile yapılan düzenleme ile 5510 sayılı yasada yer alan bazı kavramlar açıklanmıştır.

Halen yürürlükteki mevzuata göre, SSK ve Bağ-Kur’da sigortalının aylık tahsis talebine kadarki döneme ait kazançları, “TÜFE+Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH)” formülünden oluşan katsayıya göre güncelleniyor. Yani TÜFE ve Gelişme Hızının (GH) yüzde 100’ü dikkate alınıyor. Reformla birlikte, emekli aylıkları sadece bir önceki yılın TÜFE’si kadar artacak ama emekli aylığına esas ortalama kazancı belirlerken geçmiş yıl kazançlarını güncellerken GH’nin hepsi değil sadece yüzde 30’u dikkate

alınacak olması emekli aylığına esas kazançların eskiye göre daha düşük olacağı anlamına gelmektedir. Öte yandan, Güncelleme Katsayısının diğer kullanılacağı yer SSK ve Bağ-Kur'lular için reformun yürürlük tarihi için mesela 01.01.2009 günü için geçmiş kaç yıllık çalışmaları olursa olsun herkes için bugünkü sisteme göre belirlenen kısmi emekli aylıklarının, kişinin emekli olacağı güne kadar güncellenmesidir. İşte burada da güncelleme katsayısında GH'nin yüzde 70'inin dikkate alınmaması, kazanılmış haklara dokunmaktadır.

Sigortalıların evlenen malul çocukları, 5510 sayılı Kanununun 3. maddesinde "Bakmakla yükümlü olunan kişi"ler arasında çıkartılmaktadır. 506 sayılı Kanunda, evlenen malul çocuklar hastalık sigortasından yararlanabilmektedir. Bu değişiklikle, maluliyeti nedeniyle korunmaya muhtaç olan yetim çocuklar, evlenmeleri halinde mağdur edilmektedir.

İKİNCİ KISIM
Sosyal Sigorta Hükümleri
BİRİNCİ BÖLÜM
Sigortalılara İlişkin Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalı sayılanlar MADDE 4- Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;</p> <p>a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar, b) Köy ve mahalle muhtarları, hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise;</p> <p>1) Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar, 2) Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr sicili ile birlikte kanunla kurulan meslek odalarına usûlüne uygun olarak kayıtlı olanlar, 3) Anonim şirketlerin kurucu ortakları ve/veya yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları, 4) Tarımsal faaliyette bulunanlar, c) Kamu idarelerinde;</p> <p>1) (a) bendine tâbi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp, ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar, 2) (a) ve (b) bentlerine tâbi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar, sigortalı sayılırlar. Birinci fıkranın (a) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;</p> <p>a) İşçi sendikalarının yönetim kurullarına seçilenler, b) Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlardan, düşünürlerden ve yazarlardan hizmet akdi ile çalışanlar, c) Müttekabiliyet esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi</p>	<p>Sigortalı sayılanlar MADDE 4- (Değişik: 17/4/2008– 5754/2. md.) Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;</p> <p>a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar, b) Köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise;</p> <p>1) Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar, 2) Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar, 3) Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları, 4) Tarımsal faaliyette bulunanlar, c) Kamu idarelerinde;</p> <p>1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar, 2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar, sigortalı sayılırlar. Birinci fıkranın (a) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;</p> <p>a) İşçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenler, b) Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar ile</p>

yapılmış ülke uyuğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet akdi ile çalışanlar,

d) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar,

e) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirtilen umumî kadınlar,

f) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar,

hakkında da uygulanır.

Birinci fıkranın (c) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;

a) Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

b) Cumhurbaşkanı, Başbakan, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il daimi komisyonu üyeleri,

c) Birinci fıkranın (c) bendi kapsamında iken, bu kapsamdaki kişilerin kurduğu sendikaların veya sendika konfederasyonlarının yönetim kurullarına seçilenler,

d) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Türk Silâhlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar ile fakültelerde veya meslek yüksek okullarında kendi hesabına okuduktan sonra veya askerlik hizmetini müteakip subaylığa veya astsubaylığa geçirilenlerin, okullarda geçen normal eğitim süreleri,

e) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler ile fakültelerde veya meslek yüksek okullarında kendi hesabına okuduktan sonra komiser yardımcılığına veya polisliğe geçirilenlerin, okullarda geçen normal eğitim süreleri,

hakkında da uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

düşünürler ve yazarlar,

c) Müttekabiliyet esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülke uyuğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet akdi ile çalışanlar,

d) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar,

e) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirtilen umumî kadınlar,

f) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar,

hakkında da uygulanır.

Birinci fıkranın (b) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler; 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna tabi jokey ve antrenörler hakkında da uygulanır.

Birinci fıkranın (c) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;

a) Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

b) Başbakan, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçimle gelen üyeleri,

c) Birinci fıkranın (c) bendi kapsamında iken, bu kapsamdaki kişilerin kurduğu sendikalar ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar,

d) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Türk Silâhlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar,

e) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler,

hakkında da uygulanır.

Dördüncü fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen okulları tamamlamadan ayrılanlar ile bu okulları tamamlamalarına rağmen görevlerine başlamadan ayrılanların, bu okullarda geçen eğitim süreleri sigortalılıklarından sayılmaz.

Bu Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri bu

maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara bu kapsamda oldukları sürece uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

5510 SAYILI KANUNDA SİGORTALI SAYILANLAR

5510 sayılı Yasa öncesinde, Türkiye’de, sigortalıların hangi sosyal güvenlik kuruluşunun kapsamında bulunacağı statülerine göre belirlenmişti.

Bağımsız çalışanlar, esnaf ve sanatkârlar Bağ-Kur;

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak çalışanlar T.C. Emekli Sandığı ve,

Bir iş sözleşmesine dayanarak sigortalı olarak çalışanlar ise SSK tarafından sosyal güvenceye kavuşturulmaktaydı.

5510 sayılı yasa kapsamında sigortalı olanları 4/a, 4/b ve 4/c olarak sınıflandırmak mümkündür. Yapılan düzenleme ile, daha önce SSK kapsamında sigortalı sayılanlar, Bağ-Kur sigortalıları ve T.C. Emekli sandığı iştirakçilerinin hangi statüde sigortalı sayılacakları açıklanmıştır.

4/A SİGORTALILARI:

1) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar,

2) Hizmet akdiyle çalışmadığı halde 4/a sigortalısı sayılanlar

a) İşçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenler,

b) Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar ile düşünürler ve yazarlar,

c) Müktebilyet esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülke uyruğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet akdi ile çalışanlar,

d) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar,

e) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda belirtilen umumî kadınlar,

f) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar, hakkında da uygulanır.

4/B SİGORTALILARI:

Köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise;

1) Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar,

2) Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar,

3) Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları,

4) Tarımsal faaliyette bulunanlar,

5) 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna tabi jokey ve antrenörler.

Anonim şirketlerin kurucu ortaklarından daha önce 1479 sayılı kanunun 24'üncü maddesine tabi olarak sigortalı olanlardan sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenlerin 5510 sayılı kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde yazılı talepte bulunmaları halinde sigortalılıkları aynen devam ettirilecek. Bu süre içerisinde talepte bulunmayanların sigortalılıkları ise 5510 sayılı kanunun yürürlük tarihi itibarıyla sona erecek.

Jokey ve antrenörler de 4/b (Bağ-Kur) sigortalısı sayılacak. Jokey ve antrenörlerin, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde tescil eden kuruluş tarafından Kuruma bildirilecek. Kurum bu bildirimden itibaren bir ay içinde tescili yapılan kişilere, sigortalılık hak ve yükümlülüklerinin başladığını bildirecek.

4/ (C) BENDİ GEREĞİ SİGORTALI SAYILANLAR::

c) Kamu idarelerinde;

1) 4/ (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp, ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,

2) 4/ (a) ve 4/(b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar, sigortalı sayılırlar.

a) Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

b) Başbakan, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçimle gelen üyeleri,

c) Birinci fıkranın (c) bendi kapsamında iken, bu kapsamdaki kişilerin kurduğu sendikalar ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar,

d) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Türk Silâhlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar,

e) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler,

hakkında da uygulanır.

Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda askerî öğrenci olarak yada Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyanlardan bu okulları tamamlamadan ayrılanlar ile bu okulları tamamlamalarına rağmen görevlerine başlamadan ayrılanların, bu okullarda geçen eğitim süreleri sigortalılıklarından sayılmaz.

5510 sayılı Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri 4/ (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara bu kapsamda oldukları sürece uygulanmaz.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar</p> <p>MADDE 5- Kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından aşağıda sayılan kişiler hakkında uygulanacak sigorta kolları şunlardır:</p> <p>a) Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular hakkında, iş kazası ve meslek hastalığı ile analık sigortası uygulanır ve bunlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.</p> <p>b) Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası, meslek hastalığı ve hastalık sigortası; meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanır ve bu bentte sayılanlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.</p> <p>c) Harp malûlleri ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre aylıkları hesaplanarak ödenen veya asayiş ve güvenliğin sağlanması ile ilgili kanunlara göre vazife malûllüğü aylığı bağlanmış olanlardan, bu Kanuna tâbi sigortalı olarak çalışanlar hakkında aylıkları kesilmeksizin kısa vadeli sigorta kolları uygulanır. Ancak bunlar hakkında, uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olmayı istemeleri halinde, bu isteklerini Kuruma bildirdikleri tarihi takip eden ay başından itibaren, uzun vadeli sigorta kolları uygulanır.</p> <p>d) Sosyal güvenlik destek primine tâbi olanlar hakkında, sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.</p> <p>e) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar ve bunlar hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.</p> <p>f) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilere, işsizlik ödeneğinin hak edildiği süre içinde, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılarak uzun vadeli sigorta kolları uygulanır.</p>	<p>Bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar</p> <p>MADDE 5- Kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından aşağıda sayılan kişiler hakkında uygulanacak sigorta kolları şunlardır:</p> <p>a) Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular hakkında, iş kazası ve meslek hastalığı ile analık sigortası uygulanır ve bunlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.</p> <p>b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/3 md.) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası; meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrenciler hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanır ve bu bentte sayılanlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.</p> <p>c) (Değişik: 17/4/2008– 5754/3 md.) Harp malûlleri ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre vazife malûllüğü aylığı bağlanmış malûllerden, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanların aylıkları kesilmez. 3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış malûller ile aynı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle vazife malûllüğü aylığı alan er ve erbaşların, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olmaları halinde de aylıkları kesilmez. Aylıkları kesilmeksizin 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışanlar hakkında uzun vadeli sigorta kolları, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında çalışanlar hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır. İş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulananların uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmayı istemeleri halinde, bu isteklerini Kuruma bildirdikleri tarihi takip eden ay başından itibaren, haklarında uzun vadeli sigorta kolları da uygulanır. Bu fıkra kapsamına girenlerden ayrıca genel sağlık sigortası primi alınmaz.</p> <p>d) Mülga (17/4/2008– 5754/3. md.)</p> <p>e) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar ve bunlar hakkında iş kazası ve meslek</p>

	<p>hastalığı sigortası hükümleri uygulanır. f) Mülga (17/4/2008– 5754/3. md.) g) (Ek: 17/4/2008– 5754/3 md.) Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve bunlar hakkında kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır. Bu sigortalıların uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmak istemeleri halinde, 50 nci maddenin ikinci fıkrasındaki Türkiye’de yasal olarak ikamet etme şartı ile aynı fıkranın (a) bendinde belirtilen şartlar aranmaksızın haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanır. Bu kapsamda, isteğe bağlı sigorta hükümlerinden yararlananlardan ayrıca genel sağlık sigortası primi alınmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu Kanunun uygulanmasında sigorta kollarından bir kısmının uygulanacağı kişiler belirtilmiştir. Haklarında bazı sigorta kolları uygulanacak sigortalılar ve sigorta kolları açıklanmıştır.</i></p> <p><i>Yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler, sosyal güvenlik reformu öncesinde sigortalı olamıyorlardı. 5510 sayılı Kanunla yapılan düzenleme uyarınca, zorunlu staja tâbi tutulan meslek lisesi ve üniversite öğrencileri hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanacak ve 4/ (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır. Prim oranı, prime esas kazançlarının % 1’idir. Prime esas günlük kazançlarının hesaplanmasında prime esas günlük kazanç alt sınırı dikkate alınacaktır.</i></p> <p><i>Meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrencilerin primi Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumu tarafından ödenecektir.</i></p> <p><i>5510 sayılı kanunun 5. maddesinin (f) bendinde yer alan işsizlik ödeneği alanların uzun vadeli primlerinin ödenmesine ilişkin hükmün İş-Kur’u ciddi bir külfet altına sokacak ve suiistimallere açık bir konu olmasından dolayıyla eleştirilmekteydi. Yapılan eleştiriler göz önünde bulundurularak 5510 sayılı kanunun ilk halinde işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilere, işsizlik ödeneğinin hak edildiği süre içinde emeklilikle ilgili (uzun vadeli sigorta kolları) primleri İş-Kur tarafından ödeneceğine ilişkin düzenleme 5754 sayılı kanunla iptal edildi. Böylece işsiz kalan sigortalılara eskiden olduğu işsizlik ödeneği verilmeye devam edilecek, ancak bu süreye ilişkin emeklilik primleri yatırılmayacak.</i></p> <p><i>506 sayılı Kanunda Sosyal Güvenlik Sözleşmesi akdedilmemiş ülkelerde Türk işverenler tarafından istihdam edilen Türk işçilerinin sosyal güvenlikleri 506 Sayılı Kanun’un 86’ncı maddesi uyarınca Topluluk Sigortası ile sağlanmaktadır. 5510 sayılı Kanunda ise Yurtdışında Türk işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin tüm sigorta kollarına tabi sigortalı olarak çalıştırılması öngörülmekteydi. Ancak 5510 sayılı kanunda yer alan bu hükmün uygulamasından daha başlamadan vazgeçiliyor.</i></p> <p><i>5754 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamayan ülkelerde Türk işverenlerin yurtdışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri hakkında emeklilik primi olan uzun vadeli sigorta kolu primleri alınmayacağı, sadece kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanacağı öngörülmüyor. Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamayan ülkelerde Türk işverenlerin yurtdışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri hakkında emeklilik primi olan uzun vadeli sigorta kolu primleri alınmayacak, sadece kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanacak. Bu hem kurumun prim kaybına yol açacak, hem de Sosyal Güvenlik Kurumunu önemli bir yükün altına koyacak. Kurum iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında yardım yapacağı işçilere milyonlarca YTL tutarında ödenek verecek, gelir bağlayacak, ancak kusur oranlarını tespiti yönelik bir soruşturma-inceleme yapamayacağı gibi, rücu edemeyecektir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalı sayılmayanlar MADDE 6- Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları hükümlerinin uygulanmasında;</p> <p>a) İşverenin işyerinde ücretsiz çalışan eşi, b) Aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar arasında ve aralarına dışardan başka kimse katılmaksızın, yaşadıkları konut içinde yapılan işlerde çalışanlar, c) Ev hizmetlerinde süresiz olarak çalışanlar ile ev hizmetlerinde hizmet akdi ile sürekli çalışmasına rağmen, haftalık çalışma sürelerinin 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen sürelerden az olması nedeniyle, aylık kazançları prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olanlar, d) Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencileri, e) Yabancı bir ülkede kurulu herhangi bir kuruluş tarafından ve o kuruluş adına ve hesabına Türkiye'ye bir iş için gönderilen ve yabancı ülkede sosyal sigortaya tâbi olduğunu belgeleyen kişiler ile Türkiye'de kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, yurt dışında ikamet eden ve o ülke sosyal güvenlik mevzuatına tâbi olanlar, f) Resmî meslek ve sanat okulları ile yetkili resmî makamların izniyle kurulan meslek veya sanat okullarında ve yüksek okullarda fiilen normal eğitim süreleri içinde yapılan, tatbikî mahiyetteki yapım ve üretim işlerinde çalışan öğrenciler, g) Sağlık hizmet sunucuları tarafından işe alıştırılmakta olan veya rehabilite edilen, hasta veya malûller, h) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri gereği sigortalı sayılması gereken işlerde çalışmakla birlikte, 18 yaşını doldurmamış olanlar, ı) Kamu idareleri hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz işlerde çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, bu Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler, j) Niteliği itibarıyla bir kişinin bir gün içinde yapabileceği işlerde, yevmiyeli olarak çalışanlar, k) Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciliyle birlikte kanunla kurulu meslek odalarına usûlüne uygun olarak kayıtlı olanlardan, aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar</p>	<p>Sigortalı sayılmayanlar MADDE 6- Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları hükümlerinin uygulanmasında;</p> <p>a) İşverenin işyerinde ücretsiz çalışan eşi, b) Aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar arasında ve aralarına dışardan başka kimse katılmaksızın, yaşadıkları konut içinde yapılan işlerde çalışanlar, c) (Değişik: 17/4/2008– 5754/4. md.) Ev hizmetlerinde çalışanlar (ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç), d) Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencileri, e) Yabancı bir ülkede kurulu herhangi bir kuruluş tarafından ve o kuruluş adına ve hesabına Türkiye'ye bir iş için gönderilen ve yabancı ülkede sosyal sigortaya tâbi olduğunu belgeleyen kişiler ile Türkiye'de kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, yurt dışında ikamet eden ve o ülke sosyal güvenlik mevzuatına tâbi olanlar, f) Resmî meslek ve sanat okulları ile yetkili resmî makamların izniyle kurulan meslek veya sanat okullarında ve yüksek okullarda fiilen normal eğitim süreleri içinde yapılan, tatbikî mahiyetteki yapım ve üretim işlerinde çalışan öğrenciler, g) Sağlık hizmet sunucuları tarafından işe alıştırılmakta olan veya rehabilite edilen, hasta veya malûller, h) (Değişik: 17/4/2008– 5754/4. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri gereği sigortalı sayılması gerekenlerden 18 yaşını doldurmamış olanlar, ı) Kamu idareleri hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz işlerde çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, bu Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler, j) Mülga (17/4/2008– 5754/4. md.) k) (Değişik: 17/4/2008– 5754/4. md.) Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlardan, aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz</p>

<p>düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler,</p> <p>l) Kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulunan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin kamu düzeninin zorunlu kıldığı hallerde, işverenleri tarafından bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı yapılanlar,</p> <p>4 üncü ve 5 inci maddelere göre sigortalı sayılmaz.</p> <p>(h) bendinin uygulanmasıyla ilgili olarak, bir meslek veya sanat okulunu bitirenlerden, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre mahkemece ergin kılınmak suretiyle, öğrenimleriyle ilgili görevlerde çalışanlar hakkında 18 yaşın bitirilmiş olması şartı aranmaz.</p> <p>Birinci fıkranın (i) bendinin uygulanmasında, Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin görüşü alınır.</p> <p>Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>katından az olduğunu belgeleyenler,</p> <p>l) (Değişik: 17/4/2008– 5754/4. md.) Kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulunan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin ilgili mevzuatının² zorunlu kıldığı hallerde, işverenleri tarafından bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı yapılanlar,</p> <p>4 üncü ve 5 inci maddelere göre sigortalı sayılmaz.</p> <p>(h) bendinin uygulanmasıyla ilgili olarak, bir meslek veya sanat okulunu bitirenlerden, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre mahkemece ergin kılınmak suretiyle, öğrenimleriyle ilgili görevlerde çalışanlar hakkında 18 yaşın bitirilmiş olması şartı aranmaz.</p> <p>Birinci fıkranın (i) bendinin uygulanmasında, Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin görüşü alınır.</p> <p>Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kanunun 6. maddesinde, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarının uygulamasında kimlerin sigortalı sayılmadığı belirtilerek, 4 üncü maddenin uygulanmasında tereddüde neden olabilecek kişi ve çalışma ilişkileri açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, kendi nam ve hesabına çalışanlardan tarımsal faaliyet gibi düzenli bir gelir ilişkisine dayanmayanlar ile gelir vergisinden muaf olan küçük esnaflardan aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler, zorunlu sigorta kapsamından çıkartılmıştır.</i></p> <p><i>Bunların yetersiz gelirlerinden ayrıca sigorta primi kesintisi yapılarak, sigorta priminden dolayı maddi sıkıntılarının artmaması düşünülmüş, yatıradıkları primlerinden dolayı bir de gecikme zammı ödemek gibi bir külfetle karşılaşmalarını amaçlanmıştır. Bu kişilerin talepleri halinde isteğe bağlı sigortaya tabi olarak sosyal güvenlik haklarından yararlanmaları mümkün kılınmıştır.</i></p> <p><i>Yasanın eski halinde Niteliği itibarıyla bir kişinin bir gün içinde yapabileceği işlerde, yevmiyeli olarak çalışanlar istisnalar arasında sayılmışken, bu değiştirilmiş ve bunlarında sigortalı olabilmesi sağlanmıştır.</i></p> <p><i>5754 sayılı Yasayla yapılan değişiklikte, ev hizmetlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanların sigortalı olabilmesi sağlanmıştır. Bu değişiklik sonrasında 506 sayılı yasada yer alan düzenleme devam ettirilmiştir.</i></p>	

² 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 4 üncü maddesiyle bu bentte yer alan “kamu düzeninin” ibaresi “ilgili mevzuatının” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalılığın başlangıcı MADDE 7- Sigorta hak ve yükümlülükleri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; a) (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için çalışmaya, meslekî eğitime veya zorunlu staja başladıkları tarihten, b) (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, gelir vergisi mükellefi olanların gelir vergisi mükellefiyetinin başladığı tarihten; şirket ortaklarının şirket ortaklıklarının tescil edildiği tarihten; gelir vergisinden muaf olanların ise esnaf ve sanatkâr sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek kuruluşlarına usûlüne uygun kayıtlı oldukları tarihten; tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için tarımsal faaliyetlerinin kanunla kurulu ilgili meslek kuruluşlarınca tescil edildiği tarihten; köy ve mahalle muhtarları için seçildikleri tarihten, c) (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, göreve başladıkları veya okullarında eğitime başladıkları tarihten, itibaren başlar. Birinci fıkranın (b) bendinin uygulanmasında, gelir vergisinden muaf olanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların kayıt ve tescil işlemleri ile ilgili olarak kanunla kurulmuş ilgili meslek kuruluşlarının görüşleri alınır.</p>	<p>Sigortalılığın başlangıcı MADDE 7- Sigorta hak ve yükümlülükleri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; a) (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için çalışmaya, meslekî eğitime veya zorunlu staja başladıkları tarihten, b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/5. md.) (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, gelir vergisi mükellefi olanlar ile şahıs şirketlerinden kolektif, adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları ve donatma iştiraki ortaklarının vergi mükellefiyetlerinin başladıkları tarihten; sermaye şirketlerinden limited şirket ortakları ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortaklarının, şirketin ticaret sicil memurluklarınca tescil edildikleri tarihten; anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının yönetim kuruluna seçildikleri tarihten; gelir vergisinden muaf olanların ise esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı oldukları tarihten; tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için tarımsal faaliyetlerinin kanunla kurulu ilgili meslek kuruluşlarınca veya kendilerince, bir yıl içinde bildirilmesi halinde kaydedildiği tarihten, bu süre içinde bildirilmemesi halinde ise bildirim Kuruma yapıldığı tarihten; köy ve mahalle muhtarları için seçildikleri tarihten; 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasında belirtilenler için ise lisans belgesine istinaden fiilen çalışmaya başladıkları tarihten, c) (Değişik: 17/4/2008– 5754/5. md.) (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, göreve başladıkları veya bu Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) ve (e) bentleri kapsamındaki okullarda öğrenime başladıkları tarihten, itibaren başlar. Birinci fıkranın (b) bendinin uygulanmasında, gelir vergisinden muaf olanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların kayıt ve tescil işlemleri ile ilgili olarak kanunla kurulmuş ilgili meslek kuruluşlarının görüşleri alınır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Sigorta hak ve yükümlülüklerinin ne zaman başlayacağı çalışma ilişkisine göre ayrı ayrı düzenlenmiştir.</i> <i>Sigortalı hak ve yükümlülükleri, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için çalışmaya, meslekî eğitime veya zorunlu staja başladıkları tarihten itibaren başlayacaktır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalı bildirim ve tescili</p> <p>MADDE 8- İşverenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri, 7 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıcından önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Ancak işveren tarafından sigortalı işe giriş bildirgesi;</p> <p>a) İnşaat işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya başlatıldığı gün Kuruma verilmesi halinde,</p> <p>b)Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar ile Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde; ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar, Kuruma verilmesi halinde,</p> <p>c) Kamu idarelerince yurt dışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, işten ayrılmış olsalar dahi, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren üç ay içinde, Kuruma verilmesi halinde,</p> <p>sigortalılık başlangıcından önce bildirilmiş sayılır.</p> <p>Sigortalılar, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde, sigortalı olarak çalışmaya başladıklarını Kuruma bildirirler. Ancak, sigortalının kendini bildirmemesi, sigortalı aleyhine delil teşkil etmez.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişiler için; 7 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıcından itibaren kendi mevzuatlarına göre kayıt veya tescili yapan ilgili kurum, kuruluş ve birlikler veya vergi daireleri sigortalı işe giriş bildirgesi düzenleyerek, en geç onbeş gün içinde Kuruma vermekle yükümlüdür. Kurum bu bildirimden itibaren bir ay içinde tescili yapılan kişilere, sigortalılık hak ve yükümlülüklerinin başladığını bildirir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi gereği sigortalı sayılanlar ise, sigortalı işe giriş bildirgesini, 7 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıcından itibaren, doksan gün içinde Kuruma vermekle yükümlüdürler.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri çalıştıracak işverenler, çalıştırmaya başlattıkları kişileri, 7 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıcından itibaren, onbeş gün içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdürler.</p> <p>5 inci maddenin (f) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişiler için Türkiye İş Kurumu, işsizlik ödeneğinin fiilen ödenmeye başlandığı tarihten itibaren bir ay</p>	<p>Sigortalı bildirim ve tescili</p> <p>MADDE 8- <i>(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/6. md.)</i> İşverenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri, 7 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıç tarihinden önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Ancak işveren tarafından sigortalı işe giriş bildirgesi;</p> <p>a) İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya başlatıldığı gün,</p> <p>b) Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar ile Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde; ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar,</p> <p>c) Kamu idarelerince istihdam edilen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre işsizlik sigortasına tabi olmayan sözleşmeli personel ile kamu idarelerince yurt dışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde,</p> <p>Kuruma verilmesi halinde, sigortalılık başlangıcından önce bildirilmiş sayılır.</p> <p>Sigortalılar, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde, sigortalı olarak çalışmaya başladıklarını Kuruma bildirirler. Ancak, sigortalının kendini bildirmemesi, sigortalı aleyhine delil teşkil etmez.</p> <p><i>(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/6. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendinde bulunanlar hariç olmak üzere diğer alt bentleri kapsamında sigortalı sayılan kişiler için 7 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıcından; (4) numaralı alt bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için ise kanunla kurulu meslek kuruluşlarına kayıt tarihinden itibaren kendi mevzuatına göre kayıt veya tescili yapan ilgili kurum, kuruluş ve birlikler, vergi daireleri ve esnaf sicil memurluğu sigortalı işe giriş bildirgesi düzenleyerek Kuruma vermekle yükümlüdür. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde sayılanların bildirimleri en geç 15 gün, (4) numaralı alt bendinde sayılanların bildirimleri ise en geç bir ay içinde yapılır. Ayrıca 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendinde sayılanların kendileri tarafından da sigortalılık bildirimleri yapılabilir. 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasında belirtilenlerin ise çalışmaya başladıkları tarihten</p>

çinde, sigortalı işe giriş bildirgesini Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

Kamu idareleri ile bankalar, Kurumca sağlanacak elektronik altyapıdan yararlanmak suretiyle, Kurumca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etmek ve sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri, Kuruma bildirmekle yükümlüdürler.

Bu maddenin ikinci ve beşinci fıkraları hariç olmak üzere, diğer fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen ilgililer hakkında, 102 nci madde hükümlerine göre idarî para cezası uygulanır.

Sigortalı işe giriş bildirgesinin şekli ve içeriği, bildirgenin verilme yöntemleri ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

İtibaren en geç bir ay içinde tescil eden kuruluş tarafından Kuruma bildirilmesi zorunludur. Kurum bu bildirimlerden itibaren bir ay içinde tescili yapılan kişilere, sigortalılık hak ve yükümlülüklerinin başladığını bildirir.

Mülga dördüncü fıkra (17/4/2008– 5754/3. md.)

(Değişik beşinci fıkra: 17/4/2008– 5754/6. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri çalıştıracak işverenler, bu kapsamda ilk defa veya tekrar çalıştırmaya başlattıkları kişileri, 7 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalılık başlangıcından itibaren, onbeş gün içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdürler. Aynı kamu idaresinin farklı birimleri arasındaki naklen tayin ve görevlendirmelerde bildirim yapılmaz.

Mülga altıncı fıkra (17/4/2008– 5754/3. md.)

Kamu idareleri ile bankalar, Kurumca sağlanacak elektronik altyapıdan yararlanmak suretiyle, Kurumca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etmek ve sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri, Kuruma bildirmekle yükümlüdürler.

Bu maddenin ikinci ve beşinci fıkraları hariç olmak üzere, diğer fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen ilgililer hakkında, 102 nci madde hükümlerine göre idarî para cezası uygulanır.

Sigortalı işe giriş bildirgesinin şekli ve içeriği, bildirgenin verilme yöntemleri ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Sigortalıların ve hak sahiplerinin sigorta yardımlarından yararlanabilmeleri, prim yükümlülüklerinin doğuşu ve takibi, sigortalıların ve sigortalı çalıştırılan işyerlerinin bildirim ve tescili ile mümkündür. Sigortalı ve işyeri tescillerinin kayıt dışı çalışmayı engelleyecek, bildirim kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi önem taşımaktadır.

Madde ile Kuruma verilmesi gereken belgelerin verilme süreleri ile buna ait usûl ve esaslar düzenlenmiştir.

Kayıt dışı çalışmanın önlenmesi amacıyla, esas olarak sigortalı çalıştırmaya başlanmadan önce sigortalının tescili öngörülmüş, inşaat işyerleri, ihaleli işler, Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilen işyerleri ile Devlet memurları ile diğer kamu görevlileri için sigortalı bildirim süresinde yapılan işlerin özellikleri gereği bazı istisnalar tanınmıştır.

Ayrıca, kendi nam ve hesabına çalışanlar için bunların sigortalı sayılmalarını gerektirecek faaliyetleriyle ilgili tescil işlemlerini yapan vergi daireleri, odalar veya sicil memurluklarına kendileriyle ilgili tescili yaptıkları sırada sigortalılığa ilişkin tescili de yapmaları yükümlülüğü getirilmiş, böylece ticarî faaliyete ilişkin beyan ile sigorta tescili arasındaki kopukluğun ortadan kaldırılması sağlanmaya çalışmıştır.

Diğer taraftan, kamu kurum ve kuruluşları ile bankalara şayet yaptıkları işlem, işlemi yaptıkları kişinin sigortalı olmasını gerektiriyorsa, bu kişilerin sigortalılık durumlarını Kurum veri tabanından araştırmaları, sigortasız olduğu anlaşılan kişileri Kuruma bildirme yükümlülüğü getirilmiş, bu suretle kayıt dışı sigorta ile mücadelede yeni bir araç tanımlanmıştır. Kamu idareleri ile bankalar tarafından yapılacak kontrol ve bildirim yükümlülüğünün Kurumca belirlenecek işlemlerle sınırlamak amacıyla hazırlanmıştır.

İşverenler, 4/a (eski SSK'lılar) sigortalılarını, (istisnalar hariç) işe başlama tarihinden önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile kuruma bildirmekle yükümlü olacak, ancak işveren tarafından sigortalı işe giriş bildirgesi;

* İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya başlatıldığı gün,
* Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar ile kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde; ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar,
* Kamu idarelerince istihdam edilen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na göre işsizlik sigortasına tabi olmayan sözleşmeli personel ile kamu idarelerince yurtdışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde,
Kuruma verilmesi halinde, sigortalılık başlangıcından önce bildirilmiş sayılacak. Böylece yürürlükteki uygulamaya benzer bir düzenleme getirilmiş olacak.
5510 sayılı Kanunla birlikte önemli bir değişiklikte, 4/b (Bağ-Kur) sigortalılarının tesciline ilişkin yapılmıştır. 1479 sayılı Bağ-kur Kanununda sigortalıların kendilerinin 3 aylık bir süre içinde kayıt ve tescil yaptırmakla yükümlü olmasına rağmen, yeni düzenlemede Köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise; ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar, gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar, anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları için sigortalılık başlangıcından itibaren en geç 15 gün içinde kendi mevzuatına göre kayıt veya tescili yapan ilgili kurum, kuruluş ve birlikler, vergi daireleri ve esnaf sicil memurluğu tarafından SGK'na bildirilecek.
Tarımsal faaliyette bulunmasından dolayı sigortalı sayılanlar için ise kanunla kurulu meslek kuruluşlarına kayıt tarihinden itibaren kendi mevzuatına göre kayıt veya tescili yapan ilgili kurum, kuruluş ve birlikler, vergi daireleri ve esnaf sicil memurluğu sigortalı işe giriş bildirgesi düzenleyerek ise en geç bir ay içinde Kuruma vermekle yükümlüdür.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalılığın sona ermesi MADDE 9- Kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık; a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların, hizmet akdinin sona erdiği tarihten, b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların; 1) Gelir vergisi mükellefi olanlar için, mükellefiyetlerini gerektiren faaliyetlerine son verdikleri tarihten, 2) Gelir vergisinden muaf olanlar için, esnaf ve sanatkâr sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek odalarındaki üye kayıtlarının silinmesi gereken veya 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (k) bendi kapsamına girdiği tarihten, 3) Şirket ve donatma iştiraki ortağı olanlar için, tâbi oldukları mevzuata göre şirketle ve donatma iştiraki ile ilgilerinin kesildiği tarihten, 4) Şirket ortağı olanlar için, şirketin iflâsına veya tasfiyesine karar verildiği veya münfesihi sayıldığı tarihten, 5) Tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için, tarımsal faaliyetlerinin sona erdiği veya 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ı) bendi kapsamına girdiği tarihten, 6) Köy ve mahalle muhtarlarının, muhtarlık görevlerinin sona erdiği tarihten, 7) Herhangi bir yabancı ülkede ikamet eden ve o ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başladığı veya ikamet esasına bağlı olarak, o ülke sosyal güvenlik sistemine dahil olduğu tarihten, 8) İflâsına karar verilmiş olan veya tasfiye halindeki özel işletmeler ile şirketlerin ortaklarından hizmet akdi ile çalışanların, çalışmaya başladığı tarihten, 9) Köy ve mahalle muhtarlarından; kendi adına ve hesabına bağımsız çalışmasından dolayı gelir vergisi mükellefiyeti bulunanlar hariç, aynı zamanda hizmet akdi ile çalışanların çalışmaya başladığı tarihten, 10) Gelir vergisinden muaf olan, ancak esnaf ve sanatkârlar sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek kuruluşlarındaki kayıtlara istinaden bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, bu sigortalılıklarının devamı sırasında, hizmet akdi ile çalışanların çalışmaya başladığı tarihten, c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanların; 1) Ölüm halinde veya aylık bağlanmasını gerektiren hallerde, bu tarihi takip eden ayın ilk gününden,</p>	<p>Sigortalılığın sona ermesi MADDE 9- Kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık; a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların, hizmet akdinin sona erdiği tarihten, b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların; 1) Gelir vergisi mükellefi olanlar için, mükellefiyetlerini gerektiren faaliyetlerine son verdikleri tarihten, 2) (Değişik: 17/4/2008– 5754/7. md.) Gelir vergisinden muaf olanlar için, esnaf ve sanatkâr sicili kaydının silindiği veya 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (k) bendi kapsamına girdiği tarihten 3) (Değişik: 17/4/2008– 5754/7. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı alt bendi kapsamına girenlerden, şahıs şirketlerinden kolektif, adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları ve donatma iştiraki ortaklarının vergi mükellefiyetlerinin sona erdiği tarihten, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortaklarının, şirketin ticaret sicil memurluğundan kaydının silindiği tarihten, limited şirket ortaklarından hisselerinin tamamını devreden sigortalıların, hisse devrinin yapılmasına ortaklar kurulunca karar verildiği tarihten, anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının yönetim kurulu üyeliklerinin sona erdiği tarihten, iflas veya tasfiye durumu ile münfesihi duruma düşen şirketler için ortağın talep etmesi halinde, mahkeme kararı ile iflasın, tasfiyenin açılmasına, ortaklar kurulu kararı ile tasfiyenin başlamasına veya şirketin münfesihi duruma düşmesine karar verildiği, ortakların talepte bulunmaması halinde, mahkemece iflasın kapatılmasına karar verildiği, tasfiyesi sonuçlanan şirketlerin ortaklıklarının ise tasfiye kurulu kararının ticaret sicili memurluğunca tescil edildiği tarihten, 4) Mülga (17/4/2008– 5754/7. md.) 5) Tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için, tarımsal faaliyetlerinin sona erdiği veya 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ı) bendi kapsamına girdiği tarihten, 6) Köy ve mahalle muhtarlarının, muhtarlık görevlerinin sona erdiği tarihten, 7) Herhangi bir yabancı ülkede ikamet eden ve o ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başladığı veya ikamet esasına bağlı olarak, o ülke sosyal güvenlik sistemine dahil olduğu tarihten, 8) (Değişik: 17/4/2008– 5754/7. md.) (3) numaralı alt bent kapsamında</p>

2) Diğer hallerde ise görevden ayrıldıkları tarihten,
d) 5 inci madde gereği bazı sigorta kollarına tâbi tutulanların, sigortalı sayılmalarını gerektiren halin sona erdiği tarihten,
e) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (l) bendi kapsamında olanlardan, çalışmakta iken bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumu ile irtibatlandırılanlar ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde, seçimini bu yönde kullananlar için sigortalandıkları tarihten,
itibaren sona erer.
Ancak, hastalık ve analık hükümlerinin uygulanmasında sigortalılık;
a) İlgili kanunlar gereği sigortalının ücretsiz izinli olması, greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde, bu hallerin sona ermesini,
b) Diğer hallerde ise birinci fıkrada belirtilen tarihleri,
takip eden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılır.
Birinci fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerine göre sigortalılığı sona erenlerin durumları işverenleri tarafından, (b) bendinde belirtilen şekillerde sona erenlerin durumları ise kendileri ve sözü edilen bentte belirtilen faaliyetin sona erme halinin bildirildiği kuruluşlar veya vergi daireleri tarafından, en geç on gün içinde Kuruma bildirilir. Bu kişilerin meslek kuruluşlarına ya da vergi dairelerine olan yükümlülüklerini yerine getirmemiş olmaları, sigortalılığın sona ermesine ilişkin belge ya da bilginin verilmesine engel teşkil etmez.
Birinci fıkranın (e) bendine göre sigortalılığı sona erenler ile 8 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre bildirim yapılan sigortalıların, sigortalılığının sona ermesine ilişkin bildirimleri, üç ay içinde Kuruma yapılır.
Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

iflas veya tasfiye durumu ile münfesi duruma düşen şirketlerin ortaklarından 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayanların, çalışmaya başladıkları tarihten,

9) Köy ve mahalle muhtarlarından; kendi adına ve hesabına bağımsız çalışmasından dolayı gelir vergisi mükellefiyeti bulunanlar hariç, aynı zamanda hizmet akdi ile çalışanların çalışmaya başladığı tarihten,

10) **(Değişik: 17/4/2008– 5754/7. md.) Gelir vergisinden muaf olan, ancak esnaf ve sanatkârlar sicili kaydına istinaden 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, bu sigortalılıklarının devamı sırasında, hizmet akdi ile çalışanların çalışmaya başladığı tarihten,**
c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanların;

1) **(Değişik: 17/4/2008– 5754/7. md.) Ölüm veya aylık bağlanmasını gerektiren hallerde görev aylıklarının kesildiği tarihi, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinde belirtilen yaş hadleri ile sıhhi izin sürelerinin doldurulması halinde ise bu süre ve hadlerin doldurulduğu tarihleri takip eden aybaşından,**

2) **(Değişik: 17/4/2008– 5754/7. md.) Diğer hallerde ise görevden ayrıldıkları tarihten,**

d) 5 inci madde gereği bazı sigorta kollarına tâbi tutulanların, sigortalı sayılmalarını gerektiren halin sona erdiği tarihten,

e) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (l) bendi kapsamında olanlardan, çalışmakta iken bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumu ile irtibatlandırılanlar ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde, seçimini bu yönde kullananlar için sigortalandıkları tarihten,
itibaren sona erer.

Ancak, hastalık ve analık hükümlerinin uygulanmasında sigortalılık;
a) İlgili kanunlar gereği sigortalının ücretsiz izinli olması, greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde, bu hallerin sona ermesini,
b) Diğer hallerde ise birinci fıkrada belirtilen tarihleri,
takip eden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılır.

Birinci fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerine göre sigortalılığı sona erenlerin durumları işverenleri tarafından, (b) bendinde belirtilen şekillerde sona erenlerin durumları ise kendileri ve sözü edilen bentte belirtilen faaliyetin sona erme halinin bildirildiği kuruluşlar veya vergi daireleri tarafından, en geç on gün içinde Kuruma bildirilir. Bu kişilerin meslek kuruluşlarına ya da vergi dairelerine olan yükümlülüklerini yerine getirmemiş olmaları, sigortalılığın sona ermesine ilişkin belge ya da bilginin verilmesine engel teşkil etmez.

Birinci fıkranın (e) bendine göre sigortalılığı sona erenler ile 8 inci

	<p>maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre bildirim yapılan sigortalıların, sigortalılığının sona ermesine ilişkin bildirimleri, üç ay içinde Kuruma yapılır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kısa ve uzun vadeli sigortalar bakımından sigortalılığın hangi hallerde sona ereceği çalışma ilişkilerine göre ayrı ayrı belirlenmiştir.</i></p> <p><i>Hastalık ve analık hükümlerinin uygulanmasında sigortalılık; a) İlgili kanunlar gereği sigortalının ücretsiz izinli olması, greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde, bu hallerin sona ermesini, b) Diğer hallerde ise birinci fıkrada belirtilen tarihleri takip eden onuncu günden başlanarak yitirilmiş sayılacak.</i></p> <p><u>Sigortalı İşten Ayrılış Bildirgesi</u></p> <p><i>Sigortalılığının sona ermesine ilişkin bildirimler, sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile ilgili üniteye e-Sigorta ile yapılır. Sigortalı işten çıkış bildirgesine kaydedilen bilgiler, ayrıca ilgili aylık prim ve hizmet belgesinde de gösterilir. Aylık prim ve hizmet belgesi ile sigortalı işten çıkış bildirgesi arasındaki mutabakatsızlık, işverenle yapılacak yazışma sonucunda giderilir.</i></p> <p><i>4/ (b) sigortalıları için 2 nüsha düzenlenir. Biri üniteye, diğeri bildirgenin düzenlendiği kuruluşa iade edilir. Sigortalıya işten ayrıldığı yazı ile bildirilir.</i></p> <p><i>Yasal süresi dolmadığı için henüz Kuruma verilmeyen aylık prim ve hizmet belgesinde yer alacak sigortalı çalışmalarının Kurumca bilinmesini gerektiren diğer hallerde de, bu madde gereğince işlem yapılır.</i></p> <p><i>4/C olarak sigortalı sayılanların, yer değiştirme suretiyle farklı işyerine atanmaları ile bir kurumdan diğer kuruma veya aynı kurumda farklı birim veya ünitelerde farklı işyerine nakledilenler hakkında sigortalı işe giriş bildirgesi ve sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile gerekli bildirimler yapılır. Bu sigortalıların, malullük, yaşlılık tahsis taleplerinde aranan sigortalı işten ayrılış bildirgesi yerine emekliye sevk onayı gönderilmesi yeterlidir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalıların işleri nedeniyle geçici olarak yurt dışında bulunmaları</p> <p>MADDE 10- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan sigortalıların işverenleri tarafından geçici görevle yurt dışına gönderilmeleri, (c) bendinde sayılan sigortalıların mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak yurt dışına gönderilmeleri veya (b) bendinde sayılanların sigortalılığa esas çalışması nedeniyle yurt dışında bulunmaları halinde, bu görevleri yaptıkları sürece, sigortalıların ve işverenlerin sosyal sigortaya ilişkin hak ve yükümlülükleri devam eder.</p> <p>Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçileri de bu Kanunun uygulanmasında geçici görevle yurt dışına gönderilmiş sayılır.</p>	<p>Sigortalıların işleri nedeniyle geçici olarak yurt dışında bulunmaları</p> <p>MADDE 10- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan sigortalıların işverenleri tarafından geçici görevle yurt dışına gönderilmeleri, (c) bendinde sayılan sigortalıların mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak yurt dışına gönderilmeleri veya (b) bendinde sayılanların sigortalılığa esas çalışması nedeniyle yurt dışında bulunmaları halinde, bu görevleri yaptıkları sürece, sigortalıların ve işverenlerin sosyal sigortaya ilişkin hak ve yükümlülükleri devam eder.</p> <p>(Mülga ikinci fıkra :17/4/2008– 5754/67. md.)</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Geçici görevle yurt dışına gönderilen sigortalıların görevlerini yaptıkları sürece hak ve yükümlülüklerinin devam edeceği belirtilmiştir.</i></p> <p><i>Reformun ilk halinde Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçileri de bu Kanunun uygulanmasında geçici görevle yurt dışına gönderilmiş sayılacağı belirtilmişken, bu uygulama daha yürürlüğe girmeden değiştirildi. Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamayan ülkelerde Türk işverenlerin yurtdışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri hakkında emeklilik primi olan uzun vadeli sigorta kolu primleri alınmayacak, sadece kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanacak.</i></p>	

İKİNCİ BÖLÜM
İşyerleri ve İşverenlere İlişkin Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İşyeri, işyerinin bildirilmesi, devri, intikali ve nakli</p> <p>MADDE 11- İşyeri, sigortalı sayılanların maddî olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerlerdir.</p> <p>İşyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılır.</p> <p>İşveren, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlüdür. Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimleri Kuruma yapılmış sayılır. Ticaret sicili memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirim en geç on gün içinde Kuruma bildirmek zorundadır.</p> <p>29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şirketlerin nevilerinin değişmesi, birleşmesi veya diğer bir şirkete katılması durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilân tarihini; adi şirketlerde şirkete yeni ortak alınması durumunda ise en geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden on gün içinde, işyeri bildirgesi ile Kuruma bildirilmek zorundadır.</p> <p>İşyerinin faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki adrese nakledilmesi, sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devredilmesi veya intikal etmesi halinde, işyerinin nakledildiği, yeni işverenin işi veya işyerini devraldığı tarihi takip eden on gün içinde, işyerinin miras yoluyla intikali halinde ise mirasçıları, ölüm tarihinden itibaren en geç üç ay içinde, işyeri bildirgesini Kuruma vermekle yükümlüdür. İşyerinin aynı il sınırları içinde Kurumun diğer bir ünitesinin görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde, adres değişikliğinin yazı ile bildirilmesi yeterlidir. Bu işlerde çalışan sigortalıların, sigorta hak ve yükümlülükleri devam eder.</p> <p>Valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişileri, yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, verildiği tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdürler.</p> <p>Bu maddede belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında, 102 nci</p>	

maddenin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca idarî para cezası uygulanır. İdarî para cezası uygulanması, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesine engel teşkil etmez.

Alt işveren, asıl işverenin işyerinde çalıştırdığı sigortalıları, işverenle aralarında yaptıkları sözleşmenin ibrazı kaydıyla, Kurumdan alacağı özel bir numara ile asıl işverenin kayıtlı olduğu dosyadan bildirir.

İşyeri bildirgesinin verilmemesi veya geç verilmesi, bu Kanunda belirtilen hak ve yükümlülükleri ortadan kaldırmaz. İşyeri bildirgesinin şekli ve içeriği ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

5510 sayılı Kanunun uygulanması bakımından işyerinin tanım ve kapsamı belirtilerek, işyerinin bildirim, devri, intikali ve nakli halinde, durumun ne zaman ve nasıl bildirileceği düzenlenmiştir.

5510 sayılı Kanun uyarınca işyerlerinin tescili 4 şekilde yapılmaktadır;

1) İşyeri bildirgesiyle,

2) Şirket ilk kuruluşunda ticaret sicil memurluğunca yapılan bildirim üzerine tescil,

3) SGK Müfettişleri, SGK Yoklama memurları ve genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelerin denetim elemanlarınca yapılan tespit üzerine tescil,

4) İhale makamları, ruhsata tabi işlerde (maden arama, inşaat, taş ocağı vs.) ruhsat veren merciler ve diğer resmi kuruluşlardan alınan bilgilere istinaden tescil.

İşveren tarafından işyeri bildirgesinin verilmemiş olması halinde, işyeri;

a) Kurum veya kamu kurum ve kuruluşlarının denetim ve kontrollerinde düzenlenen, işyeri bildirgesinde bulunması gerekli bilgileri ihtiva eden durum tespit tutanağına,

b) İhale makamları, ruhsata tabi işlerde ruhsatı veren merciler (valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler, maden arama ve işletme, inşaat, taş ocağı ruhsatı verenler ve benzeri), çalışma müdürlükleri, vergi daireleri, liman reislikleri, trafik müdürlükleri gibi resmi kuruluşlardan ve bankalardan alınan bilgilere,

c) Mahkeme kararlarına, dayanılarak resen tescil edilir.

İşyerinde sigortalı çalıştıran, böyle bir işyerini devir alan veya bu nitelikte işyeri kendisine intikal eden işveren, Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen sürede vermekle yükümlü olduğu işyeri bildirgesini düzenleyerek göndermek zorundadır.

Aynı işverenin, birden fazla işyeri kurması veya devir alması yahut kendisine intikal etmesi halinde her işyeri için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenir.

Aynı ünite bölgesinde olmak kaydıyla devamlı mahiyette işlem gören veya görecekte olan aynı işverene ait işyerlerinin yazılı olarak talep edilmesi halinde tehlike sınıflarının en yükseği veya tehlike sınıfları aynı olanlar gruplandırılmak suretiyle ünitelerce, farklı ünite bölgesinde olanların ise Genel Müdürlükçe tek dosyada veya birden fazla dosyada işlem görmesine izin verilebilir.

Aynı işverenlere ait olup, aynı işkolunda bulunan birden çok kara veya deniz yahut hava ulaştırma araçlarına tek sicil numarası verilir.

Kanunun 90 inci maddesine göre ihale suretiyle yapılan işlerin konsorsiyum şeklinde üstlenilmesi halinde, konsorsiyumu oluşturan üstlenicilerin her birine müstakilen istihkak ödenmesi ve bu üstleniciler tarafından idareye ayrı ayrı teminat verilmiş olması kaydıyla üstlenicilerin her birine, verecekleri işyeri bildirelerine dayanılarak Kurumca ayrı ayrı sicil numarası verilebilir. İhale konusu işin iş ortaklığı şeklinde üstlenilmesi durumunda ise, işyeri, iş ortaklığı adına ve tek işyeri sicil numarası verilerek tescil edilir.

Kuruluş aşamasında sigortalı çalıştırmaya başlayacağı tarihi ve çalıştırılacak sigortalı sayısını beyan eden şirketlerin, ticaret sicil memurluklarına yaptıkları bildirim üzerine, bu memurluklarca ilgili üniteye gönderilecek bildirim üzerine dayanılarak işyeri ünitece tescil edilir. Bu durumda ticaret şirketlerince ayrıca işyeri bildirgesi düzenlenmez.

Esas işin ayrıntısı veya tamamlayıcısı niteliğinde olan ve sigortalıları birbirine karışmayan işlerin ayrı ve bağımsız olarak yürütüldüğü yerler de bağımsız işyeri

sayılır.

Tek ihale ile birden çok işin yapılması halinde istihkaklarının bir ödenmesi ve teminatlarının tek olması şartıyla, işe ilk başlanılan yeri çevresine alan üniteye tek sicil numarası verilebilir. Aynı anda birden fazla üniteye işe başlanması halinde, hangi üniteye tek sicil numarası alınacağını işveren belirler.

Aynı işveren tarafından yaptırılan ve birden fazla yapı ruhsatına sahip özel bina inşaatı işyerlerinde, parsellerinin bitişik ya da yakın olması ve sigortalıların birbirine karışması şartıyla inşaatların tek sicil numarasında yürütülmesine üniteye izin verilebilir.

Süresi içinde verilmeyen işyeri bildirgesi, sonradan elden veya posta yoluyla Kuruma verilir. Adi posta yolu ile gönderilen veya Kuruma doğrudan verilen işyeri bildirelerinde, bildirgenin Kurumun gelen evrak kayıtlarına intikal ettiği tarih; taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi olarak gönderilenlerde ise postaya verildiği tarih bildirim tarihi olarak kabul edilir. Sonradan verilen işyeri bildirelerinin e-Sigorta ile kabul edilmesi hususunda Kurum yetkilidir.

İşyeri sicil numarası

İşyerine, Kurumca “Mahiyet Kodu”, “İşkolu Kodu”, “Ünite Kodu”, “Sıra Numarası”, “İl Kodu”, “İlçe Kodu” “Kontrol Numarası” ve varsa “Geçici İş İlişkisi Kurulan İşveren Numarası” ile “Alt İşveren Numarası”nı ihtiva eden bir sicil numarası verilir ve bu numara işverene tebliğ edilir.

Yapılan işin özel veya resmi sektöre ait, daimi veya geçici olduğunu belirleyen “Mahiyet Kodu” ile ilgili haneye; resmi sektöre bağlı devamlı işyerleri için “1”, özel sektöre bağlı devamlı işyerleri için “2”, resmi sektöre bağlı geçici veya mevsimlik işyerleri için “3”, özel sektöre bağlı geçici veya mevsimlik işyerleri için “4”, rakamı yazılır.

Yapılan işin “Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi”ne göre hangi iş koluna girdiğini belirleyen bölüme, prim tarifesinde bu işe karşılık gösterilen dört rakamlı işkolu kodu yazılır.

Ünite kodu hanesine, işyerinin işlem gördüğü ünitenin kodu yazılır.

Her işyerine ilgili ünite tarafından iller itibarıyla ve sıra takip etmek suretiyle bir sıra numarası verilir.

İşyeri hangi ilde ise, o ile ait trafik kod numarası, Kurumca sigorta işlemlerinde kullanılmak üzere, ilgili bölüme yazılır.

İşyerinin bulunduğu ilçeye ait kod, ilgili bölüme yazılır.

İşyeri sicil numarasının doğru kullanılması amacıyla Kurumca “Kontrol Numarası” verilir.

Alt işverenlerin işlemlerinde kullanılmak üzere her bir alt işverene o işyeri için bir “Alt İşveren Numarası” verilir.

İşyeri numarasından önce gelmek üzere gerçek ve tüzel kişilere işveren numarası verilebilir. Bu numara gerçek kişi işverenlerde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, tüzel kişi işverenlerde ise vergi kimlik numarasıdır.

İşyeri bildirgesi ile birlikte verilecek diğer belgeler

İşverenler, işyeri bildirgesi ekinde Kuruma vermesi gereken;

a) Yerleşim belgesi ile imza sirkülerini,

b) Varsa işveren vekiline ait noterden onaylı vekaletname ve imza sirkülerini,

c) Diğer kanunlar uyarınca tutmak zorunda oldukları defterin türünü gösteren resmi nitelikteki belgesini,

bir ay içinde Kuruma elden vermek veya posta yoluyla göndermek zorundadır. İşyerinin tescil tarihinden itibaren bir ay içinde sosyal güvenlik kontrol memurlarınca yerinde durum tespiti yapılarak işyeri bildirgesinde yer alan bilgilerin doğruluğu kontrol edilebilir. İşverenden iş alan alt işverenler, işyeri bildirgesi hariç yukarıda sayılan belgeleri Kuruma elden verir veya posta yoluyla gönderirler.

İşverenler, yukarıda belirtilen belgelerin yanı sıra;

a) Tüzel kişilerde hükmi şahsiyetin tescil edildiği Ticaret Sicil Gazetesi ile imza sirkülerini,

b) Adi ortaklıklarda, noter onaylı ortaklık sözleşmesini,

c) Kapıcılık işyerinde, kat maliklerinin isim, adres ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaralarını gösterir listesini,

ç) İhale konusu işlerde, işin sözleşmesini veya işin üstlenildiğini gösterir idarenin yazısını,

d) İnşaat işyerlerinde, yapı ruhsatının fotokopisi, varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki noter onaylı inşaat yapım sözleşmesini,

birinci fıkrada belirlenen usulle verirler.

(3) İşvereni kamu idaresi olan işyerlerinin tescilinde, işyeri bildirgesi yeterli olup eki belgeler ihtiyaç olması halinde ünitece istenir. Ayrıca sosyal güvenlik kontrol memuru tespitine gerek duyulmaz.

Belirli yerde yapılmayan ve belirli bir merkezden sevk ve idare edilen işlerin tescili

Sigortalı çalıştırılmaya başlanılan, devir alınan veya başka bir işverene intikal eden işin belirli bir yerde yapılmaması halinde işyeri bildirgesi, işverenin ikametgâhının bulunduğu; işin bir ilden diğer bir ile geçmesi ve devam etmesi halinde ise, işin başladığı yeri çevresine alan üniteye verilir.

Büro, yazıhane gibi belli bir merkezden sevk veya idare edilmeyen ve faaliyeti belirli bir yere bağlı olmayan işler, belirli yerde yapılmayan işler olarak kabul olunur.

Belirli bir yerde yapılmayan işlerde işverenin ikametgâhı ile işin görüldüğü yerler, Kuruma ait ayrı ünite bölgelerinde bulunuyorsa, sigorta işlemlerinin, işverenin yazılı başvurusu üzerine, işin yapıldığı yeri çevresine alan ünite veya ünitelerinden biri tarafından yürütülmesine, Kurumca izin verilebilir.

Faaliyeti belirli bir yere bağlı olmamakla beraber; büro, yazıhane gibi belirli bir merkezden sevk ve idare edilen işler, belirli bir yerde yapılmış sayılır ve işyeri bildirgesi, işin sevk ve idare edildiği yeri çevresine alan üniteye verilir.

İşyerinin nakli, devri, intikali

Sigortalı çalıştırılan bir işyerinin;

(a) Faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki adrese nakledilmesi halinde nakleden işverence, başka bir işverene devredilmesi halinde devralan işverence; nakil veya devir tarihini takip eden on gün içinde;

(b) İşverenin ölümü ile işyerinin mirasçılara intikali halinde ise mirasçılardan ölüm tarihinden itibaren üç ay içinde, işyeri bildirgesi verilir.

İşyerinin aynı il içinde başka bir ünitenin görev bölgesine nakledilmesi halinde işyeri bildirgesi verilmez, ancak nakil tarihinden itibaren 10 gün içinde durum yeni üniteye bir yazı ile bildirilir. Eski üniteye işyeri dosyasındaki tescile esas bilgi ve belgelerin birer örneği yeni üniteye açılan dosyaya konulur. Yeni ünite nakil bilgilerine dayanarak bu dosyaya yeni bir işyeri numarası verir.

29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şirketlerin nevelerinin değişmesi, birleşmesi, bölünmesi veya diğer bir şirkete katılması durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilân tarihini; adi şirketlerde ise şirkete yeni ortak alınması durumunda en geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden 10 gün içinde, işverenlerce işyeri bildirgesi ile Kuruma bildirilmek zorundadır. İşvereni gerçek kişi olan işyerlerinde, isim değişikliği, tüzel kişi olan işyerlerinde ise ünvan değişikliklerinde işyeri bildirgesi verilmesine gerek olmayıp durumun değişikliğinin yayımlandığı Ticaret Sicil Gazetesinin de ekli olduğu bir yazı ile bildirilmesi yeterlidir.

Aynı işverene ait olup gerek aynı üniteye işlem gören, gerekse birden fazla üniteye işlem görüp birleştirilen işyerlerinden, bir veya bir kaçının başka bir işverene devredilmesi, tek bir dosyadan işlem gören işyerlerinin Kuruma borcu bulunmaması veya devredilecek işyerinin borcunun belirlenebilmesi koşuluyla kabul edilebilir.

Kamu idareleri, işveren isminde meydana gelen değişiklikleri; dayanağı bilgi veya belgesi ile bildirirler.

İşyeri dosyalarının işlemde kaldırılması

İşyerinin yanlış veya yersiz olarak tescil edildiğinin tespiti halinde, ünitece tescil işleminin iptali yapılır.

Aynı iş veya işyerine birden fazla sicil numarası verilmiş olduğunun anlaşılması halinde, sonradan verilen numaralar ünitece resen iptal edilir. İptal edilen numaralar başka işyerine verilmez. Ancak işlemler sonradan verilen numaradan yürütülmüşse geriye dönük işlem yapmamak için diğer numaralar, işlem gören işyeri dosyasının numarasında birleştirilir.

Kapanma, terk veya tasfiye olmadığı halde, işyerinde en az beş yıllık bir süreden beri sigortalı çalıştırılmadığı; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalıları çalıştıran işverenler tarafından bildirilen veya Kurumca yapılan denetim ya da kontroller sonucu anlaşılan işyeri dosyaları, sigortalı çalıştırılmaya son verilen tarih itibarıyla ünitece işlemde kaldırılır ve taahhütlü bir yazıyla işverene bildirilir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İşveren, işveren vekili, geçici iş ilişkisi kurulan işveren ve alt işveren MADDE 12- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işverendir.</p> <p>İşveren adına ve hesabına, işin veya görülen hizmetin bütününün yönetim görevini yapan kimse, işveren vekilidir. Bu Kanunda geçen işveren deyimi, işveren vekilini de kapsar. İşveren vekili ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlanan geçici iş ilişkisi kurulan işveren, bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.</p> <p>4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendine tâbi olanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştıran işçi sendikaları veya işveren tarafından; 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasına tâbi olanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştıran kamu idareleri veya eğitim gördükleri okullar tarafından yerine getirilir.</p> <p>2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştırmaya yetkili makam tarafından yerine getirilir.</p> <p>Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutukluların işvereni, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu, işveren vekilleri ise Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunun sorumlu müdür ve amirleridir.</p> <p>Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur.</p>	<p>İşveren, işveren vekili, geçici iş ilişkisi kurulan işveren ve alt işveren MADDE 12- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işverendir.</p> <p>İşveren adına ve hesabına, işin veya görülen hizmetin bütününün yönetim görevini yapan kimse, işveren vekilidir. Bu Kanunda geçen işveren deyimi, işveren vekilini de kapsar. İşveren vekili ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlanan geçici iş ilişkisi kurulan işveren, bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.</p> <p>(Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendine tâbi olanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştıran işçi sendikaları ve konfederasyonları veya işveren tarafından; 4 üncü maddenin (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) dördüncü fıkrasına tâbi olanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştıran kamu idareleri veya eğitim gördükleri okullar tarafından yerine getirilir.³</p> <p>2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştırmaya yetkili makam tarafından yerine getirilir.</p> <p>Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutukluların işvereni, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu, işveren vekilleri ise Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunun sorumlu müdür ve amirleridir.</p> <p>Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur.</p>

³ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle; 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “üçüncü” ibaresi “dördüncü”olarak değiştirilmiş; aynı Kanunun 66 ncı maddesiyle “işçi sendikaları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve konfederasyonları” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Sigortalıları çalıştıran kimselerin işveren sayıldığı, işveren deyiminin işveren vekilini de kapsayacağı, geçici iş ilişkisi kurulan işverenlerin bu Kanundan doğan yükümlülüklerden dolayı işverenle birlikte sorumlu olduğu, çiftçi mallarını koruma bekçileri ile ceza infaz kurumları ile tutukevlerinde oluşturulan tesis ve atölyelerde çalıştırılanların işveren vekillerinin kim olacağı belirtilmiştir.

Esas itibarıyla kendisi de bir işveren olan alt işverenin tanımı yapılmıştır. Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölümü veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denilecektir. Bir işte, bir işin bölümü veya eklentilerinde işverenden iş alan alt işverenler de, çalıştırdıkları sigortalılar için, asıl işyerine Kurumca verilmiş olan işyeri sicil numarasını yazarak yasal sürede Aylık Prim ve Hizmet belgesini düzenleyip ilgili üniteye vermek veya e-bildirge ile göndermek zorundadırlar.

Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumlu tutulacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Hizmet Akdiyle veya Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışan Sigortalıların
Tabi Olduğu Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri⁴

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İş kazasının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması MADDE 13- İş kazası; a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında, c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, d) Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır. İş kazasının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; a) (a) bendi ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Kuruma da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde, b) (b) bendi kapsamında bulunan sigortalı bakımından kendisi tarafından, bir ayı geçmemek şartıyla rahatsızlığının bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra üç işgünü içinde, c) (c) bendi kapsamında bulunan sigortalılar bakımından, bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine veya kendi mevzuatlarına göre yetkili mercilere derhal ve Kuruma da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesinin doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde belirtilen süre, iş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar. Kuruma bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerektiğinde, Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen</p>	<p>İş kazasının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması MADDE 13- İş kazası; a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/8. md.) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle, c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, d) (Değişik: 17/4/2008– 5754/8. md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır. İş kazasının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; a) (a) bendi ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Kuruma da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde, b) (b) bendi kapsamında bulunan sigortalı bakımından kendisi tarafından, bir ayı geçmemek şartıyla rahatsızlığının bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra üç işgünü içinde, c) (Mülga: 17/4/2008– 5754/8. md.) (Değişik paragraf: 17/4/2008– 5754/8. md.) iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu fıkranın (a) bendinde belirtilen süre, iş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar. Kuruma bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerektiğinde, Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen</p>

⁴ Bu bölüm başlığı “Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

memurları tarafından veya Bakanlık iş müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda yazılı olarak bildirilen hususların gerçeğe uymadığı ve olayın iş kazası olmadığı anlaşılırsa, Kurumca bu olay için yersiz olarak yapılmış bulunan ödemeler, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlardan, 96 ncı madde hükmüne göre tahsil edilir.

İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesinin şekli ve içeriği, verilme usûlü ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

memurları tarafından veya Bakanlık iş müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda yazılı olarak bildirilen hususların gerçeğe uymadığı ve olayın iş kazası olmadığı anlaşılırsa, Kurumca bu olay için yersiz olarak yapılmış bulunan ödemeler, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlardan, 96 ncı madde hükmüne göre tahsil edilir.

İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesinin şekli ve içeriği, verilme usûlü ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Yapılan iş ile meydana gelen bir kazanın arasındaki illiyet bağı kavramından yola çıkılarak hangi hallerin iş kazası sayılacağı belirtilmiştir. Meydana gelen iş kazaları dolayısıyla gerekli yardım ve işlemlerin yapılabilmesi için, Kurumun bu kazalardan zamanında haberdar olmasını sağlamak üzere işverenler ile kendi nam ve hesabına çalışanların yükümlülüklerini tanımlamak ve Kurumca yürütülecek işlemleri belirtmek üzere düzenleme yapılmıştır.

İş kazasının tanımı ve kapsamı

İş kazası;

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.,

meydana gelen ve sigortalının ruh veya beden sağlığındaki dengeyi hemen veya sonradan değiştiren olaydır.

*İş kazasının 4 / (a) bendi ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Kuruma da en geç kazadan sonraki **üç işgünü** içinde,*

*4/ (b) bendi kapsamında bulunan sigortalı bakımından kendisi tarafından, bir ayı geçmemek şartıyla rahatsızlığının bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra **üç işgünü** içinde bildirilmesi gereklidir.*

İş Kazalarında İdari İşlemler

• İş kazasına uğrayan personele derhal gerekli sağlık yardımları yapılır.

• İşyeri kaza raporu düzenlenir. Şahitlerin ifadesi alınır.

• Kaza o yer yetkili kolluk kuvvetlerine (Jandarma veya Polise) derhal bildirilir.

• Kaza, ilgili SGK sigorta/sosyal güvenlik merkezi müdürlüğüne dilekçe ekindeki vizite kağıdı ile en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde bildirilir. (5510)

• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğüne bildirim formu ile en geç iki iş günü içinde haber verilir.

• Kazayla ilgili bir dosya hazırlanır. Evraklar burada muhafaza edilir. Dosyada ayrıca; işçinin sigortalı işe giriş bildirgesi, işe giriş sağlık raporu, kaza tarihinden önceki dört aya ait ücret hesap pusulalarının sureti, işçi çizelgesi, eğitim belgesi ile diğer sertifikalar ve kişisel koruyucuları teslim belgeleri de yer alır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Meslek hastalığının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması</p> <p>MADDE 14- Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özrürlük halleridir.</p> <p>Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;</p> <p>a) Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usûlüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,</p> <p>b) Kurumca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi,</p> <p>sonucu Kurum Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur.</p> <p>Meslek hastalığı, işten ayrıldıktan sonra meydana çıkmış ve sigortalı olarak çalıştığı işten kaynaklanmış ise, sigortalının bu Kanunla sağlanan haklardan yararlanabilmesi için, eski işinden fiilen ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bu hastalık için Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirtilen süreden daha uzun bir zamanın geçmemiş olması şarttır. Bu durumdaki kişiler, gerekli belgelerle Kuruma müracaat edebilirler. Herhangi bir meslek hastalığının klinik ve laboratuvar bulgularıyla belirlendiği ve meslek hastalığına yol açan etkenin işyerindeki inceleme sonunda tespit edildiği hallerde, meslek hastalıkları listesindeki yükümlülük süresi aşılmış olsa bile, söz konusu hastalık Kurumun veya ilgilinin başvurusu üzerine Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun onayı ile meslek hastalığı sayılabilir.</p> <p>Meslek hastalığının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (a) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından, sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından,</p> <p>b) (b) bendi kapsamındaki sigortalı bakımından ise kendisi tarafından,</p> <p>bu durumun öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen veya yazılı olarak bildirilen hususları kasten eksik ya da yanlış bildiren işverene veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıya, Kurumca bu durum için yapılmış bulunan masraflar ile ödenmişse geçici iş göremezlik ödenekleri rücû edilir.</p> <p>Meslek hastalığı ile ilgili bildirimler üzerine gerekli soruşturmalar, Kurumun</p>	<p>Meslek hastalığının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması</p> <p>MADDE 14- Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özrürlük halleridir.</p> <p>Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;</p> <p>a) Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usûlüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,</p> <p>b) Kurumca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi,</p> <p>sonucu Kurum Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur.</p> <p>Meslek hastalığı, işten ayrıldıktan sonra meydana çıkmış ve sigortalı olarak çalıştığı işten kaynaklanmış ise, sigortalının bu Kanunla sağlanan haklardan yararlanabilmesi için, eski işinden fiilen ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bu hastalık için Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirtilen süreden daha uzun bir zamanın geçmemiş olması şarttır. Bu durumdaki kişiler, gerekli belgelerle Kuruma müracaat edebilirler. Herhangi bir meslek hastalığının klinik ve laboratuvar bulgularıyla belirlendiği ve meslek hastalığına yol açan etkenin işyerindeki inceleme sonunda tespit edildiği hallerde, meslek hastalıkları listesindeki yükümlülük süresi aşılmış olsa bile, söz konusu hastalık Kurumun veya ilgilinin başvurusu üzerine Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun onayı ile meslek hastalığı sayılabilir.</p> <p>Meslek hastalığının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) (a) bendi ⁵ ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından, sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından,</p> <p>b) (b) bendi kapsamındaki sigortalı bakımından ise kendisi tarafından,</p> <p>bu durumun öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen veya yazılı olarak bildirilen hususları kasten eksik ya da yanlış bildiren işverene veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıya, Kurumca bu durum için yapılmış bulunan masraflar ile ödenmişse geçici iş göremezlik ödenekleri rücû edilir.</p> <p>Meslek hastalığı ile ilgili bildirimler üzerine gerekli soruşturmalar, Kurumun</p>

⁵ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle bu bentte yer alan “(a) ve (c) bentleri” ibaresi “(a) bendi olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

<p>denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Bakanlık iş müfettişleri vasıtasıyla yaptırılabilir.</p> <p>Hangi hallerin meslek hastalığı sayılacağı, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesinin şekli ve içeriği, verilme usûlü ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir. Yönetmelikte belirlenmiş hastalıklar dışında herhangi bir hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılmaması hususunda çıkabilecek uyuşmazlıklar, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanır.</p>	<p>denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Bakanlık iş müfettişleri vasıtasıyla yaptırılabilir.</p> <p>Hangi hallerin meslek hastalığı sayılacağı, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesinin şekli ve içeriği, verilme usûlü ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir. Yönetmelikte belirlenmiş hastalıklar dışında herhangi bir hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılmaması hususunda çıkabilecek uyuşmazlıklar, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu maddede meslek hastalığının tanımı yapılarak, meslek hastalığının işten ayrıldıktan sonra ortaya çıkması durumunda, bu Kanunla sağlanan yardımlardan yararlanabilmesi için, yönetmelikle belirlenecek belli bir sürenin geçmemiş olması şartı getirilerek, hastalık ile yapılan iş arasında nedensellik bağı korunmaya çalışılmıştır. Ayrıca meslek hastalığı dolayısıyla gerekli yardım ve işlemlerin yapılabilmesi için durumdan Kurumun haberdar olması gerektiğinden meslek hastalığının bildirimi konusunda işverene yükümlülük getirilmektedir.</i></p> <p>Meslek hastalığının tanımı ve kapsamı</p> <p><i>Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal dengesinin bozulması halleridir.</i></p> <p><i>Meslek hastalığı, zaman içinde yavaş yavaş ortaya çıkan bir rahatsızlıktır.</i></p> <p><i>Meslek hastalığına yakalanan sigortalının bu hastalık sonucu geçici veya sürekli olarak bedensel veya ruhsal bir zarara uğraması, kendisine yapılacak sigorta yardımlarının ön koşuludur. Hastalık geçici olabileceği gibi sürekli sakatlıkta olabilir. Ölümle de sonuçlanabilir.</i></p> <p><i>Meslek hastalığına;:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Benzenli maddelerin kullanıldığı işte çalışan sigortalıların zaman içinde kemik iliği yetersizliği, lösemi, akciğer kanserine tutulmaları, • Karbon sülfürle çalışılan yerlerdeki zehirlenmelerin üreme bozuklukları yaratması, • Akü fabrikaları ve basımevlerinde zaman içinde kurşun zehirlenmelerine maruz kalınması, • Gürültülü işyerlerinin sağırlığa, bilgisayar başında sürekli çalışmanın göz ve sırt arızalarına neden olması, • Kömür madenlerinde çalışan sigortalıların “slikoz”, “Pnömonyoz” ve “Antrekozis” gibi hastalıkları, • İplik fabrikalarında belirli oranda nemli ortamda çalışan işçilerin sürekli pamuklardan çıkan tozları yutmalarına bağlı olarak ortaya çıkan akciğer ve solunum hastalıkları, • Sıtma savaş merkezlerinde çalışan ve sivrisineğin üremesine zemin hazırlayan bataklıkların kurutulması ve ilaçlanması işlerini yürüten sigortalıların, sıtma hastalığına sebep olan anofel türü bir sivrisineğin ısırması sonucu yakalandığı sıtma hastalığı, • Tarım il müdürlüğünde çalışan sigortalının, köyde, köy sakinlerine ait büyükbaş hayvanların kontrol edilmeleri sırasında, hayvanlardan geçen mikrop sonucu tutulduğu şarbon hastalığı, <p><i>Örnek olarak verilebilecektir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Hastalık ve analık hali MADDE 15- Sigortalının, iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan ve iş göremezliğine neden olan rahatsızlıklar, hastalık halidir. Sigortalı kadının veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan eşinin gebeliğinin başladığı tarihten itibaren doğumdan sonraki ilk sekiz haftalık, çoğul gebelik halinde ise ilk on haftalık süreye kadar olan gebelik ve analık haliyle ilgili rahatsızlık ve özürlülük halleri analık hali kabul edilir.</p>	<p>Hastalık ve analık hali MADDE 15- (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/9. md.</i>) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalının, iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan ve iş göremezliğine neden olan rahatsızlıklar, hastalık halidir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı kadının veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan eşinin, kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadının ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşinin gebeliğinin başladığı tarihten itibaren doğumdan sonraki ilk sekiz haftalık, çoğul gebelik halinde ise ilk on haftalık süreye kadar olan gebelik ve analık haliyle ilgili rahatsızlık ve özürlülük halleri analık hali kabul edilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bu maddede kısa vadeli sigorta kolları arasında sayılan hastalık ve analık hallerinin tanımı yapılmıştır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde sağlanan haklar MADDE 16- İş kazası veya meslek hastalığı halleri nedeniyle sağlanan haklar şunlardır:</p> <p>a) Sigortalıya; geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi.</p> <p>b) Sigortalıya; sürekli iş göremezlik geliri bağlanması.</p> <p>c) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine; gelir bağlanması.</p> <p>d) Gelir bağlanmış olan eş ve çocuklara; evlenme ödeneği verilmesi.</p> <p>e) İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için; cenaze ödeneği verilmesi.</p> <p>Sigortalıya hastalık veya analık hallerine bağlı olarak ortaya çıkan iş göremezlik süresince, günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilir.</p> <p>Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe, çocuğun yaşaması şartıyla doğumdan sonraki altı ay süresince her ay, doğum tarihinde geçerli olan asgarî ücretin üçte biri tutarında emzirme ödeneği verilir.</p> <p>Emzirme ödeneğine hak kazanan sigortalılardan 9 uncu maddeye göre sigortalılığı sona erenlerin, bu tarihten başlamak üzere üçyüz gün içinde çocukları doğarsa, sigortalı kadın veya karısı analık sigortası haklarından yararlanacak sigortalı erkek, doğum tarihinden önceki onbeş ay içinde en az üç ay prim ödenmiş olması şartıyla emzirme ödeneğinden yararlandırılır.</p>	<p>İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasından sağlanan haklar⁶ MADDE 16- (Değişik: 17/4/2008– 5754/10. md.) İş kazası veya meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar şunlardır:</p> <p>a) Sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi.</p> <p>b) Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması.</p> <p>c) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine, gelir bağlanması.</p> <p>d) Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.</p> <p>e) İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için cenaze ödeneği verilmesi.</p> <p>Hastalık ve analık sigortasından sigortalıya hastalık veya analık hallerine bağlı olarak ortaya çıkan iş göremezlik süresince, günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilir.</p> <p>Analık sigortasından sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılardan; kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadına ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşine, her çocuk için yaşaması şartıyla doğum tarihinde geçerli olan ve Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden emzirme ödeneği verilir.</p> <p>Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilebilmesi için, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (a) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması,</p> <p>b) (b) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi yatırılmış ve genel sağlık sigortası primi dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması, şarttır.</p> <p>Emzirme ödeneğine hak kazanan sigortalılardan 9 uncu maddeye göre sigortalılığı sona erenlerin, bu tarihten başlamak üzere üçyüz gün içinde çocukları doğarsa, sigortalı kadın veya eşi analık sigortası haklarından yararlanacak sigortalı erkek, doğum tarihinden önceki onbeş ay içinde en az 120 gün prim ödenmiş olması şartıyla emzirme ödeneğinden yararlandırılır.</p>

⁶ Bu madde başlığı “İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde sağlanan haklar” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu madde ile iş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasından hangi yardımların yapılacağı sayılarak söz konusu sigorta kollarından sağlanan haklar açıklanmıştır.

5510 sayılı Kanundan önce yürürlükte olan mevzuata göre, SSK'lılara doğum nedeniyle emzirme yardımı (süt parası) olarak 50 YTL, memurlara ise 123,72 YTL doğum yardımı ödeneği veriliyordu. Bağ-Kur'luların ise bu hakkı yoktu.

Reformun ilk halinde altı ay süresince her ay asgari ücretin üçte biri olarak verilmesi öngörülen süt parası, yapılan değişiklik sonrasında her çocuk için yaşaması şartıyla doğum tarihinde geçerli olan ve Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden emzirme ödeneği verileceği öngörülmüştür.

Özellikle Bağ-Kur'luların da emzirme ödeneği kapsamına alınması ve SSK'lılara ödenen emzirme yardımının artırılması olumlu olmakla birlikte, yasanın ilk halinden geriye dönüş söz konusu.

sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilebilmesi için, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

4/ (a) bendi kapsamında sigortalı olanlar (SSK) için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması halinde sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilecek.

4/ (b) bendi kapsamında olanlar için (Bağ-Kur) doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi yatırılmış ve genel sağlık sigortası primi dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması halinde sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilecek.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Ödenek ve gelirlere esas tutulacak günlük kazanç MADDE 17- İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç; iş kazasının veya doğumun olduğu tarihten, meslek hastalığı veya hastalık halinde ise iş göremezliğin başladığı tarihten önceki oniki aydaki son üç ay içinde 80 inci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır. Bu surette bulunan günlük kazanç; iş göremezliğin başladığı veya gelirin bağlanacağı tarihten geriye doğru oniki ay ve daha öncesine ait ise güncelleme katsayısı ile güncellenerek hesaplanır.</p> <p>Oniki aylık dönemde çalışmamış ve ücret almamış olan sigortalı, çalışmaya başladığı ay içinde iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrarsa verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas günlük kazanç; çalışmaya başladığı tarih ile iş göremezliğinin başladığı tarih arasındaki sürede elde ettiği prime esas günlük kazanç toplamının, çalıştığı gün sayısına bölünmesi suretiyle; çalışmaya başladığı gün iş kazasına uğraması halinde ise aynı veya emsal işte çalışan benzeri bir sigortalının günlük kazancı esas tutulur.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereği sigortalı sayılanların ödenek veya gelire esas günlük kazançlarının hesabında:</p> <p>a) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki arızı ödemeler dikkate alınmış ise ödenek ve gelire esas alınacak günlük kazanç, ücret toplamının ücret alınan gün sayısına bölünmesiyle hesaplanacak günlük kazançta, % 50 oranında bir ekleme yapılarak bulunan tutardan çok olamaz.</p> <p>b) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yapılan ücret, ikramiye, zam, tazminat ve bu mahiyetteki ödemelerden, ödenek ve gelirin hesabına esas alınan üç aylık dönemden önceki aylara ilişkin olanlar dikkate alınmaz.</p> <p>Meslek hastalığı, sigortalının sigortalı olarak çalıştığı son işinden ayrıldığı tarihten bir yıl geçtikten sonra meydana çıkmış ise, günlük kazancı bu son işinden ayrıldığı tarih esas alınarak yukarıdaki fıkralara göre hesaplanır.</p> <p>İş kazası ile meslek hastalığı sigortasından bağlanacak gelirlere esas tutulacak aylık kazanç, yukarıdaki hükümlere göre hesaplanacak günlük kazancın otuz katıdır.</p>	<p>Ödenek ve gelirlere esas tutulacak günlük kazanç MADDE 17- (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç; iş kazasının veya doğumun olduğu tarihten, meslek hastalığı veya hastalık halinde ise iş göremezliğin başladığı tarihten önceki oniki aydaki son üç ay içinde 80 inci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına⁷ bölünmesi suretiyle hesaplanır. (Fıkranın son cümlesi Mülga (17/4/2008– 5754/67. md.)</p> <p>Oniki aylık dönemde çalışmamış ve ücret almamış olan sigortalı, çalışmaya başladığı ay içinde iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrarsa verilecek ödeneklerin veya bağlanacak gelirlerin hesabına esas günlük kazanç; çalışmaya başladığı tarih ile iş göremezliğinin başladığı tarih arasındaki sürede elde ettiği prime esas günlük kazanç toplamının, çalıştığı gün sayısına bölünmesi suretiyle; çalışmaya başladığı gün iş kazasına uğraması halinde ise aynı veya emsal işte çalışan benzeri bir sigortalının günlük kazancı esas tutulur.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi⁸ gereği sigortalı sayılanların ödenek veya gelire esas günlük kazançlarının hesabında:</p> <p>a) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki arızı ödemeler dikkate alınmış ise ödenek ve gelire esas alınacak günlük kazanç, ücret toplamının ücret alınan gün sayısına bölünmesiyle hesaplanacak günlük kazançta, % 50 oranında bir ekleme yapılarak bulunan tutardan çok olamaz.</p> <p>b) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yapılan ücret, ikramiye, zam, tazminat ve bu mahiyetteki ödemelerden, ödenek ve gelirin hesabına esas alınan üç aylık dönemden önceki aylara ilişkin olanlar dikkate alınmaz.</p> <p>Meslek hastalığı, sigortalının sigortalı olarak çalıştığı son işinden ayrıldığı tarihten bir yıl geçtikten sonra meydana çıkmış ise, günlük kazancı bu son işinden ayrıldığı tarih esas alınarak yukarıdaki fıkralara göre hesaplanır.</p> <p>İş kazası ile meslek hastalığı sigortasından bağlanacak gelirlere esas tutulacak aylık kazanç, yukarıdaki hükümlere göre hesaplanacak günlük kazancın otuz katıdır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Sigortalılara verilecek ödeneklere ve bağlanacak gelirlere esas tutulacak günlük kazancın tespitinin nasıl yapılacağı maddede ayrıntılı olarak belirtilmiştir.</i></p>	

⁷ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle bu maddenin birinci fıkrasındaki “prim gün sayısına” ibaresi “prim ödeme gün sayısına şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

⁸ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle bu maddenin üçüncü fıkrasındaki “(a) ve (c) bentleri” ibaresi “(a) bendi” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Geçici iş göremezlik ödeneği MADDE 18- Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurumlarından istirahat raporu alınmış olması şartıyla;</p> <p>a) İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrayan sigortalıya her gün için,</p> <p>b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalıların hastalık sebebiyle iş göremezliğe uğraması halinde, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için,</p> <p>c) Sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla, doğumdan önceki ve sonraki sekizer haftalık sürede, çoğul gebelik halinde ise doğumdan önceki sekiz haftalık süreye iki haftalık süre ilave edilerek çalışmadığı her gün için,</p> <p>d) Sigortalı kadının isteği ve hekimin onayı ile doğuma üç hafta kalıncaya kadar çalışılması halinde, doğum sonrası istirahat süresine eklenen süreler için, geçici iş göremezlik ödeneği verilir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara hastalıkları halinde geçici iş göremezlik ödeneği, genel sağlık sigortası dahil prim ve her türlü borçlarının ödenmiş olması şartıyla yatarak tedavi süresince veya yatarak tedavi sonrası bu tedavinin gereği olarak istirahat raporu aldıkları sürede ödenir.</p> <p>İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve sigortalı kadının analığı halinde verilecek geçici iş göremezlik ödeneği, 17 nci maddeye göre hesaplanacak günlük kazancının üçte ikisidir. Ancak geçici iş göremezlik ödeneğinin güncellenmemiş tutarı, sigortalının ödenek hesabına esas alınan döneme ilişkin kazanç üzerinden vergi, sosyal sigorta, genel sağlık sigortası ve işsizlik sigortası primleri kesintileri sonrası hesaplanan günlük net kazancını geçemez.</p> <p>Sigorta prim ve ödeneklerinin hesabına esas tutulacak günlük kazançların alt sınırında meydana gelecek değişikliklerde, yeniden tespit edilen alt sınırın altında bir günlük kazanç üzerinden ödenek almakta bulunanların veya almaya hak kazanmış veya kazanacak olanların bu ödenekleri, günlük kazançlarının alt sınırındaki değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak değiştirilmiş günlük kazançların alt sınırına göre ödenir.</p> <p>Bir sigortalıda iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinden birkaçı</p>	<p>Geçici iş göremezlik ödeneği MADDE 18- Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurumlarından istirahat raporu alınmış olması şartıyla;</p> <p>a) İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrayan sigortalıya her gün için,</p> <p>b) <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/11. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılardan hastalık sigortasına tabi olanların hastalık sebebiyle iş göremezliğe uğraması halinde, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için,</p> <p>c) <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/11. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile (b) bendinde belirtilen muhtarlar ile aynı bendin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamındaki sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla, doğumdan önceki ve sonraki sekizer haftalık sürede, çoğul gebelik halinde ise doğumdan önceki sekiz haftalık süreye iki haftalık süre ilâve edilerek çalışmadığı her gün için,</p> <p>d) <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/11. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile (b) bendinde belirtilen muhtarlar ile aynı bendin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamındaki sigortalı kadının isteği ve hekimin onayı ile doğuma üç hafta kalıncaya kadar çalışılması halinde, doğum sonrası istirahat süresine eklenen süreler için,</p> <p>geçici iş göremezlik ödeneği verilir.</p> <p><i>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/11. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara iş kazası veya meslek hastalığı ya da analık halinde geçici iş göremezlik ödeneği, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şartıyla yatarak tedavi süresince veya yatarak tedavi sonrası bu tedavinin gereği olarak istirahat raporu aldıkları sürede ödenir. Ancak bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre doğum öncesi ve doğum sonrası çalışmadığı sürelerde geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenebilmesi için yatarak tedavi şartı aranmaz.</p> <p><i>(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/11. md.)</i> İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve sigortalı kadının analığı halinde verilecek geçici iş</p>

birleşirse, geçici iş göremezlik ödeneklerinden en yükseği verilir.

Geçici iş göremezlik ödenekleri, toplu iş sözleşmesi yapılan işyerleri ile kamu idarelerinin işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûl ve esaslara göre Kurum adına sigortalılara ödenerek, daha sonra Kurum ile mahsuplaşmak suretiyle tahsil edilebilir.

Geçici iş göremezlik ödeneklerinin ödeme zamanı ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

göremezlik ödeneği, yatarak tedavilerde 17 nci maddeye göre hesaplanacak günlük kazancının yarısı, ayaktan tedavilerde ise üçte ikisidir.

Sigorta prim ve ödeneklerinin hesabına esas tutulacak günlük kazançların alt sınırında meydana gelecek değişikliklerde, yeniden tespit edilen alt sınırın altında bir günlük kazanç üzerinden ödenek almakta bulunanların veya almaya hak kazanmış veya kazanacak olanların bu ödenekleri, günlük kazançlarının alt sınırındaki değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak değiştirilmiş günlük kazançların alt sınırına göre ödenir.

Bir sigortalıda iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinden birkaçı birleşirse, geçici iş göremezlik ödeneklerinden en yükseği verilir.

Geçici iş göremezlik ödenekleri, toplu iş sözleşmesi yapılan işyerleri ile kamu idarelerinin işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûl ve esaslara göre Kurum adına sigortalılara ödenerek, daha sonra Kurum ile mahsuplaşmak suretiyle tahsil edilebilir.

Geçici iş göremezlik ödeneklerinin ödeme zamanı ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Geçici iş göremezlik ödeneğinin hangi sigortalılara, hangi hallerde verileceği, başlangıcı, ne süreyle verileceği ve miktarı bu maddede düzenlenmiştir.

Geçici iş göremezliğin tanımı ve ödeneği

Geçici iş göremezlik, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde çalışma gücünün geçici olarak kaybedilmesidir.

Geçici iş göremezlik ödeneği, geçici iş göremezlik sürelerince verilen ödenektir. hastalık sigortasına tabi olanların hastalık sebebiyle iş göremezliğe uğraması halinde, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için ödenecektir. Yapılan bu düzenleme ile SSK'lı sigortalılarda uygulanan 120 gün prim ödeme koşulu 90 güne düşürülmüş olacaktır.

Bir sigortalıda iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinden birkaçı birleşirse, geçici iş göremezlik ödeneklerinden en yükseği verilecektir.

*İş Kanunu uyarınca, hastalık nedeni ile çalışılmayan günlerde Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından ödenen geçici iş göremezlik ödeneği aylık ücretli işçilerin ücretlerinden mahsup edilebilir. Bu düzenleme hastalık nedeni ile çalışılmayan günlerde Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin aylık ücretli işçilerin ücretlerinden mahsup edilebilmesi noktasında sadece işverene bir takdir yetkisi vermektedir. Açıkça belirtmek gerekir ki, **işverenlerin işçilerin raporlu olduğu sürelerde ne ilk iki gün için, ne de tüm istirahat süresince ücret ödeme ve sigortalı bildirme zorunluluğu yoktur.** Ancak, işverenler isterse SSK'dan alınan istirahat parasını işçiden talep ederek işçisinin ücretlerini çalışmamalarına rağmen tam olarak ödeyebilirler. SGK'dan alınan istirahat parasının işverene iade edilerek ücretin tam olarak ödenmesi, geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara istirahatlı buldukları devrede fark ücretlerin ödenmesi veya bu devrede Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenen geçici iş göremezlik ödeneği dikkate alınmadan ücretlerin tam olarak ödenmesi durumunda mutlaka SSK priminin de kesilmesi ve istirahatlı sigortalının SGK'ya bildirimine devam edilmesi gerekmektedir. Yani, raporlu işçiye **ücretinin ödenmesi durumunda** sigorta primi de yatırılır.*

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanma, hesaplanması, başlangıcı ve birden çok iş kazası ve meslek hastalığı hali</p> <p>MADDE 19- İş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve özürlülük nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlarda meslekte kazanma gücü en az % 10 oranında azalmış bulunduğu belirtilen ve Kurum Sağlık Kurulunca bu durumu onaylanan sigortalı, sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanır.</p> <p>Sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış olan sigortalının yeniden tedavi ettirilmesi halinde meslekte kazanma gücünü ne oranda yitirdiği, birinci fıkrada belirtilen sağlık kurullarından alınacak raporlara göre yeniden tespit olunur.</p> <p>Sürekli iş göremezlik geliri, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün kaybı oranına göre hesaplanır. Sürekli tam iş göremezlikte sigortalıya, 17 nci maddeye göre hesaplanan aylık kazancının % 70'i oranında gelir bağlanır. Sürekli kısmî iş göremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam iş göremezlik geliri gibi hesaplanarak bunun iş göremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine ödenir. Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise gelir bağlama oranı % 100 olarak uygulanır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara, sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.</p> <p>Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunan sigortalılardan, kurumlarınca sürekli iş göremezlik nedeniyle görevlerine son verilenlerden;</p> <p>a) Malûllük veya yaşlılık aylığına hak kazanamayan sigortalılara sürekli tam iş göremezlik geliri bağlanarak sürekli iş göremezlik derecesine göre hesaplanacak sürekli iş göremezlik gelir tutarı ile sürekli tam iş göremezlik geliri arasındaki fark, sigortalının görevine son veren kurum tarafından, Kuruma ödenir. Bunların bu Kanun kapsamında tekrar çalışması halinde, sürekli işgöremezlik geliri, sürekli iş göremezlik derecesine göre ödenmeye devam edilir.</p> <p>b) Malûllük veya yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalılara ise sürekli iş göremezlik derecesine göre gelir bağlanır.</p> <p>Başka birinin sürekli bakımına muhtaç olanlar hariç, sürekli iş göremezlik gelirinin güncellenmemiş aylık tutarı; sigortalının sürekli iş göremezlik geliri</p>	<p>Sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanma, hesaplanması, başlangıcı ve birden çok iş kazası ve meslek hastalığı hali</p> <p>MADDE 19- (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/12. md.) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve özürlülük nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden Kurum Sağlık Kurulunca meslekte kazanma gücü en az % 10 oranında azalmış bulunduğu tespit edilen sigortalı, sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanır.</p> <p>Sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış olan sigortalının yeniden tedavi ettirilmesi halinde meslekte kazanma gücünü ne oranda yitirdiği, birinci fıkrada belirtilen sağlık kurullarından alınacak raporlara göre yeniden tespit olunur.</p> <p>Sürekli iş göremezlik geliri, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün kaybı oranına göre hesaplanır. Sürekli tam iş göremezlikte sigortalıya, 17 nci maddeye göre hesaplanan aylık kazancının % 70'i oranında gelir bağlanır. Sürekli kısmî iş göremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam iş göremezlik geliri gibi hesaplanarak bunun iş göremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine ödenir. Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise gelir bağlama oranı % 100 olarak uygulanır.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/12. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara, sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.⁹</p> <p>(Mülga beşinci fıkra: 17/4/2008– 5754/12. md.) (Mülga altıncı fıkra: (17/4/2008– 5754/12. md.)</p> <p>Yukarıdaki fıkralara göre hesaplanan gelir, günlük kazanç hesabına giren son ay ile gelir başlangıç tarihi arasında 55 inci maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre artırılarak belirlenir.</p> <p>Sigortalının sürekli iş göremezlik geliri;</p> <p>a) Geçici iş göremezlik ödeneğinin sona erdiği tarihi,</p> <p>b) Geçici iş göremezlik tespit edilemeden sürekli iş göremezlik durumuna girilmişse, buna ait sağlık kurulu raporu tarihini, takip eden ay başından başlar.</p> <p>Sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılardan, aynı özürüllük veya</p>

⁹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “prim ve her türlü borçlarının” ibaresi “prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

hesabına esas alınan döneme ilişkin kazancı üzerinden vergi, sosyal sigorta, genel sağlık sigortası ve işsizlik sigortası primleri kesintileri sonrası hesaplanan aylık net kazancını geçemez.

Yukarıdaki fıkralara göre hesaplanan gelir, günlük kazanç hesabına giren son ay ile gelir başlangıç tarihi arasında 55 inci maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre artırılarak belirlenir.

Sigortalının sürekli iş göremezlik geliri;

a) Geçici iş göremezlik ödeneğinin sona erdiği tarihi,

b) Geçici iş göremezlik tespit edilemeden sürekli iş göremezlik durumuna girilmişse, buna ait sağlık kurulu raporu tarihini,

takip eden ay başından başlar.

Sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılardan, aynı özürlülük veya meslek hastalığı nedeniyle istirahat raporu alanlara, yazılı istek tarihinden itibaren 18 inci maddeye göre hesaplanacak bir günlük geçici iş göremezlik ödeneği ile aylık sürekli iş göremezlik gelirinin otuzda biri arasındaki fark, her gün için geçici iş göremezlik ödeneği olarak verilir.

Sigortalının yeniden bir iş kazasına uğraması veya yeni bir meslek hastalığına tutulması halinde, meydana gelen özürlerin bütünü göz önüne alınarak kendisine, sürekli iş göremezliğini doğuran son iş kazası veya meslek hastalığı sırasındaki kazancı üzerinden gelir hesaplanır. Ancak, sigortalının son iş kazası veya meslek hastalığı sırasındaki günlük kazancına göre bulunacak geliri, hesaplanan ilk gelirinden az ise sigortalının sürekli iş göremezlik geliri ilk kazanç üzerinden ödenir.

İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik hallerinde meslekte kazanma gücündeki kayıp oranının belirlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

meslek hastalığı nedeniyle istirahat raporu alanlara, yazılı istek tarihinden itibaren 18 inci maddeye göre hesaplanacak bir günlük geçici iş göremezlik ödeneği ile aylık sürekli iş göremezlik gelirinin otuzda biri arasındaki fark, her gün için geçici iş göremezlik ödeneği olarak verilir.

Sigortalının yeniden bir iş kazasına uğraması veya yeni bir meslek hastalığına tutulması halinde, meydana gelen özürlerin bütünü göz önüne alınarak kendisine, sürekli iş göremezliğini doğuran son iş kazası veya meslek hastalığı sırasındaki kazancı üzerinden gelir hesaplanır. Ancak, sigortalının son iş kazası veya meslek hastalığı sırasındaki günlük kazancına göre bulunacak geliri, hesaplanan ilk gelirinden az ise sigortalının sürekli iş göremezlik geliri ilk kazanç üzerinden ödenir.

İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik hallerinde meslekte kazanma gücündeki kayıp oranının belirlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Sürekli iş göremezlik geliri, İş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve özürler nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden Kurum Sağlık Kurulunca meslekte kazanma gücü en az % 10 oranında azalmış bulunduğu tespit edilen sigortalıya bağlanmaktadır. Yapılan bu düzenleme ile SSK uygulamasındaki meslekte kazanma gücünün yüzde 10 kaybedilmesi halinde sürekli iş göremezlik geliri bağlanması kriteri devam ettirilmiştir.

Sürekli iş göremezlik durumunun tespiti için Kurum sağlık kuruluna gönderilecek belgeler arasında, varsa ilk işe giriş sağlık raporu, iş kazası ve meslek hastalığı bildirim belgesi, soruşturma raporu ve tutanaklar, çalışır veya çalışamaz raporu, geçici iş göremezlik ödeneği belgesi, iş kazasından sonra veya meslek hastalığının tedavisi için başvurduğu hastanelerden alınan epikrizler ile tedavisi tamamlanıp bulguları sekel halini aldıktan sonra, son durumunu gösterir sağlık kurulu raporu ve dayanağı tüm belgeler bulunmak zorundadır.

Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, sigortalının çalıştığı işten ayrılması, iş yerini kapatması veya devretmesi şartı aranmaz. Sigortalının örneği Kurumca hazırlanan tahsis talep dilekçesi ile, ilgili üniteye başvurması yeterlidir. Tahsis talep dilekçesine, iki adet belgelik fotoğrafı ile Kurumun talebi halinde sigortalının nüfus cüzdanının bir fotokopisi eklenir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Hak sahiplerine gelir bağlanması, evlenme ve cenaze ödenekleri MADDE 20- İş kazası veya meslek hastalığına bağlı nedenlerden dolayı ölen sigortalının hak sahiplerine, 17 nci madde gereğince tespit edilecek aylık kazancının % 70'i, 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre güncellenerek 34 üncü madde hükümlerine göre gelir olarak bağlanır.</p> <p>İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 veya daha fazla oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın birinci fıkraya göre belirlenen tutar, 34 üncü madde hükümlerine göre hak sahiplerine gelir olarak bağlanır.</p> <p>İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 oranının altında kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olmaması halinde sigortalının almakta olduğu sürekli iş göremezlik geliri, 34 üncü madde hükümlerine göre hak sahiplerine gelir olarak bağlanır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine gelir bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.</p> <p>Gelirin başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanmasında 34 üncü ve 35 inci maddeler uygulanır.</p> <p>37 nci madde hükümlerine göre hak sahiplerine cenaze ve evlenme ödeneği verilir.</p>	<p>Hak sahiplerine gelir bağlanması, evlenme ve cenaze ödenekleri MADDE 20- İş kazası veya meslek hastalığına bağlı nedenlerden dolayı ölen sigortalının hak sahiplerine, 17 nci madde gereğince tespit edilecek aylık kazancının % 70'i, 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre güncellenerek 34 üncü madde hükümlerine göre gelir olarak bağlanır.</p> <p>İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 veya daha fazla oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın birinci fıkraya göre belirlenen tutar, 34 üncü madde hükümlerine göre hak sahiplerine gelir olarak bağlanır.</p> <p>İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 oranının altında kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olmaması halinde sigortalının almakta olduğu sürekli iş göremezlik geliri, 34 üncü madde hükümlerine göre hak sahiplerine gelir olarak bağlanır.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine gelir bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.¹⁰</p> <p>Gelirin başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanmasında 34 üncü ve 35 inci maddeler uygulanır.</p> <p>37 nci madde hükümlerine göre hak sahiplerine cenaze ve evlenme ödeneği verilir.</p>

¹⁰ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “prim ve her türlü borçlarının” ibaresi “prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu maddede, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalıların hak sahiplerine hangi esaslara göre gelir bağlanacağı belirtilmiştir.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalıların gelir almakta iken evlenen eş ve çocuklarına ölüm sigortasında belirtilen şekilde evlenme yardımı ile cenaze yardımı yapılması öngörülmüştür.

Ölüm geliri

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalının hak sahiplerine, ölüm geliri bağlanır.

Sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalıların ölüm sebebini bildiren ve ilgili makamlarca düzenlenen onaylı ölüm tutanağı, defin ruhsatı, gömme izin kağıdı, ölü muayene zabıt varakası, otopsi raporu veya doktor raporu gibi belgelerin temininin imkansız olduğu hallerde, sigortalının ölümünden önce sürekli iş göremezliğine esas iş kazası veya meslek hastalığı dışında başka bir kaza geçirip geçirmediği ya da başka bir hastalığa yakalanıp yakalanmadığının mahallinde tahkiki, sosyal güvenlik kontrol memurları aracılığıyla yaptırılır. Ancak sigortalının kesin ölüm sebebine ilişkin karar, bu belgeler ile sigortalının dosyasının tetkiki sonucunda Kurum sağlık kurulunca verilir.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu, meslekte kazanma gücünü;

a) Yüzde 50 oranının altında kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölen ve ölümü iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olmayan sigortalının almakta olduğu sürekli iş göremezlik geliri,

b) Yüzde 50 oranının altında kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölen ve ölümü iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olan sigortalı için, Kanunun 20 inci maddesinin birinci fıkrasına göre yeniden hesaplanan gelir tutarı,

c) Yüzde 50 veya daha fazla oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmadığında bakılmaksızın Kanunun 20 inci maddesinin birinci fıkrasına göre yeniden hesaplanan gelir tutarı,

5510 sayılı Kanunun 34 üncü maddesi hükümlerine göre hak sahiplerine bağlanır.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 oranının altında kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olmaması halinde sigortalının almakta olduğu sürekli iş göremezlik geliri, hak sahiplerine gelir olarak bağlanacaktır. Bu düzenleme ile hak sahiplerinin mağduriyetleri sonlandırılmış olacaktır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık bakımından işverenin ve üçüncü kişilerin sorumluluğu</p> <p>MADDE 21- İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.</p> <p>İş kazasının, 13 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sürede işveren tarafından Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirim tarihine kadar geçen süre için sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, Kurumca işverenden tahsil edilir.</p> <p>Çalışma mevzuatında sağlık raporu alınması gerektiği belirtilen işlerde, böyle bir rapora dayanılmaksızın veya eldeki rapora aykırı olarak bünyece elverişli olmadığı işte çalıştırılan sigortalının, bu işe girmeden önce var olduğu tespit edilen veya bünyece elverişli olmadığı işte çalıştırılması sonucu meydana gelen hastalığı nedeniyle, Kurumca sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneği işverene ödettilir.</p> <p>İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücu edilir.</p> <p>İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık; kamu görevlileri, er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise, bu fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanlar hariç olmak üzere, sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan gelirler için kurumuna veya ilgililere rücu edilmez. Ayrıca, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde, bu Kanun uyarınca hak sahiplerine bağlanacak gelir ve verilecek ödenekler için, iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde kusuru bulunan hak sahiplerine veya iş kazası sonucu ölen kusurlu sigortalının hak sahiplerine, Kurumca rücu edilmez.</p>	

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu madde ile işverenin iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde kastı veya suç sayılabilir bir hareketi olması ya da sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliğine aykırı davranışı halinde yapılan veya ileride yapılacak ödemelerle, bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamının esas alınarak, sigortalı veya hak sahibinin işverenden isteyebilecekleri miktarlarla sınırlı olmak üzere Kurumca işverene rücu edilmesi, işverenin ve sigortalının sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesinin de dikkate alınması öngörülmüştür.

Sağlık raporu alınması gereken ağır ve tehlikeli işlerde, rapor alınmadan sigortalı çalıştırılmasını engellemek için, bu durumdakilerin işe girmeden önce mevcut olduğu tespit edilen hastalıkları nedeniyle ödenecek geçici iş göremezlik ödeneklerinin işverene ödettirileceği belirtilmiştir.

Bu madde ile iş kazası, meslek hastalığı veya hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru yüzünden olmuş ise, Kurumca yapılan ödemeler ve bağlanan gelirden dolayı, sorumlulara ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı kadar rücu edilmesi düzenlenmiştir.

İşverenin ve üçüncü kişilerin sorumluluğu

İş kazası veya meslek hastalığı işverenin kastı sonucunda meydana gelmişse, işveren Kuruma karşı sorumlu hale gelir. Kasıt, işverenin bilerek yaptığı hukuka aykırı eylemiyle iş kazası veya meslek hastalığına neden olması halidir. Zarara neden olan eylemin bilinçli olarak yapılması kasıt için yeterli olup, sonuçlarının istenmemesi kastı ortadan kaldırmaz. İşverenin eylemi hukuka aykırı olmamakla birlikte, yaptığı hareketin hukuka aykırı sonuç doğurabileceğini öngörmesi veya ihmali de sorumluluk için yeterlidir.

İş kazası veya meslek hastalığı işverenin, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucunda oluşmuşsa işveren Kuruma karşı sorumlu olur. Mevzuat, yasal olarak yürürlüğe konulmuş ve yürürlüğünü muhafaza eden, sigortalıların sağlığının korunması ve iş güvenliği alanında, yasa koyucu ile yasa koyucunun yürütme veya idareye verdiği yetkiye dayanılarak, bu organlarca kabul edilen genel, objektif kural veya hükümlerin tümüdür.

İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır. Kaçınılmazlık, olayın meydana geldiği tarihte geçerli bilimsel ve teknik kurallar gereğince alınan tüm önlemlere rağmen, kısmen ya da tüm olarak iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesi durumudur. İşveren alınması gerekli bir önlemi almamış ise olayın kaçınılmazlığı ileri sürülemez.

İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlardan tahsil edilir.

İşverenler üzerindeki SGK'nın rücu baskısı azalacak

*İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki **ilk peşin sermaye değerinin yarısı**, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücu edilecek. Bugüne kadar işverenlerin en fazla yakındığı konulardan birisi olan rücu sorunu da çözülmüş olacak.*

506 sayılı Kanununun 26. maddesinde yer alan "sigortalı veya haksahibi kimselerin işverenden isteyebilecekleri miktarlarla sınırlı olmak üzere" bölümü, Anayasa Mahkemesinin 21/03/2007 tarih ve 26469 sayılı R.G.de yayımlanan, 23/11/2006 Karar Günlü, 2003/10 Esas ve 2006/106 Karar Sayılı kararıyla iptal edilmesine rağmen, 5510 sayılı Kanunda "sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere," ibaresi yeniden getirilmektedir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle tedavi süresinin uzaması, iş göremezliğinin artması</p> <p>MADDE 22- Sigortalının aşağıdaki sayılan nedenlerden dolayı iş kazasına veya meslek hastalığına uğraması, hastalanması, tedavi süresinin uzaması veya iş göremezliğinin artması hallerinde geçici iş göremezlik ödeneği veya sürekli iş göremezlik geliri;</p> <p>a) Ceza sorumluluğu olmayanlar ile kabul edilebilir bir mazereti olanlar hariç, sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık nedeniyle hekimin bildirdiği tedbir ve tavsiyelere uymaması sonucu tedavi süresinin uzamasına veya iş göremezlik oranının artmasına, malûl kalmasına neden olması halinde, uzayan tedavi süresi veya artan iş göremezlik oranı esas alınarak dörtte birine kadarı Kurumca eksiltilir.</p> <p>b) Ceza sorumluluğu olmayanlar hariç, ağır kusuru yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan veya hastalanan sigortalının kusur derecesi esas alınarak üçte birine kadarı Kurumca eksiltilir.</p> <p>c) Kasdî bir hareketi yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan, hastalanan veya Kurumun yazılı bildirimine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmeyen sigortalıya, yarısı tutarında ödenir.</p> <p>d) Tedavi gördüğü hekimden, tedavinin sona erdiğine ve çalışabilir olduğuna dair belge almaksızın çalışan sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenmez, ödenmiş olanlar da yersiz yapılan ödeme tarihinden itibaren 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır.</p> <p>13 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilenler tarafından iş kazasının anılan bentte belirtilen süre içinde Kuruma bildirilmemesi durumunda, sigortalıya yapılacak iş göremezlik ödenekleri bildirim tarihinden itibaren ödenir.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu madde ile kasti bir hareketi yüzünden veya bağışlanmaz kusuru veya suç sayılabilir bir hareketi yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan veya hastalanan ya da iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık dolayısıyla hekim tarafından bildirilen tedbir ve tavsiyelere uyulmaması yüzünden, tedavi süresinin uzamasına, iş göremezlik oranının artmasına sebep olan sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ile sürekli iş göremezlik gelirinin hangi oranda eksiltileceği ödeneyeceği veya ödenmeyeceği belirtilmiştir.</i></p> <p><i>Sigortalının iş kazasına veya meslek hastalığına uğraması, hastalanması, tedavi süresinin uzaması veya iş göremezliğinin artması hallerinde geçici iş göremezlik ödeneği veya sürekli iş göremezlik geliri;</i></p> <p><i>a) Ceza sorumluluğu olmayanlar ile hukuken geçerli mazereti olanlar hariç olmak üzere, sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık nedeniyle</i></p>	

tedavisini yapan hekim tarafından bildirilen tedbirlere ve yapılan tavsiyelere uymaması dolayısıyla, normal tedavi süresi uzamış veya malul kalmış yahut maluliyet oranı artmış ve bu hususlar hekim raporu ile tespit ve belgelendirilmiş ise, sigortalıya ödenecek geçici veya sürekli iş göremezlik ödeneği, Kurumca uzayan tedavi süresi veya artan iş göremezlik oranı esas alınmak suretiyle dörtte birine kadar eksiltilerek ödenir.

b) Ceza sorumluluğu olmayanlar hariç, ağır kusuru yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan veya hastalanan sigortalıya ödenecek geçici veya sürekli iş göremezlik ödeneği; mahkeme kararı, denetim, soruşturma ve kontrol raporları, ünite kararı, hekim raporu, Kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri gereği düzenlediği tutanaklar veya belgeler ile bilirkişi raporlarında belirlenen kusur derecesi esas alınmak suretiyle, Kurumca üçte birine kadarı eksiltilerek ödenir.

c) Mahkeme kararı, denetim, soruşturma ve kontrol raporları, ünite kararı, hekim raporu, Kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri gereği düzenlediği tutanaklar veya belgeler ile bilirkişi raporlarından sigortalının kasti bir hareketi yüzünden iş kazasına uğradığının saptanması koşuluyla, meslek hastalığına tutulması, hastalanması veya Kurumun yazılı bildirimine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmemesi durumunda, sigortalıya geçici veya sürekli iş göremezlik ödeneğinin yarısı ödenir.

ç) Tedavi gördüğü hekimden, tedavinin sona erdiğine ve çalışabilir olduğuna dair belge almaksızın çalıştığı; mahkeme kararı, denetim, soruşturma ve kontrol raporları, ünite kararı, hekim raporu, Kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri gereği düzenlediği tutanaklar veya belgeler ile bilirkişi raporlarında belirlenen sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenmez, ödenmiş olanlar da yersiz yapılan ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte 5510 sayılı Kanunun 96 ncı madde hükümlerine göre tahsil edilir. Bu sigortalılara ait raporda, istirahat süresi sonunda çalışır kararı varsa ayrıca çalışabilir belgesi aranmaz. Geçici iş göremezlik ödeneği ödenirken sigortalının istirahatlı olduğu devrede çalışmadığının işveren veya 4 (b) bendi kapsamında sigortalı olanlar tarafından yazılı olarak beyan edilmesi ve belgelenmesi gerekir.

Sigortalının, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kurallara uymaması, tehlikeli olduğu veya hastalığa sebep olacağı bilinen bir hareketi yapması, yetkili kimseler tarafından verilen emirlere aykırı hareket etmesi, açıkça izne dayanmadığı gibi, hiçbir gereği veya yararı bulunmayan bir işi bilerek yapması ve yapılması gerekli bir hareketi savsaması, ağır kusur kabul edilir.

(4)/ (b) sigortalılarına iş kazası sigorta kolundan geçici iş göremezlik ödeneği ödenirken, iş kazasının bildirim süresi içinde yapılmaması halinde, bildirim tarihi esas alınarak ödeme yapılır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumluluk</p> <p>MADDE 23- Sigortalı çalıştırmaya başlandığının süresi içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirgenin sonradan verildiği veya sigortalı çalıştırıldığı Kurumca tespit edildiği tarihten önce meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenir.</p> <p>Yukarıdaki fıkrada belirtilen hallerde, Kurumca yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile gelir bağlanırsa bu gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri tutarı, 21 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettilir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olduğu halde, 8 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen süre içerisinde bildirimde bulunmayanlara, bildirimde bulunulmayan sürede meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenmez.</p>	<p>Süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumluluk</p> <p>MADDE 23- Sigortalı çalıştırmaya başlandığının süresi içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirgenin sonradan verildiği veya sigortalı çalıştırıldığı Kurumca tespit edildiği tarihten önce meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenir.</p> <p>Yukarıdaki fıkrada belirtilen hallerde, Kurumca yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile gelir bağlanırsa bu gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri tutarı, 21 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettilir.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olduğu halde, 8 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen süre içerisinde bildirimde bulunmayanlara, bildirimde bulunulmayan sürede meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenmez.¹¹</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Süresinde bildirilmeyen sigortalıların sigorta yardımları ile sağlık hizmetlerinin Kurumca sağlanacağı, ancak bu durumda işverenin yükümlülüklerinin ne olacağı açıklanmıştır.</i></p> <p><i>506 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde yer alan, işverenlerin süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumlulukları devam ettirilmiştir. Sigortalı çalıştırmaya başlandığının süresi içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirgenin sonradan verildiği veya sigortalı çalıştırıldığı Kurumca tespit edildiği tarihten önce meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık halleri sonucu Kurumca yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile gelir bağlanırsa bu gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri tutarı, işverenin sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettilir.</i></p>	

¹¹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “dördüncü fıkrasında” ibaresi “üçüncü fıkrasında”, “hastalık ve analık” ibaresi “analık” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kısa vadeli sigorta kollarında dikkate alınmayan süreler MADDE 24- Kısa vadeli sigorta kolları bakımından;</p> <p>a) Herhangi bir sebeple silâh altına alınan sigortalının askerlikte geçen hizmet süresi,</p> <p>b) Hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklulukta geçen süre,</p> <p>c) İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalının iş göremediği süre,</p> <p>d) Sigortalının greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde geçen süre,</p> <p>18 inci maddede belirtilen çalışma sürelerine girmediği gibi, iş göremezliğin başladığı veya hastalığın anlaşıldığı yahut doğumun olduğu tarihten önceki bir yılın hesabında da dikkate alınmaz.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kısa vadeli sigorta kollarının uygulanmasında bekleme sürelerinin hesabında veya iş göremezlik ödeneği veya geliri için esas alınacak kazancın tespiti için dikkate alınacak bir yıllık sürenin hesabında çalışmaya ara verilmesine rağmen dikkate alınmayacak haller belirtilmiştir.</i></p> <p><i>Ancak, bu haller arasında ücretsiz izne yer verilmemiştir. Bu da, ücretsiz izin alan sigortalıların mağduriyetlerini doğuracaktır.</i></p>	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Uzun Vadeli Sigorta Hükümleri

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Malûl sayılma MADDE 25- Sigortalının veya işverenin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalı, malûllük sigortası bakımından malûl sayılır.</p> <p>Ancak, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce sigortalının çalışma gücünün % 60'ını kaybettiği önceden veya sonradan tespit edilirse, sigortalı bu hastalık veya özürü sebebiyle malûllük aylığından yararlanamaz.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Malûl sayılma MADDE 25- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/25. md.) Sigortalının veya işverenin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını, (c) bendi kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az % 60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalı, malûl sayılır.</p> <p>Ancak, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce sigortalının çalışma gücünün % 60'ını veya vazifesini yapamayacak derecede meslekte kazanma gücünü kaybettiği önceden veya sonradan tespit edilirse, sigortalı bu hastalık veya özrü sebebiyle malûllük aylığından yararlanamaz.</p> <p>Yedek subay veya er olarak ya da talim, manevra, seferberlik veya harp dolayısıyla görevleri ile ilgileri kesilmeksizin silâh altına alındıkları dönemde malûl olup, bu malûllükleri asıl görevlerini veya işlerini yapmaya mani olmayanlar hakkında, bu hastalık veya özürleri sebebiyle malûllük sigortasına ilişkin hükümler uygulanmaz.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalıların yazılı talepleri halinde, haklarında bu madde hükümleri uygulanmaksızın malûllüklerinin mani olmadığı başka vazife veya sınıflara nakil suretiyle tayinleri yapılmak üzere istifa etmiş sayılırlar. Bunların, istifa etmiş sayıldıktan sonra dahi, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını isteme hakları mahfuzdur. Ancak, kurumlarında başka vazife ve sınıflara nakli mümkün olanlardan özel kanunlarına göre yükümlülük süresine tabi olanlar, bu yükümlülüklerini tamamlamadıkça veya malûliyetlerinin yeni vazifelerine de mani olduğuna dair usûlüne uygun yeniden rapor almadıkça bu haklarını kullanamazlar.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan, vazifelerini yapamayacak derecede hastalığa uğrayanlar,</p>

	<p>hastalıkları kanunlarında tayin edilen sürelerden fazla devam etmesi halinde, hastalıklarının mahiyetlerine ve doğuş sebeplerine göre birinci fıkra uyarınca malûl veya 47 nci madde hükümlerine göre vazife malûlü sayılırlar.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan; personel kanunlarına tabi olmayanların hastalık sebebiyle malûl sayılmalarına esas alınacak hastalık süresi hakkında kendi özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun hastalık iznine ilişkin hükümleri uygulanır. Kanunlarındaki yazılı sürelerden önce geçen hastalığı en çok bir yıl içinde nüksetmesi halinde eski ve yeni hastalık süreleri birleştirilmek suretiyle işlem yapılır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Sigortalıların hangi hallerde malûl sayılacakları maddede gösterilmiştir. 4/(a) ve 4/(b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını, 4/(c) bendi kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az % 60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği SGK Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalıların malûl kabul edileceği, ilk defa işe girdiği tarihte çalışma gücünün % 60'ını veya vazifesini yapamayacak derecede meslekte kazanma gücünü kaybettiği önceden veya sonradan edilen kimselerin malûllük sigortasından yararlanamayacakları belirtilmiştir.</i></p> <p><i>Sağlık kurullarınca SSK ve Bağ-Kur sigortalılarının malulen emeklilikleri için 5510 sayılı Kanundan önce aranan çalışma gücünün 2/3'ünü kaybetme koşulu, 5510 sayılı Kanunla birlikte en az % 60'ını kaybetmesi şeklinde değiştirilerek sigortalıların malûliyet oranları düşürülecek.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Malûllük sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları MADDE 26- Malûllük sigortasından sigortalılara sağlanan hak, malûllük aylığı bağlanmasıdır. Sigortalıya malûllük aylığı bağlanabilmesi için sigortalının; a) 25 inci maddeye göre malûl sayılması, b) En az on yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 1800 gün veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malûl olan sigortalılar için ise en az beş yıldan beri sigortalı bulunup toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması, c) Malûliyeti nedeniyle sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan veya işyerini kapattıktan veya devrettikten sonra Kurumdan yazılı istekte bulunması, halinde malûllük aylığı bağlanır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların kendi sigortalılığı nedeniyle genel sağlık sigortası primi dahil, prim ve her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.</p>	<p>Malûllük sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları MADDE 26- Malûllük sigortasından sigortalılara sağlanan hak, malûllük aylığı bağlanmasıdır. Sigortalıya malûllük aylığı bağlanabilmesi için sigortalının; a) 25 inci maddeye göre malûl sayılması, b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/14. md.) En az on yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 1800 gün veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul olan sigortalılar için ise sigortalılık süresi aranmaksızın 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması, c) Malûliyeti nedeniyle sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan veya işyerini kapattıktan veya devrettikten sonra Kurumdan yazılı istekte bulunması, (Değişik: 17/4/2008– 5754/14. md.) halinde malûllük aylığı bağlanır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların kendi sigortalılığı nedeniyle genel sağlık sigortası primi dahil, prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.¹²</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Malûllük sigortasından sağlanan yardımın malûllük aylığı bağlanması olduğu maddede belirtilmiştir. Sigortalıların, malûllük aylığından yararlanabilmesi için aranacak koşullar açıklanmıştır. Malul sayılan sigortalıların ayrıca en az on yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 1800 gün veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul olan sigortalılar için ise sigortalılık süresi aranmaksızın 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması gerekecektir.</i> <i>Daha önceki SSK mevzuatında toplam olarak 1.800 gün veya en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, sigortalılık süresinin her yılı için ortalama olarak 180 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması koşulu değiştirilerek sigortalıların maluliyet için gereken prim gün sayısı artırılmıştır.</i> <u>Sigortalının malullük durumu,</u> kendisinin veya işverenin talebi üzerine; a) Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbi belgelerin, b) Varsa ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı tarihteki sağlık durumunu gösteren raporun, c) Erkek sigortalıların askerliğe başlayış ve terhis tarihlerini gösteren askerlik süresine ait belgenin, ç) Varsa sigortalının maluliyete sebep olduğu ileri sürülen hastalığı ile ilgili daha önce başvurulmuş sağlık hizmeti sunucularından temin edilecek rapor, tıbbi belge ve epikrizlerin, d) Sigortalı hakkında daha önce Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu veya Kurum sağlık kurulunca verilmiş bir karar mevcut ise, bu kararın bir örneği ile dayanağı rapor ve tıbbi belgelerin, Kurum sağlık kurulunca incelenmesi sonucunda tespit edilir. İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %60'ını kaybettiği Kurum sağlık kurulunca tespit edilen sigortalılara malullük aylığı bağlanması için yeni bir sağlık raporu istenmeksizin Kurum sağlık kurulunun bu tespitine ilişkin kararı üzerinden işlem yapılır.</p>	

¹² 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 14 üncü maddesiyle; bu fıkırdaki yer alan “prim ve her türlü borçlarının” ibaresi “prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Malûllük aylığının hesaplanması, başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması</p> <p>MADDE 27- Malûllük aylığı; prim ödeme gün sayısı 9000 günden az olan sigortalılar için 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla olanlar için ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden, 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanır. Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise tespit edilen aylık bağlama oranı 10 puan artırılır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere, malûllük sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulanmaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı dosya bazında ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz.</p> <p>Malûllük aylığı, sigortalının;</p> <p>a) Malûl sayılmasına esas tutulan rapor tarihi yazılı istek tarihinden önce ise yazılı istek tarihini,</p> <p>b) Malûl sayılmasına esas tutulan rapor tarihi yazılı istek tarihinden sonra ise rapor tarihini,</p> <p>c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunanların çalıştıkları işyerine müracaatları halinde, görevlerinden ayrıldıkları tarihi, takip eden ay başından itibaren başlar.</p> <p>Sigortalı, aylığın başlangıç tarihinde geçici iş göremezlik ödeneği almakta ise malûllük aylığı geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin sona erdiği tarihten sonraki ay başından başlar. Ancak, bağlanacak malûllük aylığı, sigortalının almakta olduğu geçici iş göremezlik ödeneğinin aylık tutarından fazla ise aradaki fark, bu maddenin üçüncü fıkrasına göre tespit edilecek tarihten başlanarak verilir.</p> <p>Malûllük aylığı almakta iken sigortalı olarak yeniden çalışmaya başlayanların veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya veya ikamete dayalı sosyal yardım almaya başlayanların malûllük aylıkları, çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı sosyal yardım almaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir.</p> <p>Bu Kanuna göre sigortalı olmayı gerektiren bir işte çalışması nedeniyle malûllük aylıkları kesilenlerden çalışması sona erip, malûllük aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunanlara, kontrol muayenesine tâbi tutulmak ve malûllüğünün devam ettiği anlaşılacak şartıyla eski malûllük aylığı, yazılı istekte bulunduğu</p>	<p>Malûllük aylığının hesaplanması, başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması</p> <p>MADDE 27- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/15. md.) Malûllük aylığı; prim gün sayısı 9000 günden az olan sigortalılar için 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla olanlar için ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden, 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanır. Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise tespit edilen aylık bağlama oranı 10 puan artırılır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için 9000 prim gün sayısı 7200 gün olarak uygulanır.</p> <p>Malûllük aylığı, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile (c) bendi kapsamında sigortalı iken görevinden ayrılmış ve daha sonra başka bir sigortalılık haline tabi olarak çalışmamış olanların;</p> <p>a) Malûl sayılmasına esas tutulan rapor tarihi yazılı istek tarihinden önce ise yazılı istek tarihini,</p> <p>b) Malûl sayılmasına esas tutulan rapor tarihi yazılı istek tarihinden sonra ise rapor tarihini,</p> <p>c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmakta olanların ise, malûliyetleri sebebiyle görevlerinden ayrıldıkları tarihi, takip eden ay başından itibaren başlar.</p> <p>Malûllük aylığı almakta iken bu Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların malûllük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir ve bu Kanuna tabi olarak çalıştıkları süre zarfında 80 inci maddeye göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden 81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına ait prim alınır. Bunlardan işten ayrılarak yeniden malûllük aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunan ya da emekliye ayrılan veya sevkedilenlere; kontrol muayenesine tabi tutulmak ve ilk aylığına esas malûllüğünün devam ettiği anlaşılacak kaydıyla, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışıyorsa görevinden ayrıldığı tarihi, diğerlerine ise istek tarihlerini takip eden ödeme döneminden itibaren yeniden malûllük aylığı hesaplanarak bağlanır.</p> <p>Bu durumdakilerden ilk bağlanan malûllük aylığına esas prim ödeme gün sayısı;</p>

tarihten sonraki ay başından itibaren ödenmeye başlanır. Ancak, bu durumdaki sigortalılar için yazılı istek tarihlerine göre yeniden malûllük aylığı hesaplanır ve bu aylık önceden bağlanan malûllük aylığından fazla ise hesaplanan yeni aylık üzerinden ödeme yapılır.

a) 9000 günün üzerinde olanların aylıkları 30 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendi hükümleri uygulanarak hesaplanır.

b) 9000 günden az olanların aylıkları ise, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılan artışlar uygulanmak suretiyle aylığın başlangıç tarihi itibarıyla hesaplanan tutarının emeklilik öncesi ve sonrası prim ödeme gün sayısı toplamının emeklilik öncesi prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü ile emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylığın toplamından oluşur. Emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylık, emeklilik öncesi ve sonrası prim ödeme gün sayısı toplamı ve emeklilik sonrası çalışmaya ait prime esas kazançları üzerinden bu maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan aylığın emeklilik sonrası prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır. Yeni aylık, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılan artışlar uygulanmak suretiyle bulunan tutarın altında olamaz.

Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde belirtilen 9000 prim gün sayısı, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için 7200 gün olarak uygulanır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Sigortalılara bağlanacak malûllük aylıklarının yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıkların hesaplanmasına esas alınan usûlle hesaplanacağı ancak, malûllük kişinin isteği dışında olduğu için prim gün sayısının en az 9000 gün prim ödenmiş gibi kabul edilerek maaş bağlama oranının yükseltilmesi amaçlanmış, sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç olması durumunda tespit edilen aylık bağlama oranının 10 puan artırılacağı belirtilmiştir.

Malûllük aylığına esas raporun aylık talep tarihinden önce veya sonra olmasına göre malûllük aylığının ne zaman başlayacağı belirtilmiş, 4/ (c) bendi kapsamında olanların ise görevlerinden ayrıldıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren başlayacağı düzenlenmiştir.

Kişilerin çalışmayacağı dikkate alınarak malûllük aylığı bağlandığından, malûllük aylığı almakta iken 5510 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan sigortalının aylıklarının kesileceği, bu durumda olup çalışması sona erenlerin, tekrar aylık almak için müracaat etmeleri durumunda, malûllük aylıklarının yeniden hesaplanacağı, hesaplanan yeni aylık eski aylıktan yüksekse bu aylığın ödeneceği, eski aylık yüksek ise eski aylığın bağlanacağı belirtilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yaşlılık sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları MADDE 28- Yaşlılık sigortasından sigortalıya sağlanan haklar şunlardır:</p> <p>a) Yaşlılık aylığı bağlanması. b) Toptan ödeme yapılması.</p> <p>İlk defa bu Kanuna göre sigortalı sayılanlara;</p> <p>a) Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olmaları ve en az 9000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>b) (a) bendinde belirtilen yaş şartı;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 1/1/2036 ilâ 31/12/2037 tarihleri arasında kadın için 59, erkek için 61, 2) 1/1/2038 ilâ 31/12/2039 tarihleri arasında kadın için 60, erkek için 62, 3) 1/1/2040 ilâ 31/12/2041 tarihleri arasında kadın için 61, erkek için 63, 4) 1/1/2042 ilâ 31/12/2043 tarihleri arasında kadın için 62, erkek için 64, 5) 1/1/2044 ilâ 31/12/2045 tarihleri arasında kadın için 63, erkek için 65, 6) 1/1/2046 ilâ 31/12/2047 tarihleri arasında kadın için 64, erkek için 65, 7) 1/1/2048 tarihinden itibaren ise kadın ve erkek için 65, <p>olarak uygulanır.</p> <p>Sigortalılar, ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan yaş hadlerine üç yıl eklenmek ve adlarına en az 5400 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla da yaşlılık aylığından yararlanabilirler.</p> <p>Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce 25 inci maddenin ikinci fıkrasına göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya özürü bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılara, en az onbeş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3960 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, Kurum Sağlık Kurulunca çalışma gücündeki kayıp oranının;</p> <p>a) % 50 ilâ % 59 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 16 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4320 gün,</p> <p>b) % 40 ilâ % 49 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 18 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4680 gün,</p> <p>malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla ikinci</p>	<p>Yaşlılık sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları MADDE 28- Yaşlılık sigortasından sigortalıya sağlanan haklar şunlardır:</p> <p>a) Yaşlılık aylığı bağlanması. b) Toptan ödeme yapılması.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/16. md.) İlk defa bu Kanuna göre sigortalı sayılanlara;</p> <p>a) Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olmaları ve en az 9000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için prim gün sayısı şartı 7200 gün olarak uygulanır.</p> <p>b) (a) bendinde belirtilen yaş şartı;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 1/1/2036 ilâ 31/12/2037 tarihleri arasında kadın için 59, erkek için 61, 2) 1/1/2038 ilâ 31/12/2039 tarihleri arasında kadın için 60, erkek için 62, 3) 1/1/2040 ilâ 31/12/2041 tarihleri arasında kadın için 61, erkek için 63, 4) 1/1/2042 ilâ 31/12/2043 tarihleri arasında kadın için 62, erkek için 64, 5) 1/1/2044 ilâ 31/12/2045 tarihleri arasında kadın için 63, erkek için 65, 6) 1/1/2046 ilâ 31/12/2047 tarihleri arasında kadın için 64, erkek için 65, 7) 1/1/2048 tarihinden itibaren ise kadın ve erkek için 65, <p>olarak uygulanır. Ancak yaş hadlerinin uygulanmasında (a) bendinde belirtilen prim gün sayısı şartının doldurulduğu tarihte geçerli olan yaş hadleri esas alınır.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/16. md.) Sigortalılar, ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan yaş hadlerine 65 yaşını geçmemek üzere¹³ üç yıl eklenmek ve adlarına en az 5400 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla da yaşlılık aylığından yararlanabilirler.</p> <p>Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce 25 inci maddenin ikinci fıkrasına göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya özürü bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılara, en az onbeş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3960 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi</p>

¹³ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 16 ncı maddesiyle; bu fıkrada yer alan "yaş hadlerine" ibaresinden sonra gelmek üzere "65 yaşını geçmemek üzere" ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

fıkranın (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın yaşlılık aylığına hak kazanırlar. Bunlar 94 üncü madde hükümlerine göre kontrol muayenesine tâbi tutulabilirler.

Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde sürekli veya münavebeli olarak en az 20 yıldan beri çalışan sigortalılar için ikinci fıkrada belirtilen yaş şartı 55 olarak uygulanır.

50 yaşını dolduran ve erken yaşlanmış olduğu tespit edilen sigortalılar, yaş dışındaki diğer şartları taşımaları halinde yaşlılık aylığından yararlanırlar.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen yaşlılık aylıklarından yararlanabilmek için, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalının çalıştığı işten ayrıldıktan, (b) bendinde belirtilen sigortalının sigortalılığa esas faaliyete son verip vermeyeceğini beyan ettikten, (c) bendinde belirtilen sigortalıların ise Kurumun aylık bağlanma hakkı olduğuna dair yazısı üzerine yetkili makamdan emekliye sevk onayı aldıktan ve ilişkisi kesildikten sonra yazılı istekte bulunması şarttır.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sigortalılara yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için ayrıca, yazılı talepte bulunduğu tarih itibarıyla genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığı nedeniyle prim ve her türlü borcunun olmaması zorunludur.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

sonucu, Kurum Sağlık Kurulunca çalışma gücündeki kayıp oranının;

a) % 50 ilâ % 59 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 16 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4320 gün,

b) % 40 ilâ % 49 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 18 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4680 gün,

malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla ikinci fıkranın (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın yaşlılık aylığına hak kazanırlar. Bunlar 94 üncü madde hükümlerine göre kontrol muayenesine tâbi tutulabilirler.

Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde sürekli veya münavebeli olarak en az 20 yıldan beri çalışan sigortalılar için ikinci fıkrada belirtilen yaş şartı 55 olarak uygulanır.

(Değişik: 17/4/2008– 5754/16. md.) 55 yaşını¹⁴ dolduran ve erken yaşlanmış olduğu tespit edilen sigortalılar, yaş dışındaki diğer şartları taşımaları halinde yaşlılık aylığından yararlanırlar.

(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/16. md.) Emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğu bulunanların, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenir ve eklenen bu süreler emeklilik yaş hadlerinden de indirilir.

(Değişik sekizinci fıkra: 17/4/2008– 5754/16. md.) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen yaşlılık aylıklarından yararlanabilmek için, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalının çalıştığı işten ayrıldıktan, (b) bendinde belirtilen sigortalının sigortalılığa esas faaliyete son verip vermeyeceğini beyan ettikten sonra yazılı istekte bulunmaları, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalıların ise istekleri üzerine yetkili makamdan emekliye sevk onayı alındıktan sonra ilişkilerinin kesilmesi şarttır.

(Değişik: 17/4/2008– 5754/16. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sigortalılara yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için ayrıca, yazılı talepte bulunduğu tarih itibarıyla genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığı nedeniyle **prim ve prime ilişkin her türlü borcunun** olmaması zorunludur.¹⁵

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

¹⁴ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 16 ncı maddesiyle; yedinci fıkrada yer alan "50" ibaresi "55" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

¹⁵ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 16 ncı maddesiyle; dokuzuncu fıkrada yer alan "prim ve her türlü borcunun" ibaresi "prim ve prime ilişkin her türlü borcunun" değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Yaşlılık sigortasından sağlanan yardımlar belirtilmiştir.

30.04.2008 gününden önce işe girmiş olanlar için geçerli olan emeklilik yaşları ve şartlarında herhangi bir değişiklik getirilmemiştir.

30.04.2008 sonrasında işe giren 4/a (eski SSK sigortalıları) sigortalıları için 7200 günü tamamladıkları tarihe göre emekli olacaklardır. Nisan 2008 sonrasında işe girenler 7200 günü tamamladıkları güne göre;

- 1) 1/1/2036 ilâ 31/12/2037 tarihleri arasında kadın için 59, erkek için 61,*
- 2) 1/1/2038 ilâ 31/12/2039 tarihleri arasında kadın için 60, erkek için 62,*
- 3) 1/1/2040 ilâ 31/12/2041 tarihleri arasında kadın için 61, erkek için 63,*
- 4) 1/1/2042 ilâ 31/12/2043 tarihleri arasında kadın için 62, erkek için 64,*
- 5) 1/1/2044 ilâ 31/12/2045 tarihleri arasında kadın için 63, erkek için 65,*
- 6) 1/1/2046 ilâ 31/12/2047 tarihleri arasında kadın için 64, erkek için 65,*
- 7) 1/1/2048 tarihinden itibaren ise kadın ve erkek için 65,*

Yaşlarında emekli olacaklardır.

Yaşlılık aylığı başvurusu ve istenecek belgeler

Yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için, sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendi kapsamında bulunması halinde, çalıştığı işten ayrıldıktan,

b) (b) bendi kapsamında bulunması halinde, sigortalılığa esas faaliyetine son verip vermeyeceğini beyan ettikten sonra yazılı istekte bulunmaları,

c) (b) bendi kapsamında bulunup tarımsal faaliyet yürütenlerden olması halinde, tarımsal faaliyetinin sona erdiğini belirtir belgeyi, ziraat odasından, ziraat odası bulunmayan yerlerde tarım il veya ilçe müdürlüklerinden aldıktan,

sonra, örneği Kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesi ile ilgili üniteye başvurması şarttır.

Tahsis talep dilekçesine, sigortalının iki adet belgelik fotoğrafı ile Kurumca istenilmesi halinde nüfus cüzdanının bir fotokopisi ve Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılardan ilgili döneme ait aylık prim ve hizmet belgesi henüz Kuruma verilmemiş olanlar için sigortalı işten ayrılış bildirgesi eklenir.

5510 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin beşinci ve yedinci fıkralarında belirtilen yaşlılık aylığına hak kazanma şartlarından yararlanmak isteyen sigortalılardan, çalışma gücünün %40 ile %59 arasında kaybedildiğini veya erken yaşlandığını gösteren sağlık raporu alınmadan doğrudan yaşlılık aylığı talebinde bulunan sigortalılar, öncelikle Kurumca yetkilendirilen sağlık kuruluşuna sevk edilerek, durumlarının tespitine esas sağlık kurulu raporunu almak zorundadırlar.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yaşlılık aylığının hesaplanması MADDE 29- Yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıların aylığı, aşağıdaki hükümlere göre belirlenecek ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının çarpımı sonucunda bulunan tutardır.</p> <p>Ortalama aylık kazanç, sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır.</p> <p>Aylık bağlama oranı, sigortalının malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için 2015 yılı sonuna kadar % 2,5; 2016 yılı başından itibaren ise % 2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak aylık bağlama oranı % 90'ı geçemez.</p> <p>28 inci maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarına göre aylığa hak kazanan sigortalılar için hesaplanacak aylık bağlama oranı, prim ödeme gün sayısı 9000 günden az olanlar için çalışma gücü kayıp oranının 9000 gün prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunan rakamın % 60'a bölünmesi suretiyle hesaplanan gün sayısına göre, üçüncü fıkra uyarınca tespit edilen orandır. Prim ödeme gün sayısı 9000 günden fazla olanlar için ise toplam prim ödeme gün sayısına göre aylık bağlama oranı belirlenir.</p> <p>Yukarıdaki şekilde hesaplanan aylığın başlangıç tarihinin yılın ilk altı aylık dönemine rastlaması halinde 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre Ocak ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranı kadar artırılarak, yılın ikinci altı aylık dönemine rastlaması halinde ise öncelikle Ocak ödeme dönemi, daha sonra Temmuz ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranları kadar artırılarak, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki aylığı hesaplanır.</p>	<p>Yaşlılık aylığının hesaplanması MADDE 29- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/17. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile aynı fıkranın (c) bendine göre bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, aşağıdaki hükümlere göre belirlenecek ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının çarpımı sonucunda bulunan tutardır.</p> <p>Ortalama aylık kazanç, sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır.</p> <p>Aylık bağlama oranı, sigortalının malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için % 2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak aylık bağlama oranı % 90'ı geçemez.</p> <p>28 inci maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarına göre aylığa hak kazanan sigortalılar için hesaplanacak aylık bağlama oranı, prim ödeme gün sayısı 9000 günden az olanlar için çalışma gücü kayıp oranının 9000 gün prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunan rakamın % 60'a bölünmesi suretiyle hesaplanan gün sayısına göre, % 50'yi geçmemek üzere üçüncü fıkra uyarınca tespit edilen orandır. Prim ödeme gün sayısı 9000 günden fazla olanlar için ise toplam prim ödeme gün sayısına göre aylık bağlama oranı belirlenir. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için bu fıkra da geçen 9000 prim gün sayısı 7200 gün, % 50 oranı da % 40 olarak uygulanır.</p> <p>Yukarıdaki şekilde hesaplanan aylığın başlangıç tarihinin yılın ilk altı aylık dönemine rastlaması halinde 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre Ocak ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranı kadar artırılarak, yılın ikinci altı aylık dönemine rastlaması halinde ise öncelikle Ocak ödeme dönemi, daha sonra Temmuz ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranları kadar artırılarak, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki aylığı hesaplanır.</p>

YORUM VE AÇIKLAMA:

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile aynı fıkranın (c) bendine göre bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, aşağıdaki hükümlere göre belirlenecek ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının çarpımı sonucunda bulunan tutar olduğu, Ortalama aylık kazancın hangi yöntemle güncelleneceği ve bulunan bu kazançların her yıl için hangi aylık bağlama oranı ile çarpılarak yaşlılık aylığının hesaplanacağı belirtilmiştir.

506 sayılı SSK'da aylık bağlama oranı, 1999 ve öncesi dönem için 5000 göre yüzde 60 ve 5000 günden sonraki her 240 gün için yüzde 1 zamlı olurken, 2000 yılından itibaren ise sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının ilk 3 600 gününün her 360 günü için % 3.5, sonraki 5 400 günün her 360 günü için % 2 ve daha sonraki her 360 gün için % 1.5 oranlarının toplamıdır.

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununda aylık bağlama oranı emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıkları, (a) fıkrasına göre tespit edilen rakamların her yıl Bütçe Kanununda tespit edilen katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutarın fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara % 75'i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için % 1 eksiği, fazla olanlara da her tam yıl için % 1 fazlası üzerinden bağlanır.

1479 sayılı Bağ-Kur Kanununda; aylık bağlama oranı, 1999 ve öncesi dönemi için 25 yıla göre yüzde 70 olup, 25 yıldan fazla her yıl için yüzde 1 zamlı iken 2000 ve sonrası için sigortalının toplam sigortalılık süresinin ilk on tam yılının her bir yılı için %3,5, takip eden onbeş tam yılın her bir yılı için %2 ve yirmibeş yıldan fazla her bir tam yıl için %1,5 oranlarının toplamıdır.

Sosyal Güvenlik Reformu ile hem aylık bağlama oranı düşürülüyor, hem de tavan getiriliyor. Mevcut yasalardaki oranlar daha yüksek, hem de memurlarda yüzde 100 işçi ve esnafta tavan sınırlaması yok. Aylık bağlama oranı, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için % 2 olarak uygulanacak. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınacak, ancak aylık bağlama oranı % 90'ı geçemeyecek.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yaşlılık aylığının başlangıcı, kesilmesi veya sosyal güvenlik destek primi ödenmesi</p> <p>MADDE 30- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen sigortalılardan yaşlılık aylığına hak kazananlara, yazılı istek tarihinden sonraki,</p> <p>b) (c) bendinde belirtilen sigortalılardan yetkili makamdan emekliye sevk onayı aldıktan ve görevleriyle ilişkisi kesildikten sonra Kuruma başvuranlara, ilişkisinin kesildiği tarihi takip eden,</p> <p>c) (c) bendinde belirtilen sigortalılardan her ne şekilde olursa olsun sigortalı olmayı gerektiren görevinden ayrılmış olanlara ise istek tarihini takip eden, ay başından itibaren aylık bağlanır.</p> <p>Aylığın ödenmesine başlanacağı tarihte hastalık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği almakta olan sigortalının yaşlılık aylığı, geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin sona erdiği tarihi takip eden ay başından başlar. Ancak, bağlanacak yaşlılık aylığı geçici iş göremezlik ödeneğinin aylık tutarından fazla ise, aradaki fark birinci fıkraya göre tespit edilecek tarihten başlanarak verilir.</p> <p>Yaşlılık aylığı almakta iken sigortalı olarak yeniden çalışmaya başlayanların veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya veya ikamete dayalı sosyal yardım almaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı sosyal yardım almaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir. Yaşlılık aylıkları kesilenlerden, bu Kanuna tâbi olarak yeniden çalışmaya başlayanlardan çalıştıkları süre zarfında 80 inci maddeye göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden 81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına ait prim alınır. Çalışmaya başlaması nedeniyle yaşlılık aylıkları kesilenlerden, işten ayrılarak veya işyerini kapatarak yeniden yaşlılık aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunan sigortalıya, yazılı istek tarihini takip eden ay başından itibaren yeniden yaşlılık aylığı hesaplanarak bağlanır. Bu durumda olanların yeniden hesaplanan yaşlılık aylığı, 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre yeni talep tarihine kadar yükseltilecek eski aylıklarının altında olamaz.</p> <p>Yaşlılık aylığı almakta iken bu Kanuna tâbi sigortalı olarak yeniden çalışmaya başlayanlardan veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi faaliyete devam edeceğini beyan edenlerden aylıklarının kesilmemesi için yazılı istekte bulunanların yaşlılık aylıklarının ödenmesine devam edilir. Bunlardan 80 inci maddeye göre tespit edilen prime esas kazançlar üzerinden 81 inci maddenin (e) bendi gereğince sosyal güvenlik destek primi alınır. Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler bu Kanuna göre malûllük, yaşlılık ve ölüm</p>	<p>Yaşlılık aylığının başlangıcı, kesilmesi veya sosyal güvenlik destek primi ödenmesi</p> <p>MADDE 30- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen sigortalılardan yaşlılık aylığına hak kazananlara, yazılı istek tarihinden sonraki,</p> <p>b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/18. md.) (c) bendinde belirtilen sigortalılardan yaşlılık aylığına hak kazananlara, yetkili makamdan alınan emekliye sevk onayı üzerine görevleriyle ilişkisinin kesildiği tarihi takip eden,</p> <p>c) (Değişik: 17/4/2008– 5754/18. md.) (c) bendinde belirtilen sigortalılardan her ne şekilde olursa olsun görevinden ayrılmış ve daha sonra başka bir sigortalılık haline tabi olarak çalışmamış olanlar ile kontrol muayenesi sonucu aylığı kesilenlerden yaşlılık aylığına hak kazananlara ise istek tarihini takip eden, ay başından itibaren aylık bağlanır.</p> <p>Aylığın ödenmesine başlanacağı tarihte hastalık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği almakta olan sigortalının yaşlılık aylığı, geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin sona erdiği tarihi takip eden ay başından başlar. Ancak, bağlanacak yaşlılık aylığı geçici iş göremezlik ödeneğinin aylık tutarından fazla ise, aradaki fark birinci fıkraya göre tespit edilecek tarihten başlanarak verilir.</p> <p>(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/18. md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra;</p> <p>a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hariç olmak üzere bu Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir. Bunlardan bu Kanuna tabi çalıştıkları süre zarfında 80 inci maddeye göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden 81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına ait prim alınır. Yaşlılık aylığı kesilenlerden, işten ayrılarak veya işyerini kapatarak yeniden yaşlılık aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunanlara ya da emekliye ayrılan veya sevk edilenlere, yazılı istek tarihini veya görevinden ayrıldığı tarihi takip eden ödeme döneminden itibaren yeniden yaşlılık aylığı hesaplanarak bağlanır. Yeni aylık, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılacak artışlar uygulanarak bu fıkrafta belirtilen aylık başlangıç tarihi itibarıyla bulunan tutarı ile emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylığın toplamından oluşur. Emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylık, talep tarihindeki emeklilik öncesi ve sonrası prim ödeme gün</p>

sigortaları prim ödeme gün sayısına ilave edilmez, 31 inci ve 36 ncı madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılmaz.

Üçüncü fıkraya göre yaşlılık aylığı kesilenler, bu Kanuna tâbi olarak yeniden çalıştıkları süre içinde dördüncü fıkra hükümlerinin uygulanmasını; dördüncü fıkraya göre yaşlılık aylığı kesilmeden çalışanlar ise çalıştıkları süre içinde haklarında üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmasını isteyebilirler.

sayısı ve emeklilik sonrası çalışmaya ait prime esas kazançları üzerinden 29 uncu maddeye göre hesaplanan aylığın emeklilik sonrası prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır.

b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hariç olmak üzere diğer alt bentlerine tabi çalışmaya başlayanlardan aylıklarının kesilmemesi için yazılı istekte bulunanların yaşlılık aylıklarının ödenmesine devam edilir. Bunlardan, almakta oldukları aylıklarının % 15'i oranında sosyal güvenlik destek primi kesilir. Ancak kesilecek olan bu tutar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılara ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamaz. Bu sigortalılardan ayrıca kısa vadeli sigorta kolları primi alınmaz. Sosyal güvenlik destek primine tabi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilir. Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler bu Kanuna göre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim ödeme gün sayısına ilâve edilmez, 31 inci ve 36 ncı madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılmaz.

(Mülga dördüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/18. md.)

(Değişik beşinci fıkra: 17/4/2008– 5754/18. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi faaliyete başladığı için üçüncü fıkrasının (b) bendi göre yaşlılık aylığı kesilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılıkları devam ettiği süre içinde bu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükümlerinin uygulanmasını; (b) bendi hükümlerine göre sosyal güvenlik destek primine tabi olanlar ise haklarında üçüncü fıkranın (a) bendi hükümlerinin uygulanmasını isteyebilirler.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Yaşlılık aylığının başlangıcı çalışma ilişkisine göre belirlenmiştir. Geçici iş göremezlik ödeneği almakta olan sigortalılardan yaşlılık aylığına hak kazananlara geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin sona erdiği tarihi takip eden ödeme dönemi başından başlanarak aylık bağlanacaktır.

Yaşlılık aylığı almakta iken sigortalı olarak çalışmaya başlayan kişilere kendi tercihlerine göre yaşlılık aylıklarının kesilmesi ve prime esas kazançları üzerinden tekrar prim ödemeleri veya aylıklarının devamını istemeleri halinde sosyal güvenlik destek primini ödemeleri suretiyle aylıkları kesilmeksizin çalışabilmelerine imkan verilmiştir. Bu durumda sosyal güvenlik destek primi oranı, emeklilerin çalıştırılmasını teşvik etmeyecek şekilde çalışanlarla aynı oranda belirlenmiştir. Çalışmaya başlamaları nedeniyle aylıkları kesilen sigortalıların, çalıştıkları işten ayrıldıklarında yeniden bağlanacak yaşlılık aylığının hesabına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Yaşlılık aylığının kesilmesi;

Yaşlılık aylığı almakta olan sigortalılardan;

a) 21/4/2005 tarih ve 5335 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen kamu idarelerinde herhangi bir kadro, pozisyon ve görevde çalışmaya başlayanların, çalışmaya başladıkları tarihi,

b) 4 / (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hariç olmak üzere 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında

c) Sosyal güvenlik destek primi ödeyenlerden tüm sigorta kollarına tabi olmak isteyenlerin, bu isteklerine ait yazılı taleplerinin Kurum kayıtlarına geçtiği tarihi,

ç) Çalışma gücünün %40 ile %59 arasında kaybedilmesi nedeniyle yaşlılık aylığı alanların yapılan kontrol muayenesi sonucu, çalışma gücündeki kayıp oranının

%40'ın altına düştüğünün anlaşılması halinde, bu durumun tespitine esas tutulan raporun tarihini, takip eden ödeme dönemi başından itibaren yaşlılık aylığı kesilir.

İlk Defa Reformdan Önce Sigortalı Olanlarda 5510 sayılı Yasanın Yürürlüğe Girmesinden Sonra SGDP Uygulaması

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malullüğü, malullük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Ancak 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında (SSK'lı) çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi prime esas kazançlar üzerinden 81 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kısa vadeli sigorta kolları prim oranına yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü bunların işverenleridir. Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.

Yani, kamuoyunda bilindiğinin aksine, **5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlar, emekli olduktan sonra sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir.** Bu sigortalıların ne zaman emekli olduklarının/olacaklarının bir önemi yoktur. Ancak, ilk defa 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden sonra sigortalı olanların sosyal güvenlik destek primine tabi çalışması mümkün olmayacaktır.

İlk Defa Reformdan Sonra Sigortalı Olanlarda 5510 sayılı Yasanın Yürürlüğe Girmesinden Sonra SGDP Uygulaması

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra;

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin 4 numaralı alt bendi (Tarımsal faaliyette bulunanlar) hariç olmak üzere 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilecektir.

Diğer bir deyişle emeklilik sonrası çalışma yasağı sadece 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişiler için geçerlidir.

Bunlardan 5510 sayılı Kanuna tabi çalıştıkları süre zarfında 5510/80 inci maddeye göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden 5510/81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına ait prim alınacaktır.

Yaşlılık aylığı kesilenlerden, işten ayrılarak veya işyerini kapatarak yeniden yaşlılık aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunanlara ya da emekliye ayrılan veya sevk edilenlere, yazılı istek tarihini veya görevinden ayrıldığı tarihi takip eden ödeme döneminden itibaren yeniden yaşlılık aylığı hesaplanarak bağlanır.

Yeni aylık, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılacak artışlar uygulanarak bu fıkra da belirtilen aylık başlangıç tarihi itibarıyla bulunan tutarı ile emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylığın toplamından oluşur. Emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylık, talep tarihindeki emeklilik öncesi ve sonrası prim ödeme gün sayısı ve emeklilik sonrası çalışmaya ait prime esas kazançları üzerinden 5510/29 uncu maddeye göre hesaplanan aylığın emeklilik sonrası prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır.

Bağ-Kur Sigortalılarının Reformdan Sonra Sosyal Güvenlik Destek Primi Uygulaması

5510 sayılı Kanunun ilk halinde en çok yakınılan konulardan birisi olan Bağ-Kur'uların sosyal güvenlik destek primi sorunu çözüldü. Sosyal Güvenlik Reformu ile yapılacak düzenlemeye göre emeklilerin almakta oldukları aylıklarının yüzde 12'si oranında uygulanacak. Bu oran, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak yüzde 15'e çıkacak. Ancak kesilecek olan bu tutar, 4/b sigortalılarıyla ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacak. Bu sigortalılardan ayrıca kısa vadeli sigorta kolları primi alınmayacak. Sosyal güvenlik destek primine tabi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilecek.

5510 sayılı Kanunun 4/ (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelerle doğrulamak kaydıyla faaliyette bulunulmadığına ilişkin sürelerde Bağ-Kur destek primi alınmayacak. Faaliyette bulunulan sürelerde ise 2008 yılında % 12 olarak, takip eden her yılın Ocak ayında da bir puan artırılarak uygulanacak. Ancak bu oran % 15'i geçemeyecek. Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler 5510 sayılı Kanuna göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim ödeme gün sayısına ilave edilmeyecek, toptan ödeme yapılmayacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yaşlılık toptan ödemesi ve ihya MADDE 31- Sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılan veya işyerini kapatan ve yaşlılık aylığı bağlanması için gerekli yaş şartını doldurduğu halde malûllük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında ise kendi adına bildirilen, (b) bendi kapsamında ise ödediği malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin her yıla ait tutarı, primin ait olduğu yıldan itibaren yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için, her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek toptan ödeme şeklinde verilir.</p> <p>Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre toptan ödeme yapılarak hizmetleri tasfiye edilmiş bulunanlardan, yeniden bu Kanuna tâbi olarak yahut bu Kanunla yürürlükten kaldırılmış kanunlara göre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olanlar, yazılı olarak müracaat etmeleri halinde, aldıkları toptan ödemenin ödeme tarihi ile yazılı istek tarihi arasında geçen yıllar için her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan tutarını talep tarihini takip eden ayın sonuna kadar ödemeleri halinde, bu hizmetler ihya edilerek bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınır.</p>	<p>Yaşlılık toptan ödemesi ve ihya MADDE 31- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/19. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile bu Kanuna göre ilk defa (c) bendi kapsamında sigortalı olanlardan, herhangi bir nedenle çalıştığı işten ayrılan veya işyerini kapatan ve yaşlılık aylığı bağlanması için gerekli yaş şartını doldurduğu halde malûllük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında ise kendi adına bildirilen, (b) bendi kapsamında ise ödediği malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin her yıla ait tutarı, primin ait olduğu yıldan itibaren yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için, her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek toptan ödeme şeklinde verilir.</p> <p>Bu Kanuna göre toptan ödeme yapılarak hizmetleri tasfiye edilmiş bulunanlardan, yeniden bu Kanuna tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olanlar, yazılı olarak müracaat etmeleri halinde, aldıkları toptan ödemenin ödeme tarihi ile yazılı istek tarihi arasında geçen yıllar için her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan tutarın ilgiliye tebliğ tarihini takip eden ayın sonuna kadar ödemeleri halinde, bu hizmetler ihya edilerek bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Çeşitli nedenlerden dolayı SSK veya Bağ-Kur'a ödediği primleri iade almak istenebilmektedir. SSK ve Bağ-Kur sigortalıları ile 5510 Sayılı Kanun'a göre ilk defa 4/(c) (memur) bendi kapsamında sigortalı olanlardan, herhangi bir nedenle çalıştığı işten ayrılan veya işyerini kapatan ve yaşlılık aylığı bağlanması için gerekli yaş şartını doldurduğu halde malûllük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya primleri iade edilmektedir. Örneğin 63 yaşına gelmiş ama bu tarihe kadar 1240 gün prim ödenmiş olan bir sigortalı, talepte bulunması halinde primlerini toptan ödeme yoluyla iade alabilecektir.</i></p> <p>Primler güncellenerek iade edilecek</p> <p><i>4/(a) (eski SSK'lular) ve 4/(c) (memurlar) sigortalıları kendi adına bildirilen, 4/(b) bendi kapsamında ise ödediği malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin her yıla ait tutarı, primin ait olduğu yıldan itibaren yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için, her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek toptan ödeme şeklinde verilecektir. Daha önceki SSK uygulamasında güncellenmemiş prim tutarının ödenmesi mağduriyetlere yol açmaktaydı, bu düzenleme ile en azından sigorta primini toptan ödeme yoluyla iade alanlara güncellenmiş primleri iade edilmiş olacaktır.</i></p> <p>Sigortalılık süreleri yeniden kazanılabilecek (ihya)</p> <p><i>5510 Sayılı Kanun'a göre toptan ödeme yapılarak hizmetleri tasfiye edilmiş bulunanlardan, yeniden 5510 Sayılı Kanun'a tabi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olanlar, yazılı olarak müracaat etmeleri halinde, aldıkları toptan ödemenin ödeme tarihi ile yazılı istek tarihi arasında geçen yıllar için her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan tutarın ilgiliye tebliğ tarihini takip eden ayın sonuna kadar ödemeleri halinde, bu hizmetler ihya edilerek 5510 Sayılı Kanun'un uygulanmasında dikkate alınacaktır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Ölüm sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları MADDE 32 - Ölüm sigortasından sağlanan haklar şunlardır: a) Ölüm aylığı bağlanması. b) Ölüm toptan ödemesi yapılması. c) Aylık almakta olan eş ve çocuklara evlenme ödeneği verilmesi. d) Cenaze ödeneği verilmesi. Ölüm aylığı; a) En az beş yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş, b) Malûllük veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malûllük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış, c) Bağlanmış bulunan malûllük veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş, durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine, yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve her türlü borcunun olmaması şarttır.</p>	<p>Ölüm sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları MADDE 32 - Ölüm sigortasından sağlanan haklar şunlardır: a) Ölüm aylığı bağlanması. b) Ölüm toptan ödemesi yapılması. c) (Değişik: 17/4/2008– 5754/20. md.) Aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.¹⁶ d) Cenaze ödeneği verilmesi. (Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/20. md.) Ölüm aylığı; a) En az 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş, b) 47 nci maddede yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış, c) Bağlanmış bulunan malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş, durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine, yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Ölüm sigortasından sağlanacak yardımlar belirtilmektedir. Ölüm sigortasından dolayı hak sahiplerine aylık bağlanması için taşınması gereken koşullar belirlenmiştir.</i> 5510 sayılı yasayla değişiklik yapılmadan önce, a) SSK sigortalısı çalışırken vefat ederse, hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için, en az beş yıldan beri sigortalı olması ve toplam olarak en az 900 gün prim ödemiş olması şartı aranmaktaydı. b) Bağ-Kur sigortalılarının ise beş tam yıl prim ödeme süresi bulunuyorsa hak sahiplerine dul/yetim aylığı verilmekteydi. c) T.C. Emekli Sandığı iştirakçisinin vefatının ardından hak sahiplerine aylık bağlanması için 10 yıl ve daha fazla süre prim ödeme koşulu şartı aranmaktaydı. Fakat, 10 yıllık sigortalılığı olmayan ve 5 yıldan fazla sigortalılık süresi bulunanların eşine bakıma muhtaç olması halinde, çocuklarına da eğitim süreleri boyunca aylık bağlanmaktaydı. Reformla ölüm aylığı değişti</p>	

¹⁶ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 20 nci maddesiyle; bu bentte yer alan “eş ve çocuklara” ibaresi “kız çocuklarına” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

En az 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olan sigortaluların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilecektir.

Yani, memurlar açısından iyileştirme söz konusu iken, Bağ-Kur'lularda bir değişiklik yapılmamıştır. SSK'lular içinse her türlü borçlanma süreleri hariç tutulmasından dolayı bir zorlaştırma yapılmıştır.

Hak sahiplerinin ölüm aylığından yararlandırma şartları

Ölüm aylığı;

a) Ölüm tarihinde sigortalı ile yasal evlilik bağlantısı bulunan eşine,

b) Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan veya kendi çalışmaları nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olup;

1) Evli olup olmadığına bakılmaksızın, 18 yaşını, ortaöğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmayan çocuklarına,

2) Yaşına bakılmaksızın 5510 sayılı Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocuklarını,

3) Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kız çocuklarına,

c) Aylıkta hak sahibi eş ve çocuklardan artan;

1) Hissenin bulunması halinde, çalışmayan ve gelir ve aylık bağlanmamış ana ve babasına,

2) Hisseye bakılmaksızın, gelir veya aylık bağlanmamış ve 65 yaşın üstünde olup çalışmayan ana ve babasına,

Kanunun 34 üncü maddesindeki esaslar dahilinde bağlanır.

4/ (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır.

Ölüm aylığı başvurusu ve istenecek belgeler

Ölüm aylığı bağlanabilmesi için, hak sahiplerinin örneği Kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesi ile Kuruma başvurusu şarttır.

Tahsis talep dilekçesine;

a) Kurumca gerekli görülen hallerde hak sahiplerinin nüfus cüzdanının bir fotokopisi,

b) 18 yaşını doldurmayanlar hariç, ortaöğrenim görmesi halinde 20, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmayan hak sahiplerinin ilgili öğretim kurumundan alacakları öğrenci belgesi,

c) 15 yaşından küçük çocuklar hariç olmak üzere iki adet belgelik fotoğraf,
eklenir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Ölüm sigortasından bağlanacak aylığın hesaplanması MADDE 33- Sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine bağlanan aylığın hesaplanmasında; a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazandığı malûllük veya yaşlılık aylığı, b) Malûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölüm tarihi esas alınarak 27 nci veya 29 uncu maddelere göre tespit edilecek aylığı, c) 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının prim ödeme gün sayısı, 9000 günden az ise 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden, 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanan aylığı, esas alınır. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere; sigortalıların ölümleri halinde ölüm sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulanmaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz. Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda malûl sayılarak aylık bağlanmasına hak kazanmış ise, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinin uygulanmasında bu durum dikkate alınmaz.</p>	<p>Ölüm sigortasından bağlanacak aylığın hesaplanması¹⁷ MADDE 33- Sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine bağlanan aylığın hesaplanmasında; a) (<i>Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.</i>) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazandığı malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı, b) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/66. md.</i>) Malûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölüm tarihi esas alınarak 27 nci veya 30 uncu maddelere göre tespit edilecek aylığı, c) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/66. md.</i>) 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında malûllük, vazife malullüğü, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının prim ödeme gün sayısı, 9000 günden az ise 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden, 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanan aylığı, esas alınır. (<i>Ek cümle: 17/4/2008– 5754/66. md.</i>) Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için 9000 prim gün sayısı 7200 gün olarak uygulanır. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere; sigortalıların ölümleri halinde ölüm sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulanmaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz. Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda malûl sayılarak aylık bağlanmasına hak kazanmış ise, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinin uygulanmasında bu durum dikkate alınmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığının, nasıl hesaplanacağı belirtilmiştir. Ayrıca ölüm halinde prim gün sayısının en az 9000 gün prim ödenmiş gibi kabul edilerek hak sahiplerine bağlanacak aylığın yükseltilmesi amaçlanmıştır. Ancak, 4 / (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için 9000 prim gün sayısı 7200 gün olarak uygulanacak.</i></p>	

¹⁷ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 66 ncı maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki “29 uncu” ibaresi “30 uncu” şeklinde değiştirilmiş, (a) bendine “malûllük” ibaresinden sonra gelmek üzere “, vazife malullüğü” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Ölüm aylığının hak sahiplerine paylaşılması MADDE 34- Ölen sigortalının 33 üncü madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının;</p> <p>a) Dul eşine % 50'si; aylık bağlanmış çocuğu bulunmayan dul eşine ise bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaması veya kendi çalışmaları nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olması halinde % 75'i,</p> <p>b) Bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan veya kendi çalışmaları nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış çocuklardan;</p> <p>1) 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmayanların veya,</p> <p>2) Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirip malûl olduğu anlaşılanların veya,</p> <p>3) Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının, her birine % 25'i,</p> <p>c) (b) bendinde belirtilen çocuklardan sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle, ana ve babaları arasında evlilik bağı bulunmayan veya sigortalının ölümü tarihinde evlilik bağı bulunmakla beraber ana veya babaları sonradan evlenenler ile kendisinden başka aylık alan hak sahibi bulunmayanların her birine % 50'si,</p> <p>d) Hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde, ana ve babaya çalışmaması ve gelir veya aylık bağlanmamış olması halinde % 25'i oranında; çalışmayan ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması, gelir veya aylık bağlanmamış olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın % 25'i, oranında aylık bağlanır.</p> <p>Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya soy bağı düzeltilmiş veya babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak aylıktan yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanır.</p> <p>Hak sahiplerine bağlanacak aylıkların toplamı sigortalıya ait aylığın tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse hak sahiplerinin aylıklarından orantılı olarak indirimler yapılır.</p>	<p>Ölüm aylığının hak sahiplerine paylaşılması MADDE 34- Ölen sigortalının 33 üncü madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının;</p> <p>a) (Değişik: 17/4/2008– 5754/21. md.) Dul eşine % 50'si; aylık bağlanmış çocuğu bulunmayan dul eşine ise bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaması veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olması halinde % 75'i,</p> <p>b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/21. md.) Bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış çocuklardan;</p> <p>1) 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmayanların veya,</p> <p>2) Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirip malûl olduğu anlaşılanların veya,</p> <p>3) Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının, her birine % 25'i,</p> <p>c) (b) bendinde belirtilen çocuklardan sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle, ana ve babaları arasında evlilik bağı bulunmayan veya sigortalının ölümü tarihinde evlilik bağı bulunmakla beraber ana veya babaları sonradan evlenenler ile kendisinden başka aylık alan hak sahibi bulunmayanların her birine % 50'si,</p> <p>d) (Değişik: 17/4/2008– 5754/21. md.) Hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya toplam % 25'i oranında; ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam % 25'i, oranında aylık bağlanır.</p> <p>Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya soy bağı düzeltilmiş veya babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak aylıktan yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanır.</p>

Hak sahiplerine bağlanacak aylıkların toplamı sigortalıya ait aylığın tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse hak sahiplerinin aylıklarından orantılı olarak indirimler yapılır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Ölüm aylığının dul eşe, kız çocuklara, erkek çocuklara ve ana babaya hangi durumlarda ne oranda ödeneceği düzenlenmektedir.

Aylık bağlanmış çocuğu bulunmayan erkek veya kadın dul eş 5510 sayılı kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaması veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olması halinde % 75 oranında ölüm aylığına hak kazanacaktır. Çalışan kadının dul aylığı yüzde 25 eksiltiliyor.

Kız çocuklar yaş koşuluyla sınırlı olmaksızın; evli olmamaları, 5510 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmamaları veya kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almamaları durumunda hak sahibi olarak aylık alabileceklerdir. Erkek çocuklar ise maddede belirtilen yaş sınırları içerisinde, evli olmayan malül erkek çocuklar 5510 sayılı Kanuna tabi bir işte çalışmıyorsa veya bu çalışmalarından dolayı aylık veya gelir almıyorsa ise yaş sınırına tabi olmaksızın yaşına bakılmaksızın aylık alabilecektir.

5510 sayılı Kanunun 34. maddesinde; "Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının her birine % 25'i oranında" aylık bağlanacağı öngörülmüştür. Halen, evlenen malul çocuklar ölüm aylığından yararlanabilmektedir. Bu durumda, evlenen malül kızların yetim aylığı kesilmektedir.

Ana ve/veya babanın hak sahibi olarak % 25'i oranında aylık alabilmeleri hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması halinde mümkün olmaktadır. Ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam % 25' i oranında aylık bağlanacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Hak sahiplerinin aylıklarının başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması MADDE 35- Ölüm sigortasından sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıklar;</p> <p>a) Sigortalının ölüm tarihini, b) Hak sahibi olma niteliğinin ölüm tarihinden sonra kazanılması halinde, bu niteliğin kazanıldığı tarihi, takip eden ay başından itibaren başlatılır. Hak sahiplerine bağlanan aylıklar 34 üncü maddede belirtilen şartların ortadan kalktığı tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren kesilir.</p> <p>Ancak bu Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde belirtilenlerden öğrenci olanların sigortalı sayılmaları, bağlanan aylıkların kesilmesini gerektirmez.</p> <p>Aylığın kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde, 34 üncü maddede belirtilen şartlar saklı kalmak kaydıyla, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren yeniden aylık bağlanır. Ancak evliliğin ölüm nedeniyle sona ermesi durumunda, önceki aylığın yeniden bağlanması, sonraki eşten dolayı aylık hakkının doğmaması şartına bağlıdır.</p> <p>Bu madde gereğince aylığı kesilen çocuklardan, sonradan Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında kaybederek malûl olduğu anlaşılanlara, 34 üncü maddede belirtilen şartları taşımaları halinde, malûllük durumlarının tespitine esas teşkil eden rapor tarihini takip eden ay başından itibaren, 94 üncü madde hükmü saklı kalmak kaydıyla aylık bağlanır.</p> <p>Yeniden bağlanan aylık, aylığın kesildiği tarihten tekrar bağlandığı tarihe kadar geçen süre için 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre artırılmak suretiyle belirlenir.</p>	<p>Hak sahiplerinin aylıklarının başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması MADDE 35- Ölüm sigortasından sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıklar;</p> <p>a) Sigortalının ölüm tarihini, b) Hak sahibi olma niteliğinin ölüm tarihinden sonra kazanılması halinde, bu niteliğin kazanıldığı tarihi, takip eden ay başından itibaren başlatılır. Hak sahiplerine bağlanan aylıklar 34 üncü maddede belirtilen şartların ortadan kalktığı tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren kesilir.</p> <p>Ancak bu Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde belirtilenlerden öğrenci olanların sigortalı sayılmaları, bağlanan aylıkların kesilmesini gerektirmez.</p> <p>Aylığın kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde, 34 üncü maddede belirtilen şartlar saklı kalmak kaydıyla, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren yeniden aylık bağlanır. (Mülga son cümle: 17/4/2008– 5754/67. md.)</p> <p>Bu madde gereğince aylığı kesilen çocuklardan, sonradan Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında kaybederek malûl olduğu anlaşılanlara, 34 üncü maddede belirtilen şartları taşımaları halinde, malûllük durumlarının tespitine esas teşkil eden rapor tarihini takip eden ay başından itibaren, 94 üncü madde hükmü saklı kalmak kaydıyla aylık bağlanır.</p> <p>Yeniden bağlanan aylık, aylığın kesildiği tarihten tekrar bağlandığı tarihe kadar geçen süre için 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre artırılmak suretiyle belirlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Ölüm aylığının başlangıcı düzenlenmiştir. Ölüm sigortasından sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıklar;</i> a) Sigortalının ölüm tarihini, b) Hak sahibi olma niteliğinin ölüm tarihinden sonra kazanılması halinde, bu niteliğin kazanıldığı tarihi, takip eden ay başından itibaren başlatılacaktır. <i>Hak sahiplerinin aylıklarının hangi hallerde kesileceğini ve hangi hallerde yeniden bağlanması gerektiğini düzenlemektedir. Aylığı kesilen çocukların sonradan malûl olmaları ve maddede belirtilen koşulları da taşımaları halinde aylık bağlanabilecektir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Ölüme bağlı toptan ödeme ve ihya</p> <p>MADDE 36- Ölen sigortalının hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamaması durumunda, ölüm tarihi esas alınmak kaydıyla 31 inci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan tutar, 34 üncü madde hükümleri dikkate alınarak hak sahiplerine toptan ödeme şeklinde verilir.</p> <p>Hak sahiplerine yapılacak toptan ödemenin toplamı, sigortalıya yapılacak toptan ödeme tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse hak sahiplerinin hisselerinden orantılı olarak indirim yapılır.</p> <p>Toptan ödeme yapıldıktan sonra artan tutar olursa sigortalının ölümünden sonra doğan veya soy bağı düzeltilen veya babalığı hükme bağlanan çocuklarına da bu madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılır.</p> <p>Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre toptan ödeme yapılarak tasfiye edilmiş süreler, borçlanılarak veya yurt dışı hizmetleri birleştirilerek ya da sonradan hizmet tespiti nedeniyle hak kazanılan sürelerin eklenmesi suretiyle ölüm sigortasından yararlanmak için gerekli prim ödeme gün sayısının tamamlanması halinde, hak sahiplerinin yazılı isteği üzerine 31 inci maddenin ikinci fıkrasına göre ihya edilebilir. Yukarıdaki süreler, ihya edilen süreye ilişkin tutar dahil her türlü borçların ödendiği tarihi takip eden ay başı itibarıyla bu Kanuna göre aylık bağlanmasında dikkate alınır.</p>	<p>Ölüme bağlı toptan ödeme ve ihya</p> <p>MADDE 36- <i>(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/22. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile bu Kanuna göre ilk defa aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlardan ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamaması durumunda, ölüm tarihi esas alınmak kaydıyla 31 inci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan tutar, 34 üncü madde hükümleri dikkate alınarak hak sahiplerine toptan ödeme şeklinde verilir.</p> <p>Hak sahiplerine yapılacak toptan ödemenin toplamı, sigortalıya yapılacak toptan ödeme tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse hak sahiplerinin hisselerinden orantılı olarak indirim yapılır.</p> <p>Toptan ödeme yapıldıktan sonra artan tutar olursa sigortalının ölümünden sonra doğan veya soy bağı düzeltilen veya babalığı hükme bağlanan çocuklarına da bu madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılır.</p> <p><i>(Değişik dördüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/22. md.)</i> Bu Kanuna göre toptan ödeme yapılarak tasfiye edilmiş süreler, borçlanılarak veya yurt dışı hizmetleri birleştirilerek ya da sonradan hizmet tespiti nedeniyle hak kazanılan sürelerin eklenmesi suretiyle ölüm sigortasından yararlanmak için gerekli prim ödeme gün sayısının tamamlanması halinde, hak sahiplerinin yazılı isteği üzerine 31 inci maddenin ikinci fıkrasına göre ihya edilir. Yukarıdaki süreler, ihya edilen süreye ilişkin tutar dahil her türlü borçların ödendiği tarihi takip eden ay başı itibarıyla bu Kanuna göre aylık bağlanmasında dikkate alınır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>1800 günden az malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olan sigortalının ölümünde hak sahiplerine yapılacak toptan ödemenin miktarı ve esasları belirlenmekte, bunlardan daha sonra aylığa hak kazanması halinde ne şekilde ihya edebileceklerine yer vermektedir.</i></p> <p>Ölüm toptan ödemesi</p> <p><i>Ölüm toptan ödemesi, ölen sigortalının hak sahiplerinin ölüm aylığı bağlanmasına hak kazanamaması durumunda, sigortalının eşine, çocuklarına ve ana ve babasına 5510 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen esaslara göre yapılır.</i></p> <p><i>Ölüm toptan ödemesi yapılabilmesi için, hak sahiplerinin örneği Kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesi ile ilgili üniteye başvurmaları şarttır.</i></p> <p><i>Tahsis talep dilekçesine;</i></p> <p>a) <i>Hak sahiplerinin nüfus cüzdanının bir fotokopisi,</i></p> <p>b) <i>18 yaşını doldurmayanlar hariç, ortaöğrenim görmesi halinde 20, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmayan hak sahiplerinin ilgili öğretim kurumundan alacakları öğrenci belgesi,</i></p> <p><i>eklenir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Evlenme ve cenaze ödeneği MADDE 37- Evlenmeleri nedeniyle 34 üncü maddeye göre bağlanan gelir veya aylıkları kesilmesi gereken eş veya çocukların, evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin bir yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir. Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde boşanması halinde, bir yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz.</p> <p>Evlenme ödeneği verilmesi halinde, diğer hak sahiplerinin aylık veya gelirleri evlenme ödeneği verilen sürenin bitimini takip eden ödeme döneminden itibaren 34 üncü maddeye göre yeniden belirlenir.</p> <p>İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malûllük veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine, asgarî ücretin üç katı tutarında cenaze ödeneği ödenir. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir.</p> <p>Cenaze ödeneğinin yukarıdaki fıkraya göre ödenememesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması durumunda, üçüncü fıkarda belirtilen tutarı geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenir.</p>	<p>Evlenme ve cenaze ödeneği MADDE 37-(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/23. md.) Evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir. Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz, bu durumda olanlar 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>Evlenme ödeneği verilmesi halinde, diğer hak sahiplerinin aylık veya gelirleri evlenme ödeneği verilen sürenin bitimini takip eden ödeme döneminden itibaren 34 üncü maddeye göre yeniden belirlenir.</p> <p>İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenir. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir.</p> <p>Cenaze ödeneğinin üçüncü fıkarda sayılanlara ödenememesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması durumunda, üçüncü fıkarda belirtilen tutarı geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan ölenlerin hak sahiplerine kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil gideri ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, Kurum tarafından cenaze ödeneği ödenmez.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <u>EVLENME YARDIMI (İKRAMİYESİ)</u> Reformdan Önceki Uygulama 1. 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nda Evlenme İkramesi 5434 Sayılı Kanun'un 90. madde ile hem yetim aylığı alan kız çocuğuna, hemde dul aylığı alan eşe evlenmeleri halinde kamuoyunda çeyiz yardımı olarak bilinen ve aylıklarının 12 katı tutarında evlenme ikramesi verilmekteydi.</p>	

Yetim aylığı alan kız çocuğu ile dul aylığı alan eşlerden, evlenme tarihinden itibaren oniki aydan önce boşananlarla, evliliğin butlanına veya feshine karar verilenlere yeniden aylık bağlanması halinde, ödenmiş bulunan evlilik ikramiyesinin oniki aydan eksik süreye ait kısmı tahsil edilinceye kadar aylıkları ödenmemekteydi.

2. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda Evlenme Yardımı

506 Sayılı Kanununun ek 12. maddesi gereğince, sigortalının ölümünden dolayı aylık ve gelir almakta olan hak sahibi kız çocuklarına evlenmeleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı evlenme yardımı olarak verilmektedir.

İki yıl içerisinde meydana gelen boşanma veya dul kalma halinde bu süre için tekrar aylık veya gelir ödenmemektedir.

SSK mevzuatında, dul eşlere evlenme yardımı verilmesine ilişkin bir hüküm bulunmadığından, sadece yetim kız çocuklarına evlenme yardımı yapılmaktaydı. Ayrıca, 2925 Sayılı Tarım SSK'da da evlenme veya çeyiz yardımı ödemesi bulunmamaktaydı.

3. 1479 Sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda Evlenme Yardımı

5434 sayılı Kanunda yetim aylığı alan kız çocuğu ile dul aylığı alan eşi ve 506 sayılı Kanunda da yetim kız çocuklarına evlenme yardımı (ikramiyesi) bulunmasına karşın, 1479 Sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda ve 2926 Sayılı Tarım Bağ-Kur'da bu tür evlenme veya çeyiz yardımı ödemesi yoktur. Bu da, sosyal güvenlik yardımları arasında önemli bir farklılık olarak göze çarpmaktadır.

Reformdan Sonraki Uygulama

5510 sayılı Kanunun ilk halinde, hem dul eşlere hem de hak sahibi çocuklara evlenme yardımı verilmesi öngörülmüşken, emek platformuyla varılan uzlaşma sonucu 5754 sayılı Kanunda yapılan değişiklik sonrasında evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin **iki yıllık tutarı** bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödeneceği hükme bağlanmıştır. Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmayacak, ancak başvuruda bulunulması halinde bu durumda olanlar 5510/60.md (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacak.

CENAZE YARDIMI

Sosyal Sigortalar Kanunu uyarınca 01/01/2008 tarihinden geçerli olmak üzere (5000x0,049486=) 247,43 YTL olarak uygulanmaktadır. 1479 sayılı kanuna ve 2926 sayılı kanuna tabi sigortalının, yaşlılık veya malullük aylığı almakta olanların ölümleri halinde, cenaze giderleri karşılığı olarak cenazeyi kaldıran gerçek ve tüzel kişilere yönetim kurulunun önerisi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın onayı ile belirlenen miktar kadar (247,43 YTL) "Cenaze Masrafi Karşılığı" ödenmektedir. 01.01.2008-30.06.2008 döneminde, eş ve çocuğun ölümü halinde (8.000+ 1.500)x0,049486=470,12 YTL, memurun ölümü halinde [(8.000+ 1.500)x0,049486]x2=) 940,23 YTL cenaze yardımı yapılmaktadır.

Sosyal Güvenlik Reformu ile getirilen düzenleme

Görüldüğü üzere, her üç kurumda da farklı tutarlar üzerinden cenaze yardımı yapılmaktadır. Reformun yürürlüğe girmesiyle birlikte; iş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine SGK Yönetim Kurulu'nca belirlenip bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenecek.

Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilecek.

Cenaze ödeneğinin yukarıda sayılanlara ödenmemesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması durumunda, SGK Yönetim Kurulu'nca belirlenip bakan tarafından onaylanan tarifeyi geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafi yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenecek.

Memurların hak sahiplerine kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil gideri ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, kurum tarafından cenaze ödeneği ödenmeyecek.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi</p> <p>MADDE 38- Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı; sigortalının, mülga 2/6/1949 tarihli ve 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa, mülga 4/2/1957 tarihli ve 6900 sayılı Malûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Hakkında Kanuna, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara veya bu Kanuna tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarih olarak kabul edilir. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır.</p> <p>Bu Kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdıkları tarihte başlamış kabul edilir. Bu tarihten önceki süreler için ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilir.</p> <p>Aylık ve gelir bağlama işlemlerinde dikkate alınan sigortalılık süreleri, sigortalılığın başlangıç tarihi ile sigortalının aylık veya gelir bağlanması için yazılı istekte bulunduğu, aylık veya gelir bağlanması için istekte bulunmayan sigortalılar için ise ölüm tarihi arasında geçen süredir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından sigortalılık süresi; sigortalılığın başlangıç tarihi ile 48 inci maddeye göre Kurumun aylık bağlanma hakkı kazandığına dair yazısı üzerine yetkili makamdan emekliye sevk onayının alındığı ve ilişişinin kesildiği ayın son günüdür. Özel kanun hükümleri hariç olmak üzere yetkili makamın emekliye sevk onayı, talep tarihinden itibaren bir ayı geçemez.</p>	<p>Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi</p> <p>MADDE 38- (<i>Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/24. md.</i>) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı; sigortalının, mülga 2/6/1949 tarihli ve 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa, mülga 4/2/1957 tarihli ve 6900 sayılı Malûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Hakkında Kanuna, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara veya bu Kanuna tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girdiği tarih olarak kabul edilir. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır.</p> <p>Bu Kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdıkları tarihte başlamış kabul edilir. Bu tarihten önceki süreler için ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilir.</p> <p>(<i>Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/24. md.</i>) Aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınan sigortalılık süreleri, sigortalılığın başlangıç tarihi ile sigortalının aylık bağlanması için yazılı istekte bulunduğu, aylık bağlanması için istekte bulunmayan sigortalılar için ise ölüm tarihi arasında geçen süredir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından sigortalılık süresi; sigortalılığın başlangıç tarihi ile 48 inci maddeye göre yetkili makamdan emekliye sevk onayının alınarak görevi ile ilişişinin kesildiği ayın son günü arasında geçen süredir.</p> <p>(<i>Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/24. md.</i>) Vazife malullüğü aylığı almakta iken, çalışmaya başlamaları nedeniyle haklarında uzun vadeli sigorta hükümleri uygulananlar için malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanmasında veya toptan ödeme yapılmasında esas alınacak sigortalılık süresi, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazancın hesaplanmasında, vazife malullüğü aylığı bağlandığı tarihten önceki süreler dikkate alınmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Yaşlılık, malûllük ve ölüm sigortalarında aranan sigortalılık süresinin başlangıç tarihi ile bitiş tarihi belirlenmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Uzun vadeli sigorta kolları bakımından üçüncü kişinin sorumluluğu MADDE 39- Üçüncü bir kişinin kastı nedeniyle malûl kalan sigortalıya veya ölümü halinde hak sahiplerine, bu Kanun uyarınca bağlanacak aylığın başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı için Kurumca zarara sebep olan üçüncü kişilere rücu edilir.</p> <p>Malûllük veya ölüm hali, kamu görevlilerinin veya er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise, bu fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanlar hariç olmak üzere, sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan aylıklar için Kurumca, kurumuna veya ilgililere rücu edilmez.</p>	<p>Uzun vadeli sigorta kolları bakımından üçüncü kişinin sorumluluğu¹⁸ MADDE 39 - (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Üçüncü bir kişinin kastı nedeniyle malûl veya vazife malûlü olan sigortalıya veya ölümü halinde hak sahiplerine, bu Kanun uyarınca bağlanacak aylığın başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı için Kurumca zarara sebep olan üçüncü kişilere rücu edilir.</p> <p>(Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.) Malûllük, vazife malûllüğü veya ölüm hali, kamu görevlilerinin veya er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise, bu fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanlar hariç olmak üzere, sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan aylıklar için Kurumca, kurumuna veya ilgililere rücu edilmez.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Üçüncü bir kişinin kastı nedeniyle malûl veya vazife malûlü olan sigortalıya veya ölümü halinde hak sahiplerine malûllük veya ölüm sigortasından yardım yapılmasını gerektiren bir halin doğması halinde üçüncü kişinin sorumluluğu bu madde ile düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>Üçüncü bir kişinin kastı nedeniyle malûl veya vazife malûlü olan sigortalıya veya ölümü halinde hak sahiplerine, bu Kanun uyarınca bağlanacak aylığın başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı için Kurumca zarara sebep olan üçüncü kişilere rücu edilecek.</i></p> <p><i>Malûllük, vazife malûllüğü veya ölüm hali, kamu görevlilerinin veya er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise, bu fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanlar hariç olmak üzere, sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan aylıklar için Kurumca, kurumuna veya ilgililere rücu edilmeyecek.</i></p>	

¹⁸ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle birinci fıkrada yer alan “malûl kalan” ibaresi “malûl veya vazife malûlü olan” şeklinde değiştirilmiş; aynı Kanunun 66 ncı maddesiyle ikinci fıkrada yer alan “Malûllük” ibaresinden sonra gelmek üzere “, vazife malûllüğü” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN			5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ		
<p>Fiilî hizmet süresi zammı MADDE 40- Aşağıda belirtilen işyerlerinde ve/veya işlerde çalışan sigortalıların, hizmet sürelerine, bu işyerlerinde ve/veya işlerde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için karşılarında gösterilen prim gün sayıları, fiilî hizmet süresi zammı olarak eklenir. 360 günden eksik sürelele ait fiilî hizmet süresi zammı, 360 gün için eklenen fiilî hizmet süresi ile orantılı olarak belirlenir.</p> <p>Aşağıdaki bentlerden birden fazlasına dahil olanlar için, en yüksek olan bentten fiilî hizmet süresi zammı uygulanır.</p>			<p>Fiilî hizmet süresi zammı MADDE 40- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/25. md.) Aşağıda belirtilen işyerlerinde ve işlerde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında çalışan sigortalıların prim ödeme gün sayılarına, bu işyerlerinde ve işlerde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için karşılarında gösterilen gün sayıları, fiilî hizmet süresi zammı olarak eklenir. 360 günden eksik sürelele ait fiilî hizmet süresi zammı, 360 gün için eklenen fiilî hizmet süresi ile orantılı olarak belirlenir. Çalışmanın fiilî hizmet süresi zammı kapsamında değerlendirilebilmesi için, tablonun (13) ve (14) numaralı sıralarında belirtilen sigortalılar hariç sigortalının kapsamındaki işyerleri ile birlikte belirtilen işlerde fiilen çalışması ve söz konusu işlerin risklerine maruz kalması şarttır.</p> <p>Aşağıdaki bentlerden birden fazlasına dahil olanlar için, en yüksek olan bentten fiilî hizmet süresi zammı uygulanır.</p>		
Kapsamdaki Sigortalılar	Kapsamdaki İşyerleri ve/veya İşler	Eklenecek Gün Sayısı	Kapsamdaki İşler/İşyerleri	Kapsamdaki Sigortalılar	Eklenecek Gün Sayısı
1) Fabrika, atölye, havuz ve depolarda, trafo binalarında çalışanlar.	1) Çelik, demir, pirinç ve tunç döküm işlerinde. 2) Zehirli, boğucu, yakıcı, öldürücü ve patlayıcı gaz, asit, boya işleri ile gaz maskesiyle çalışmayı gerektiren başka işlerde. 3) Patlayıcı maddeler yapılması işlerinde. 4) Lokomotif ve gemi kazanlarının onarılması ve temizlenmesi işlerinde. 5) Gemilerin sintine, Dabilbotom gibi kapalı sarnıçlar içindeki raspa ve boya işlerinde. 6) Oksijen veya elektrik kaynağı, keski, tabanca ve perçin, takım sertleştirilmesi ve kum püskürtme suretiyle raspa işlerinde.	90 gün	1) Kurşun ve arsenik işleri	1) Kurşun üretilen galenit, serüzit, anglezit gibi cevherlerin çıkarılmasına ilişkin maden ocağı işlerinde çalışanlar. 2) Kurşunlu madenlerden yahut içinde kurşun bulunan kül, maden köpüğü, kurşun fırın kurumu, üstübeç artığı ve benzeri maddelerden kurşun üretimi için yapılan izabe işlerinde çalışanlar. 3) Antimuan, kalay, bronz ve benzeri maddelerle yapılan kurşun alaşımı işlerinde çalışanlar.	60
2) Basım ve gazetecilik işyerlerinde 4857 sayılı İş Kanununa göre çalışanlar.	1) Solunum ve cilt yoluyla vücuda geçen gaz veya diğer zehirleyici maddelerle çalışılan işyerleri. 2) Fazla gürültülü ve ihtizaz yapıcı makine ve aletlerle çalışarak iş yapılan işyerleri. 3) Tabii ışığın hiç olmadığı veya münhasıran suni ışık altında çalışılan işyerleri. 4) Günlük mesainin yarısından fazlası saat 20.00'den sonra çalışılarak yapılan işyerleri. 5) Doğrudan doğruya yüksek hararete	90 gün	2) Cam fabrika ve atölyeleri	4) Kurşun izabe fırınlarının teksif odalarında biriken kuru tozları kaldırma işlerinde çalışanlar. 1) Cam yapımında kullanılan ilkel maddeleri toz haline getirme,	90

	maruz bulunarak çalışılan işyerleri. 6) Fazla ve devamlı fiziki gayret sarf edilerek iş yapılan işyerleri.			
3) Gemi adamları, gemi ateşçileri, gemi kömürçüleri, dalgıçlar.	Denizde	90 gün		
4) Yeraltı işlerinde sürekli veya münavebeli çalışanlar.	Maden işyerleri	180 gün		
5) Mesleği icabı; röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlarında fiilen çalışan hekim, diş hekimi, teknisyen, sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyonla fiilen çalışan bilim adamı ve yardımcıları.	Röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyon laboratuvarları işlerinde.	90 gün		
6) Havayollarının uçucu personeli, lokomotif makinistleri	Fiilen uçakta ve lokomotifte -	90 gün		
7) Subay, yedek subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar.	Türk Silahlı Kuvvetlerinde	90 gün		
8) Asaleti onaylanmış olmak şartıyla adaylıkta geçirilen süreler dahil polis, komiser yardımcısı, komiser, baş komiser, emniyet amiri, emniyet müdürleri ile bu ve daha yukarı maaş ve derecelerdeki emniyet mensupları, Milli İstihbarat Teşkilatı mensupları	Emniyet ve polis mesleğinde, Milli İstihbarat Teşkilatında	90 gün		
				60
			3) Cıva üretimi işleri sanayii	1) Cıva izabe fırınlarında

mensupları.						
9) 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Kanuna tâbi olarak çalışan sigortalılar ile Basın Kartı Yönetmeliğine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle gazetecilik yaparken kamu kurumlarına giren ve bu kurumlarda meslekleriyle ilgili görevde istihdam edilenler.	5953 sayılı Kanun kapsamındaki işyerlerinde.	90 gün			görülen işlerde çalışanlar. 2) Elementer cıva bulunan ocaklarda görülen işlerde çalışanlar.	90
10) İnfaz koruma memurları, baş memurları ve diğer personel	Ceza ve tutukevlerinde fiilen hükümlü ve tutuklularla irtibat içinde olan görevliler.	90 gün			4) Çimento fabrikaları 1) İlkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işlerinde çalışanlar. 2) Otomatik fırınlarda pişirme işlerinde çalışanlar. 3) Klinkeri öğütme, eleme, torba ve fiçılara koyma işlerinde (otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenleme yapılmadığı takdirde) çalışanlar.	60
11) PTT dağıtıcıları	Posta dağıtımı işyerlerinde yaya olarak yapılan işlerde.	90 gün			5) Kok fabrikalarıyla termik santraller 1) Ateşçilik, ocak temizliği, jeneratör, doldurma, boşaltma ve temizleme işlerinde çalışanlar. 2) Kimyasal arıtma işlerinde çalışanlar. 3) Gazın geçtiği cihaz ve boruların onarılması ve temizlenmesi işlerinde çalışanlar. 4) Kok fabrikalarında kömür ve ocak işlerinde çalışanlar. 5) Elektrik enerji üretim santrallerinin kazan dairesindeki ateşçilik, kül ve kömürlerin taşınması işlerinde çalışanlar. 6) Termik santrallerle her çeşit buhar kazanlarının kazan dairesindeki ateşçilik, kül ve kömürlerin taşınması işlerinde çalışanlar.	60
12) Türkiye Radyo- Televizyon Kurumunda haber hizmetini yapan ve haber hizmetlerinde fiilen çalışan; Daire Başkanı, Başkan Yardımcısı, Müdür, Müdür Yardımcısı, Şef, Muhabir, Stajyer Muhabir, Başspiker, Redaktör Spiker, Spiker, Stajyer Spiker, Masa Şefi, Başkameraman, Şef Kameraman, Kameraman, Kamera Asistanı, Başmontajcı, Şef Montajcı, Montajcı, Stajyer Montajcı, Redaktör, Mütercim, Fotoğrafçı, Isıkçı, Sesci.	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu haber hizmetlerinde.	90 gün			6) Alüminyum fabrikaları 1) Alüminyum oksit üretimi işlerinde çalışanlar. 2) Alüminyum bronz hazırlama işlerinde çalışanlar.	60

Fotoğrafçı, Işıklı, Sesçi, Başteknisyen, Şef Teknisyen, Teknisyen, Başteleksçi, Şef Teleksçi, Teleks Operatörü.						
13) Tarım Bakanlığı Ziraî Mücadele ve Karantina Teşkilatı ile Veteriner Teşkilatında vazife gören memur ve hizmetliler.	Ziraî mücadele ve ziraî karantina teknik ve idarî işleri ile salgın, bulaşıcı, paraziter hayvan hastalıkları ile mücadele işlerinde.	60 gün				
14) Devlet Tiyatrosu sanatçıları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının şef ve üyeleri.	Devlet Tiyatroları ile Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında	90 gün				
<p>Yukarıdaki hükümlere göre hesaplanan fiilî hizmet süresi zammı sekiz yılı geçmemek üzere uzun vadeli sigorta kolları uygulamasında prim ödeme gün sayısına eklenir ve emeklilik yaş hadlerinden üç yılı geçmemek üzere yarısı indirilir. Yukarıda yer verilen tablonun (4) numaralı sırasında yer alan ve 180 gün fiilî hizmet zammı süresi verilen sigortalılar için sekiz yıllık süre sınırı uygulanmaz.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurumun önerisi üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.</p>						
					3) Alüminyum madeni üretimi işlerinde çalışanlar.	
				7)Demir ve çelik fabrikaları	<p>1) Demir izabe fabrikalarında cevherin demire çevrilmesi işleriyle boru fabrikalarının fırın ve döküm dairelerinde yapılan işlerinde çalışanlar.</p> <p>2) Çelikhanelerin çelik yapılan fırınlarıyla bunların teferuat ve eklentilerinden olan ikinci derecedeki fırınlarda ve konvertörlerde yapılan işlerinde çalışanlar.</p> <p>3) Sıvı haldeki demir ve çeliğin tesisat ve teçhizatla veya mekanik olarak taşınmasına ilişkin işlerde çalışanlar.</p> <p>4) Sıcak veya sıvı haldeki cürufun taşınması ve işlenmesi işlerinde çalışanlar.</p> <p>5) Haddehanelerde (soğuk demirle çalışılan haddehaneler hariç), fırınlarda, hadde serilerinde, haddehaneyi kızgın veya sıvı çelik yahut demirle besleyen tesisat ve araçlarla görülen işlerle kızgın halde olan yarı mamul parçaların kesilmesi ve hazırlanması işlerinde çalışanlar.</p>	90
				8) Döküm fabrikaları	<p>1) Döküm kalıp ve maçalarının yapılması ve döküme hazır duruma getirilmesi işlerinde çalışanlar.</p> <p>2) Döküm şarjının hazırlanması ve her çeşit maden eritme (izabe) fırınlarının döküme hazır duruma getirilmesi işlerinde çalışanlar.</p> <p>3) Maden eritme ve dökme işlerinde çalışanlar.</p>	60
				9) Asit üretimi	1) Asit için hammaddelerin	

	yapan fabrika ve atölyeler	hazırlanması işlerinde çalışanlar. 2) Asidin yapılma safhalarındaki işlerinde çalışanlar. 3) Baca gazlarından asit elde edilmesi işlerinde çalışanlar.	90
	10) Yeraltı işleri	Maden ocakları (elementer cıva bulunduğu saptanan cıva maden ocakları hariç), kanalizasyon ve tünel yapımı gibi yer altında yapılan işlerde çalışanlar.	180
	11) Radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işler	Doğal ve yapay radyoaktif, radyoionizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile yapılan işlerde çalışanlar.	90
	12) Su altında veya Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işler	1) Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işlerden 20-35 metreye kadar derinlik veya 2-3,5 kg/cm ² basınçta yapılan işlerde çalışanlar. 2) Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işlerden 35-40 (40 hariç) m. derinlik veya 3,5-4 (3,5 hariç) kg/cm ² basınçta yapılan işlerde çalışanlar. 3) Dalgıçlık işinde çalışanlar.	60 90
	13) Türk Silâhlı Kuvvetlerinde	Subay, yedek subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar.	90
	14) Emniyet ve polis mesleğinde, Milli İstihbarat Teşkilatında	Asaleti onaylanmış olmak şartıyla adaylıkta geçirilen süreler dahil polis, komiser yardımcısı, komiser, baş komiser, emniyet amiri, emniyet müdürleri ile bu ve daha	90

		yukarı maaş ve derecelerdeki emniyet mensupları, Milli İstihbarat Teşkilatı mensupları.	
15) İtfaiye veya yangın söndürme işleri	Yangın söndürme işlerinde çalışanlar.		60
<p>Bu maddenin birinci fıkrası hükmüne göre hesaplanan fiili hizmet süresi zammı, yukarıdaki tablonun (13) ve (14) numaralı sırasında yer alan sigortalılar için sekiz, diğer sigortalılar için beş yılı geçmemek üzere uzun vadeli sigorta kolları uygulamasında prim ödeme gün sayısına eklenir. Bu sürelerin, üç yılı geçmemek üzere yarısı emeklilik yaş hadlerinden indirilir. Tablonun (10) numaralı sırasında yer alan sigortalılar için bu fıkradaki süre sınırı uygulanmaz.</p> <p>Yukarıdaki fıkrada belirtilen yaş haddi indiriminden yararlanabilmek için ölüm ve malûliyet halleri hariç tablonun (10) numaralı sırasında yer alan sigortalıların en az 1800 gün, diğer sıralarda yer alan sigortalıların ise en az 3600 gün belirtilen işyeri ve işlerde çalışmış olmaları şarttır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurumun önerisi üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.</p>			

YORUM VE AÇIKLAMA:

506 sayılı Kanun ile 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre, bazı ağır ve yıpratıcı işler için, itibari hizmet veya fiili hizmet süresi zammı adıyla farklı esas ve sürelerde verilmekte olan fiili hizmet sürelerine ayrıca eklenen süreler yeniden düzenlenirken, sosyal güvenlik kurumlarına göre farklılıkları kaldırarak norm birliği sağlanması amaçlanmıştır.

Böylece fiili hizmet süresi zammı adıyla, 60 gün ile 180 gün arasında olmak üzere maddede belirtilen işyerlerinin belirtilen görevlerinde geçirilen hizmet sürelerinin her yılı için ek hizmet süresi imkanı verilmektedir.

Bugüne kadar bu haktan faydalandırılan basın ve gazetecilik iş yerlerinde iş ve basın kanununa göre çalışanlar, hava yolları uçuş personeli, lokomotif makinistleri, infaz koruma memurları, posta dağıtıcıları, TRT'de haber hizmetinde çalışanlar, Devlet Tiyatrosu sanatkarları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın şef ve üyelerinin fiili hizmet süresi zammı hakları kaldırılmaktadır. Bu kişiler için kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kazandıkları süreler emeklilik yaşından düşecek.

Kanuna göre, TSK, emniyet ve MİT mensupları ile dalgıçlar, radyoaktif maddelerle yapılan işlerde çalışanlar, asit üretimi yapılan yerlerde, demir ve çelik fabrikalarında ve kurşun izabe fırınlarında çalışanlara bir yılda 90 gün fiili hizmet zammı verilecek.

Kurşun ve arsenik işleri, cam fabrikaları, çimento fabrikaları, kok fabrikaları ve termik santralleri, alüminyum fabrikaları, döküm fabrikaları ile itfaiye ve yangın söndürme işlerinde çalışanlar ise 60 günlük fiili hizmet zammından yararlanacak.

Fiili hizmet zammından yararlanmak için belirtilen iş kollarında en az 10 yıl (3600 gün) çalışma koşulu aranacak. Yer altında çalışanlarda ise bu süre 5 yıl (1800 gün) olacak.

Yer altında çalışanlar hariç, fiili hizmet zammı almaya hak kazananların süreleri, 3 yılı geçmemek üzere emeklilik yaş hadlerinden indirilecek. Daha önce bu düzenleme, 5 yıl olarak uygulanıyordu.

506 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinde sayılan itibari hizmet süresi kapsamında yer alıp 5510 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesinde sayılmayan işlerde bu Kanunun yürürlük

tarihinden önce geçen çalışma sürelerinin bu maddenin birinci fıkrası kapsamında değerlendirilmesinde 3600 gün prim ödeme şartı aranmayacak. Bu düzenleme ile,5510 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile itibari hizmet süresinden yararlandırılmayan sigortaluların en azından 3600 gün aranmayarak mağduriyetleri önlenecek. Aksi halde, 3600 günü doldurmamış olanların eski yıllardaki itibari hizmetten yararlanmaları mümkün olmayacaktı.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalıların borçlanabileceği süreler MADDE 41- Bu Kanuna göre sigortalı sayılanların; a) Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri, b) Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri, c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların, personel mevzuatına göre aylıksız izin süreleri, d) Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri, e) Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların normal staj süreleri, f) Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin tutuklulukta veya gözaltında geçen süreleri, g) Grev ve lokavtta geçen süreleri ve Kurumca kabul edilecek sektörel veya genel ekonomik kriz dönemlerinde işvereni tarafından ücretsiz izinli sayılanların, her yıl için 3 ayı geçmemek üzere bu süreleri, h) Hekimlerin fahri asistanlıkta geçen süreleri, i) Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden ay başına kadar açıkta geçirdikleri süreleri, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır.</p> <p>Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar için ise yeni başvuru şartı aranır. Primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz. Borçlanma sürelerinin ne şekilde belgeleneceğini belirlemeye Kurum yetkilidir.</p> <p>Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren aylık bağlanır.</p> <p>Borçlanılan süreler, uzun vadeli sigorta ve genel sağlık sigortası bakımından; a) Birinci fıkranın (a), (b), (d), (e), (f), (g) ve (h) bentleri gereği borçlananlar, borçlandığı tarihteki 4 üncü maddenin birinci fıkrasının ilgili bendine göre,</p>	<p>Sigortalıların borçlanabileceği süreler MADDE 41- Bu Kanuna göre sigortalı sayılanların; a) <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/67. md.)</i> Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri, b) Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri, c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların, personel mevzuatına göre aylıksız izin süreleri, d) Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri, e) Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların normal staj süreleri, f) Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin tutuklulukta veya gözaltında geçen süreleri, g) Grev ve lokavtta geçen süreleri, (...) ¹⁹ <i>(Mülga cümle: 17/4/2008– 5754/67. md.)</i> h) Hekimlerin fahri asistanlıkta geçen süreleri, i) Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden ay başına kadar açıkta geçirdikleri süreleri, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır.</p> <p>Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar için ise yeni başvuru şartı aranır. Primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz. Borçlanma sürelerinin ne şekilde belgeleneceğini belirlemeye Kurum yetkilidir.</p> <p>Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden ay başından</p>

¹⁹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 67 nci maddesiyle; bu arada yer alan “ve Kurumca kabul edilecek sektörel veya genel ekonomik kriz dönemlerinde işvereni tarafından ücretsiz izinli sayılanların, her yıl için 3 ayı geçmemek üzere bu süreleri” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

<p>b) Birinci fıkranın (c) ve (ı) bentleri gereği borçlananlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre, sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki sürelerle ait borçlanmalarda; borçlanılan prime esas gün sayısı borçlanılan ilgili aylara mal edilir. Seçilen prime esas kazanç, borcun ödendiği tarihteki prime esas asgarî kazanç oranlanarak, söz konusu oran ilgili ayın prime esas asgarî kazancı ile çarpılır. Bulunan tutar, ilgili ayın prime esas kazancı kabul edilir. Ancak hesaplanan prime esas kazanç hiçbir suretle o ayın prime esas azamî kazancını geçemez.</p>	<p>itibaren aylık bağlanır.</p> <p>Borçlanılan süreler, uzun vadeli sigorta ve genel sağlık sigortası bakımından;</p> <p>a) Birinci fıkranın (a), (b), (d), (e), (f), (g) ve (h) bentleri gereği borçlananlar, borçlandığı tarihteki 4 üncü maddenin birinci fıkrasının ilgili bendine göre,</p> <p>b) Birinci fıkranın (c) ve (ı) bentleri gereği borçlananlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre, sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki sürelerle ait borçlanmalarda; borçlanılan prime esas gün sayısı borçlanılan ilgili aylara mal edilir. Seçilen prime esas kazanç, borcun ödendiği tarihteki prime esas asgarî kazanç oranlanarak, söz konusu oran ilgili ayın prime esas asgarî kazancı ile çarpılır. Bulunan tutar, ilgili ayın prime esas kazancı kabul edilir. Ancak hesaplanan prime esas kazanç hiçbir suretle o ayın prime esas azamî kazancını geçemez.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p>5510 sayılı kanuna göre sigortalı sayılanların;</p> <p>a) Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 4/(a) bendi kapsamındaki sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri,</p> <p>b) Er veya erbaş olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri,</p> <p>c) 4/(c) bendi kapsamında olanların, personel mevzuatına göre aylıksız izin süreleri,</p> <p>d) Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurtiçinde veya yurtdışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri,</p> <p>e) Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların normal staj süreleri,</p> <p>f) Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin tutuklulukta veya gözaltında geçen süreleri,</p> <p>g) Grev ve lokavtta geçen süreleri,</p> <p>h) Hekimlerin fahri asistanlıkta geçen süreleri,</p> <p>ı) Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden ay başına kadar açıkta geçirdikleri süreleri, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın yüzde 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılacak.</p> <p>Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar için ise yeni başvuru şartı aranacak. Primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmayacak.</p> <p>5510 sayılı kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülecek. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren aylık bağlanacak.</p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Bildirim ve itiraz</p> <p>MADDE 42- Kurum, sigortalıya veya hak sahiplerine bağlanacak gelir, aylık veya toptan ödemeleri, gerekli belgelerin ve incelemelerin tamamlandığı tarihten itibaren en geç üç ay içinde hesap ve tespit ederek sonuçlarını yazı ile bildirir. İlgililer, yazıyı aldıkları günden başlamak üzere iki ay içinde Kuruma veya Kurumca verilen karar üzerine, yetkili mahkemeye başvurarak Kurum kararına itirazda bulunabilir. Mahkemeye itiraz, kararın uygulanmasını geciktirmez.</p>	<p>Bildirim²⁰</p> <p>MADDE 42- Kurum, sigortalıya veya hak sahiplerine bağlanacak gelir, aylık veya toptan ödemeleri, gerekli belgelerin ve incelemelerin tamamlandığı tarihten itibaren en geç üç ay içinde hesap ve tespit ederek sonuçlarını yazı ile bildirir. <i>(Mülga son iki cümle: (17/4/2008– 5754/67. md.)</i></p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kurum, sigortalıya veya hak sahiplerine bağlanacak gelir, aylık veya toptan ödemeleri, gerekli belgelerin ve incelemelerin tamamlandığı tarihten itibaren en geç üç ay içinde hesap ve tespit ederek sonuçlarını yazı ile bildirmek zorunda olacak. Yapılan bu düzenleme ile sigortalıların gecikmeden kaynaklanan yakınma ve mağduriyetleri önlenecek.</i></p>	

²⁰ Bu madde başlığı “Bildirim ve itiraz” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle “Bildirim” olarak değiştirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Kamu Görevlilerine İlişkin Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Başbakanlık görevinde bulunanların aylıkları</p> <p>MADDE 43- Cumhurbaşkanı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren, istek tarihinde Cumhurbaşkanına ödenmekte olan aylık ödeneğin % 40'ı oranında yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Ancak, herhangi bir nedenle görevden ayrılan Cumhurbaşkanı, 28 inci maddeye göre yaşlılık aylığına hak kazanıyorsa, 29 uncu maddeye göre yaşlılık aylığı ayrıca hesaplanır ve aylıklardan yüksek olanı yaşlılık aylığı olarak bağlanır. 28 inci maddeye göre aylığa hak kazanamaması halinde birinci fıkraya göre bağlanan aylığın tümü, 28 inci maddeye göre aylığa hak kazanması halinde ve 29 uncu maddeye göre hesaplanan aylık, birinci fıkraya göre bağlanan aylıktan düşükse aradaki fark, Hazine'den tahsil edilir.</p> <p>Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Başbakan iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren, istek tarihindeki Cumhurbaşkanına ödenmekte olan aylık ödeneğin % 40'ı esas alınarak Cumhurbaşkanına bağlanacak yaşlılık aylığının % 75'i oranında yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Ancak herhangi bir nedenle görevden ayrılan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Başbakan, 28 inci maddeye göre yaşlılık aylığına hak kazanıyorsa, 29 uncu maddeye göre yaşlılık aylığı ayrıca hesaplanır ve aylıklardan yüksek olanı yaşlılık aylığı olarak bağlanır. 28 inci maddeye göre aylığa hak kazanılmıyorsa üçüncü fıkraya göre bağlanan aylığın tümü, 28 inci maddeye göre aylığa hak kazanılıyor ve 29 uncu maddeye göre hesaplanan aylık, üçüncü fıkraya göre bağlanan aylıktan düşükse aradaki fark Hazine'den tahsil edilir.</p> <p>Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Başbakan iken veya bu görevlerden ayrıldıktan sonra ölenlerin hak sahiplerine, bu maddeye göre hesap edilen aylık 34 üncü madde hükümlerine göre ölüm aylığı olarak bağlanır.</p> <p>Bu madde kapsamında bağlanan gelir ve aylıklar, 55 inci maddenin ikinci fıkrası hükümlerine göre artırılır.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Başbakanlık görevlerinden ayrılanlara ne şekilde aylık bağlanacağı düzenlenmektedir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Bazı kamu görevlilerine yaşlılık aylığı bağlanacak haller</p> <p>MADDE 44- Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan bazı kamu görevlilerine yaşlılık aylığı bağlanmasına ilişkin aşağıdaki hükümler uygulanır:</p> <p>a) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesi gereğince yaş haddinden emekliye ayrılanlara 5400 gün prim ödeme gün sayısı olması halinde,</p> <p>b) Özel kanunları gereğince kadrosuzluk nedeniyle emekliye sevk edilenlere yaş şartı aranmaksızın, prim ödeme gün sayısı 9000 gün olması halinde, yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlardan subay, astsubay, askerî memurlarla uzman jandarma ve uzman erbaşlar ahlâk noktasından hükümlerle veya yetersizlik ya da disiplin sebeplerinden dolayı sicilleri üzerine veyahut askerî mahkemelerce verilecek kararlar üzerine kurumlarınca re'sen, bunlar dışında kalanlar ise ahlâk ve yetersizlik sebeplerinden dolayı yönetmeliğine göre sicilleri üzerine kurumlarınca re'sen emekliye sevk edilenlere ise, 28 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkrasında belirtilen yaş ve prim ödeme gün sayısını tamamlamaları halinde yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri gereğince bağlanan yaşlılık aylıkları, 28 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkrasında aranan yaş ve prim ödeme gün sayısı tamamlanıncaya kadar bunları çalıştıran kamu idarelerinden tahsil edilir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kamu görevlilerine yaşlılık aylığı bağlanmasına ilişkin istisnalar bu maddede düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>4 / (c) kapsamında sigortalı sayılan bazı kamu görevlilerine;</i></p> <p><i>a) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesi gereğince yaş haddinden emekliye ayrılanlara 5400 gün prim ödeme gün sayısı olması halinde,</i></p> <p><i>b) Özel kanunları gereğince kadrosuzluk nedeniyle emekliye sevk edilenlere yaş şartı aranmaksızın, prim ödeme gün sayısı 9000 gün olması halinde, yaşlılık aylığı yaşlılık aylığı bağlanması öngörülmektedir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kanunları gereğince görevden uzaklaştırılanlar, tutuklananlar veya görevine son verilenlerin sigortalılıkları ve primleri</p> <p>MADDE 45- Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalılardan görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan, kanunları gereğince eksik aylığa müstahak bulunanların prime esas kazançlarının yarısı; kanunlarına göre bu müddetler için sonradan görevlerine iade edilerek tam aylığa hak kazananların ise prime esas kazançlarının tamamı üzerinden prim alınır.</p> <p>Görevine son verilenlerden yargı kararı ile görevlerine iade edilenlerin primleri, göreve son verildiği tarihten görevine başladığı tarihe kadar kendi kadrosunun veya emsali kadronun prime esas kazancına göre hesaplanır. Bu durumdakilerin primlerine ait sigortalı ve işveren hisselerinin gecikme cezası ve gecikme zamları kurumlarınca ödenir ve bu süreler sigortalılık süresinden sayılır.</p> <p>Birinci ve ikinci fıkraya göre sigortalılık durumu değişenler için ek bildirme düzenlenerek Kuruma verilir ve bu durumda 102 nci madde hükümleri uygulanmaz.</p> <p>Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince kullandıkları aylıksız izin sürelerinin bitiminden sonra göreve başlayanlar ile göreve başlaması için tanınan sürelerde bu Kanunun 67 nci maddesinde aranan 30 günlük prim ödeme şartı aranmaz.</p>	<p>Kanunları gereğince görevden uzaklaştırılanlar, tutuklananlar veya görevine son verilenlerin sigortalılıkları ve primleri</p> <p>MADDE 45- Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalılardan görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan, kanunları gereğince eksik aylığa müstahak bulunanların prime esas kazançlarının yarısı; kanunlarına göre bu müddetler için sonradan görevlerine iade edilerek tam aylığa hak kazananların ise prime esas kazançlarının tamamı üzerinden prim alınır. (Ek cümle: 17/4/2008– 5754/66. md.) Prime esas kazançların yarısı üzerinden prim alınanların prim ödeme gün sayısı bu sürelerin yarısı olarak hesap edilir.</p> <p>Görevine son verilenlerden yargı kararı ile görevlerine iade edilenlerin primleri, göreve son verildiği tarihten görevine başladığı tarihe kadar kendi kadrosunun veya emsali kadronun prime esas kazancına göre hesaplanır. Bu durumdakilerin primlerine ait sigortalı ve işveren hisselerinin gecikme cezası ve gecikme zamları kurumlarınca ödenir ve bu süreler sigortalılık süresinden sayılır.</p> <p>Birinci ve ikinci fıkraya göre sigortalılık durumu değişenler için ek bildirme düzenlenerek Kuruma verilir ve bu durumda 102 nci madde hükümleri uygulanmaz.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince kullandıkları aylıksız izin sürelerinin bitiminden sonra göreve başlayanlar ile göreve başlaması için tanınan süreler ile bir yıl ve daha az süreyle aylıksız izne ayrılanların aylıksız izin sürelerinde²¹ bu Kanunun 67 nci maddesinde aranan 30 günlük prim ödeme şartı aranmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kamu kurumlarında çalışanlardan kanunlarına göre açığa alınanlar, tutuklananlar veya görevine son verdikten sonra tekrar görevlerine iade edilenlerin göreve iade edildikten sonra primlerinin nasıl tahsil edilmesi gerektiği yeni esaslara bağlanmaktadır.</i></p> <p><i>Görevine son verilenlerden yargı kararı ile görevlerine iade edilenlerin primleri, göreve son verildiği tarihten görevine başladığı tarihe kadar kendi kadrosunun veya emsali kadronun prime esas kazancına göre hesaplanacak.</i></p> <p><i>4 / (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince kullandıkları aylıksız izin sürelerinin bitiminden sonra göreve başlayanlar ile göreve başlaması için tanınan süreler ile bir yıl ve daha az süreyle aylıksız izne ayrılanların aylıksız izin sürelerinde bu Kanunun 67 nci maddesinde aranan 30 günlük prim ödeme şartı aranmayacak.</i></p>	

²¹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 65 inci maddesiyle; bu fıkarda yer alan “göreve başlaması için tanınan sürelerde” ibaresi “göreve başlaması için tanınan süreler ile bir yıl ve daha az süreyle aylıksız izne ayrılanların aylıksız izin sürelerinde” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Bazı kamu görevlilerinin prime esas kazançları ve prime esas kazanç üst sınırı</p> <p>MADDE 46- Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda silâhli kuvvetler hesabına okuyanların ve astsubay meslek yüksek okulu öğrencilerinin öğrenci harçlıkları ile ilgisine göre en az aylık alan teğmen veya astsubay çavuşun prime esas kazançları arasındaki farkın primi; polis akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrencilerin öğrenci harçlıkları ile komiser yardımcısı veya polis memuru prime esas kazançları arasındaki farkın primi, öğrenciler adına kurumlarınca ödenir.</p> <p>Fakülte veya yüksek okullarda kendi hesabına okuduktan sonra subay naspedilen veya yedek subaylık hizmetini takiben subaylığa geçirilenler ile fakülte ve yüksekokullarda kendi hesabına okuduktan sonra, komiser yardımcısı veya polis memuru olarak atanmaların yüksek öğrenim süresinin fiilî hizmetten sayılması nedeni ile doğacak borçlanma bedeli, ilgisine göre talep tarihindeki en az aylık alan teğmenin veya komiser yardımcısının prime esas kazancı üzerinden, sigortalı prim hissesi kendilerince, işveren prim hissesi de kurumlarınca verilmek suretiyle borcun tebliğ tarihinden itibaren iki yıl içinde eşit taksitler halinde ödenir.</p> <p>Talim ve manevra için rütbe ile silâh altına alınan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalılardan rütbelerinin prime esas kazançları, vazifelerinin prime esas kazancından fazla olanların prime esas kazanç farklarına ait primleri vazife gördükleri kurumlarınca ve seferberlik ve harp için silâh altına alınanlardan vazifelerinin prime esas kazançları, rütbelerinin prime esas kazancından fazla olanların prime esas kazançları arasındaki farkın primleri de, rütbelerinin prime esas kazancını ödeyen kamu idaresince kesilerek Kuruma ödenir.</p> <p>Kamu görevlilerinin kısa ve uzun vadeli sigorta kollarının uygulaması bakımından prime esas kazançlarının tespitinde 82 nci maddede belirtilen üst sınır aranmaz. Ancak yurt dışında geçici ya da sürekli göreve gönderilen kamu görevlilerinin prime esas kazancı olarak, Türkiye'deki emsali kadrodaki sigortalının prime esas kazancı ile yurt dışında görevlendirme öncesindeki görevlerinin prime esas kazancından yüksek olanı esas alınır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunanlara geçici iş göremezlik ödeneği verildiği sürece, bunların uzun vadeli sigorta kolları primleri ile genel sağlık sigortası primleri işverenlerince ödenmeye devam edilir.</p>	<p>Bazı kamu görevlilerinin prime esas kazançları ve prime esas kazanç üst sınırı</p> <p>MADDE 46- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/26. md.)</p> <p>Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda silâhli kuvvetler hesabına okuyanların ve astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tabi tutulan adayların öğrenci harçlıkları ile ilgisine göre en az aylık alan teğmen veya astsubay çavuşun prime esas kazançları arasındaki farkın primi; polis akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan öğrencilerin öğrenci harçlıkları ile komiser yardımcısı veya polis memuru prime esas kazançları arasındaki farkın primi, öğrenciler adına kurumlarınca ödenir.</p> <p>Fakülte veya yüksek okullarda kendi hesabına okuduktan sonra subay veya astsubaylığa nasbedilen veya yedek subaylık hizmetini takiben subaylığa geçirilenler ile fakülte ve yüksekokullarda kendi hesabına okuduktan sonra, komiser yardımcısı veya polis memuru olarak atanmaların başarılı öğrenim süreleri; borçlanmanın yapıldığı tarihte ilgisine göre en az aylık alan teğmenin, astsubay çavuşun veya polis memuru ya da komiser yardımcısının prime esas kazancı üzerinden, bu sürelere ait primler kendilerince ödenerek borçlandırılmak suretiyle hizmetten sayılır. Bu şekilde hesap edilecek borç, tebliğ tarihinden itibaren iki yıl içinde eşit taksitler halinde ödenir.</p> <p>Fakülte veya yüksek okullarda kendi hesabına okumakta iken Türk Silahlı Kuvvetleri veya Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrencilerin, daha önce kendi hesabına okudukları normal okul süreleri hakkında, ikinci fıkra hükümleri uygulanır.</p> <p>Talim ve manevra için rütbe ile silâh altına alınan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalılardan rütbelerinin prime esas kazançları, vazifelerinin prime esas kazancından fazla olanların prime esas kazanç farklarına ait primleri vazife gördükleri kurumlarınca ve seferberlik ve harp için silâh altına alınanlardan vazifelerinin prime esas kazançları, rütbelerinin prime esas kazancından fazla olanların prime esas kazançları arasındaki farkın primleri de, rütbelerinin prime esas kazancını ödeyen kamu idaresince kesilerek Kuruma ödenir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına giren sigortalıların prime esas kazançlarının tespitinde 82 nci maddede belirtilen üst sınır aranmaz. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına giren</p>

sigortalılarından, aylıksız izinli sayılmaksızın ve tabi olduğu personel kanunu ile ilgisi devam edecek şekilde yurt dışına geçici ya da sürekli görevle gönderilenlerin prime esas kazancının hesabında; geçici görevle gönderilenlerin buldukları kadroya ilişkin prime esas kazancı, yurt dışı kadrolarına atanmaların ise yurt dışına atanma tarihi itibarıyla, atandıkları kadro ile atanmadan önceki yurt içi kadrosuna ilişkin prime esas kazançtan yüksek olanı esas alınır. Sürekli görevle atanmaların yurt dışı kadrolarına ilişkin prime esas kazancın hesabında dikkate alınacak ödeme unsurlarından, ilgili mevzuatı uyarınca söz konusu kadroya bağlı olarak belirleme yapılmamış ödeme unsur ve tutarlarını, kadrosunun bulunduğu kurum personelinin yararlanmakta olduğu ödeme unsurlarıyla sınırlı olmak ve aynı veya benzer nitelikteki kadroya ilişkin prime esas kazançta tabi ödemeleri gözönünde bulundurmak suretiyle belirlemeye ilgili kamu idaresinin görüşü üzerine Kurum ve Maliye Bakanlığı müştereken yetkilidir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda silahlı kuvvetler hesabına okuyanlar ile ast subay sınıf okulu öğrencilerinin, talim ve manevra için rütbe ile silah altına alınan kamu görevlilerinin, polis akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan öğrencilerinin prime esas kazançlarının nasıl tespit edileceği belirtilmiştir. Ayrıca, kamu görevlileri için bu Kanunda belirtilen prime esas kazanç tavan sınırlamasının aranmayacağı belirtilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Vazife malûllüğü, harp malûllüğü ile harp malûllerine verilecek malûllük zammı ve vazife malûllerine verilecek sürekli iş göremezlik geliri karşılığı</p> <p>MADDE 47- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki kamu görevlileri için 13 üncü maddede yazılı iş kazası; vazifelerini yaptıkları sırada vazifelerinden veya vazifeleri dışında kurumların verdiği herhangi bir kuruma ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumların menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da görevleriyle ilgili olarak işe gelişi ve işten dönüşü sırasında doğmuş olursa, buna vazife malûllüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malûlü denir. Bunların sürekli iş göremezlik gelirleri, 19 uncu madde hükümlerine göre hesaplanır.</p> <p>Subay (yedek subay dahil), astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ile Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilen ve bu Kanun kapsamında bulunan sigortalılardan;</p> <p>a) Harpte fiilen ateş altında,</p> <p>b) Harpte, harp bölgelerindeki harp harekât ve hizmetleri sırasında, bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle,</p> <p>c) Harpte veya harbe hazırlık devresinde her çeşit düşman silâhlarının etkisiyle,</p> <p>d) Askerî harekâtı gerektiren iç tedip ve sınır hareketleri sırasında, bu hareketlerin sebep ve etkisiyle,</p> <p>e) Barışta veya olağanüstü hallerde, emir veya görev ile uçuş yapan uçucularla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak uçakta bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleriyle ve yine emir ve görev ile dalış yapan dalgıçlarla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleriyle,</p> <p>f) Anayasanın 92 nci maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca yabancı ülkelere Türk Silâhlı Kuvvetleri gönderilmesini gerektiren durumlarda, birliklerin buldukları yerlerden hareketlerinden itibaren yurt içinde, yurt dışında, yabancı ülkelerde veya yurda dönüş sırasında,</p> <p>bu Kanunun 19 uncu maddesinde belirtildiği şekilde sürekli iş göremezlik gelirine esas olacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybeden veya bu Kanunun 25 inci maddesine göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede malûl olanlara, harp malûlü denir.</p>	<p>Vazife malûllüğü²²</p> <p>MADDE 47- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/27. md.)</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlar için aşağıdaki hallerde vazife malûllüğü hükümleri uygulanır. 25 inci maddede belirtilen malûllük; sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malûllüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malûlü denir.</p> <p>Vazife malûllükleri;</p> <p>a) Keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan,</p> <p>b) Kanun, tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan,</p> <p>c) Yasak fiilleri yapmaktan,</p> <p>d) İntihara teşebbüsten,</p> <p>e) Her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlama veya zarar verme amacından,</p> <p>doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında vazife malûllüğü hükümleri uygulanmaz.</p> <p>Kamu idareleri vazife malûllüğüne sebep olan olayı, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine veya kendi mevzuatına göre yetkili mercilere derhal, Kuruma da en geç onbeş iş günü içinde bildirmekle yükümlüdür. Kuruma bildirim, aynı süre içerisinde sigortalılar veya hak sahiplerince de yapılabilir. Vazife malûllüğüne sebep olan olaydan kamu idarelerinin yetkili mercilerinin haberdar edilmemiş olması hali dışında; ilgililerin bildirim, kamu idarelerinin bildirim sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.</p> <p>Kuruma bildirim süresi;</p> <p>a) Vazife malûllüğüne sebep olan olayın meydana geldiği tarihten,</p> <p>b) Hastalıklarının sebep ve mahiyetleri dolayısıyla haklarında vazife malûllüğü hükümleri uygulanacaklar için, hastalıklarının tedavisinin imkânsız olduğuna dair düzenlenen kati raporun onay tarihinden,</p> <p>c) Esirlik ve gaiplik hallerinde ise, bu hallerin sona erdiği tarihten,</p>

²² Bu madde başlığı "Vazife malûllüğü, harp malûllüğü ile harp malûllerine verilecek malûllük zammı ve vazife malûllerine verilecek sürekli iş göremezlik geliri karşılığı" iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 27 nci Maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Bunlardan uzman erbaşlara buldukları kademenin üç ilerisindeki kademenin, uzman jandarmalara buldukları rütbenin bir üst rütbesinin aynı kademesinin; astsubaylarla yarbay rütbesine kadar (yarbay hariç) bir üst rütbenin aynı kademesinin, yarbaylara albay, albaylara kıdemli albay, kıdemli albay ile general ve amirallere bir üst rütbenin, bu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunan sigortalılara ise bir üst derecesine veya kademesine karşılık gelen prime esas kazancı üzerinden sürekli iş göremezlik geliri bağlanır.

Bu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında bulunan sigortalılardan, Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilenlere, öğrenim durumlarına göre 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinde tespit edilen giriş derece ve kademesinin bir üst derecesindeki aynı kademesine karşılık gelen prime esas kazanç üzerinden; bunlardan öğrenim görmemiş olanlara aynı iş göremezlik derecesinden sürekli iş göremezlik geliri alan ve Devlet Memurları Kanununa ekli gösterge tablosundaki ilkokulu bitiren sigortalıya bağlanması icap eden derece ve kademesinin bir üst derecesindeki aynı kademesine karşılık gelen prime esas kazanç üzerinden sürekli iş göremezlik geliri bağlanır. Buldukları derecenin bir üst derecesi olmayanlar için o derecenin üç ilerisindeki kademe göstergesi, üç ilerisindeki kademe göstergesi olmayanlar için de o derecenin son kademe göstergesi esas alınır.

Sigortalılardan harp malûlü olanlara bağlanacak sürekli iş göremezlik geliri, harp malûlü erlere bağlanacak sürekli iş göremezlik gelirinden az olamaz.

Harp malûllerinin, malûllük derecesine göre aşağıdaki yazılı göstergelerin, memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar "Harp malûllüğü zammı" olarak sürekli işgöremezlik gelirlerine ayrıca eklenir.

<u>İş Göremezlik Derecesi</u>	<u>Göstergeler</u>
% 81 ve üzeri	1100
% 67 ilâ 80	1000
% 51 ilâ 66	900
% 41 ilâ 50	800
% 31 ilâ 40	700
% 21 ilâ 30	600
% 10 ilâ 20	450

Harp malûlü sayılanlardan bir harekâtın başarıyla sonuçlanmasını şahsen sağladığı ve örnek tutulacak cesaret ve fedakârlık gösterdiği sıralarda bu malûllüğe uğradıkları usûlüne göre sıralı üstlerince saptanan Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları ile Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilen sivil görevlilere, Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi ve Millî Savunma Bakanının onayı ile harp malûllüğü zamları % 25 fazlasıyla bağlanır.

5434 sayılı Kanunun harp malûllüğü hükümlerine ilişkin diğer kanunlarda

başlar.

Süresi içerisinde bildirimde bulunulan vazife malûllüğü aylıkları, sigortalının ölüm ya da malûliyeti sebebiyle göreviyle ilişkisinin kesildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren bağlanır.

Vazife malûllüğü süresi içerisinde bildirilmeyen sigortalılara; kamu idareleri ya da sigortalılar veya hak sahiplerince sonradan yapılacak bildirim üzerine, vazife malûllüklerinin belgelenmesi ve müstahak olmaları şartıyla, bu Kanunun zamanaşımı hükümleri dikkate alınmak suretiyle vazife malûllüğü aylığı bağlanır veya bağlanmış olan aylıklar düzeltilir. Bu durumda sigortalı veya hak sahiplerine bağlanacak aylık ya da aylık farklarının, vazife malûllüğünün bildirildiği tarihe kadar olan toplam tutarı Kurumca ilgili kamu idaresine ödettirilir.

Vazife malûllüğü aylığı, vazife malûllerinden itibari hizmet süreleri eklenmek suretiyle bulunacak prim ödeme gün sayısı toplamı;

a) 10800 güne kadar olanlara 10800 gün üzerinden,

b) 10800 günden fazla olanlara, toplam prim ödeme gün sayıları üzerinden,

en son prime esas kazancı esas alınmak suretiyle 29 uncu maddeye göre hesaplanacak aylıklara, malûllük derecelerine göre aşağıda yazılı oranlarda ayrıca zam yapılmak suretiyle bağlanır:

Malûllük Derecesi	Zam nispeti
1	% 30
2	% 23
3	% 15
4	% 7
5	% 3
6	% 2

Subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ile Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan;

a) Harpte fiilen ateş altında,

b) Harpte, harp bölgelerindeki harp harekât ve hizmetleri sırasında, bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle,

c) Harpte veya harbe hazırlık devresinde her çeşit düşman silâhlarının etkisiyle,

d) Askerî harekâtı gerektiren iç tedip ve sınır hareketleri sırasında, bu hareketlerin sebep ve etkisiyle,

e) Barışta veya olağanüstü hallerde, emir veya görev ile uçuş yapan uçucularla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak uçakta

yapılan atıflar bu maddeye yapılmış sayılır.

Bu madde gereğince sürekli iş göremezlik geliri almakta iken veya bağlanması gerekirken ölenlerin hak sahiplerine harp malûllüğü zammı da dahil olmak üzere prim ödeme gün sayısına bakılmaksızın ölüm aylığı bağlanır.

Harp malûlü olanlara verilecek her türlü malûllük zammı tutarının Kurumca belirlenecek peşin sermaye değeri toplamı en geç bir ay içinde Millî Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığı tarafından Kurumun göstereceği hesaplara yatırılır. Süresinde yatırılmayan tutarlar için 89 uncu madde hükümleri uygulanır.

Bu madde gereğince kendilerine sürekli iş göremezlik geliri bağlananların, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları halinde bu gelirleri kesilmez.

Harp malûllerinin hak sahiplerine bağlanacak ölüm gelirinin tutarı, harp malûllüğü zammı da ayrıca dikkate alınarak hesap edilir.

Harp malûlleri, vazife malûlleri ve malûl olanlar istekleri halinde, bu Kanun hükümleri uygulanmaksızın malûllüklerinin engel olmadığı başka vazife veya sınıflara nakil suretiyle tayinleri yapılmak üzere, istifa etmiş sayılırlar. Bunların, istifa etmiş sayılmalarından sonra dahi, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını isteme hakları saklıdır. Ancak, kurumlarında başka vazife veya sınıflara nakli mümkün olanlardan, özel kanunlarına göre yükümlülük süresine tâbi olanlar, bu yükümlülüklerini tamamlamadıkça veya malûliyetlerinin yeni vazifelerine de mani olduğuna dair bu Kanun hükümlerine göre yeniden rapor almadıkça bu haklarını kullanamazlar.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan Türk Silâhlı Kuvvetleri personelinin harp malûllüğü, iş kazası, meslek hastalığı ve malûllük sonucu çalışma gücü kaybı ve iş göremezlik derecelerinin tespiti, Türk Silâhlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği hükümleri esas alınarak Kurum tarafından belirlenir.

bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleriyle ve yine emir ve görev ile dalış yapan dalgıçlarla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve etkileriyle,

f) Anayasanın 92 nci maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca Türk Silâhlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesini gerektiren durumlarda, birliklerin buldukları yerlerden hareketlerinden itibaren yurt içinde, yurt dışında, yabancı ülkelerde veya yurda dönüş sırasında,

vazife malûlü olanlara harp malûlü denir.

Bunlardan uzman erbaşlara buldukları kademenin üç ilerisindeki kademenin, uzman jandarmalara buldukları rütbenin bir üst rütbesinin aynı kademesinin; astsubaylarla yarbay rütbesine kadar (yarbay hariç) bir üst rütbenin aynı kademesinin, yarbaylara albay, albaylara kıdemli albay, kıdemli albay ile general ve amirallere bir üst rütbenin, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunan sigortalılara ise bir üst derecesine veya kademesine karşılık gelen prime esas kazancı üzerinden aylık bağlanır.

Buldukları derecenin bir üst derecesi olmayanlar için o derecenin üç ilerisindeki kademe göstergesi, üç ilerisindeki kademe göstergesi olmayanlar için de o derecenin son kademe göstergesinin prime esas kazancı esas alınır.

Harp malûllerinin, malûllük derecesine göre aşağıdaki yazılı göstergelerin, memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar "Harp malûllüğü zammı" olarak ayrıca eklenir.

Malûllük Derecesi	Göstergeler
1	1100
2	950
3	800
4	600
5	500
6	400

Harp malûlü sayılanlardan bir harekâtın başarıyla sonuçlanmasını şahsen sağladığı ve örnek tutulacak cesaret ve fedakârlık gösterdiği sıralarda bu malûllüğe uğradıkları usûlüne göre sıralı üstlerince saptanan Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları ile Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilen sivil görevlilere, Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi ve Millî Savunma Bakanının onayı ile harp malûllüğü zamları % 25 fazlasıyla bağlanır.

Bu madde gereğince vazife malûllüğü aylığı almakta iken veya vazife malûllüğü aylığı bağlanması gerekirken ölenlerin, hak sahiplerine, müstahak

olmaları halinde harp malûllüğü zammı da dahil olmak üzere prim ödeme gün sayısına bakılmaksızın ölüm aylığı bağlanır.

Harp malûlü olanlara verilecek harp malûllüğü zammı tutarının Kurumca belirlenecek peşin sermaye değeri toplamı en geç bir ay içinde Millî Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığı tarafından Kurumun göstereceği hesaplara yatırılır. Süresinde yatırılmayan tutarlar için 89 uncu madde hükümleri uygulanır.

Vazife malûllüğü aylığı bağlananlardan;

a) 5 inci maddenin (c) bendi hükmü saklı kalmak kaydıyla vazife malûllüğü aylığı bağlanmış olanlardan harp malûllüğü zammı hariç Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayanların aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren kesilir ve bunlar hakkında uzun vadeli sigorta kolları uygulanır. Bunlardan çalıştıkları süre zarfında 80 inci maddeye göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden 81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına ait prim alınır. Bunlar ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaları nedeniyle istekleri üzerine haklarında uzun vadeli sigorta kolları uygulananlardan; yeniden aylık bağlanması için yazılı istekte bulunan ya da emekliye ayrılan veya herhangi bir nedenle görevi sona erenler hakkında sonraki çalışmaları karşılığında aylığa hak kazanmaları halinde bu süre için, 29 uncu maddeye göre aylık hesaplanır. Sonradan geçen çalışmalarından dolayı yaşlılık aylığına hak kazanamayanların kendilerine toptan ödeme, vefatı halinde ise hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanır veya toptan ödeme yapılır.

b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaları sırasında malûllük derecelerinin değişmesi halinde aylığı yeni malûllük derecesi de dikkate alınarak son prime esas kazancı üzerinden ilk vazife malûllüğü aylığından az olmamak kaydıyla yeniden hesaplanır.

c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin 4 numaralı alt bendi hariç olmak üzere diğer alt bentlerine tabi çalışmaya başlayanlar hakkında 30 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü uygulanır.

Vazife malûllüğüne bağlı nedenlerden dolayı ölen sigortalının hak sahiplerine, bu madde gereğince tespit edilecek aylık, 34 üncü ve 35 inci madde hükümlerine göre bağlanır. Ayrıca 37 nci madde hükümlerine göre hak sahiplerine cenaze ve evlenme ödeneği de verilir.

Bu maddeye göre bağlanacak vazife veya harp malûllüğü aylıkları, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre emsali iştirakçiye bağlanacak harp veya vazife malûllüğü aylığından az olamaz.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan, uluslararası barışı koruma ve destekleme operasyonlarında Türkiye Cumhuriyetince görevlendirilenlere, bu görevleri esnasında veya bu görevleri nedeniyle vazife malûlü aylığı ödendiği sürece harp malûllüğü zammı ayrıca verilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 / (c) bendi kapsamında sigortalı olanlar için uygulanacak vazife malûllüğü hükümleri düzenlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kamu görevlilerinin emekliye sevk onayları MADDE 48- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların yaşlılık veya malûllük aylığı almak üzere görevleriyle ilişkilerinin kesilmesi;</p> <p>a) Re'sen emekliye sevk hallerinde, sigortalının çalıştığı göreve atamasındaki usûle göre atamaya yetkili makamın,</p> <p>b) İstek üzerine veya yaş haddi veya malûllük hallerinde atamaya yetkili makamın,</p> <p>c) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, belediye meclisi ve il genel meclisi üyelerinin yaşlılık aylığı taleplerinde, malûliyet ve yaş haddi hallerinde adlarına prim kesilmiş en son kurumun en yüksek amirinin, bunlardan bu görevlerinden önce herhangi bir kamu kurumuna tâbi olarak çalışmayanların son defa görev yaptıkları yer başkanının,</p> <p>d) Kurumların yönetim kurulu üyelerinin istek, malûliyet ve yaş haddi hallerinde, atanmalarında atamayı yapan kurumun en yüksek amirinin,</p> <p>e) Danıştay Başkanının istek, malûliyet ve yaş haddi hallerinde Başbakanlık, Sayıştay Başkanının aynı halleri için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, onayı ile tekemmül eder.</p> <p>Özel kanun hükümleri hariç olmak üzere yetkili makamın emekliye sevk onayı, talep tarihinden itibaren bir ayı geçemez. Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek kararname ile atanmaların görevleriyle ilişkilerinin kesilmesi ilgili bakanın onayı ile tekemmül eder.</p> <p>Özelleştirilmeleri sonucu sermayesindeki kamu payı % 50'nin altına düşen kuruluşlar ile satış veya devri yapılmış olan kuruluşlarda çalışmakta iken emekliye ayrılanlar için emekliye sevk onayı aranmaz. Birinci fıkranın (b) bendine göre emekliye ayrılmak isteyenler için her durumda, istek tarihinden itibaren bir aylık süre sonunda ilişkileri kesilmiş sayılır.</p>	<p>Kamu görevlilerinin emekliye sevk onayları MADDE 48- (<i>Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/28. md.</i>) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların yaşlılık, malûllük veya vazife malullüğü işlemleri;</p> <p>a) Re'sen emekliye sevk hallerinde, sigortalının çalıştığı göreve atamasındaki usûle göre atamaya yetkili makamın,</p> <p>b) İstek üzerine veya yaş haddi, malûllük veya vazife malullüğü hallerinde kamu idaresinin en yüksek amirinin,</p> <p>c) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri için Meclis Başkanlığının, belediye başkanları için belediye encümeninin, illerin daimi komisyon üyeleri için il valiliğinin, çalıştıkları kamu idareleri ile ilişkileri kesilmiş olup da bir kanunla sigortalılık hakkı devam edenler için daha önce görev yaptıkları son kamu idaresinin en yüksek amirinin,</p> <p>d) Kurumların yönetim kurulu üyelerinin istek, malûliyet ve yaş haddi hallerinde, atanmalarında atamayı yapan kurumun en yüksek amirinin,</p> <p>e) Danıştay Başkanının istek, malûliyet ve yaş haddi hallerinde Başbakanlık, Sayıştay Başkanının aynı halleri için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, onayı ile tekemmül eder.</p> <p>Özel kanun hükümleri hariç olmak üzere yetkili makamın emekliye sevk onayı, talep tarihinden itibaren bir ayı geçemez. Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek kararname ile atanmaların görevleriyle ilişkilerinin kesilmesi ilgili bakanın onayı ile tekemmül eder.</p> <p>Özelleştirilmeleri sonucu sermayesindeki kamu payı % 50'nin altına düşen kuruluşlar ile satış veya devri yapılmış olan kuruluşlarda çalışmakta iken emekliye ayrılanlar için emekliye sevk onayı aranmaz. Birinci fıkranın (b) bendine göre emekliye ayrılmak isteyenler için her durumda, istek tarihinden itibaren bir aylık süre sonunda ilişkileri kesilmiş sayılır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Kamu görevlilerinin emekliye sevk onaylarının nasıl olacağı düzenlenmiştir. Özel kanun hükümleri hariç olmak üzere yetkili makamın emekliye sevk onayı, talep tarihinden itibaren bir ayı geçemeyecek.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İtibarı hizmet süreleri ve itibarı hizmet süresi primi</p> <p>MADDE 49- İtibarı hizmet süresi, bu Kanuna göre bağlanacak aylıklar ve yapılacak toptan ödemelerin hesabında fiilen çalışılmak suretiyle geçen hizmet sürelerine eklenen süredir. Sigortalıların aşağıda yazılı görevlerde geçen zamlar hariç, fiilî hizmet sürelerinin her yılı için;</p> <p>a) Subay (yedek subay dahil), astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlardan;</p> <p>1) Harbi doğuran genel ve kısmî seferberliğe katılanların, harbin ilânından seferberliğin bitim tarihine,</p> <p>2) Seferberliği gerektiren iç tedip hareketlerine fiilen katılan birliklerde görevli olanların, çarpışmaların başlangıcından seferberliğin sona erdiği tarihe,</p> <p>3) Harp veya seferberlik ilân edilmeden, Anayasanın 92 nci maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca, yabancı ülkelere gönderilen Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görev yapanların, yabancı ülkeye gönderildiği tarihten Türkiye'ye dönüş tarihine,</p> <p>kadar geçen tutsaklık süreleri dahil fiilî hizmet sürelerinin,</p> <p>b) 4 üncü madde gereği sigortalı sayılanlardan birinci fıkranın (a) bendinin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yazılı hareketlere sivil görevli, er veya erbaş olarak katılanların, bu durumlarda geçen fiilî hizmet sürelerinin, bu tarihlerden sonra devam eden tutsaklık sürelerinin,</p> <p>c) Harp halinde düşmana tutsak düşen veya düşman tarafından enterne edilen sigortalılardan kanunları gereğince, aylıkları ödenmek suretiyle, sözleşmeli personel hariç olmak üzere kurumları ile ilgileri kesilmeyenlerin, bu durumlarda geçen fiilî hizmet sürelerinin,</p> <p>bir katı, itibarı hizmet süresi olarak eklenir. Bu nedenlerle eklenecek itibarı hizmet sürelerinin toplamı, beş yıldan fazla olamaz.</p> <p>Türk Silâhlı Kuvvetleri, Milli İstihbarat Teşkilâtı Müsteşarlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Orman Genel Müdürlüğünde pilot olan ve olmayan uçuş, denizaltıcı, dalgıç, kurbağa adam ve paraşütçülerin bu görevlerinde geçirdikleri fiilî hizmet sürelerinin her yılı için altı ay itibarı hizmet süresi eklenir. Bunlardan bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde gösterilenler için itibarı hizmet süresi zamları ayrıca eklenir. Bu fıkradaki nedenlere bağlı olarak eklenecek itibarı hizmet sürelerinin hesabında, beş yıllık sınır uygulanmaz.</p> <p>İtibarı hizmet süreleri, aylık bağlama oranının hesabında prim ödeme gün sayısına eklenir. Bu süreler malûllük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanması için</p>	<p>İtibarı hizmet süreleri ve itibarı hizmet süresi primi</p> <p>MADDE 49-(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/29. md.)</p> <p>İtibarı hizmet süresi, bu Kanuna göre bağlanacak aylıklar ve yapılacak toptan ödemelerin hesabında dikkate alınan ancak hiçbir şekilde bu Kanunla tanınan hakları kazanma bakımından gerekli prim ödeme gün sayısı, yaş ve emeklilik ikramiyesinin hesabında nazara alınmayan süredir. Sigortalıların aşağıda yazılı görevlerde geçen zamlar hariç, fiilî hizmet sürelerinin her yılı için;</p> <p>a) Subay (yedek subay dahil), astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlardan;</p> <p>1) Harbi doğuran genel ve kısmî seferberliğe katılanların, harbin ilânından seferberliğin bitim tarihine,</p> <p>2) Seferberliği gerektiren iç tedip hareketlerine fiilen katılan birliklerde görevli olanların, çarpışmaların başlangıcından seferberliğin sona erdiği tarihe,</p> <p>3) Harp veya seferberlik ilân edilmeden, Anayasanın 92 nci maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca, yabancı ülkelere gönderilen Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görev yapanların çarpışma meydana gelmesi halinde, çarpışma süresince veya çarpışma bitmeden dönenler için Türkiye'ye dönüş tarihine,</p> <p>kadar geçen tutsaklık süreleri dahil fiilî hizmet sürelerinin,</p> <p>b) 4 üncü madde gereği sigortalı sayılanlardan bu fıkranın (a) bendinin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yazılı hareketlere sivil görevli, er veya erbaş olarak katılanların, bu durumlarda geçen fiilî hizmet sürelerinin, bu tarihlerden sonra devam eden tutsaklık sürelerinin,</p> <p>c) Harp halinde düşmana tutsak düşen veya düşman tarafından enterne edilen sigortalılardan kanunları gereğince, aylıkları ödenmek suretiyle, sözleşmeli personel hariç olmak üzere kurumları ile ilgileri kesilmeyenlerin, bu durumlarda geçen fiilî hizmet sürelerinin,</p> <p>her yılı için altı ay itibarı hizmet süresi olarak eklenir. Bu nedenlerle eklenecek itibarı hizmet sürelerinin toplamı, üç yıldan fazla olamaz.</p> <p>Kamu idarelerinde pilot olan ve olmayan uçuş, denizaltıcı, dalgıç, kurbağa adam ve paraşütçülerin bu görevlerde geçirdikleri fiilî hizmet sürelerinin her yılı için üç ay itibarı hizmet süresi eklenir. Bunlardan bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde</p>

<p>gerekli prim gün sayısı, yaş ve emekli ikramiyesi hesabında nazara alınmaz.</p> <p>Her yıl sonunda, sigortalının fiilî hizmet süresine bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile ikinci fıkrası hükümleri uyarınca eklenen itibarî hizmet süresinin her otuz günü için, yılın son ayında sigortalı adına ödenen sigortalı ve işveren prim toplamı kadar ayrıca itibarî hizmet süresi primi işverenden tahsil edilir. Süresinde yatırılmayan tutarlar için 89 uncu madde hükümleri uygulanır.</p>	<p>gösterilenler için itibarî hizmet süresi zamları ayrıca eklenir.</p> <p>Her yıl sonunda, sigortalının fiilî hizmet süresine bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile ikinci fıkrası hükümleri uyarınca eklenen itibarî hizmet süresinin her otuz günü için, yılın son ayında sigortalı adına ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ait sigortalı ve işveren prim toplamı kadar ayrıca itibarî hizmet süresi primi işverenden tahsil edilir. Süresinde yatırılmayan tutarlar için 89 uncu madde hükümleri uygulanır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Maddede, İtibarî hizmet süreleri ve itibarî hizmet süresi primi düzenlenmiştir İtibarî hizmet süresi, bu Kanuna göre bağlanacak aylıklar ve yapılacak toptan ödemelerin hesabında dikkate alınan ancak hiçbir şekilde bu Kanunla tanınan hakları kazanma bakımından gerekli prim ödeme gün sayısı, yaş ve emeklilik ikramiyesinin hesabında nazara alınmayan süre olarak tanımlanmaktadır.</i></p>	

ALTINCI BÖLÜM
İsteğe Bağlı Sigorta Hükümleri

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İsteğe bağlı sigorta ve şartları MADDE 50- İsteğe bağlı sigorta; kişilerin isteğe bağlı olarak prim ödemek suretiyle uzun vadeli sigorta kollarına ve genel sağlık sigortasına tâbi olmalarını sağlayan sigortadır.</p> <p>İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için Türkiye'de yasal olarak ikamet edenlerde;</p> <p>a) Bu Kanuna tâbi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte, ay içerisinde 30 günden az çalışmak veya son bir yıl içinde 360 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,</p> <p>b) Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,</p> <p>c) 18 yaşını doldurmuş bulunmak,</p> <p>d) İsteğe bağlı sigorta talep dilekçesiyle Kuruma başvuruda bulunmak, şartları aranır.</p>	<p>İsteğe bağlı sigorta ve şartları MADDE 50- İsteğe bağlı sigorta; kişilerin isteğe bağlı olarak prim ödemek suretiyle uzun vadeli sigorta kollarına ve genel sağlık sigortasına tâbi olmalarını sağlayan sigortadır.</p> <p><i>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/30. md.)</i> İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için Türkiye'de ikamet edenler ile Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerdeki Türk vatandaşlarından;</p> <p>a) Bu Kanuna tâbi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte ay içerisinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,</p> <p>b) Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,</p> <p>c) 18 yaşını doldurmuş bulunmak,</p> <p>d) İsteğe bağlı sigorta talep dilekçesiyle Kuruma başvuruda bulunmak, şartları aranır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Sosyal güvenlik kurumları esasen çalışanların sosyal güvencelerini sağlamak üzere kurulmuştur. Ancak, herhangi bir nedenle çalışmaya ara veren sigortalıların veya herhangi bir sosyal güvencesi olmayanların sosyal sigorta primlerini ödeyebilmeleri için isteğe bağlı sigorta sistemi getirilmiştir.</i></p> <p><i>Madde ile isteğe bağlı sigorta tanımlanmıştır. İsteğe bağlı sigortalı olma şartları sayılmıştır.</i></p> <p><i>İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için;</i></p> <p>a) <i>Türkiye'de yasal olarak ikamet etmek,</i></p> <p>b) <i>18 yaşını doldurmuş bulunmak,</i></p> <p>c) <i>Kanuna tâbi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte, ay içerisinde 30 günden az çalışmak veya son bir yıl içinde 360 günden az çalışmış olmak ya da tam gün çalışmamak,</i></p> <p>ç) <i>Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,</i></p> <p>d) <i>İsteğe bağlı sigorta giriş bildirgesiyle Kuruma başvuruda bulunmak, şartları aranır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İsteğe bağlı sigorta başlangıcı ve sona ermesi MADDE 51- İsteğe bağlı sigortalılık, müracaatın Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlar. İsteğe bağlı sigortalı olarak prim ödenen tarihlerde, 4 üncü maddeye göre sigortalı olmayı gerektirecek çalışması bulunduğu tespit edilenlerin, zorunlu sigortalılıkla çakışan isteğe bağlı prim ödenen süreleri iptal edilerek, bu süreye ilişkin ödedikleri primler ilgililere iade edilir. İsteğe bağlı sigortalılık; a) İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirme talebinde bulunanların, primi ödenmiş son günü takip eden günden, b) Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep tarihinden, c) Ölen sigortalının ölüm tarihinden, itibaren sona erer. İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir.</p>	<p>İsteğe bağlı sigorta başlangıcı ve sona ermesi MADDE 51- (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/31. md.) İsteğe bağlı sigortalılık, müracaatın Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlar. İsteğe bağlı sigortalı olarak prim ödenen tarihlerde, 4 üncü maddeye göre sigortalı olmayı gerektirecek çalışması bulunduğu tespit edilenlerin, zorunlu sigortalılıkla çakışan isteğe bağlı prim ödenen süreleri iptal edilerek, bu süreye ilişkin ödedikleri primler ilgililere iade edilir. (Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/31. md.) Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya 80 inci madde uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri halinde, primi ödenen süreler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına otuz günü geçmemek üzere eklenir ve eklenen bu süreler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir. İsteğe bağlı sigortalılık; a) İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirme talebinde bulunanların, primi ödenmiş son günü takip eden günden, b) Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep tarihinden, c) Ölen sigortalının ölüm tarihinden, itibaren sona erer. İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: İsteğe bağlı sigortanın ne zaman başlayacağı, zorunlu sigortalılık esas olduğundan, zorunlu sigorta ile çakışan isteğe bağlı sigortalılığın iptal edileceği, böyle bir durumda, ödedikleri primlerin faiz uygulanmaksızın ilgililere iade edilmesi, çakışan süreden fazla isteğe bağlı sürelerin ise sigortalının prim ödeme gün sayısına ilavesi öngörülmüştür. Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya kısmi süreli (part-time) çalışan sigortalılar da aylık çalışma gün sayılarını 30 güne tamamlayacak şekilde isteğe bağlı sigorta primi ödeyebilecekler. Kısmi süreli (part-time) çalışan sigortalılar aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri halinde, primi ödenen süreler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına otuz günü geçmemek üzere eklenen isteğe bağlı sigortalı olarak ödenen bu süreler, 4 / (b) (bağ-Kur) sigortalılık süresi olarak kabul edilecek. Örneğin 10 gün kısmi süreli çalışan bir kişi, 20 gün de isteğe bağlı sigorta primi ödeyebilecektir. İsteğe bağlı sigortanın hangi hallerde sona ereceği belirtilmiştir. İsteğe bağlı sigortalılık sürelerinin malûllük, yaşlılık ve ölüm sigorta kollarının uygulanmasında dikkate</p>	

alınacağı belirtilmektedir.

İsteğe bağlı sigortalılık başvurusu ve tescil

İlk veya tekrar isteğe bağlı sigortaya bildirim işlemi, isteğe bağlı sigortalılık giriş bildirgesinin, başvuru sahibinin ikametini görev bölgesi içine alan Kurum ünitesine verilmesi ile gerçekleşir. Ay içerisinde 30 günden az veya saat ücretli kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışan sigortalılardan isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunanlar, (3) İsteğe bağlı sigortalılık başvurusu kabul edilen sigortalılardan, Kurum tescil kütüğünde kaydı bulunmayanların tescil işlemleri, bu Yönetmelikte yer alan usul ve esaslar dahilinde sonuçlandırılır.

İsteğe bağlı sigortalılığın başlangıcı ve zorunlu sigortalılıkla çakışma

İsteğe bağlı sigortalılık, isteğe bağlı sigortalılık giriş bildirgesinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlar. Ancak, isteğe bağlı sigortanın başladığı tarihten itibaren, aynı zamanda Kanunun 4 üncü maddesine göre sigortalı olmayı gerektirecek çalışması bulunduğu tespit edilenlerin isteğe bağlı sigortalılıkları, Kanuna tâbi sigortalılıklarının sona erdiği tarihi takip eden günden başlatılır. Bunların zorunlu sigortalılıkla çakışan sürede isteğe bağlı primi ödenmişse, bu süreye ilişkin ödedikleri isteğe bağlı sigorta primleri ilgililere iade edilir.

İsteğe bağlı sigortalılığın sona ermesi

İsteğe bağlı sigortalılık;

a) İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirme talebinde bulunanların, buna ait dilekçelerinin Kurum kayıtlarına geçtiği tarihten önceki primi ödenmiş son günü takip eden günden,

b) Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep tarihinden,

c) İkametin yurt dışına taşınması halinde bu tarihten,

ç) Ölen sigortalının ölüm tarihinden,

itibaren sona erer.

İsteğe bağlı sigortalılık sürelerinin değerlendirilmesi

İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler Kanunun 4/(b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İsteğe bağlı sigorta primleri ve ödenmesi MADDE 52- İsteğe bağlı sigorta primi, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen günlük kazanç ve prim ödeme gün sayısı üzerinden bulunacak kazancın % 32'sidir. Bunun % 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, % 12'si genel sağlık sigortası primidir.</p> <p>İsteğe bağlı sigortalı olanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olsa dahi, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır ve genel sağlık sigortası primini de ödemekle yükümlüdürler.</p> <p>Ait olduğu aydan itibaren en geç 12 ay içinde 89 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte ödenmeyen süreler, sigortalılık süresinden sayılmaz. Bu 12 aylık süreden sonra ödenen primler 89 uncu maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine göre iade edilir.</p> <p>İsteğe bağlı sigortalıların zorunlu sigortalılık nedeniyle prim borcunun bulunması halinde, isteğe bağlı sigortaya tâbi ödenen primler öncelikle zorunlu sigortalılık nedeniyle Kuruma olan borçlarına mahsup edilir.</p>	<p>İsteğe bağlı sigorta primleri ve ödenmesi MADDE 52- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/32. md.) İsteğe bağlı sigorta primi, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen prime esas aylık kazancın % 32'sidir. Bunun % 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, % 12'si genel sağlık sigortası primidir. 51 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilenler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında olmak kaydıyla belirlenen günlük kazanç ve gün sayısı üzerinden malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primi alınır.</p> <p>İsteğe bağlı sigortalı olanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olsa dahi, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır ve genel sağlık sigortası primini de ödemekle yükümlüdürler. Yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de yerleşik olma hali bir yılı doldurmadıkça genel sağlık sigortası primi alınmaz ve bu kişiler genel sağlık sigortalısı sayılmaz.</p> <p>Ait olduğu aydan itibaren en geç 12 ay içinde 89 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte primi ödenmeyen süreler, sigortalılık süresinden sayılmaz. Bu 12 aylık süreden sonra ödenen primler 89 uncu maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine göre iade edilir.</p> <p>İsteğe bağlı sigortalıların zorunlu sigortalılık nedeniyle prim borcunun bulunması halinde, isteğe bağlı sigortaya tâbi ödenen primler öncelikle zorunlu sigortalılık nedeniyle Kuruma olan borçlarına mahsup edilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>İsteğe bağlı sigorta primi olarak bu Kanunda belirlenen prime esas kazanç alt ve üst sınırı arasında sigortalılarca belirlenecek kazanç üzerinden prim alınması ve primlerin ait olduğu ayın sonuna kadar ödenmesi benimsenmiştir. İsteğe bağlı sigorta primi, Kanununun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen günlük kazanç ve prim ödeme gün sayısı üzerinden bulunacak kazancın % 32'sidir. Bunun % 20'si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, % 12'si genel sağlık sigortası primidir.</i></p> <p><i>İsteğe bağlı sigortalı olanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olsa dahi, Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır ve genel sağlık sigortası primini de ödemekle yükümlüdürler. Yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de yerleşik olma hali bir yılı doldurmadıkça genel sağlık sigortası primi alınmaz ve bu kişiler genel sağlık sigortalısı sayılmaz.</i></p> <p><i>İsteğe bağlı sigorta primi, ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar ödenir. Ait olduğu aydan itibaren en geç 12 ay içinde kendileri veya hak sahipleri tarafından Kanununun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte ödenmeyen primlere ilişkin süreler, sigortalılık süresinden sayılmaz. İsteğe bağlı sigortalılardan, zorunlu sigortalılık nedeniyle prim borçlarının bulunması halinde, isteğe bağlı sigortaya tabi ödenen primler öncelikle zorunlu sigortalılık nedeniyle Kuruma olan borçlarına mahsup edilir.</i></p>	

YEDİNCİ BÖLÜM
Kısa ve Uzun Vadeli Sigorta Kollarına
İlişkin Ortak Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalılık hallerinin birleşmesi</p> <p>MADDE 53- Sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık nedenlerinden birden fazlasına aynı anda tâbi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle (c) bendi kapsamında, (c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılır.</p> <p>Sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık halleri ile 5 inci maddenin (a) ve (e) bentlerine tâbi sigortalılık hallerinin çakışması halinde, 4 üncü madde kapsamında sigortalı sayılır ve birinci fıkra hükmü uygulanır.</p> <p>Sigortalının, bu madde hükmüne göre sigortalı sayılması gereken sigortalılık halinden başka bir sigortalılık hali için prim ödemiş olması durumunda, ödenen primler birinci fıkraya göre esas alınan sigortalılık hali için ödenmiş ve esas alınan sigortalılık halinde geçmiş kabul edilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilk defa sigortalı sayılanlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tâbi olarak çalışmış olanların aylık bağlanma taleplerinde, en son sigortalı sayıldığı tarihten geriye doğru en fazla sigortalılığın geçtiği sigortalılık hali esas alınır.</p>	<p>Sigortalılık hallerinin birleşmesi</p> <p>MADDE 53- <i>(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/33. md.)</i> Sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık hallerinden birden fazlasına aynı anda tabi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılır.</p> <p><i>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/33. md.)</i> 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı bildirilemezler.</p> <p><i>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/33. md.)</i> İsteğe bağlı sigortalı olanların 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamına tabi olacak şekilde çalışmaya başlamaları halinde, bu Kanunun 51 inci maddesinin üçüncü fıkrası saklı kalmak kaydıyla isteğe bağlı sigortalılık hali sona erer.</p> <p>Sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık halleri ile 5 inci maddenin (a) ve (e) bentlerine tâbi sigortalılık hallerinin çakışması halinde, 4 üncü madde kapsamında sigortalı sayılır ve birinci fıkra hükmü uygulanır.</p> <p>Sigortalının, bu madde hükmüne göre sigortalı sayılması gereken sigortalılık halinden başka bir sigortalılık hali için prim ödemiş olması durumunda, ödenen primler birinci fıkraya göre esas alınan sigortalılık hali için ödenmiş ve esas alınan sigortalılık halinde geçmiş kabul edilir.</p> <p><i>(Değişik dördüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/33. md.)</i> Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilk defa sigortalı sayılanlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tâbi olarak çalışmış olanların yaşlılık aylığı bağlanma taleplerinde, en fazla sigortalılığın geçtiği sigortalılık hali, hizmet sürelerinin eşit olması ile malullük ve ölüm halleri ile yaş haddinden resen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları sigortalılık halinin kanunla değiştirilmesi durumunda ise son sigortalılık hali esas alınır.</p>

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu Kanuna göre tanımlanan sigortalı olma nedenlerinin bir kişide birlikte gerçekleşmesi halinde uygulanacak kurallar belirlenmiştir.

Sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık hallerinden birden fazlasına aynı anda tabi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılacak. Bu sigortalılık hali kesintiye uğrayıncaya kadar devam ettirilecek. Kesintiye uğraması halinde, sonra başlayan sigortalılık hali devreye girecek. Ancak 4 /b kapsamında sigortalı sayılanlar kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden, Kanunun 4 / (a) bendi kapsamında kendilerini sigortalı bildirilemezler. Anonim şirket yönetim kurulu ve murahhas azalarından esas görevlerine ilaveten üçüncü bir kişinin yapabileceği görevlerden birini yapan ve karşılığında ücret alanlarla, sigortalı olarak çalıştığı limited şirkete sonradan ortak olanlar kanunun 4 / (a) bendi kapsamında sigortalı olabilirler.

Böylece mevcut uygulamaya benzer bir düzenleme getirilmektedir. 4/b (eski adıyla Bağ-Kur) kapsamında sigortalı sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4/a'lı (SSK'lı) olarak bildirilemeyecekler. Uygulamada sıkça görüldüğü üzere, limited şirket ortakları kendi ortak oldukları şirketlerinden kendilerini de 4/a sigortalısı olarak prim ödemektedirler. Bu bildirim geçerli kabul edilmeyecektir.

Sigortalının,5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan zorunlu sigortalılık halleri ile ceza infaz kurumları ile tutukveleleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular ile Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerin sigortalılık hallerinin çakışması halinde, 4 üncü madde kapsamında zorunlu sigortalılık hali esas alınacaktır.

Sigortalının, sigortalı sayılmayı gerektiren statüsünden başka bir sigortalılık hali için prim ödemiş olması durumunda, ödenen primler esas alınan sigortalılık hali için ödenmiş ve esas alınan sigortalılık halinde geçmiş kabul edilecek. Örneğin, 4/b sigortalılığından dolayı prim ödemesi gerekirken 4/a sigortalısı olarak prim ödenmişse, ödenen primler geçerli olan statüye göre dikkate alınacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Aylık ve gelirlerin birleşmesi MADDE 54- Bu Kanuna göre bağlanacak aylık ve gelirlerin birleşmesi durumunda;</p> <p>a) Uzun vadeli sigorta kollarından;</p> <p>1) Hem malûllük hem de yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıya, bu aylıklardan yüksek olanı, aylıklar eşitse yalnız yaşlılık aylığı,</p> <p>2) Malûllük veya yaşlılık aylığı ile birlikte, ölen eşinden dolayı da aylığa hak kazanan sigortalıya her iki aylığı,</p> <p>3) Ana ve babasından ayrı ayrı aylığa hak kazanan çocuklara, yüksek olan aylığın tamamı, az olan aylığın yarısı,</p> <p>4) Birden fazla çocuğundan aylığa hak kazanan ana ve babaya en fazla ödemeye imkân veren ilk iki dosyadan yüksek olan aylığın tamamı, düşük olan aylığın yarısı,</p> <p>5) Kız çocuklarının hem eşinden, hem de ana ve babasından ölüm aylığına hak kazanması halinde, tercih ettiği aylığı, bağlanır.</p> <p>b) Kısa vadeli sigorta kollarından;</p> <p>1) Sürekli iş göremezlik geliriyle birlikte ölen eşinden dolayı da gelire hak kazanan eşe her iki geliri,</p> <p>2) Ana ve babadan ayrı ayrı gelire hak kazananlara, yüksek olan gelirin tamamı, az olanın yarısı,</p> <p>3) Birden fazla çocuğundan gelire hak kazanan ana ve babaya, en fazla ödemeye imkân veren ilk iki dosyadan yüksek olan aylığın tamamı, düşük olan aylığın yarısı,</p> <p>4) Kız çocuklarının hem eşinden, hem de ana ve babasından ölüm gelirine hak kazanması halinde tercih ettiği geliri, bağlanır.</p> <p>c) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık veya gelirlerden yüksek olanın tamamı, az olanın yarısı, eşitliği halinde ise iş kazası ve meslek hastalığından bağlanan gelirin tümü, malûllük ve yaşlılık aylığının yarısı bağlanır.</p>	<p>Aylık ve gelirlerin birleşmesi MADDE 54- Bu Kanuna göre bağlanacak aylık ve gelirlerin birleşmesi durumunda;</p> <p>a) Uzun vadeli sigorta kollarından;</p> <p>1) Hem malûllük hem de yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıya, bu aylıklardan yüksek olanı, aylıklar eşitse yalnız yaşlılık aylığı,</p> <p>2) (Değişik: 17/4/2008– 5754/34. md.) Malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı ile birlikte, ölen eşinden dolayı da aylığa hak kazanan sigortalıya her iki aylığı,²³</p> <p>3) Ana ve babasından ayrı ayrı aylığa hak kazanan çocuklara, yüksek olan aylığın tamamı, az olan aylığın yarısı,</p> <p>4) Birden fazla çocuğundan aylığa hak kazanan ana ve babaya en fazla ödemeye imkân veren ilk iki dosyadan yüksek olan aylığın tamamı, düşük olan aylığın yarısı,</p> <p>5) (Değişik: 17/4/2008– 5754/34. md.) Hem eşinden, hem de ana ve/veya babasından ölüm aylığına hak kazananlara, tercihine göre eşinden ya da ana ve/veya babasından bağlanacak aylığı,</p> <p>6) (Ek: 17/4/2008– 5754/34. md.) Bu Kanuna göre vazife malullüğü aylığı almakta iken, tekrar sigortalı olanlardan hem vazife malullüğüne hem de malullük aylığına hak kazananlara bu aylıklardan yüksek olanı, aylıkları eşitse yalnızca vazife malullüğü aylığı, bunlardan hem vazife malullüğü hem de yaşlılık aylığına hak kazananlara, bu aylıkların her ikisi,</p> <p>7) (Ek: 17/4/2008– 5754/34. md.) Evliliğin ölüm nedeniyle sona ermesi durumunda sonraki eşinden de aylığa hak kazananlara tercih ettiği aylığı, bağlanır.</p> <p>b) Kısa vadeli sigorta kollarından;</p> <p>1) Sürekli iş göremezlik geliriyle birlikte ölen eşinden dolayı da gelire hak kazanan eşe her iki geliri,</p> <p>2) Ana ve babadan ayrı ayrı gelire hak kazananlara, yüksek olan gelirin tamamı, az olanın yarısı,</p> <p>3) (Değişik: 17/4/2008– 5754/34. md.) Birden fazla çocuğundan gelire hak kazanan ana ve babaya, en fazla ödemeye imkân veren ilk iki dosyadan</p>

²³ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 34 ücü maddesiyle; bu bentte yer alan “Malûllük” ibaresinden sonra gelmek üzere “,vazife malullüğü” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

<p>Birinci fıkradaki sıralamaya göre yapılacak değerlendirmeler sonucunda, bir kişide ikiden fazla gelir veya aylık birleştiği takdirde, bu gelir ve aylıklardan en fazla ödemeye imkân veren iki dosya üzerinden gelir veya aylık bağlanır, diğer dosya veya dosyalardaki gelir ve aylık hakları durum değişikliği veya diğer bir dosyadan gelir veya aylığa hak kazanıldığı tarihe kadar düşer.</p>	<p>yüksek olan gelirin tamamı, düşük olan gelirin yarısı, 4) <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/34. md.)</i> Hem eşinden, hem de ana ve/veya babasından ölüm gelirine hak kazananlara, tercihinine göre eşinden ya da ana ve/veya babasından bağlanacak geliri, 5) <i>(Ek: 17/4/2008– 5754/34. md.)</i> Evliliğin ölüm nedeniyle sona ermesi durumunda sonraki eşinden de gelire hak kazananlara tercih ettiği geliri, bağlanır. c) <i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/34. md.)</i> Malûllük, yaşlılık, ölüm sigortaları ve vazife malullüğü ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık veya gelirlerden yüksek olanın tamamı, az olanın yarısı, eşitliği halinde ise iş kazası ve meslek hastalığından bağlanan gelirin tümü, malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığının yarısı bağlanır. Birinci fıkradaki sıralamaya göre yapılacak değerlendirmeler sonucunda, bir kişide ikiden fazla gelir veya aylık birleştiği takdirde, bu gelir ve aylıklardan en fazla ödemeye imkân veren iki dosya üzerinden gelir veya aylık bağlanır, diğer dosya veya dosyalardaki gelir ve aylık hakları durum değişikliği veya diğer bir dosyadan gelir veya aylığa hak kazanıldığı tarihe kadar düşer.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bir sigortalı veya hak sahibinin birden fazla gelir ve/veya aylık almasını gerektirecek durumlar ortaya çıktığında ne yönde işlem yapılacağı bu maddede düzenlenmiş, birden fazla aylık veya gelir alınabilmesi sınırlandırılmıştır.</i> <i>Birden fazla çocuğundan gelire hak kazanan ana ve babaya, en fazla ödemeye imkân veren ilk iki dosyadan yüksek olan gelirin tamamı, düşük olan gelirin yarısı, Hem eşinden, hem de ana ve/veya babasından ölüm gelirine hak kazananlara, tercihinine göre eşinden ya da ana ve/veya babasından bağlanacak geliri, Evliliğin ölüm nedeniyle sona ermesi durumunda sonraki eşinden de gelire hak kazananlara tercih ettiği geliri bağlanacaktır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Gelir ve aylıkların düzeltilmesi, yükseltilmesi, ödenmesi ve yoklama işlemleri</p> <p>MADDE 55- Bu Kanuna göre gelir veya aylık bağlanan sigortalı ile hak sahibi kişilerin durumlarının, kendilerine veya başka hak sahiplerine bağlanmış bulunan gelir veya aylık tutarının düzeltilmesini gerektirir bir şekilde değişmesi halinde gelir veya aylık tutarları, değişikliğin meydana geldiği tarihten sonraki ödeme dönemi başından başlanarak yeni duruma göre düzeltilir.</p> <p>Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı kadar artırılarak belirlenir.</p> <p>Sigortalıya veya hak sahiplerine bağlanan gelir veya aylıklar, her ay peşin olarak ödenir. Gelir ve aylıkların ödeme dönemleri, ödeme tarihleri, ödeme şekli ve ödeme merkezleri Kurumca belirlenir.</p> <p>Gelir ve aylık alma şartlarının devam edip etmediğine yönelik yoklama işlemlerine ilişkin usûl ve esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.</p>	<p>Gelir ve aylıkların düzeltilmesi, yükseltilmesi, alt sınırı, ödenmesi ve yoklama işlemleri²⁴</p> <p>MADDE 55- Bu Kanuna göre gelir veya aylık bağlanan sigortalı ile hak sahibi kişilerin durumlarının, kendilerine veya başka hak sahiplerine bağlanmış bulunan gelir veya aylık tutarının düzeltilmesini gerektirir bir şekilde değişmesi halinde gelir veya aylık tutarları, değişikliğin meydana geldiği tarihten sonraki ödeme dönemi başından başlanarak yeni duruma göre düzeltilir.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/35. md.) Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı kadar artırılarak belirlenir.</p> <p>(Ek: 17/4/2008– 5754/35. md.) Bu Kanuna göre sigortalıya bağlanacak aylıklar ile ölen sigortalının hak sahiplerinin aylıklarının hesabına esas tutar, çalışma sürelerindeki her yıl için 82 nci maddeye göre tespit edilen prime esas günlük kazanç alt sınırları dikkate alınarak, talep veya ölüm yılına ait Ocak ayı itibarıyla 29 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ortalama aylık kazancın % 35'inden, sigortalının bakmakla yükümlü olduğu eşi veya çocuğu varsa % 40'ından az olamaz. Hak sahibi kimselerin aylıkları; hak sahibi bir kişi ise bu fıkraya göre hesaplanan alt sınır aylığının % 80'inden, hak sahibi iki kişi ise % 90'ından az olamaz. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince bağlanan kısmı aylıklar için bu fıkra hükümleri uygulanmaz.</p> <p>(Ek: 17/4/2008– 5754/35. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere, malûllük sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulanmaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı dosya bazında ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz.</p> <p>(Ek: 17/4/2008– 5754/35. md.) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu başka birinin sürekli bakımına muhtaç duruma gelen sigortalı için bu Kanunun 19 uncu maddesine göre hesaplanacak sürekli iş göremezlik geliri, 82 nci maddeye göre tespit edilen prime esas kazanç alt sınırının aylık tutarının</p>

²⁴ Bu madde başlığı “Gelir ve aylıkların düzeltilmesi, yükseltilmesi, ödenmesi ve yoklama işlemleri” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

%85'inden az olamaz.

Bu Kanuna göre sigortalıya bağlanacak aylıklar ile ölen sigortalının hak sahiplerinin aylıklarının hesabına esas tutar, çalışma sürelerindeki her yıl için 82 nci maddeye göre tespit edilen prime esas günlük kazanç alt sınırları dikkate alınarak 29 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ortalama aylık kazancın % 35'inden az olamaz. Hak sahibi kimselerin aylıkları; hak sahibi bir kişi ise bu fıkraya göre hesaplanan alt sınır aylığının % 80'inden, hak sahibi iki kişi ise % 90'ından az olamaz. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince bağlanan kısmî aylıklar için bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

Sigortalıya veya hak sahiplerine bağlanan gelir veya aylıklar, her ay peşin olarak ödenir. Gelir ve aylıkların ödeme dönemleri, ödeme tarihleri, ödeme şekli ve ödeme merkezleri Kurumca belirlenir.

Gelir ve aylık alma şartlarının devam edip etmediğine yönelik yoklama işlemlerine ilişkin usûl ve esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Gelir veya aylık bağlananların, durumlarında değişiklik meydana gelmesi halinde, yeni gelir ve aylıkların hangi tarihten itibaren başlayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların nasıl yükseltileceği düzenlenmektedir. 5510 sayılı Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı kadar artırılarak belirlenecek.

Bağlanan gelir ve aylıkların her ay peşin olarak ödenmesi, gelir ve aylıkların ödeme tarihleri, ödeme şekli ve ödeme merkezlerinin belirlenmesinde Kurum yetkili kılınmıştır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Gelir ve aylık bağlanmayacak haller MADDE 56- Ölen sigortalının hak sahiplerinden; a) Kesinleşmiş yargı kararı üzerine, kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıya, kasten öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenlere veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malûl duruma getirenlere, b) Kesinleşmiş yargı kararı üzerine, kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmamış olan sigortalıya veya hak sahibine karşı ağır bir suç işlemesi veya bunlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarılanlara, c) Sonraki eşinden dolayı bu Kanuna göre gelir veya aylığa hak kazanan dul eşe, önceki eşinden, gelir veya aylık ödenmez. Ödenmiş bulunan gelir ve aylıklar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır. Eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyile fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır.</p>	<p>Gelir ve aylık bağlanmayacak haller MADDE 56- (Değişik birinci fıkrası: 17/4/2008– 5754/36. md.) Ölen sigortalının hak sahiplerinden; a) Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıya kasten öldürdüğü veya öldürmeye teşebbüs ettiği veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malûl duruma getirdiği, b) Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmamış olan sigortalıya veya hak sahibine karşı ağır bir suç işlediği veya bunlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarıldıkları, hususunda kesinleşmiş yargı kararı bulunan kişilere gelir veya aylık ödenmez. Ödenmiş bulunan gelir ve aylıklar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır. Eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyile fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Hangi hallerde gelir ve aylık bağlanmayacağı bu maddeyle belirlenmiştir. 5510 sayılı Kanunun ilk halinde, bir hak sahibi, sigortalı olan anne ya da babasını kesinleşmiş mahkeme kararıyla öldürürse kendisine aylık veya gelir bağlanmayacak, mahkeme kararı olmadan öldürürse de aylık veya gelir bağlanacağı yer almaktaydı. İşte ifade yanlışlığı olan bu hüküm değiştirildi. Yeni düzenlemeye göre, ölen sigortalının hak sahiplerinden;</i> a) Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıya kasten öldürdüğü veya öldürmeye teşebbüs ettiği veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malûl duruma getirdiği, b) Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmamış olan sigortalıya veya hak sahibine karşı ağır bir suç işlediği veya bunlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarıldıkları, Hususunda kesinleşmiş yargı kararı bulunan kişilere gelir veya aylık ödenmeyecek. Ödenmiş bulunan gelir ve aylıklar geri alınacak. Yapılan yeni düzenleme ile yazım hatası bir hukuk faciasına yol açmadan önce düzeltildi. Böylece kanunun gerçek amacına göre uygulanması mümkün olacak. Kasten öldürene aylık bağlanmayacak. Ödenmiş olan gelir ve aylıklar ise geri alınacak. <u>Anlaşmalı boşanan yetim kızların aylığı kesilecek</u> Sigortalının ölümü halinde sigortalının eşine, çocuklarına ve anne-babasına ölüm aylığı bağlanmaktadır. Hem annesinden, hem de babasından aylığa hak kazanan çocuğa, aylıklardan fazla olanın tamamı az olanın yarısı ödenmektedir. Ölüm geliri veya aylığı almakta olan kız çocuklarının evlenmeleri ve sosyal güvenlik kurumlarından kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almaları halinde aylıkları kesilmektedir. Evli olduğu için hak sahibi sayılmayan kız çocuklar daha sonra dul kalırsa bu defa hak sahibi sayılırlar. Haksız yere aylık almak için eşinden anlaşmalı boşanan kız çocuklarının sayısı son yıllarda hızla artmaya başladı. Sosyal güvenlik reformuyla yapılan düzenlemeye göre, eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyile fiilen birlikte yaşadığı belirlenen dul eş ve yetim kız çocuklarının, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilecektir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar geri alınacaktır. Ayrıca, eşinden boşanan, ancak boşandığı eşiyile aynı evi paylaşmaya devam eden kişiler hakkında savcılıklar tarafından 'nitelikli dolandırıcılık' suçu ile dava açılarak hapis ve para cezası ile de karşılaşmaları söz konusu olabilecektir.</p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yaş</p> <p>MADDE 57- İş kazasıyla meslek hastalığı halinde, hak sahiplerine bağlanacak gelirlerin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim veya sağlık kurulu raporu ile ilk defa tespit edildiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas alınır.</p> <p>Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, mülga 2/6/1949 tarihli ve 5417 sayılı Kanun ve mülga 4/2/1957 tarihli ve 6900 sayılı Kanun ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine tâbi sandıklara veya bu Kanuna göre ilk defa malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olduğu tarihte, nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının bu Kanuna göre ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının ise nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas alınır.</p> <p>İş kazası, meslek hastalığı, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların bu Kanuna ve bu Kanunla yürürlükten kaldırılmış kanunlara tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş düzeltmeleri dikkate alınmaz.</p> <p>Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmayanlar 1 Temmuz'da, doğum ayı yazılı olup da günü yazılı olmayanlar o ayın birinde doğmuş sayılır.</p> <p>Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarının 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinde belirlenen yaş hadleri sebebiyle emeklilik işlemleri, doğum tarihlerinde ay ve gün yazılı olmayanlar ile doğum günleri 1 Eylül'den önce olanlar için 1 Eylül, doğum günleri 1 Eylül ve daha sonra olanlar için müteakip yılın 1 Eylül tarihinde yapılır.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>İş kazalarıyla meslek hastalıkları, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin olarak esas alınacak yaş bu maddede düzenlenmiştir. İş kazasıyla meslek hastalığı halinde, hak sahiplerine bağlanacak gelirlerin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim veya sağlık kurulu raporu ile ilk defa tespit edildiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas alınacaktır.</i></p> <p><i>Erken emekli olabilmek için, sigortalı olduğu tarihten sonra yaş tashihi yapanların düzeltilmiş yaşları dikkate alınmayacak.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu</p> <p>MADDE 58- Bu Kanunda yazılı olan görevleri yerine getirmek üzere branşları Kurum tarafından belirlenecek uzman hekimlerden oluşan Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu kurulur. Kurul; Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, en fazla üyeye sahip işveren, işçi ve kamu çalışanlarını temsil eden konfederasyonlar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türk Tabipleri Birliği ile Kurum tarafından görevlendirilecek birer uzman hekimden oluşur. Aynı usûlle birden fazla Kurul oluşturmaya Bakanlık yetkilidir.</p> <p>Kurula, kendi aralarından seçecekleri üye başkanlık eder. Başkan, yokluğunda yerine bakacak üyeyi belirler. Kurul, haftada en az bir kez ve en az yedi üye ile toplanır, kararlar salt çoğunlukla alınır. Kurulda görevlendirilecek olan hekimlerin hizmet süreleri üç yıl olup, üç yıl sonunda yeniden görevlendirilebilirler. Bir takvim yılı içerisinde mazeretsiz olarak birbirini izleyen beş veya toplam on toplantıya katılmayan üyelerin üyelikleri kendiliğinden sona erer. Bu şekilde üyeliği sona eren üyenin yerine bir başka kişi, aynı usûlle görevlendirilir.</p> <p>Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iştirak edenlerden; katıldıkları her toplantı günü için uhdesinde kamu görevi bulunanlara (2000), uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara ise (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda ve ayda dört toplantıyı geçmemek üzere huzur hakkı ödenir. Kurulun çalışmaları ile ilgili her türlü giderler Kurumca ödenir. Kurul gerek gördüğü hallerde dışarıdan uzman kişilerin görüşüne başvurabilir.</p> <p>Kurul, sigortalılar hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik derecesi tespiti ile çalışma gücünün malûliyeti gerektirecek derecede kaybına ilişkin Kurumca verilen kararlardan itiraza konu olanları inceleyerek karara bağlar. Kurul, sigortalı veya hak sahiplerinin talebi üzerine görevlendirdiği uzman bir hekimi dinlemek zorundadır.</p> <p>Kurul, bu Kanunda yazılı görevlerle sınırlı olmak kaydıyla, mahkemelerden intikal eden ve bilirkişi sıfatıyla rapor düzenlenmesi talep edilen dava dosyaları hakkında, gerekli incelemeleri yaparak görüş bildirir. Mahkemeler, bahse konu dosyalar için belirlediği bilirkişi ücretini kurul üyelerine iletilmek üzere Kuruma</p>	<p>Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu²⁵</p> <p>MADDE 58- (Değişik: 17/4/2008– 5754/37. md.) Bu Kanunda yazılı olan görevleri yerine getirmek üzere branşları Kurum tarafından belirlenecek uzman hekimlerden oluşan Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu kurulur. Kurul; Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, en fazla üyeye sahip işveren, işçi ve kamu çalışanlarını temsil eden konfederasyonlar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ile Kurum tarafından görevlendirilecek birer uzman hekimden oluşur. Aynı usûlle birden fazla Kurul oluşturmaya Bakanlık yetkilidir.</p> <p>Kurula, kendi aralarından seçecekleri üye başkanlık eder. Başkan, yokluğunda yerine bakacak üyeyi belirler. Kurul, haftada en az bir kez ve en az yedi üye ile toplanır, kararlar salt çoğunlukla alınır. (Ek cümle: 17/4/2008– 5754/37. md.) Oylarda eşitlik olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Kurulda görevlendirilecek olan hekimlerin hizmet süreleri üç yıl olup, üç yıl sonunda yeniden görevlendirilebilirler. Bir takvim yılı içerisinde mazeretsiz olarak birbirini izleyen beş veya toplam on toplantıya katılmayan üyelerin üyelikleri kendiliğinden sona erer. Bu şekilde üyeliği sona eren üyenin yerine bir başka kişi, aynı usûlle görevlendirilir.</p> <p>(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/37. md.) Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iştirak edenlerden; katıldıkları her toplantı günü için 4000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda ve ayda sekiz toplantıyı geçmemek üzere huzur hakkı ödenir. Kurulun çalışmaları ile ilgili her türlü giderler Kurumca ödenir. Kurul gerek gördüğü hallerde dışarıdan uzman kişilerin görüşüne başvurabilir. Bu kişilere de aynı miktar ve şartlarda huzur hakkı ödenir.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/37. md.) Kurul, sigortalılar hakkında vazife malullük derecesi, iş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik derecesi tespiti ile çalışma gücünün malûliyeti gerektirecek derecede kaybına ilişkin Kurumca verilen kararlardan itiraza konu olanları inceleyerek karara bağlar. Kurul, sigortalı veya hak sahiplerinin talebi üzerine görevlendirdiği uzman bir hekimi</p>

²⁵ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 37 nci maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “Türk Tabipleri Birliği,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye Ziraat Odaları Birliği” ibaresi, dördüncü fıkrasına “sigortalılar hakkında” ibaresinden sonra gelmek üzere “vazife malullük derecesi,” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

<p>gönderir.</p> <p>Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun hizmetlerini ifa etmesi için gerekli sekreteryaya işlemleri Kurumca yerine getirilir. Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun görev, yetki, çalışma usûl ve esasları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>dinlemek zorundadır.</p> <p>Kurul, bu Kanunda yazılı görevlerle sınırlı olmak kaydıyla, mahkemelerden intikal eden ve bilirkişi sıfatıyla rapor düzenlenmesi talep edilen dava dosyaları hakkında, gerekli incelemeleri yaparak görüş bildirir. Mahkemeler, bahse konu dosyalar için belirlediği bilirkişi ücretini kurul üyelerine iletilmek üzere Kuruma gönderir.</p> <p>Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun hizmetlerini ifa etmesi için gerekli sekreteryaya işlemleri Kurumca yerine getirilir. Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun görev, yetki, çalışma usûl ve esasları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu Kanunun bazı maddelerinde belirtilen görevleri yerine getirmek, Kurumun maluliyet, iş kazaları ve meslek hastalıkları hallerinde Kurum kararlarına yapılan itirazları sonuçlandırmak amacıyla Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu kurulmuş, bu kurulun teşkil tarzı ve bazı görevleri madde metninde düzenlenmiştir. Kurulda görevlendirilecek olan hekimlerin hizmet süreleri üç yıl olup, üç yıl sonunda yeniden görevlendirilebilirler. Bir takvim yılı içerisinde mazeretsiz olarak birbirini izleyen beş veya toplam on toplantıya katılmayan üyelerin üyelikleri kendiliğinden sona erer.</i></p> <p><i>Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iştirak edenlerden; katıldıkları her toplantı günü için 4000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda ve ayda sekiz toplantıyı geçmemek üzere huzur hakkı ödenecektir.</i></p> <p><i>Kurul, sigortalılar hakkında vazife malullük derecesi, iş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik derecesi tespiti ile çalışma gücünün malûliyeti gerektirecek derecede kaybına ilişkin Kurumca verilen kararlardan itiraza konu olanları inceleyerek karara bağlayacak. Kurul, sigortalı veya hak sahiplerinin talebi üzerine görevlendirdiği uzman bir hekimi dinlemek zorunda kalacak.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kurumun denetleme ve kontrol yetkisi</p> <p>MADDE 59- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin işlemlerin denetimi, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları eliyle yürütülür. Askerî işyerlerine ait sigorta işlemlerinin denetim ve kontrolü, askerî iş müfettişleri tarafından da yapılabilir.</p> <p>Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarının görevleri sırasında tespit ettikleri Kurum alacağını doğuran olay ve bu olaya ilişkin işlemler, yemin hariç her türlü delile dayandırılabilir. Bunlar tarafından düzenlenen tutanaklar aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir. İşverenler ve sigortalılar ile işyeri sahipleri, tasfiye ve iflâs idaresinin memurları, işle ilgili gerçek ve tüzel kişiler, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarına bilgi verilmek üzere çağrıldıkları zaman gelmek, gerekli olan defter, belge ve delilleri getirip göstermek ve vermek, görevlerini yapmak için her türlü kolaylığı sağlamak ve bu yoldaki isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmekle yükümlüdürler. Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları görevlerini yaparken, tüm kamu görevlileri gerekli kolaylığı gösterir ve yardımcı olurlar.</p> <p>Bu Kanunun uygulanması bakımından, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları, 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen denetim, teftiş ve kontrol yetkisini de haizdir.</p> <p>İhaleli işler ile özel bina inşaatı işyerleri işverenlerine, Kuruma prim borçlarının bulunmadığını gösteren ilişiksizlik belgesinin verilmesinde, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanununa göre yetki verilmiş serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından işyeri kayıtlarının incelenmesi sonucunda Kuruma bildirildiği tespit edilen işçilik tutarlarının uygunluğu, Kurumun denetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla, esas alınabilir.</p> <p>Usûl ve esasları Kurumca belirlenmiş hesaplama yöntemine uygun olarak serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen rapor ile Kuruma yeterli işçilik bildirilmediği anlaşılan işyeri ve işverenlerinin, tespit edilen fark işçilik tutarı üzerinden hesaplanacak prim, gecikme cezası ve gecikme zammı tutarını 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca verilecek idarî para cezaları ile birlikte ödemeleri kaydıyla ilişiksizlik belgesi verilebilir.</p> <p>Kurumca belirlenen usûl ve esaslara aykırı hareket ederek Kurum zararına sebebiyet verdiği anlaşılan serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından düzenlenen raporlar dikkate alınmaz ve bunların daha sonra</p>	<p>Kurumun denetleme ve kontrol yetkisi</p> <p>MADDE 59- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin işlemlerin denetimi, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları eliyle yürütülür. Askerî işyerlerine ait sigorta işlemlerinin denetim ve kontrolü, askerî iş müfettişleri tarafından da yapılabilir.</p> <p>Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarının görevleri sırasında tespit ettikleri Kurum alacağını doğuran olay ve bu olaya ilişkin işlemler, yemin hariç her türlü delile dayandırılabilir. Bunlar tarafından düzenlenen tutanaklar aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir. İşverenler ve sigortalılar ile işyeri sahipleri, tasfiye ve iflâs idaresinin memurları, işle ilgili gerçek ve tüzel kişiler, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarına bilgi verilmek üzere çağrıldıkları zaman gelmek, gerekli olan defter, belge ve delilleri getirip göstermek ve vermek, görevlerini yapmak için her türlü kolaylığı sağlamak ve bu yoldaki isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmekle yükümlüdürler. Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları görevlerini yaparken, tüm kamu görevlileri gerekli kolaylığı gösterir ve yardımcı olurlar.</p> <p>Bu Kanunun uygulanması bakımından, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları, 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen denetim, teftiş ve kontrol yetkisini de haizdir.</p> <p>İhaleli işler ile özel bina inşaatı işyerleri işverenlerine, Kuruma prim borçlarının bulunmadığını gösteren ilişiksizlik belgesinin verilmesinde, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanununa göre yetki verilmiş serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından işyeri kayıtlarının incelenmesi sonucunda Kuruma bildirildiği tespit edilen işçilik tutarlarının uygunluğu, Kurumun denetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla, esas alınabilir.</p> <p>Usûl ve esasları Kurumca belirlenmiş hesaplama yöntemine uygun olarak serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen rapor ile Kuruma yeterli işçilik bildirilmediği anlaşılan işyeri ve işverenlerinin, tespit edilen fark işçilik tutarı üzerinden hesaplanacak prim, gecikme cezası ve gecikme zammı tutarını 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca verilecek idarî para cezaları ile birlikte ödemeleri kaydıyla ilişiksizlik belgesi verilebilir.</p> <p>Kurumca belirlenen usûl ve esaslara aykırı hareket ederek Kurum zararına sebebiyet verdiği anlaşılan serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından düzenlenen raporlar dikkate alınmaz ve bunların daha sonra</p>

<p>düzenleyecekleri raporlar Kurumca işleme konulmaz. Gerçeğe aykırı rapor düzenleyen serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler, Kurumun bu nedenle uğradığı zarardan işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olup, bunlar hakkında, genel hükümlere göre Kurumun takip hakkı saklıdır. Meslek mensupları, işverenlerin devamlı işyerlerinin sigortalıları ile yaptıkları işler ile Kurumda tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunulmamış olan yukarıdaki işler hakkında inceleme yapamazlar.</p> <p>Kamu idarelerinin denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları, kendi mevzuatı gereğince işyerlerinde yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler sırasında, çalıştırılanların sigortalı olup olmadığını da tespit ederek, sigortasız çalıştırılanları Kuruma bildirmek zorundadır. Bu kurumlar ayrıca kendi mevzuatları gereğince yaptıkları inceleme ve tespitler sırasında bu Kanuna göre sigortalı sayılanların prime esas kazançlarının veya sigortalı gün sayılarının eksik bildirilmesi sonucunu doğuran tespitlerini de en geç bir ay içinde Kuruma bildirirler. Kurum bu bildirimleri esas almak üzere gerekli yasal işlemi yapar. İlgililerin itiraz hakları saklıdır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>düzenleyecekleri raporlar Kurumca işleme konulmaz. Gerçeğe aykırı rapor düzenleyen serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler, Kurumun bu nedenle uğradığı zarardan işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olup, bunlar hakkında, genel hükümlere göre Kurumun takip hakkı saklıdır. Meslek mensupları, işverenlerin devamlı işyerlerinin sigortalıları ile yaptıkları işler ile Kurumda tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunulmamış olan yukarıdaki işler hakkında inceleme yapamazlar.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Kamu idarelerinin denetim elemanları²⁶, kendi mevzuatı gereğince işyerlerinde yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler sırasında, çalıştırılanların sigortalı olup olmadığını da tespit ederek, sigortasız çalıştırılanları Kuruma bildirmek zorundadır. Bu kurumlar ayrıca kendi mevzuatları gereğince yaptıkları inceleme ve tespitler sırasında bu Kanuna göre sigortalı sayılanların prime esas kazançlarının veya sigortalı gün sayılarının eksik bildirilmesi sonucunu doğuran tespitlerini de en geç bir ay içinde Kuruma bildirirler. Kurum bu bildirimleri esas almak üzere gerekli yasal işlemi yapar. İlgililerin itiraz hakları saklıdır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kayıt dışı çalışmanın önlenmesi açısından sigorta işlemlerinin denetimi büyük önem arz etmektedir. Sigortalılık işlemlerinin denetiminin yaygın ve mahallinde yapılmasının yanı sıra daha fazla denetim niteliği, bilgi ve tecrübesi gerektirecek konularda da dış denetim ihtiyacı bulunduğu gözönüne alınarak, yerelden merkeze doğru yapacakları denetimlerin mahiyeti ve niteliği farklılaştırılarak merkez denetim elemanlarının daha fazla yetkiyi haiz olacağı bir kademeli denetim sistemi öngörülmektedir.</i></p> <p><i>Sigorta olaylarının soruşturulması ve asgarî işçilik miktarının belirlenmesine yönelik incelemelerde, bilgisine başvuru alanların bilgi vermekten kaçınmaları durumunda, denetimler çoğunlukla sonuçlandırılmamakta, bu durum hem sigortalı ve hak sahiplerinin mağdur olmalarına, hem de denetimin etkinliğinin zedelenmesine ve kurumun prim kaybına ve yersiz masraflara neden olmaktadır. Yapılan düzenleme ile bu olumsuzlukların giderilmesi amaçlanmıştır.</i></p> <p><i>İhaleli işler ile özel bina inşaatı işlerinde ilişiksizlik belgelerinin verilmesinde gecikmelerin önlenmesi amacıyla serbest muhasebeci malî müşavir ile yeminli malî müşavirlere bazı yetkiler verilmiş, bunların yetkilerini kullanırken uyacakları usûl ve esaslar da bu maddede düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idarelerin denetim elemanlarına kayıt dışı sigortalılıkla mücadele amacıyla, kendi mevzuatları gereğince yapacakları denetimlerde çalıştırılanların sigortalı olup olmadıklarını tespit yetkisi ve yükümlülüğü getirilmiştir.</i></p>	

²⁶ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle; bu fıkrada yer alan “denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları,” ibaresi “denetim elemanları” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM
Genel Sağlık Sigortası Hükümleri
BİRİNCİ BÖLÜM
Kapsamdaki Kişiler ve Tescili

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Genel sağlık sigortalısı sayılanlar MADDE 60- Yerleşim yeri Türkiye'de olan kişilerden;</p> <p>a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>1) (a) ve (c) bentleri gereğince sigortalı sayılan kişiler,</p> <p>2) (b) bendi gereğince sigortalı sayılan kişiler,</p> <p>b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler,</p> <p>c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan;</p> <p>1) 18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşlanması Hakkında Kanun kapsamında yeşil kart verilen kişiler,</p> <p>2) Vatansızlar ve sığınmacılar,</p> <p>3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,</p> <p>5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler,</p> <p>8) Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,</p> <p>9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre görevlendirilen kişiler,</p> <p>d) Oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,</p> <p>e) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince işsizlik</p>	<p>Genel sağlık sigortalısı sayılanlar MADDE 60- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/38. md.) İkametgahı Türkiye'de olan kişilerden;</p> <p>a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>1) (a) ve (c) bentleri gereğince sigortalı sayılan kişiler,</p> <p>2) (b) bendi gereğince sigortalı sayılan kişiler,</p> <p>b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler,</p> <p>c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan;</p> <p>1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar,</p> <p>2) Vatansızlar ve sığınmacılar,</p> <p>3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,</p> <p>5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler,</p> <p>8) Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,</p> <p>9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre görevlendirilen kişiler ile aynı Kanunun ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler,</p>

ödeneginden yararlandırılan kişiler,

f) Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık bağlanmış olan kişiler,

g) Yukarıdaki bentlerin dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan kişiler,
genel sağlık sigortalısı sayılır.

6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g), (h), (ı), (j) ve (k) bentlerinde sayılanların öncelikle, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olup olmadığına bakılır. Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi ise tescili yapılmaz. Aksi takdirde birinci fıkra hükümlerinden durumuna uyan bende göre genel sağlık sigortalısı sayılır. Birinci fıkranın (f) bendi kapsamında gelir alması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanlar, aynı zamanda diğer bentler gereği de genel sağlık sigortalısı sayılması halinde (f) bendi dışındaki bentler kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

6 ncı maddenin birinci fıkrasının (d), (e) ve (l) bentleri kapsamında olanlar, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutuklular, kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulunan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin kamu düzeninin zorunlu kıldığı hallerde, bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı olanlar, birinci fıkranın (d) bendi kapsamına girenler Türkiye'de bir yıldan kısa süreyle yerleşik olması halinde genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.

Birinci fıkranın (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için, eşlerden hangisinin bu maddeye göre genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağının tespiti kendi tercihlerine bırakılır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.

10) 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

d) Mütakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,

e) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler,

f) Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler,

**g) Yukarıdaki bentlerin dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar,
genel sağlık sigortalısı sayılır.**

6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerinde sayılanların öncelikle, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olup olmadığına bakılır. Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi ise tescili yapılmaz. Aksi takdirde birinci fıkra hükümlerinden durumuna uyan bende göre genel sağlık sigortalısı sayılır. Birinci fıkranın (f) bendi kapsamında gelir alması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanlar, aynı zamanda diğer bentler gereği de genel sağlık sigortalısı sayılması halinde (f) bendi dışındaki bentler kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

6 ncı maddenin birinci fıkrasının (d), (e) ve (l) bentleri kapsamında olanlar, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutuklular, birinci fıkranın (d) bendi kapsamına girenlerden Türkiye'de bir yıldan kısa süreyle yerleşik olanlar, (f) bendi kapsamında olup mülga 30/5/1978 tarihli ve 2147 sayılı ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı kanunlara göre borçlanarak aylık bağlanan kişilerden ise Türkiye'de ikamet etmeyenler genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.

Birinci fıkranın (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için, eşlerden hangisinin bu maddeye göre genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağının tespiti kendi tercihlerine bırakılır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince bir yıldan fazla aylıksız izin kullanan eşler, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır.

Bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi ile 80

inci maddede belirtilen aile; aynı hane içerisinde yaşayan eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşur.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Madde ile kanun kapsamında kimlerin genel sağlık sigortalısı sayılacağı ve kimlerin istisna tutulduğu belirlenmiştir.

Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar da genel sağlık sigortalısı sayılacak.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince işsizlik ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler genel sağlık sigortalısı olacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Genel sağlık sigortalılığının başlangıcı, bildirimi ve tescili MADDE 61- Genel sağlık sigortalılığı başlangıcının tespiti ve tescil işlemleri aşağıdaki hükümlere göre yürütülür. 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (a) ve (b) bentlerinde sayılanlar; sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı olarak tescil edildikleri tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ayrıca bir bildirimde gerek olmaksızın tescil edilmiş sayılır.</p> <p>b) (c) bendinde sayılanlar; ilgili mevzuatları gereği yeşil kart aldıkları, aylığa hak kazandıkları, vatansız ve sığınmacı sayıldıkları, korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ilgili kurumların kapsama alınan tarihten itibaren bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilirler.</p> <p>c) (d) bendinde sayılanlar; Türkiye'deki yerleşim süresinin bir yılı geçtiği tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve bu tarihten itibaren bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilirler.</p> <p>d) (e) bendinde sayılanlar, işsizlik ödeneğinden yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve Türkiye İş Kurumu tarafından işsizlik ödeneğinin bağlandığı tarihten itibaren bir ay içinde vereceği genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilirler.</p> <p>e) (f) bendinde sayılanlar; gelir veya aylıktan yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ayrıca bir bildirimde gerek olmaksızın tescil edilmiş sayılır.</p> <p>f) (g) bendinde sayılanlar; diğer bentlere göre genel sağlık sigortalısı olmadıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve bu tarihten itibaren bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilirler.</p> <p>60 ıncı madde gereği genel sağlık sigortalısı sayılanların çocukları, ana ya da babanın tescil edilmiş olmasına bakılmaksızın ve ayrıca bir işleme gerek olmaksızın 18 yaşına kadar genel sağlık sigortalısının bakımına yükümlü olduğu kişi olarak sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlandırılır. 18 yaşından küçük çocuğun ana ve babası da yok ise 18 yaşına kadar 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (7) numaralı alt bendi kapsamında primi Devlet tarafından ödenmek üzere genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>60 ıncı madde gereği genel sağlık sigortalısı iken durumunda değişiklik olan kişilerden, aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendine veya (g) bendi kapsamına giren kişiler durumlarında değişiklik olduğu tarihten itibaren en geç bir ay içinde 18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Kanun gereği yeşil kart veren kuruma başvurmak zorundadır. Bu kişilere yeşil kart verilmemesi halinde</p>	<p>Genel sağlık sigortalılığının başlangıcı, bildirimi ve tescili MADDE 61- Genel sağlık sigortalılığı başlangıcının tespiti ve tescil işlemleri aşağıdaki hükümlere göre yürütülür. 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının;</p> <p>a) (a) ve (b) bentlerinde sayılanlar; sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı olarak tescil edildikleri tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ayrıca bir bildirimde gerek olmaksızın tescil edilmiş sayılır.</p> <p>b) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/39. md.</i>) (c) bendinde sayılanlardan; (1) numaralı alt bentte belirtilenler Kurumca tescil edildiği, (3), (4), (5), (6), (8), (9) ve (10) numaralı alt bentlerde belirtilenler ise aylığa hak kazandıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır. Yukarıdaki alt bentler kapsamı dışında kalanlar ise vatansız ve sığınmacı sayıldıkları, korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ilgili kurumlarca kapsama alındığı tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirilir. (1) numaralı alt bentte belirtilenlerin taleplerinin Kurumca değerlendirilmesi sonucu talep tarihi itibarıyla müstahak olduğu anlaşılanların talep tarihi; daha sonra müstahak olanların ise müstahak oldukları tarih, Kurumca tescil edildikleri tarih olarak kabul edilir.</p> <p>c) (d) bendinde sayılanlar; Türkiye'deki yerleşim süresinin bir yılı geçtiği tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve bu tarihten itibaren bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilirler.</p> <p>d) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/39. md.</i>) (e) bendinde sayılanlar, işsizlik veya kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve Türkiye İş Kurumu tarafından işsizlik ödeneğinin bağlandığı tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirilir.</p> <p>e) (f) bendinde sayılanlar; gelir veya aylıktan yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ayrıca bir bildirimde gerek olmaksızın tescil edilmiş sayılır.</p> <p>f) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/39. md.</i>) (g) bendinde sayılanlar; diğer bentlere göre genel sağlık sigortalısı olmadıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve bu tarihten itibaren bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilirler. Ancak 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanların zorunlu sigortalılıklarının sona erdiği tarihten itibaren 10 gün sonra bu bent kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>(<i>Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/39. md.</i>) 60 ıncı madde gereği</p>

değişiklik olduğu tarihten başlamak üzere (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar.

Genel sağlık sigortalılığı, yerleşim yerinin Türkiye olmadığı veya 60 ıncı maddenin üçüncü fıkrası gereği genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıkılan tarihten itibaren sona erer.

Bu maddede belirtilen genel sağlık sigortası giriş bildirisini süresi içinde vermeyenler hakkında 102 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre idarî para cezası uygulanır.

Genel sağlık sigortası giriş bildirisinin içerik ve şekli ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

genel sağlık sigortalısı sayılanların çocukları, ana ya da babanın tescil edilmiş olmasına bakılmaksızın ve ayrıca bir işleme gerek olmaksızın 18 yaşını dolduruncaya kadar genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlandırılır. 18 yaşından küçük çocuğun ana ve babası da yok ise 18 yaşını dolduruncaya kadar 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (7) numaralı alt bendi kapsamında primi Devlet tarafından ödenmek üzere genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/39. md.) 60 ıncı madde gereği genel sağlık sigortalısı iken durumunda değişiklik olan kişilerden, aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendine veya (g) bendi kapsamına giren kişiler durumlarında değişiklik olduğu tarihten itibaren en geç bir ay içinde Kuruma başvurmak zorundadır. Bu kişilerin 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamına girmediğinin tespit edilmesi halinde, durumlarında değişiklik olduğu tarihten başlamak üzere (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar.

Genel sağlık sigortalılığı, yerleşim yerinin Türkiye olmadığı veya 60 ıncı maddenin üçüncü fıkrası gereği genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıkılan tarihten itibaren sona erer.

Bu maddede belirtilen genel sağlık sigortası giriş bildirisini süresi içinde vermeyenler hakkında 102 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre idarî para cezası uygulanır.

Genel sağlık sigortası giriş bildirisinin içerik ve şekli ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Kanun kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanların tescil işlemlerinin nasıl yapılacağı ve bu kişilerin sigortalılık başlangıç tarihleri olarak hangi tarihin esas alınacağı belirtilmiştir.

4/a, 4/b ve 4/c sigortalıları veya isteğe bağlı prim ödeyenler, sigortalı olarak tescil edildikleri tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ayrıca bir bildirim gerek olmaksızın tescil edilmiş sayılacak.

İşsizlik veya kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve Türkiye İş Kurumu tarafından işsizlik ödeneğinin bağlandığı tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirilir.

18 yaşına kadar bütün çocuklar ve gençler, koşulsuz sağlık hizmeti alabilecek. Anne ve babası sigortasız dahi olsa 18 yaşını dolduruncaya kadar başka hiçbir belge istenmeden sadece Nüfus Cüzdanı ile her türlü sağlık yardımı alabilecekler.

Genel sağlık sigortası giriş bildirisini Kuruma süresi içinde (bir ay içinde) vermeyenler hakkında idarî para cezası uygulanır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sağlık hizmetleri ve diğer haklar ile bunlardan yararlanma</p> <p>MADDE 62- Bu Kanun gereğince genel sağlık sigortasından sağlanacak sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanmak, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler için bir hak, Kurum için ise bu hizmet ve hakların finansmanını sağlamak bir yükümlülüktür.</p> <p>Sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan genel sağlık sigortalısı ile bakmakla yükümlü olduğu kişiler yararlandırılır.</p> <p>Bu Kanun kapsamındaki kişilere sağlanacak sağlık hizmetleri ve diğer haklar ile kişilerden alınan primlerin tutarı arasında ilişki kurulamaz.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Madde ile bu Kanunda yer verilen sağlık hizmetleri ile buna bağlı yardımlardan yararlanmanın genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kimseler için bir hak ve bu hizmetleri sağlamanın ise Kurum için bir yükümlülük olduğu ve sağlanan sağlık hizmetleri ile ödenen prim miktarı arasında hizmetlerin kapsamı yönünde bir ilişki kurulamayacağı vurgulanarak kapsamda olan kişilerin hakları hukuksal güvence altına alınmaktadır.</i></p>	

İKİNCİ BÖLÜM
Sağlanan Sağlık Hizmetleri ve Diğer Haklar

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri ve süresi MADDE 63- Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlıklı kalmalarını; hastalanmaları halinde sağlıklarını kazanmalarını; iş kazası ile meslek hastalığı, hastalık ve analık sonucu tıbben gerekli görülen sağlık hizmetlerinin karşılanmasını, iş göremezlik hallerinin ortadan kaldırılmasını veya azaltılmasını temin etmek amacıyla Kurumca finansmanı sağlanacak sağlık hizmetleri şunlardır:</p> <p>a) Kişilerin hastalanmalarına bakılmaksızın kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile insan sağlığına zararlı madde bağımlılığını önlemeye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri.</p> <p>b) Kişilerin hastalanmaları halinde ayakta veya yatarak; hekim tarafından yapılacak muayene, hekimin göreceği lüzum üzerine teşhis için gereken klinik muayeneler, laboratuvar tetkik ve tahlilleri ile diğer tanı yöntemleri, konulan teşhise dayalı olarak yapılacak tıbbî müdahale ve tedaviler, hasta takibi ve rehabilitasyon hizmetleri, organ, doku ve kök hücre nakline ve hücre tedavilerine yönelik sağlık hizmetleri, acil sağlık hizmetleri, ilgili kanunları gereğince sağlık meslek mensubu sayılanların hekimlerin kararı üzerine yapacakları tıbbî bakım ve tedaviler.</p> <p>c) Analık sebebiyle ayakta veya yatarak; hekim tarafından yapılacak muayene, hekimin göreceği lüzum üzerine teşhis için gereken klinik muayeneler, doğum, laboratuvar tetkik ve tahlilleri ile diğer tanı yöntemleri, konulan teşhise dayalı olarak yapılacak tıbbî müdahale ve tedaviler, hasta takibi, rahim tahliyesi, tıbbî sterilizasyon ve acil sağlık hizmetleri, ilgili kanunları gereğince sağlık meslek mensubu sayılanların hekimlerin kararı üzerine yapacakları tıbbî bakım ve tedaviler.</p> <p>d) Kişilerin hastalanmaları halinde ayakta veya yatarak; ağız ve diş muayenesi, diş hekiminin göreceği lüzum üzerine ağız ve diş hastalıklarının teşhisi için gereken klinik muayeneler, laboratuvar tetkik ve tahlilleri ile diğer tanı yöntemleri, konulan teşhise dayalı olarak yapılacak tıbbî müdahale ve tedaviler, diş çekimi, konservatif diş tedavisi ve kanal tedavisi, hasta takibi, travmaya ve onkolojik tedaviye bağlı protez uygulamaları, ağız ve diş hastalıkları ile ilgili acil sağlık hizmetleri, 18 yaşını doldurmamış kişilerin ortodontik diş tedavileri ile 18 yaşını doldurmamış veya 45 yaşından gün almış kişilerin diş protezlerinin 72 nci maddeye göre belirlenen tutarının % 50'si.</p>	<p>Finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri ve süresi MADDE 63- Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlıklı kalmalarını; hastalanmaları halinde sağlıklarını kazanmalarını; iş kazası ile meslek hastalığı, hastalık ve analık sonucu tıbben gerekli görülen sağlık hizmetlerinin karşılanmasını, iş göremezlik hallerinin ortadan kaldırılmasını veya azaltılmasını temin etmek amacıyla Kurumca finansmanı sağlanacak sağlık hizmetleri şunlardır:</p> <p>a) Kişilerin hastalanmalarına bakılmaksızın kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile insan sağlığına zararlı madde bağımlılığını önlemeye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri.</p> <p>b) Kişilerin hastalanmaları halinde ayakta veya yatarak; hekim tarafından yapılacak muayene, hekimin göreceği lüzum üzerine teşhis için gereken klinik muayeneler, laboratuvar tetkik ve tahlilleri ile diğer tanı yöntemleri, konulan teşhise dayalı olarak yapılacak tıbbî müdahale ve tedaviler, hasta takibi ve rehabilitasyon hizmetleri, organ, doku ve kök hücre nakline ve hücre tedavilerine yönelik sağlık hizmetleri, acil sağlık hizmetleri, ilgili kanunları gereğince sağlık meslek mensubu sayılanların hekimlerin kararı üzerine yapacakları tıbbî bakım ve tedaviler.</p> <p>c) Analık sebebiyle ayakta veya yatarak; hekim tarafından yapılacak muayene, hekimin göreceği lüzum üzerine teşhis için gereken klinik muayeneler, doğum, laboratuvar tetkik ve tahlilleri ile diğer tanı yöntemleri, konulan teşhise dayalı olarak yapılacak tıbbî müdahale ve tedaviler, hasta takibi, rahim tahliyesi, tıbbî sterilizasyon ve acil sağlık hizmetleri, ilgili kanunları gereğince sağlık meslek mensubu sayılanların hekimlerin kararı üzerine yapacakları tıbbî bakım ve tedaviler.</p> <p>d) (Değişik: 17/4/2008- 5754/40. md.) Kişilerin hastalanmaları halinde ayakta veya yatarak; ağız ve diş muayenesi, diş hekiminin göreceği lüzum üzerine ağız ve diş hastalıklarının teşhisi için gereken klinik muayeneler, laboratuvar tetkik ve tahlilleri ile diğer tanı yöntemleri, konulan teşhise dayalı olarak yapılacak tıbbî müdahale ve tedaviler, diş çekimi, konservatif diş tedavisi ve kanal tedavisi, hasta takibi, diş protez uygulamaları, ağız ve diş hastalıkları ile ilgili acil sağlık hizmetleri, 18 yaşını doldurmamış kişilerin ortodontik diş tedavilerinin 72 nci maddeye göre belirlenen tutarı,</p> <p>e) Evli olmakla birlikte çocuk sahibi olmayan genel sağlık sigortalısı kadın ise kendisinin, erkek ise karısının;</p>

<p>e) Evli olmakla birlikte çocuk sahibi olmayan genel sağlık sigortalısı kadın ise kendisinin, erkek ise karısının;</p> <p>1) Yapılan tıbbî tedavileri sonrasında normal tıbbî yöntemlerle çocuk sahibi olamadığının ve ancak yardımcı üreme yöntemi ile çocuk sahibi olabileceğinin Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben mümkün görülmesi,</p> <p>2) 23 yaşından büyük, 39 yaşından küçük olması,</p> <p>3) Son üç yıl içinde diğer tedavi yöntemlerinden sonuç alınamamış olduğunun Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından belgelenmesi,</p> <p>4) Uygulamanın yapıldığı tıbbî merkezin Kurum ile sözleşme yapmış olması,</p> <p>5) En az beş yıldır genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi olup, 900 gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması, şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde en fazla iki deneme ile sınırlı olmak üzere yardımcı üreme yöntemi tedavileri ile bir hastalığın tedavisinin başka tıbbî bir yöntemle mümkün olmaması ve Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben zorunlu görülmesi halinde yardımcı üreme yöntemi tedavileri.</p> <p>f) Yukarıdaki bentler gereğince sağlanacak sağlık hizmetleriyle ilgili teşhis ve tedavileri için gerekli olabilecek kan ve kan ürünleri, kemik iliği, aşı, ilaç, ortez, protez, tıbbî araç ve gereç, kişi kullanımına mahsus tıbbî cihaz, tıbbî sarf, iyileştirici nitelikteki tıbbî sarf malzemelerinin sağlanması, takılması, garanti süresi sonrası bakımı, onarılması ve yenilenmesi hizmetleri.</p> <p>Kurum, finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemleri ile (f) bendinde belirtilen sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını ve kullanım sürelerini Sağlık Bakanlığının görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir. Kurum, bu amaçla bilimsel komisyonlar kurar, ulusal ve uluslararası tüzel kişilerle işbirliği yapabilir.</p> <p>60 ıncı maddede sayılan genel sağlık sigortalısı sayılma şartlarının yitirilmesi halinde, devam etmekte olan tedavi nedeniyle sağlanacak sağlık hizmetleri kişinin iyileşmesine kadar sürer.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü üzerine Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>1) Yapılan tıbbî tedavileri sonrasında normal tıbbî yöntemlerle çocuk sahibi olamadığının ve ancak yardımcı üreme yöntemi ile çocuk sahibi olabileceğinin Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben mümkün görülmesi,</p> <p>2) 23 yaşından büyük, 39 yaşından küçük olması,</p> <p>3) Son üç yıl içinde diğer tedavi yöntemlerinden sonuç alınamamış olduğunun Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından belgelenmesi,</p> <p>4) Uygulamanın yapıldığı tıbbî merkezin Kurum ile sözleşme yapmış olması,</p> <p>5) En az beş yıldır genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi olup, 900 gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması, şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde en fazla iki deneme ile sınırlı olmak üzere yardımcı üreme yöntemi tedavileri ile bir hastalığın tedavisinin başka tıbbî bir yöntemle mümkün olmaması ve Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben zorunlu görülmesi halinde yardımcı üreme yöntemi tedavileri.</p> <p>f) Yukarıdaki bentler gereğince sağlanacak sağlık hizmetleriyle ilgili teşhis ve tedavileri için gerekli olabilecek kan ve kan ürünleri, kemik iliği, aşı, ilaç, ortez, protez, tıbbî araç ve gereç, kişi kullanımına mahsus tıbbî cihaz, tıbbî sarf, iyileştirici nitelikteki tıbbî sarf malzemelerinin sağlanması, takılması, garanti süresi sonrası bakımı, onarılması ve yenilenmesi hizmetleri.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/40. md.) Kurum, finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemleri ile (f) bendinde belirtilen sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını ve kullanım sürelerini, ödeme usûl ve esaslarını Sağlık Bakanlığının görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir. Kurum, bu amaçla komisyonlar kurabilir, ulusal ve uluslararası tüzel kişilerle işbirliği yapabilir. Komisyonların çalışma usûl ve esasları Maliye Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenir.</p> <p>60 ıncı maddede sayılan genel sağlık sigortalısı sayılma şartlarının yitirilmesi halinde, devam etmekte olan tedavi nedeniyle sağlanacak sağlık hizmetleri kişinin iyileşmesine kadar sürer.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü üzerine Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Maddede, sigortalılara sağlanacak sağlık hizmetlerinin, öncelikle kişilerin sağlıklarını koruma, sağlıkları bozulanlara bunu yeniden kazandırma ve kendi ihtiyaçlarını görme yeteneklerini artırmayı amaçladığı gözönünde tutularak, var olan sosyal güvenlik kurumlarının uygulamaları ve sundukları hizmetler de dikkate alınmak suretiyle, Kanun kapsamında olan kişilere sağlanacak sağlık hizmetleri ve buna bağlı yardımlar ve haklar toplumun ihtiyaçlarını azami ölçüde karşılayacak düzeyde belirlenmiştir.</i></p> <p><i>Bunlar esas olarak, ayaktan ve yatarak sunulan sağlık hizmetlerinin sağlanması, ortez, protez araç ve gereçlerinin teminiyle yol parası ve zaruri gider ödemelerinden</i></p>	

oluşmaktadır.

Ayrıca, nihai amaçlardan biri olan ulusal sağlık göstergelerini üst düzeylere taşımada katkısı tartışılmaz olan ve Kurumca uygun görülen kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile ana ve çocuk sağlığının büyük önemi karşısında bağışıklama, gebelik ve gebeliğe bağlı sağlık hizmetlerinin temini ve aile planlamasına yardımcı olması yönünden de kontraseptif malzeme temini ve uygulanması, tıbbî danışmanlık hizmetleri gibi sağlık hizmetleri de kapsam içine alınmıştır.

Genel sağlık sigortası sisteminde kapsamda olan kişiler için gereken ölçüde sağlık hizmetlerinin bedelinin karşılanması esas olmakla birlikte, bu hizmetlerin kişilerin her türlü bireysel isteklerini ve taleplerini sınırsız olarak karşılaması beklenemez. Bu konuda dünyadaki çağdaş uygulamalar da gözden geçirildiğinde benzeri ulusal ölçekli zorunlu sağlık sigortası sistemlerinde toplumsal faydayı ve hedefleri önceleyen ve bu hedeflere ulaşılmasını sağlayan sağlık hizmetlerinin sağlanmasının bireysel sağlık hizmetlerinin sınırsız karşılanmasının önünde tutulduğu ve bu sistemlerin sağladıkları sağlık hizmetlerini bu genel ilkeyi temel alarak belirledikleri saptanmaktadır.

Evli olmakla birlikte çocuk sahibi olmayan genel sağlık sigortalısı kadın ise kendisinin, erkek ise karısının;

1) Yapılan tıbbî tedavileri sonrasında normal tıbbî yöntemlerle çocuk sahibi olamadığının ve ancak yardımcı üreme yöntemi ile çocuk sahibi olabileceğinin Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben mümkün görülmesi,

2) 23 yaşından büyük, 39 yaşından küçük olması,

3) Son üç yıl içinde diğer tedavi yöntemlerinden sonuç alınamamış olduğunun Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından belgelenmesi,

4) Uygulamanın yapıldığı tıbbî merkezin Kurum ile sözleşme yapmış olması,

5) En az beş yıldır genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi olup, 900 gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması,

şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde en fazla iki deneme ile sınırlı olmak üzere yardımcı üreme yöntemi (tüp bebek) tedavileri ile bir hastalığın tedavisinin başka tıbbî bir yöntemle mümkün olmaması ve Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben zorunlu görülmesi halinde yardımcı üreme yöntemi tedavilerinin finansmanı Kurumca sağlanacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kurumca sağlanmayacak sağlık hizmetleri MADDE 64- Kurumca sağlanmayacak sağlık hizmetleri şunlardır: a) Vücut bütünlüğünü sağlamak amacıyla yapılan ve iş kazası ile meslek hastalığına, kazaya, hastalıklara veya konjenital nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan durumlarda yapılacak sağlık hizmetleri dışında estetik amaçlı yapılan her türlü sağlık hizmeti ile estetik amaçlı ortodontik diş tedavileri. b) Sağlık Bakanlığınca izin veya ruhsat verilmeyen sağlık hizmetleri ile Sağlık Bakanlığınca tıbben sağlık hizmeti olduğu kabul edilmeyen sağlık hizmetleri. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak, Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri²⁷ MADDE 64- (Değişik: 17/4/2008– 5754/41. md.) Kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri şunlardır: a) Vücut bütünlüğünü sağlamak amacıyla yapılan ve iş kazası ile meslek hastalığına, kazaya, hastalıklara veya konjenital nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan durumlarda yapılacak sağlık hizmetleri dışında estetik amaçlı yapılan her türlü sağlık hizmeti ile estetik amaçlı ortodontik diş tedavileri. b) Sağlık Bakanlığınca izin veya ruhsat verilmeyen sağlık hizmetleri ile Sağlık Bakanlığınca tıbben sağlık hizmeti olduğu kabul edilmeyen sağlık hizmetleri. c) (Ek: 17/4/2008– 5754/41. md.) Yabancı ülke vatandaşlarının; genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayıldığı tarihten önce mevcut olan kronik hastalıkları, Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak, Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Madde ile genel sağlık sigortası kapsamında sağlanmayacak ve finansmanı sağlanmayacak istisnai sağlık hizmetleri tanımlanmıştır. Bu hizmetler belirlenirken genel sağlık sigortacılığı ilkeleri, bu hizmetlerin fayda-maliyet ve maliyet-etkililik ölçütleri, uluslararası örnekler ve malî sürdürülebilirlik yaklaşımı göz önünde bulundurulmuştur.</i> <i>5754 sayılı Kanunla yabancı ülke vatandaşlarının; genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayıldığı tarihten önce mevcut olan kronik hastalıkları da kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri kapsamına alınmıştır.</i> <i>Sağlık Bakanlığınca izin veya ruhsat verilmeyen sağlık hizmetleri ile Sağlık Bakanlığınca tıbben sağlık hizmeti olduğu kabul edilmeyen sağlık hizmetlerinin finansmanı Kurumca sağlanmayacak.</i></p>	

²⁷ Bu madde başlığı “Kurumca sağlanmayacak sağlık hizmetleri “ iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 41 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiş ve birinci fıkrasına “Kurumca” ibaresinden sonra gelmek üzere “finansmanı” ibaresi eklenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yol gideri, gündelik ve refakatçi giderleri</p> <p>MADDE 65- Hekimin veya diş hekiminin muayene veya tedavi sonrası tıbben göreceği lüzum üzerine genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetinden yararlanmaları için muayene ve tedavi edildikleri yerleşim yeri dışına yapılan sevkinde, ayakta tedavilerde kendisinin ve bir kişi ile sınırlı olmak üzere refakatçisinin gidiş ve dönüş yol gideri ve gündelikleri; yatarak tedavilerde ise gidiş ve dönüş tarihleri için gündelikleri ile yol gideri Kurumca karşılanır.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yatarak tedavileri sırasında, hekimin veya diş hekiminin tıbben göreceği lüzum üzerine yanında kalan refakatçinin yatak ve yemek giderleri bir kişi ile sınırlı olmak üzere Kurumca karşılanır.</p> <p>Yurt içinde veya yurt dışına yapılan sevkler nedeniyle ödenecek gündelik, yol, yatak ve yemek giderlerinin tutarı 72 nci maddede belirtilen Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından belirlenir.</p> <p>Sürekli iş göremezlik veya malüllük durumlarının tespiti, kontrolü veya periyodik sağlık muayenesi amacıyla yapılan sağlık hizmeti giderleri ile yol ve gündelik giderleri de bu madde hükümlerine göre ödenir.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>18 yaşının altında ve 65 yaşının üstünde olan kimselerin tedavileri sırasında ihtiyaç duydukları sağlık bakım hizmetleri dışında refakatçi kalmasına gerek görülmesi durumunda, bu kişilere refakat giderlerinin Kurumca karşılanmasına imkan tanımak üzere bu maddede düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yatarak tedavileri sırasında, hekimin veya diş hekiminin tıbben göreceği lüzum üzerine yanında kalan refakatçinin yatak ve yemek giderleri bir kişi ile sınırlı olmak üzere Kurumca karşılanacak.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yurt dışında tedavi MADDE 66- 63 üncü maddede sayılan sağlık hizmetlerinin yurt içindeki sağlık hizmet sunucularından sağlanması esastır. Ancak;</p> <p>a) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde sayılan genel sağlık sigortalılarından; işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûle uygun olarak veya kamu idareleri için özel mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak geçici görevle yurt dışına gönderilenlere, acil hallerde,</p> <p>b) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde sayılan genel sağlık sigortalılarından; işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûle uygun olarak veya kamu idareleri için özel mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak sürekli görevle yurt dışına gönderilenler ile bunların yurt dışında birlikte yaşadıkları bakmakla yükümlü olduğu kişilere,</p> <p>c) Sağlık Bakanlığının uygun görüşü üzerine yurt içinde tedavisi mümkün olmadığı tespit edilen kişilerin, sağlık hizmetleri yurt dışında sağlanır.</p> <p>Ancak, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentleri gereği yurt dışında sağlanan sağlık hizmetlerinin Kurumca karşılanacak bedelleri, yurt içinde sözleşmeli sağlık hizmet sunucularına ödenen tutarı geçemez. Bu tutarı aşan kısım işverenler tarafından ödenir. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır.</p> <p>Bakanlar Kurulu kararı ile birlik halinde ya da kamu idarelerinin yetkili makamlarınca yurt dışına askerî veya güvenlik amaçlı görevlendirilenlerin, bu Kanun kapsamına giren sağlık hizmetlerinin sağlanması ile bu hizmetlere ilişkin giderlerin yurt içindeki sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularına ödenen tutarı aşan kısmı, kurumlarınca karşılanır.</p> <p>Kurum, birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamındaki kişilerin sağlık hizmetlerini, bu kişilerin geçici veya sürekli görev süresince genel sağlık sigortası için Kuruma ödenen prim tutarını geçmemek kaydıyla, ilgili ülkede sağlık sigortası yaptırmak suretiyle de sağlayabilir.</p> <p>Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yurt dışına sevk edilen kişilerin sağlık hizmeti bedelinin tümü ödenir. Ancak bu tutar varsa Kurumun yurt dışında sevke konu tedaviye ilişkin sözleşmeli olduğu sağlık hizmet sunucularına ödenen tutarı geçemez. Bu kişilerin 65 inci madde hükümlerine göre yapılacak giderleri ayrıca karşılanır.</p>	<p>Yurt dışında tedavi MADDE 66- 63 üncü maddede sayılan sağlık hizmetlerinin yurt içindeki sağlık hizmet sunucularından sağlanması esastır. Ancak;</p> <p>a) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde sayılan genel sağlık sigortalılarından; işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûle uygun olarak veya kamu idareleri için özel mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak geçici görevle yurt dışına gönderilenlere, acil hallerde,</p> <p>b) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde sayılan genel sağlık sigortalılarından; işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûle uygun olarak veya kamu idareleri için özel mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak sürekli görevle yurt dışına gönderilenler ile bunların yurt dışında birlikte yaşadıkları bakmakla yükümlü olduğu kişilere,</p> <p>c) (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Sağlık Bakanlığının uygun görüşü üzerine yurt içinde tedavisinin yapılamadığı²⁸ tespit edilen kişilerin, sağlık hizmetleri yurt dışında sağlanır.</p> <p>(Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.) Yurt içinde yapılması mümkün olmayan tetkiklerin de yurtdışında yapılması sağlanabilir.</p> <p>Ancak, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentleri gereği yurt dışında sağlanan sağlık hizmetlerinin Kurumca karşılanacak bedelleri, yurt içinde sözleşmeli sağlık hizmet sunucularına ödenen tutarı geçemez. Bu tutarı aşan kısım işverenler tarafından ödenir. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır.</p> <p>Bakanlar Kurulu kararı ile birlik halinde ya da kamu idarelerinin yetkili makamlarınca yurt dışına askerî veya güvenlik amaçlı görevlendirilenlerin, bu Kanun kapsamına giren sağlık hizmetlerinin sağlanması ile bu hizmetlere ilişkin giderlerin yurt içindeki sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularına ödenen tutarı aşan kısmı, kurumlarınca karşılanır.</p> <p>Kurum, birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamındaki kişilerin sağlık hizmetlerini, bu kişilerin geçici veya sürekli görev süresince genel sağlık sigortası için Kuruma ödenen prim tutarını geçmemek kaydıyla, ilgili ülkede sağlık sigortası yaptırmak suretiyle de sağlayabilir.</p> <p>Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yurt dışına sevk edilen kişilerin sağlık hizmeti bedelinin tümü ödenir. Ancak bu tutar varsa Kurumun yurt dışında sevke konu tedaviye ilişkin sözleşmeli olduğu sağlık hizmet sunucularına ödenen tutarı</p>

²⁸ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle; bu bentte “tedavisi mümkün olmadığı” ibaresi “tedavisinin yapılamadığı” yer alan şekilde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

<p>Yukarıdaki haller dışında, yurt dışında sağlık hizmetlerine ilişkin giderler Kurumca ödenmez.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanların daimi olarak altı aydan fazla süreyle yurt dışında görevlendirilmeleri durumu, sürekli görevle yurt dışına gönderilme sayılır.</p> <p>Kamu idarelerinde çalışan sigortalılar dışında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların geçici veya sürekli görevlendirilmesine ilişkin usûller ve süreler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>geçemez. Bu kişilerin 65 inci madde hükümlerine göre yapılacak giderleri ayrıca karşılanır.</p> <p>Yukarıdaki haller dışında, yurt dışında sağlık hizmetlerine ilişkin giderler Kurumca ödenmez.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanların daimi olarak altı aydan fazla süreyle yurt dışında görevlendirilmeleri durumu, sürekli görevle yurt dışına gönderilme sayılır.</p> <p>Kamu idarelerinde çalışan sigortalılar dışında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların geçici veya sürekli görevlendirilmesine ilişkin usûller ve süreler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Madde ile ülkemizde teşhis veya tedavisi sağlanamayan kişilerin, bir işverene bağımlı olarak çalışanlardan uzun süreli ya da geçici olarak yurt dışında görevlendirilen kimselerin yurt dışında teşhis ve tedavilerinin sağlanmasına imkan tanımak üzere düzenleme yapılmıştır.</i></p>	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartları ve Katılım Payı

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları MADDE 67- 18 yaşını doldurmamış olan kişiler, tıbben başkasının bakımına muhtaç olan kişiler, acil haller, iş kazası ile meslek hastalığı halleri, bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıklar, 63 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sağlanan sağlık hizmetleri, 75 inci maddede sayılan afet ve savaş ile grev ve lokavt hali hariç olmak üzere sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilmek için;</p> <p>a) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (f) bendi hariç diğer bentleri gereği genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması,</p> <p>b) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi ile (b), (d) ve (g) bentlerine tâbi olan genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yukarıdaki bentte sayılan şartla birlikte, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte kısa ve uzun vadeli sigorta primleri dahil genel sağlık sigortası prim borcunun bulunmaması, şarttır.</p> <p>Ayrıca genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilmeleri için sağlık hizmet sunucularına başvurduklarında acil haller hariç olmak üzere (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra); nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya Kurum tarafından verilen resimli sağlık kartı belgelerinden birinin gösterilmesi zorunludur.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları MADDE 67-(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/42. md.) 18 yaşını doldurmamış olan kişiler, tıbben başkasının bakımına muhtaç olan kişiler, acil haller, iş kazası ile meslek hastalığı halleri, bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıklar, 63 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sağlanan sağlık hizmetleri, 75 inci maddede sayılan afet ve savaş ile grev ve lokavt hali hariç olmak üzere sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilmek için;</p> <p>a) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) ve (f) bentleri hariç diğer bentleri gereği genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması,</p> <p>b) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi ile (g) bendine tabi olan genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yukarıdaki bentte sayılan şartla birlikte, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte 60 günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması,</p> <p>c) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerine tabi olan genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yukarıdaki bentlerde sayılan şartla birlikte, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması, şarttır.</p> <p>Ancak, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamından çıkarılanın genel sağlık sigortalısı olduğu tarihten itibaren otuz gün içinde sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki prim ödeme gün sayısı aranmaz. Ayrıca 60 ıncı madde kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanların;</p> <p>a) Herhangi bir sebeple silâh altına alınan sigortalının askerlikte geçen hizmet süresi,</p> <p>b) Hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklulukta geçen süre,</p> <p>c) İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalının iş göremediği süre,</p> <p>d) Sigortalının greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması</p>

	<p>hallerinde geçen süre, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası primi ödeme gün sayısı hesabında dikkate alınmaz.</p> <p>Ayrıca genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilmeleri için sağlık hizmet sunucularına başvurduklarında acil haller hariç olmak üzere (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra); nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya Kurum tarafından verilen resimli sağlık kartı belgelerinden birinin gösterilmesi zorunludur.</p> <p>60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar, zorunlu sigortalıklarının sona erdiği tarihten itibaren on gün süreyle genel sağlık sigortasından yararlanırlar. Bu kişilerin sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten geriye doğru bir yıl içinde 90 günlük zorunlu sigortalılıkları varsa, sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten itibaren 90 gün süreyle zorunlu sigortalılıklarından sonraki genel sağlık sigortalılıklarından dolayı prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın bakmakla yükümlü olduğu kişiler dahil sağlık hizmetlerinden yararlandırılırlar.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Madde ile genel sağlık sigortası kapsamında sağlanacak sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>506 sayılı Kanunda hastalık yardımlarından yararlanılabilmesi için SSK sigortalısı için son bir yılda 90 gün, eş ve çocukları içinse 120 gün prim ödeme koşulu aranıyor. Sosyal güvenlik reformu yürürlüğe girdikten sonra, SSK'lılarla bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması halinde sağlık yardımları verilecek.</i></p> <p><i>1479 sayılı Kanunda Bağ-Kur'luların sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için, ilk defa Bağ-Kur sigortalısı olanların 8 ay, tekrar Bağ-Kur sigortalısı olanlarınsa 4 ay prim ödemeleri gerekiyordu. Yeni sistemde bu süre 60 güne iniyor. Buna göre, 60 gün prim ödeyen Bağ-Kur'lu (4/b'li) ve bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları ile başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek. Ancak Genel Sağlık Sigortasına ilişkin hükümler henüz yürürlüğe girmediğinden sağlık yardımlarından faydalanılabilmesi için gerekli prim gün sayısında eski koşullar geçerli</i></p> <p><i>Genel sağlık sigortalısı sayılanların;</i></p> <p><i>a) Herhangi bir sebeple silâh altına alınan sigortalının askerlikte geçen hizmet süresi,</i></p> <p><i>b) Hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklulukta geçen süre,</i></p> <p><i>c) İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalının iş göremediği süre,</i></p> <p><i>d) Sigortalının greve iştirak etmesi veya işvereninin lokavt yapması hallerinde geçen süre,</i></p> <p><i>sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası primi ödeme gün sayısı hesabında dikkate alınmayacak.</i></p> <p><i>Zorunlu sigortalıkları sona erenler, bu tarihten itibaren on gün süreyle genel sağlık sigortasından yararlanırlar. Bu kişilerin sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten geriye doğru bir yıl içinde 90 günlük zorunlu sigortalılıkları varsa, sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten itibaren 90 gün süreyle zorunlu sigortalılıklarından sonraki genel sağlık sigortalılıklarından dolayı prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın bakmakla yükümlü olduğu kişiler dahil sağlık hizmetlerinden yararlandırılırlar.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Katılım payı alınması MADDE 68- 63 üncü maddede sayılan sağlık hizmetlerinden katılım payı alınacak olanlar şunlardır:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi. Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri. Ayakta tedavide sağlanan ilaçlar. <p>Katılım payı, birinci fıkranın (a) bendindeki sağlık hizmetleri için 2 Yeni Türk Lirası olarak uygulanır. Katılım payı, (b) ve (c) bendindeki sağlık hizmetleri için gereksiz kullanımı azaltma, sağlık hizmetlerinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı ve benzeri ölçütler dikkate alınarak % 10 ilâ % 20 oranları arasında olmak üzere Kurumca belirlenir. Birinci fıkranın (a) bendindeki sağlık hizmetleri için belirlenen katılım payı tutarı, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı kadar her yıl artırılır. Birinci fıkranın (a) bendi gereği belirlenen katılım payını, birinci basamak sağlık hizmet sunucularında yapılan muayenelerde almamaya ya da daha düşük tutarlarda belirlemeye Kurum yetkilidir.</p> <p>İkinci fıkrada belirtilen katılım payı tutarı ve oranları, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sevk zincirine uymadan, diğer basamaktaki sağlık hizmet sunucularına doğrudan müracaatları halinde % 50 oranında artırılarak uygulanır.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin birinci fıkranın (b) bendi gereği ödeyecekleri katılım payının tutarı, sağlık hizmetinin alındığı tarihteki asgarî ücretin % 75'ini geçemez.</p> <p>63 üncü maddenin birinci fıkrasının (e) bendi gereğince sağlanan ve bir hastalığın tedavisinin başka tıbbî bir yöntemle mümkün olmaması nedeniyle yapılacak yardımcı üreme yöntemi tedavisi dışındaki, yardımcı üreme yöntemi tedavisinde katılım payı ilk denemede % 30, ikinci denemede % 25 oranında uygulanır. Ancak katılım payında dördüncü fıkra gereği uygulanan üst limit dikkate alınmaz.</p> <p>60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentleri gereği genel sağlık sigortalısı sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin ödemiş oldukları katılım payları, talepleri halinde, 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümlerine göre kendilerine geri ödenir.</p>	<p>Katılım payı alınması MADDE 68- 63 üncü maddede sayılan sağlık hizmetlerinden katılım payı alınacak olanlar şunlardır:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi. Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri. Ayakta tedavide sağlanan ilaçlar. <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/43. md.) Katılım payı, birinci fıkranın (a) bendindeki sağlık hizmetleri için 2 Yeni Türk Lirası olarak uygulanır. Katılım payı, (b) ve (c) bentlerindeki sağlık hizmetleri için gereksiz kullanımı azaltma, sağlık hizmetlerinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı ve benzeri ölçütler dikkate alınarak % 10 ilâ % 20 oranları arasında olmak üzere Kurumca belirlenir. Birinci fıkranın (a) bendindeki sağlık hizmetleri için belirlenen katılım payı tutarı, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı kadar her yıl artırılır. Birinci fıkranın (a) bendi gereği katılım payını; birinci basamak hizmet sunucularında yapılan muayenelerinde almamaya ya da daha düşük tutarlarda belirlemeye veya tekrar birinci fıkranın (a) bendi için belirlenen tutara getirmeye, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmet sunucularında yapılan muayenelerde ise önceki basamaklardan sevki olarak başvurulup başvurulmadığı dikkate alınmak suretiyle yarısına kadar indirmeye veya beş katına kadar artırmaya, gerektiğinde bu tutarları kanuni tutarlarına getirmeye veya indirmeye Kurum yetkilidir.</p> <p>(Mülga üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/43. md.) Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin birinci fıkranın (b) bendi gereği ödeyecekleri katılım payının tutarı, sağlık hizmetinin alındığı tarihteki asgarî ücretin % 75'ini geçemez.</p> <p>63 üncü maddenin birinci fıkrasının (e) bendi gereğince sağlanan ve bir hastalığın tedavisinin başka tıbbî bir yöntemle mümkün olmaması nedeniyle yapılacak yardımcı üreme yöntemi tedavisi dışındaki, yardımcı üreme yöntemi tedavisinde katılım payı ilk denemede % 30, ikinci denemede % 25 oranında uygulanır. Ancak katılım payında dördüncü fıkra gereği uygulanan üst limit dikkate alınmaz.</p> <p>60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentleri gereği genel sağlık sigortalısı sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü</p>

<p>Katılım paylarını, gelir veya aylık alan kişilerin gelir veya aylıklarından, çalışanların ücret veya maaşlarından mahsup edilmek suretiyle tahsile ve katılım paylarının ödenme usûlünü belirlemeye Kurum yetkilidir. Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularına, tahsil ettikleri katılım payı düşüldükten sonra kalan tutar ödenir.</p> <p>Katılım paylarının hesaplanmasında 72 nci maddeye göre tespit edilen sağlık hizmeti tutarları esas alınır. Kurumca belirlenen katılım paylarını tahsil etmeyen sağlık hizmet sunucularına 102 nci maddenin (j) bendi gereğince idarî para cezası uygulanır.</p> <p>Katılım paylarının ödenme usûlleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>olduğu kişilerin ödemiş oldukları katılım payları, talepleri halinde, 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümlerine göre kendilerine geri ödenir.</p> <p>Katılım paylarını, gelir veya aylık alan kişilerin gelir veya aylıklarından, çalışanların ücret veya maaşlarından mahsup edilmek suretiyle tahsile ve katılım paylarının ödenme usûlünü belirlemeye Kurum yetkilidir. Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularına, tahsil ettikleri katılım payı düşüldükten sonra kalan tutar ödenir.</p> <p>(Değişik sekizinci fıkra: 17/4/2008– 5754/43. md.) Katılım paylarının hesaplanmasında 72 nci maddeye göre tespit edilen sağlık hizmeti tutarları esas alınır.</p> <p>Katılım paylarının ödenme usûlleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Genel sağlık sigortası kapsamında sağlanacak sağlık hizmetlerinin amaç dışı ve gereksiz kullanımını önlemek, bu konuda sıklıkla gündeme gelen suistimallerin önüne geçmek, sağlık hizmetlerini kullananların da oto kontrol mekanizmalarına etkili bir şekilde katılımını sağlamak, kişilerin genel sağlık sigortasından sağladıkları faydayı her hizmet aşamasında fark etmelerini sağlamak ve bu şekilde sistemi sahiplenme düzeyini artırmak üzere, sağlanan sağlık hizmetlerinde ve tıbbî ürünlerin kullanımı esnasında Kanunla belirlenen oranları ve miktarları aşmamak üzere sağlık hizmeti kullanıcılarının katılımı öngörülmektedir.</i></p> <p><i>Katılım payı alınacak olan sağlık hizmetleri;</i></p> <p><i>a) Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi.</i></p> <p><i>b) Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri.</i></p> <p><i>c) Ayakta tedavide sağlanan ilaçlar.</i></p> <p><i>Olarak sayılmıştır. Katılım payı, Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi için 2 Yeni Türk Lirası olarak uygulanacak. Katılım payı, Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri ve Ayakta tedavide sağlanan ilaçlar için gereksiz kullanımı azaltma, sağlık hizmetlerinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı ve benzeri ölçütler dikkate alınarak % 10 ilâ % 20 oranları arasında olmak üzere Kurumca belirlenecek.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler MADDE 69- 68 inci maddede sayılan sağlık hizmetlerinden katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler şunlardır:</p> <p>a) İş kazası ile meslek hastalığı halleri ile askerî tatbikat ve manevralarda sağlanan sağlık hizmetleri.</p> <p>b) 75 inci maddede yer alan afet ve savaş hali nedeniyle sağlanan sağlık hizmetleri.</p> <p>c) Aile hekimi muayeneleri ve kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri.</p> <p>d) (Değişik: 9/5/2007 – 5655/1.md.)Sağlık raporu²⁹ ile belgelendirilmek şartıyla; Kurumca belirlenen kronik hastalıklar ve hayati önemi haiz 68 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sağlık hizmetleri ile organ nakli.</p> <p>e) Kontrol muayeneleri.</p> <p>f) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı alt bentleri kapsamında sayılanlar, vazife malûlleri ile 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde sayılanlar.</p> <p>Bu madde gereğince katılım payı alınmayacak sağlık hizmetlerini tek tek veya gruplandırarak tespiti Kurum yetkilidir.</p>	<p>Katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler MADDE 69- 68 inci maddede sayılan sağlık hizmetlerinden katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler şunlardır:</p> <p>a) İş kazası ile meslek hastalığı halleri ile askerî tatbikat ve manevralarda sağlanan sağlık hizmetleri.</p> <p>b) 75 inci maddede yer alan afet ve savaş hali nedeniyle sağlanan sağlık hizmetleri.</p> <p>c) Aile hekimi muayeneleri ve kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri.</p> <p>d) (Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.) Sağlık raporu ile belgelendirilmek şartıyla; Kurumca belirlenen kronik hastalıklar ve hayati önemi haiz 68 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sağlık hizmetleri ile organ nakli, doku ve kök hücre;</p> <p>e) (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) 94 üncü maddede tanımlanan kontrol muayeneleri,</p> <p>f) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (4) (Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.) numaralı alt bendinde belirtilen kişiler ile bunların eşleri, (5), (6), (7) ve (8) numaralı alt bentleri kapsamında sayılanlar, vazife malûlleri ile (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) 4 üncü maddenin dördüncü fıkrasının, (d) ve (e) bentlerinde sayılanlar. (Ek cümle: 17/4/2008– 5754/66. md.) Ayrıca, 3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış malûller ile aynı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle vazife malûllüğü aylığı alan er ve erbaşların sağlık kurulu raporuyla ihtiyaç duydukları her türlü ortez/protez ve diğer iyileştirici araç/gereçler herhangi bir katılım payı veya fark alınmaksızın ve kısıtlama getirilmeksizin karşılanır.</p> <p>Bu madde gereğince katılım payı alınmayacak sağlık hizmetlerini tek tek veya gruplandırarak tespiti Kurum yetkilidir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu madde ile risk gruplarını, kişi ve toplum sağlığını riske atmamak ve sağlık hizmeti kullanıcılarını mağdur etmemek amacıyla genel sağlık sigortacılığı ve sağlık hizmet sunumu ilkelerine uygun olarak bu maddede belirtilen kişilere ve hastalık hallerinde sağlık hizmeti kullanımı esnasında katılım payı ödememesi hususunda istisnalar tanımlanmıştır.</i></p>	

²⁹ Bu bentte yer alan "sağlık kurulu raporu" ibaresi, 9/5/2007 tarihli ve 5655 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle "sağlık raporu" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Hizmet basamakları ve sevk zinciri</p> <p>MADDE 70- Bu Kanunun uygulanması bakımından sağlık hizmeti sunucuları birinci, ikinci ve üçüncü basamak olarak Sağlık Bakanlığı tarafından sınıflandırılır. Bu basamaklar ve sağlık hizmet sunucuları arasında sevk zinciri; tanı, ön tanı, hekimlerin ve diş hekimlerinin uzmanlıkları dikkate alınmak suretiyle tüm yurtda veya il ya da ilçe bazında Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir. Aile hekimleri birinci basamak hizmet sunucuları içinde yer alır.</p> <p>Kurumca sağlık hizmetlerinin sağlanabilmesi için, genel sağlık sigortalısı ve bakımakla yükümlü olduğu kişiler sevk zinciri kurallarına uygun hareket etmek zorundadır.</p> <p>İş kazası ile meslek hastalığı, afet ve savaş hali ile acil haller dışında, sevk zincirine uyulmadan genel sağlık sigortalısı ve bakımakla yükümlü olduğu kişiler tarafından sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularına yapılan başvurular sonucu alınan sağlık hizmetlerinin 72 nci madde gereği belirlenen tutarının % 70'i Kurumca ödenir. Aradaki fark, genel sağlık sigortalısı ve bakımakla yükümlü olduğu kişiler tarafından ödenir.</p>	<p>Hizmet basamakları ve sevk zinciri</p> <p>MADDE 70- (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Bu Kanunun uygulanması bakımından sağlık hizmeti sunucuları birinci, ikinci ve üçüncü basamak olarak Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir. Aile hekimleri birinci basamak hizmet sunucuları içinde yer alır.</p> <p>Kurumca sağlık hizmetlerinin sağlanabilmesi için, genel sağlık sigortalısı ve bakımakla yükümlü olduğu kişiler sevk zinciri kurallarına uygun hareket etmek zorundadır.</p> <p>(Mülga üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/67. md.)</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Madde ile genel sağlık sigortası kapsamında olan kişilere sağlık hizmetlerinden yararlanmaları esnasında hizmet basamaklarına uyma yükümlülüğü getirilmektedir. Bu düzenleme ile ülkemizde sağlık hizmet sunumunu ve yönetimini yeniden yapılandırmak üzere yürütülen sağlıkta dönüşüm programı ile Sağlık Bakanlığının uygulamaları arasında paralellik sağlanması amaçlanmaktadır.</i></p> <p><i>Bu düzenleme ile sağlık hizmet sunucularının tıbbi ihtiyaç ve durumlara göre ayrıştırılmamış ve gereksiz başvurularla gerçek görevlerini yerine getirememelerine ve yersiz yığılmalara engel olunması, sağlık hizmetlerinin daha etkili ve verimli sunulması planlanmaktadır.</i></p> <p><i>Kurumca sağlık hizmetlerinin sağlanabilmesi için, genel sağlık sigortalısı ve bakımakla yükümlü olduğu kişiler sevk zinciri kurallarına uymaları gerekmektedir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kimlik tespiti ve acil haller</p> <p>MADDE 71- Sağlık hizmeti sunucuları, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere sağlık hizmeti sunumu aşamasında (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra), 67 nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan belgeleri ve bu belgelerin başvuran kişiye ait olup olmadığını kontrol etmek zorundadır. Bu zorunluluğu yerine getirmeyen sağlık hizmet sunucuları hakkında 102 nci maddenin birinci fıkrasının (1) bendi gereği idarî para cezası uygulanır.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin kendi adına bir başkasının sağlık hizmeti almasını veya Kurumdan haksız bir menfaat temin etmesini sağlaması yasaktır. Bu fiilleri işleyenlerden Kurumun uğradığı zararın iki katı kanunî faiziyle birlikte müştereken ve müteselsilen tahsil edilir ve ilgililer hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.</p> <p>Bu Kanunun uygulamasında acil hallerin ve acil sağlık hizmetlerinin neler olduğuna, hangi yöntem ve ölçütlerle tespit edileceğine ilişkin hususlar, Sağlık Bakanlığının uygun görüşü üzerine Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Kimlik tespiti ve acil haller</p> <p>MADDE 71- (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Sağlık hizmeti sunucuları, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere sağlık hizmeti sunumu aşamasında (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra), 67 nci maddenin üçüncü fıkrasında sayılan belgeleri ve bu belgelerin başvuran kişiye ait olup olmadığını kontrol etmek zorundadır. (Mülga son cümle:17/4/2008– 5754/67. md.)</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin kendi adına bir başkasının sağlık hizmeti almasını veya Kurumdan haksız bir menfaat temin etmesini sağlaması yasaktır. Bu fiilleri işleyenlerden Kurumun uğradığı zararın iki katı kanunî faiziyle birlikte müştereken ve müteselsilen tahsil edilir ve ilgililer hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.</p> <p>Bu Kanunun uygulamasında acil hallerin ve acil sağlık hizmetlerinin neler olduğuna, hangi yöntem ve ölçütlerle tespit edileceğine ilişkin hususlar, Sağlık Bakanlığının uygun görüşü üzerine Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Gerekli teknik alt yapının kurulmasını takiben sağlık hizmetlerinden yararlanmak üzere sağlık hizmet sunucularına başvuran kimselerin genel sağlık sigortası kapsamında olup olmadıklarını kontrol etme ve genel sağlık sigortası kapsamında olduğunu teyit edemedikleri kişilerin yerleşim bilgilerinin Kuruma bildirilmesi yükümlülüğü getirilerek kapsam dahilinde olması gereken herkesin kayıt altına alınması amaçlanmıştır.</i></p>	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Mali ve Çeşitli Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sağlık hizmetlerinin ödenecek bedellerinin belirlenmesi</p> <p>MADDE 72- 63 üncü madde hükümlerine göre sağlanan sağlık hizmetlerinin ve 65 inci madde gereği ödenecek gündelik, yol, yatak ve yemek giderlerinin Kurumca ödenecek bedellerini; sağlık hizmetinin sunulduğu il ve basamak, sağlık hizmetlerinin maliyeti, Devletin doğrudan veya dolaylı olarak sağlamış olduğu sübvansiyonlar, sağlık hizmetinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kanıta dayalı tıp uygulamaları, teşhis ve tedavi maliyetini esas alan maliyet-etkililik ölçütleri ve genel sağlık sigortası bütçesi dikkate alınmak suretiyle, her bir sağlık hizmeti için belirlemeye Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu yetkilidir.</p> <p>Komisyon; Maliye Bakanlığını, Sağlık Bakanlığını, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığını, Hazine Müsteşarlığını ve Kurumu temsilen toplam beş üyeden oluşur. Komisyon kararlarını yılı merkezî yönetim bütçesi yönünden Maliye Bakanlığının görüşünü almak suretiyle salt çoğunluk ile alır; kararlar Resmî Gazetede yayımlanır. Komisyonca gerekli görülen hallerde sağlık hizmetlerinin türlerine göre birden fazla alt komisyon kurulabilir. Komisyonun sekreteryası işlemleri Kurumca yerine getirilir.</p> <p>Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonuna iştirak edenlere, ayda iki defadan fazla olmamak üzere katıldıkları her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpılarak bulunacak tutarı üzerinden toplantı ücreti ödenir. Komisyon çalışmalarını ile ilgili her türlü giderler Kurumca ödenir.</p> <p>Kurum, Komisyon adına çalışmalarına başlamadan önce Yüksek Öğretim Kurulunun, Türk Tabipleri Birliğinin, Türk Diş Hekimleri Birliğinin, Türk Eczacıları Birliğinin, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğinin, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun, en fazla üyeye sahip ilk üç işçi ve kamu çalışanları konfederasyonunun, en fazla üyeye sahip Optisyenlik Derneğinin, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun, en fazla üyeye sahip özel sağlık kurum ve kuruluşları dernekleri veya federasyonlarının, en fazla üyeye sahip özel tıbbî malzeme üretici veya ithalatçıları dernekleri veya federasyonlarının, en fazla üyeye sahip tıp uzmanlık derneklerinin ve Komisyonca uygun görülecek diğer kurum ve kuruluşların görüşlerini alır. İlgili kurumlar bir ay içinde görüşlerini göndermek zorundadır. Komisyon çalışmalarının başlangıcında, bu kurumların temsilcilerinin katılımı ile oluşturulacak toplantıda görüşlerini sözlü olarak da dinler.</p> <p>Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonunun çalışmasına, görev ve yetkileri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Komisyon üyesi kurumların görüşleri alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Sağlık hizmetlerinin ödenecek bedellerinin belirlenmesi</p> <p>MADDE 72- (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/44. md.) 65 inci madde gereği ödenecek gündelik, yol, yatak ve yemek giderlerinin Kurumca ödenecek bedellerini belirlemeye Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu yetkilidir. Komisyon, tıp eğitimini, hizmet basamağını, alt yapı ve kaynak kullanımı ile maliyet unsurlarını dikkate alarak sağlık hizmeti sunucularını fiyatlandırmaya esas olmak üzere ayrı ayrı sınıflandırabilir. Komisyon, 63 üncü madde hükümlerine göre finansmanı sağlanan sağlık hizmetlerinin Kurumca ödenecek bedellerini; sağlık hizmetinin sunulduğu il ve basamak, Devletin doğrudan veya dolaylı olarak sağlamış olduğu sübvansiyonlar, sağlık hizmetinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kanıta dayalı tıp uygulamaları, maliyet-etkililik ölçütleri ve genel sağlık sigortası bütçesi dikkate alınmak suretiyle, her sınıf için tek tek veya gruplandırarak belirlemeye yetkilidir.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/44. md.) Komisyon; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını, Maliye Bakanlığını, Sağlık Bakanlığını, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığını, Hazine Müsteşarlığını temsilen birer üye ve Kurumu temsilen iki üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Komisyon kararlarını salt çoğunluk ile alır, kararlar Resmî Gazetede yayımlanır. Komisyonca gerekli görülen hallerde sağlık hizmetlerinin türlerine göre birden fazla alt komisyon kurulabilir. Komisyonun sekreteryası işlemleri Kurumca yerine getirilir.</p> <p>Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonuna iştirak edenlere, ayda iki defadan fazla olmamak üzere katıldıkları her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpılarak bulunacak tutarı üzerinden toplantı ücreti ödenir. Komisyon çalışmalarını ile ilgili her türlü giderler Kurumca ödenir.</p> <p>(Değişik dördüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/44. md.) Kurum, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile dernek, vakıf, federasyon, konfederasyon ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşlerini alabilir.</p> <p>Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonunun çalışmasına, görev ve yetkileri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Komisyon üyesi kurumların görüşleri alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu madde ile genel sağlık sigortası sisteminde sağlanan sağlık hizmetlerinin yurt içinde veya yurt dışında karşılanacak tutarlarının ilgili paydaşların, teknik ve bilimsel tarafların katılımı ve işbirliği ile belirlenmesi öngörülmekle ve bu amaçla kurulan Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tanımlanmaktadır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sağlık hizmetlerinin sağlanma yöntemi ve sağlık giderlerinin ödenmesi</p> <p>MADDE 73- Bu Kanuna göre sağlık hizmetleri, Kurum ile yurt içindeki veya yurt dışındaki sağlık hizmeti sunucuları arasında yapılan sözleşmeler yoluyla ve/veya bu Kanun hükümlerine uygun olarak genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından satın aldıkları sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi suretiyle sağlanır.</p> <p>Kurum, sağlık hizmet sunucularının sözleşme başvurularının değerlendirilmesinde, sonuçlandırılmasında ve uygulanmasında sağlık hizmeti sunucuları arasında; sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından satın aldıkları sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi aşamasında ise genel sağlık sigortalıları ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler arasında tarafsızlık, hakkaniyet ve açıklık ilkelerine uymak ve bunun uygulandığının izlenebileceği bir sistem kurmak ve tıbbî etik ve deontoloji kurallarına uygunluğu aramak zorundadır.</p> <p>Kurum, provizyon işlemlerini yürütmek üzere sağlık hizmeti sunucularının mahallinde provizyon merkezi açabilir ve personel çalıştırabilir. Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları, bu amaçla Kuruma uygun bağımsız mekân tahsis etmek zorundadır.</p> <p>Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden sözleşmeli olduğu sağlık hizmetleri için otelcilik hizmetleri ile öğretim üyesi tarafından sağlanan sağlık hizmetleri dışında, herhangi bir fark ödemesi talep edemez. Otelcilik hizmeti ile öğretim üyesi tarafından sağlanan sağlık hizmetleri için genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden alınabilecek fark ödemesi, 72 nci maddeye göre belirlenen tutarın iki katını geçemez. Bu farkın alınabilmesi için, kişilerin fark ödemeyi kabul ettiğinin yazılı olarak belgelenmesi zorunludur. Otelcilik hizmeti ile öğretim üyesi tarafından sağlanan sağlık hizmetleri dışında veya belirlenen tavanın üzerinde fark alınması halinde, sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının sözleşmeleri bir yıl süreyle feshedilir.</p> <p>Sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından acil hallerde alınan sağlık hizmeti bedeli, 72 nci madde gereği sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları için belirlenen bedeller esas alınarak genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere fatura karşılığı ödenir. Sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucuları, acil hallerde genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden veya Kurumdan herhangi bir fark talep edemez.</p> <p>70 inci maddedeki hükümlere uyulmak şartıyla, sözleşmesiz sağlık hizmeti</p>	<p>Sağlık hizmetlerinin sağlanma yöntemi ve sağlık giderlerinin ödenmesi</p> <p>MADDE 73- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/45. md.)</p> <p>Bu Kanuna göre sağlık hizmetleri, Kurum ile yurt içindeki veya yurt dışındaki sağlık hizmeti sunucuları arasında yapılan sözleşmeler yoluyla ve/veya bu Kanun hükümlerine uygun olarak genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından satın aldıkları sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi suretiyle sağlanır.</p> <p>Kamu idaresi sağlık hizmeti sunucuları dışındaki vakıf üniversiteleri dahil sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularınca, Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonunca belirlenen sağlık hizmetleri bedeline ek olarak, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerden sağlık hizmeti sunucularının giderleri ve ürettikleri sağlık hizmetlerinin maliyetleri, yapılan sübvansiyonlar gibi kriterler dikkate alınarak bu bedellerin bir katına kadar alınabilecek ilave ücretin tavanını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu tavan dahilinde alınabilecek ilave ücret oranları Kurumca belirlenir. Ancak kamu idaresi sağlık hizmeti sunucuları tarafından sevk edilmesi halinde 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (4), (6) ve (8) numaralı alt bentleri kapsamında sayılanlar ile bakmakla yükümlü oldukları kişilerden ilave ücret alınmaz. Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonunca belirlenen eşdeğer ilaçların, azami fiyatı ile kişinin talep ettiği eşdeğer ilacın fiyatı arasında oluşacak fark ve optik için tavan uygulanmaz ve bu fıkra kapsamında değerlendirilmez.</p> <p>Kamu idaresi sağlık hizmeti sunucuları ise otelcilik hizmeti ile dördüncü fıkrada belirtilen istisnai sağlık hizmetleri dışında, sağladıkları sağlık hizmetleri için genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden ilave ücret talep edemez. Aksine bir hüküm bulunmadığı sürece, kamu idaresi ve vakıf üniversitesi sağlık hizmeti sunucularında 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununda tanımlanan öğretim üyeleri tarafından sunulan sağlık hizmetleri için bu fıkra hükmü uygulanmaz, Kurum öğretim üyeleri için alınacak ilave ücret için bir tavan belirleyebilir.</p> <p>Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları, Kurumca belirlenmiş standartların üstündeki talepleri karşılayan otelcilik hizmetleri ile hayati öneme sahip olmama ve alternatif tedavilerin bulunması gibi hususlar göz önüne alınarak Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından belirlenen istisnai sağlık hizmetleri için, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla</p>

sunucularından sağlık hizmeti almayı tercih eden genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere, 72 nci madde gereği sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları için belirlenen bedellerin % 70'i fatura karşılığı ödenir. 70 inci madde hükümlerine uymaksızın sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından sağlık hizmeti almayı tercih eden genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere, 72 nci madde gereği sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları için belirlenen bedellerin % 50'si fatura karşılığı ödenir.

Sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından satın alınan sağlık hizmeti bedelinin bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarına göre Kurumca ödenebilmesi için; Sağlık Bakanlığı veya ilgili kamu idareleri tarafından ödenecek sağlık hizmetine ilişkin sağlık hizmeti sunucularına ruhsat veya izin verme uygulamasının olması halinde ruhsat veya izin alınmış olması, ayrıca Kurumca sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucusunun şartlarının sözleşmeli sağlık hizmeti sunucusunda aranan şartlara uygun olduğunun kabul edilmesi şarttır.

Sağlık hizmeti sunucuları, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanmaya müstahak olup olmadığını, Kurumun elektronik veya diğer ortamlarda sağlayacağı yöntemlere uygun olarak kontrol etmek ve belgelemek zorundadır.

Sağlık hizmeti satın alma sözleşmelerinin hazırlanması ve akdedilmesi, sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

yükümlü olduğu kişilerden belirlenen hizmet fiyatlarının üç katını geçmemek üzere ilâve ücret alabilir. Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları, Kurumca ödenecek sağlık hizmeti bedellerinin yayımlanmasını takiben otuz gün içinde ilâve ücret ödemeleri için belirlenen tavanlar dahilinde belirledikleri sağlık hizmeti fiyatlarını kuruma bildirmek zorundadır. Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları fiyat değişikliklerini 5 iş günü içinde Kuruma bildirirler. Tavanlar dahilinde de olsa Kurumca belirlenen süreden önce bu fiyatlarını artıramazlar.

Kurum, provizyon işlemlerini yürütmek üzere sağlık hizmeti sunucularının mahallinde provizyon merkezi açabilir ve personel çalıştırabilir. Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları, bu amaçla Kuruma uygun bağımsız mekân tahsis etmek zorundadır.

Acil haller dışında sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından kişilerce satın alınan sağlık hizmeti bedelleri Kurumca ödenmez.

Sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından acil hallerde alınan sağlık hizmeti bedeli, 72 nci madde gereği sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları için belirlenen bedeller esas alınarak genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere fatura karşılığı ödenir. Sözleşmeli ve sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucuları, acil hallerde, sözleşmeli sağlık hizmetleri sunucuları ise Kurumun belirlediği sağlık hizmetleri için genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden veya Kurumdan herhangi bir ilave ücret talep edemez.

Kurum, bu Kanunun birinci fıkrasında belirtilen yöntemler dışında, kamu idarelerince verilecek sağlık hizmetlerini götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesiyle de sağlamaya yetkilidir. Kamu idaresi sağlık hizmeti sunucuları, sözleşmede belirtilen götürü bedel karşılığında genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere sözleşme kapsamında verilmesi gereken her türlü sağlık hizmetini sunmakla yükümlüdür ve sözleşmede belirtilen götürü bedel dışında Kurumdan veya genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden Kanunda belirtilen ilave ücretler ve katılım payları dışında ayrıca bir bedel talep edemez. Götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesiyle temin edilen hizmetler için Kuruma ayrıca fatura ve dayanağı belge gönderilmez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığı ile müştereken belirlenir.

Sağlık hizmeti sunucuları, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanmaya müstahak olup olmadığını, Kurumun elektronik veya diğer ortamlarda sağlayacağı yöntemlere uygun olarak kontrol etmek ve belgelemek zorundadır.

Sağlık hizmeti satın alma sözleşmelerinin hazırlanması ve akdedilmesi, sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin

	diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.
YORUM VE AÇIKLAMA: <p><i>Madde ile genel sağlık sigortası kapsamında sağlanacak sağlık hizmetlerinin hizmet satın alma sözleşmeleri yoluyla sağlanması, sağlanan sağlık hizmetlerinin Kurumca karşılanacak bedellerinin ödenmesi, bu konularda sağlık hizmeti sunucularının sorumlulukları, ödeme şekilleri ve provizyon sistemine ilişkin hususlar tanımlanmaktadır. Madde ile Kuruma, sağlık finansman güvencesi altına alınan kimselere sağlık hizmeti sunmak üzere her türlü gerçek ve tüzel kişi, kurum ve kuruluşla sağlık hizmeti satın almaya yönelik sözleşme yapma yetkisi tanınmaktadır.</i></p> <p><i>Bu Kanuna göre sağlık hizmetleri, Kurum ile yurt içindeki veya yurt dışındaki sağlık hizmeti sunucuları arasında yapılan sözleşmeler yoluyla ve/veya bu Kanun hükümlerine uygun olarak genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından satın aldıkları sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi suretiyle sağlanır.</i></p> <p><i>Sosyal güvenlik reformunda, özel sağlık kuruluşlarının fark ücret almamaları öngörülmesine rağmen, yapılan itirazlar üzerine Kamu idaresi sağlık hizmeti sunucuları dışındaki vakıf üniversiteleri dahil sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularınca, Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonunca belirlenen sağlık hizmetleri bedeline ek olarak, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerden sağlık hizmeti sunucularının giderleri ve ürettikleri sağlık hizmetlerinin maliyetleri, yapılan sübvansiyonlar gibi kriterler dikkate alınarak bu bedellerin bir katına kadar alınabilecek ilave ücretin tavanını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.</i></p> <p><i>Bu düzenleme ile özel hastanelerin alabilecekleri fark tutara sınırlama getirilmiş olacaktır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Genel sağlık sigortası gelirlerinin kullanım amacı, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları için yapılan sağlık harcamaları</p> <p>MADDE 74- Genel sağlık sigortası prim gelirleri; yönetim giderleri, genel sağlık sigortasından sağlanan sağlık hizmetleri ve diğer haklar dışında başka bir amaçla kullanılamaz.</p> <p>Uzun ve kısa vadeli sigorta kolları bakımından sürekli iş göremezlik, malûllük, çalışma gücü kaybı hallerinin tespiti veya bu amaçla yapılan kontroller nedeniyle oluşan sağlık hizmeti giderleri ile 72 nci maddeye göre, usûl ve esasları Kurumca belirlenecek gündelik ve yol giderleri, refakatçi giderleri, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları prim gelirlerinden karşılanır.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu madde ile sağlık sigortası primlerinin ve diğer gelirlerin bu Kanunda tanımlanmış amaçlar dışında kullanılmasının önüne geçilmesi ve prim gelirlerinin verimli ve amacına uygun kullanılmasının kanunî güvence altına alınarak vatandaşların sisteme olan güveninin ve katılımının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Doğal afetler veya savaş hali</p> <p>MADDE 75- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamındaki afetler ile 4/11/1983 tarihli ve 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu gereğince ilân edilen savaş halinde genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetleri Kurum tarafından sağlanmaya devam edilir. Ancak, afet veya savaş hallerine bağlı nedenlerden dolayı Kurumca yapılan sağlık hizmeti giderleri, giderlerin ödendiği takvim yılı sonu esas alınarak genel bütçeden Kuruma bir yıl içinde transfer edilir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Madde ile sürekli olmayan ve bu nedenle genel sağlık sigortası primleri ve harcamaları belirlenirken gözönünde bulundurulamayan savaşlar ya da doğal afetler nedenleriyle ortaya çıkması muhtemel olağandışı sağlık giderlerinin karşılanmasını sağlamaya yönelik olarak benzeri istisnai ve beklenmedik sağlık harcamalarının kamu kaynaklarınca karşılanması öngörülmüştür.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İşverenin, genel sağlık sigortalısının ve üçüncü kişilerin sorumluluğu MADDE 76- İşveren, iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan genel sağlık sigortalısına sağlık durumunun gerektirdiği sağlık hizmetlerini derhal sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla işveren tarafından yapılan ve belgelere dayanan sağlık hizmeti giderleri ve 65 inci madde hükümlerine göre yapılacak masraflar Kurum tarafından karşılanır.</p> <p>Birinci fıkrada belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesindeki ihmalden veya gecikmesinden dolayı, genel sağlık sigortalısının tedavi süresinin uzamasına veya malûl kalmasına veya malûllük derecesinin artmasına sebep olan işveren, Kurumun bu nedenle yaptığı her türlü sağlık hizmeti giderini ödemekle yükümlüdür.</p> <p>İlgili kanunları gereğince sağlık raporu alınması gerektiği halde sağlık raporuna dayanmaksızın veya alınan raporlarda söz konusu işte çalışması tıbbî yönden elverişli olmadığı belirtildiği halde genel sağlık sigortalısını çalıştıran işverenlere, bu nedenle Kurumca yapılan sağlık hizmeti giderleri tazmin ettirilir.</p> <p>İş kazası ile meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalının iş sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucu olmuşsa, Kurumca yapılan sağlık hizmeti giderleri işverene tazmin ettirilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.</p> <p>Hekim veya diş hekimi sağlık raporu ile belli bir işte çalışmayacağı belgelenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki kişiler bu işte çalıştırılmaz. Bu kişileri çalıştıran işverenler, genel sağlık sigortalısının aynı hastalık sebebiyle Kurumca yapılan masraflarını ödemekle yükümlüdür. Bu kişiler, bir başka işverene ait işyerinde çalışmış ise, bu durumu bilerek çalıştıran işveren ile genel sağlık sigortalısı, doğacak masraflardan Kuruma karşı müştereken ve müteselsilen sorumludur.</p> <p>Genel sağlık sigortalısına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler için Kurumun sağlık hizmeti sağlamasına veya bu kişilerin tedavi süresinin uzamasına, kastı veya kusurlu bir hareketi veya ilgili kanunlarla verilmiş bir görevi yapmaması veya savsaması nedeniyle sebep olduğu mahkeme kararıyla tespit edilen üçüncü kişilere, Kurumun yaptığı sağlık hizmeti giderleri tazmin ettirilir.</p>	<p>İşverenin, genel sağlık sigortalısının ve üçüncü kişilerin sorumluluğu MADDE 76- İşveren, iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan genel sağlık sigortalısına sağlık durumunun gerektirdiği sağlık hizmetlerini derhal sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla işveren tarafından yapılan ve belgelere dayanan sağlık hizmeti giderleri ve 65 inci madde hükümlerine göre yapılacak masraflar Kurum tarafından karşılanır.</p> <p>Birinci fıkrada belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesindeki ihmalden veya gecikmesinden dolayı, genel sağlık sigortalısının tedavi süresinin uzamasına veya malûl kalmasına veya malûllük derecesinin artmasına sebep olan işveren, Kurumun bu nedenle yaptığı her türlü sağlık hizmeti giderini ödemekle yükümlüdür.</p> <p>(Değişik üçüncü fıkra:17/4/2008–5754/46. md.) İlgili kanunları gereğince sağlık raporu alınması gerektiği halde sağlık raporuna dayanmaksızın veya alınan raporlarda söz konusu işte çalışması tıbbî yönden elverişli olmadığı belirtildiği halde genel sağlık sigortalısını çalıştıran işverenlere, bu nedenle Kurumca yapılan sağlık hizmeti giderleri tazmin ettirilir. Sağlık kurulu raporu ile belli bir işte çalışmayacağı belgelenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki kişiler bu işte çalıştırılmaz. Bu kişileri çalıştıran işverenler, genel sağlık sigortalısının aynı hastalık sebebiyle Kurumca yapılan masraflarını ödemekle yükümlüdür. Tedavinin sona erdiğine ve çalışılabilir durumda olduğuna dair Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurullarından belge almaksızın başka işte çalışan genel sağlık sigortalısının aynı hastalığı sebebiyle yapılan tedavi masrafları ise kendisinden alınır.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/46. md.) İş kazası ile meslek hastalığı, işverenin kastı veya genel sağlık sigortalısının iş sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucu olmuşsa, Kurumca yapılan sağlık hizmeti giderleri işverene tazmin ettirilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.³⁰</p> <p>(Mülga beşinci fıkra: 17/4/2008– 5754/46. md.)</p> <p>(Değişik altıncı fıkra: 17/4/2008– 5754/46. md.) Genel sağlık sigortalısına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere kastı veya suç sayılır bir hareketi veya ilgili kanunlarla verilmiş bir görevi yapmaması ya da ihmali</p>

³⁰ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 46 ncı maddesiyle; bu fıkrada yer alan “sigortalının” ibaresi “genel sağlık sigortalısının” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

	nedeniyle Kurumun sağlık hizmeti sağlamasına veya bu kişilerin tedavi süresinin uzamasına sebep olduğu mahkeme kararıyla tespit edilen üçüncü kişilere, Kurumun yaptığı sağlık hizmeti giderleri tazmin ettirilir.
YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Madde kapsamında ülkemizde sıkça karşılaşılan ve iş kazası geçiren sigortalıya ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetlerinin ivedilikle karşılanmasını teminen işverenlere sorumluluk verilmiş, ancak bu nedenle ortaya çıkacak her türlü sağlık giderinin de genel sağlık sigortasınca karşılanması güvence altına alınmıştır. Bu yolla iş kazası hallerinde kazaya uğrayan işçilerin sağlık hizmetlerine en kolay yolla ulaşması konusunda tereddütlerin ortadan kaldırılması hedeflenmiş ve bu nedenle doğacak sağlık giderlerinin karşılanması öngörülmüştür.</i> <i>İlgili kanunları gereğince sağlık raporu alınması gerektiği halde sağlık raporuna dayanmaksızın veya alınan raporlarda söz konusu işte çalışması tıbbî yönden elverişli olmadığı belirtildiği halde genel sağlık sigortalısını çalıştıran işverenlere, bu nedenle Kurumca yapılan sağlık hizmeti giderleri tazmin ettirilecektir.</i>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının duyurulması ve sağlık hizmet sunucusunu seçme serbestisi MADDE 77- Bu Kanun gereğince genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetinden yararlanmak için başvuracakları yurt içinde veya yurt dışındaki sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının unvan, isim ve adresleri Kurumca elektronik ortamda veya diğer yöntemlerle duyurulur. Genel sağlık sigortalıları ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler, sağlık hizmeti sunucuları arasından, genel sağlık sigortasıyla ilgili diğer madde hükümlerine uymak şartıyla istediğini seçme hakkına sahiptir.	
YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Kurum ile sözleşmesi bulunan tüm sağlık hizmet sunucularının hekim ve sağlık tesislerinin isim, unvan ve adreslerinin sigortalılara duyurularak, ilgililerin hekim ve sağlık tesisi seçme hakkının daha etkin bir şekilde kullanılabilmesi öngörülmüştür.</i>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sağlık hizmeti sunucularının kayıt ve bildirim zorunluluğu ve kontrol yetkisi</p> <p>MADDE 78- Kurum ile sözleşmesi olup olmadığına bakılmaksızın tüm sağlık hizmeti sunucuları, sağlık hizmeti sunduğu tüm kişilere ait sözleşme hükümlerinde yer verilen bilgileri, belirlenen yöntemlere ve süreye uygun biçimde elektronik ortamda veya yazılı olarak Kuruma göndermek zorundadır. Bu bilgiler gönderilmeksizin talep edilen sağlık hizmeti bedelleri, bilgiler gönderilinceye kadar ödenmez.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişinin sağlık bilgilerinin gizliliği esastır. Sağlık bilgilerinin ne şekilde korunacağı, ulusal güvenlik nedeniyle sağlık bilgisi paylaşımına açılmayacak kişilerin tespiti ilgili bakanlıkların önerisi üzerine Bakanlıkça tespit edilir.</p> <p>Kurum, genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak işverenler, sağlık hizmeti sunucuları ve diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki defter, belge ve bilgileri inceleyebilir, ibrazını isteyebilir.</p> <p>Kurum, bu Kanunda belirtilen görevleriyle ilgili olarak sağlık hizmeti sunucularının yürüttüğü hizmet ve işlemleri kontrol yetkisine sahiptir. Kurum, bu yetkisini görevlendirdiği personeli vasıtasıyla veya kamu kurumları ve özel kurumlardan hizmet satın almak suretiyle kullanabilir.</p>	<p>Sağlık hizmeti sunucularının kayıt ve bildirim zorunluluğu ve kontrol yetkisi</p> <p>MADDE 78- (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) Kurum ile sözleşmesi olan³¹ sağlık hizmeti sunucuları, sağlık hizmeti sunduğu tüm kişilere ait sözleşme hükümlerinde yer verilen bilgileri, belirlenen yöntemlere ve süreye uygun biçimde elektronik ortamda veya yazılı olarak Kuruma göndermek zorundadır. Bu bilgiler gönderilmeksizin talep edilen sağlık hizmeti bedelleri, bilgiler gönderilinceye kadar ödenmez.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişinin sağlık bilgilerinin gizliliği esastır. Sağlık bilgilerinin ne şekilde korunacağı, ulusal güvenlik nedeniyle sağlık bilgisi paylaşımına açılmayacak kişilerin tespiti ilgili bakanlıkların önerisi üzerine Bakanlıkça tespit edilir. (Ek cümle: 17/4/2008– 5754/66. md.) Bu kişi ve grupların sağlık bilgilerinin nasıl tutulacağı ilgili kuruluşların görüşleri alınarak hazırlanacak yönetmelik ile düzenlenir.</p> <p>Kurum, genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak işverenler, sağlık hizmeti sunucuları ve diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki defter, belge ve bilgileri inceleyebilir, ibrazını isteyebilir.</p> <p>Kurum, bu Kanunda belirtilen görevleriyle ilgili olarak sağlık hizmeti sunucularının yürüttüğü hizmet ve işlemleri kontrol yetkisine sahiptir. Kurum, bu yetkisini görevlendirdiği personeli vasıtasıyla veya kamu kurumları ve özel kurumlardan hizmet satın almak suretiyle kullanabilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Düzenleme ile tüm sağlık hizmet sunucularına, bu Kanunda belirtilen amaçlara uygun olarak sundukları sağlık hizmetlerini ve bununla ilgili bilgi ve belgeleri talep halinde uygun ortamlarda Kuruma bildirim yükümlülüğü getirilerek, Kurumun izleme, değerlendirme ve denetim fonksiyonlarını hizmetin gerektirdiği şekilde yerine getirebilmesine olanak tanınması amaçlanmıştır.</i></p>	

³¹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle; bu fıkrada yer alan “olup olmadığına bakılmaksızın tüm” ibaresi “olan,” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Primlere İlişkin Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM
Prim Alınması, Prime Esas Kazanç, Prim Oranları ve Asgarî İşçilik

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Prim alınması zorunluluğu MADDE 79- Kısa ve uzun vadeli sigortalar ile genel sağlık sigortası için, bu Kanunda öngörülen her türlü ödemeler ile yönetim giderlerini karşılamak üzere Kurum prim almak, ilgililer de prim ödemek zorundadır. Kurumca tahsil edilen genel sağlık sigortası primleri, tahsil edilmesini müteakip doğrudan Kurum bütçesinin genel sağlık sigortası kalemine aktarılır.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bu Kanun kapsamında belirtilen sigorta yardımlarını ve bu yardımların gerektirdiği idarî masrafları karşılamak üzere Kurumca prim alınması gereği bu maddede düzenlenmektedir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Prime esas kazançlar</p> <p>MADDE 80- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançlarının hesabında;</p> <p>a) Hak edilen ücretler ile prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay için yapılan ödemelerin brüt toplamı esas alınır.</p> <p>b) Ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları, emekli ikramiyesi ile Bakanlıkça tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, görevin yerine getirilmesi için zorunlu olarak yapılan aynı yardımlar ile Bakanlıkça belirlenecek diğer aynı yardımların asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen kısmı, prime esas kazançta tâbi tutulmaz.</p> <p>c) Bu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tâbi sigortalılara ödenen döner sermaye katkı payları ve döner sermayelerden başka adla yapılan bu nitelikteki her türlü ödemeler ile ikramiyeler ve benzeri ödemelerden en yüksek Devlet memuru aylığının % 200'ünü aşan kısmı prime esas kazançta tâbi tutulmaz.</p> <p>Yukarıdaki fıkranın (b) ve (c) bentlerinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime esas kazançta tâbi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tâbi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz.</p> <p>Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tâbi tutulur. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir ve ücret dışındaki bu ödemelerin üst sınırı aşan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak oniki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilave edilir. Toplu iş sözleşmelerine tâbi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, 82 nci madde hükmü de nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tâbi olduğu en son ayın kazancına dahil edilir. Bu durumlarda sigorta primlerinin, yukarıda belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihini izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi halinde, gecikme cezası ve gecikme zammı alınmaz ve 102 nci madde hükümleri uygulanmaz.</p> <p>Saatlik, günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmış olmayıp</p>	<p>Prime esas kazançlar</p> <p>MADDE 80- <i>(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/47. md.)</i></p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir.</p> <p>a) Prime esas kazançların hesabında;</p> <p>1) Hak edilen ücretlerin,</p> <p>2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,</p> <p>3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin,</p> <p>brüt toplamı esas alınır.</p> <p>b) Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.</p> <p>c) (b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazançta tabi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz.</p> <p>d) Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulur. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir ve ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilir. Toplu iş sözleşmelerine tabi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, 82 nci madde hükmü de nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tabi olduğu en</p>

da komisyon ücreti ve kâra katılma gibi belirsiz zaman ve tutar üzerinden ücret alan sigortalıların prim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları, 82 nci madde hükmüne göre belirlenen alt sınırdır.

Bir işverene tâbi olarak çalışan sigortalının belirli ücretinin dışında ayrıca yukarıdaki fıkra kapsamında ücret alması halinde, prime esas günlük kazancı bunların toplamından oluşur.

Bu Kanun gereğince primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir. Ancak günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır.

Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir. Ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunur. Bu şekildeki hesaplamada gün kesirleri bir gün kabul edilir.

İşveren ve sigortalı arasında çağrı üzerine çalışmaya dayalı yazılı iş sözleşmesinde taraflar arasında çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmemiş ise, sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı yukarıdaki fıkra hükmüne göre hesaplanır.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların aylık prime esas kazançları, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Bu sigortalılar tarafından Kurumca belirlenen sürelerde aylık prime esas kazanç beyan edilir. Ancak beyan edilen kazançta bir değişiklik olması durumunda, sigortalının yeniden beyan ettiği kazanç üzerinden hesaplanan prim tahsil edilir.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişi, aynı zamanda işveren ise beyan edeceği aylık kazancı, çalıştırdığı sigortalıların kazancının en yükseğinden az olamaz. Beyanda bulunmayan sigortalının primleri, prime esas asgarî aylık kazanç üzerinden hesap ve tahsil edilir. Beyanda bulunmayan veya beyan ettiği kazancın düşük olduğu tespit edilen sigortalıların prime esas kazançları, tespit edilen kazanç düzeyine çıkartılarak beyan edilen kazançla arasındaki farkın primi 89 uncu madde hükümlerine göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

Sigortalı olmayı gerektiren şekilde birden fazla işte çalışılması halinde, bu

son ayın kazancına dahil edilir. Bu durumlarda sigorta primlerinin, yukarıda belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihini izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi halinde, gecikme cezası ve gecikme zammı alınmaz ve 102 nci madde hükümleri uygulanmaz.

e) Saatlik, günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmış olmayıp da komisyon ücreti ve kâra katılma gibi belirsiz zaman ve tutar üzerinden ücret alan sigortalıların prim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları, 82 nci madde hükmüne göre belirlenen alt sınırdır.

f) Bir işverene tabi olarak çalışan sigortalının belirli ücretinin dışında ayrıca (e) bendi kapsamında ücret alması halinde, prime esas günlük kazancı bunların toplamından oluşur.

g) Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir. Ancak günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır.

h) Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir. Ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunur. Bu şekildeki hesaplamada gün kesirleri bir gün kabul edilir.

ı) İşveren ve sigortalı arasında çağrı üzerine çalışmaya dayalı yazılı iş sözleşmesinde taraflar arasında çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmemiş ise, sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı haftalık çalışma süresi en az yirmi saat kararlaştırılmış sayılarak (h) bendi hükmüne göre hesaplanır.

i) 88 inci maddenin dördüncü fıkrasına göre ay içerisinde 30 günden az prim ödeme gün sayılarına ait eksik günlerin genel sağlık sigortası primleri, eksik çalışma süreleri dikkate alınmak suretiyle hesaplanır.

4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir.

a) Aylık prime esas kazanç, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Bu sigortalılar tarafından Kurumca belirlenen sürelerde aylık prime esas kazanç beyan edilir.

Kanun gereğince alınacak primlerine esas tutulacak aylık ve günlük kazancının tespitinde, yalnızca bu Kanunun 53 üncü maddesine göre belirlenen 4 üncü maddenin ilgili bendi kapsamındaki işlerden elde ettiği aylık ve günlük kazanç tutarı ayrı ayrı dikkate alınır ve primler buna göre hesaplanır.

Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar bakımından prime esas aylık kazancın tespitinde; 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının iki katının otuz günlük tutarı, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kişiler için asgarî ücret, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendi ile 5 inci maddenin (f) bendinde belirtilen kişiler için ise prime esas asgarî kazanç tutarı esas alınır.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Beyanda bulunmayan sigortalıların aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak belirlenir.

b) Sigortalı aynı zamanda işveren ise aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalıların prime esas günlük kazancının en yüksekğinin otuz katından az olamaz. Aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalının otuz günlük prime esas kazancından düşük olduğu tespit edilen sigortalıların aylık prime esas kazançları, tespit edilen kazanç düzeyine çıkartılarak aradaki farkın primi, 89 uncu madde hükümlerine göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek birden fazla durumun söz konusu olması halinde, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen esaslara göre tek beyanda bulunulur.

Bu Kanuna göre ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların prime esas kazançlarının hesabında;

a) Aylıklarını personel kanunlarına göre alan sigortalılar için;

1) İlgili kanunları uyarınca aylık gösterge ve ek göstergeler üzerinden ödenen aylık tutarları,

2) Memuriyet taban aylık ve kıdem aylık tutarları,

3) Makam, temsil ve görev tazminatları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödenen tazminatlar (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç), 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun ek 17 nci maddesinin (A) bendinde yer alan cetvelde belirtilen oranlar üzerinden ödenen hizmet tazminatı (28/2/1982 tarihli ve 2629 sayılı Kanun ile 17/11/1983 tarihli ve 2955 sayılı Kanuna göre tazminat veya üniversite ödeneği alanların sadece rütbelerinin karşılığı hizmet tazminatları), 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 12 nci maddesi uyarınca ödenen üniversite ödeneği, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 106 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ödenen ek ödeme,

b) Kadro karşılığı sözleşmeli olarak görev yapan sigortalılar için işgal ettikleri kadrolar esas alınmak suretiyle (a) bendinde öngörülen unsurlar üzerinden hesaplanan tutarı,

c) Açıktan vekil olarak atanan sigortalılar için, (a) bendinde öngörülen unsurlardan ilgili mevzuatı uyarınca ödenen tutarı,

ç) Başka bir kadro ya da görevin ödeme unsurları esas alınmak ve kıyaslanmak suretiyle aylık veya ücret ödenen sigortalılar için; emsal alınan kadro veya görevin prime esas kazanç tutarını geçmemek üzere, bu kazancın aylık veya ücret ödenmesinde öngörülen oranında hesaplanacak tutarı,

d) Büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin “VIII. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançları,

e) 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname eki cetvellerde yer alan yükseköğretim kurumlarına bağlı konservatuvarlarda 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanununun 15 inci maddesi uyarınca sözleşme ile istihdam edilen öğretim elemanlarından sanatçı öğretim elemanı olarak istihdam edilenler için, anılan Kanunda öğretim görevlisi kadro unvanında istihdam edilenlerin tahsil ve derecelerine göre belirlenen prime esas kazanç tutarı; kamu idarelerinde sanatçı, sanatkar ve sanatçı öğretmen olarak sözleşme ile istihdam edilenler için, tahsil ve dereceleri itibarıyla 657 sayılı Kanuna tabi olarak teknik hizmetler sınıfında yer alan mühendislerin (a) bendindeki prime esas kazanç tutarı; yüksek öğretim kurumları ile diğer kamu idarelerinde sanat uygulamacısı ve sahne uygulamacısı olarak sözleşme ile istihdam edilenlerden en az önlisans mezunu olanlar için tahsil ve dereceleri itibarıyla 657 sayılı Kanuna tabi olarak teknik hizmetler sınıfında yer alan teknikerlerin, diğerleri için ise teknisyenlerin prime esas kazanç tutarları,

f) İlgili kanunlarında emeklilik ya da ek gösterge açısından belirli bir kadro, unvan veya görevle bağlantı kurulanlar için, bağlantı kurulan kadro, unvan veya görevin prime esas kazanç tutarı,

g) Bu fıkranın (a) ilâ (f) bentleri kapsamı dışında kalan sigortalılar için atandıkları görev itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre girebilecekleri sınıflardaki benzer görevlerin aynı kadro, unvan, tahsil ve derecesi için belirlenen prime esas kazanç tutarları,

esas alınır. Vekalet veya ikinci görev karşılığında ilgili mevzuatı uyarınca yapılacak ödemeler prime esas kazancın hesabında dikkate alınmaz.

Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar bakımından prime esas aylık kazancın tespitinde; 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının iki katının otuz günlük tutarı, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kişiler için asgari ücret, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen kişiler için ise prime esas asgari kazanç tutarı esas alınır. Ancak, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmak için müracaat etmekle birlikte, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilen aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı;

asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının üçte biri, asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutar, asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katı prime esas asgari kazanç tutarı olarak esas alınır.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Kural olarak, sigortaluların elde ettikleri kazançların tümünden prim alınması öngörülmüştür. Prime esas kazancın hesabına dahil edilmeyecek kazançlar ise maddede sayılanlarla sınırlanmış, sigortaluların belirli olmayan süre ve miktar üzerinden ücret ve kazanç elde etmeleri ya da aynı ay içinde birden fazla işverenin emrinde çalışmaları durumunda veya çağrı üzerine çalışma halinde prime esas kazancın nasıl hesaplanacağı açıklanmıştır.

Kendi nam ve hesabına çalışanların prime esas kazançlarının prime esas kazanç alt ve üst sınırı arasında kendilerince yıllık olarak belirleneceği, yıl içerisinde beyan edilen kazançta bir değişiklik olması durumunda sigortalının yeniden beyan edeceği kazanç üzerinden prim alınacağı belirtilmiştir.

5510 sayılı kanununun 80. maddesinde; aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin yüzde 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas dahil edilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazançta tabi tutulacak. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu kanunun uygulanmasında dikkate alınmayacak. Burada özellikle bir konuya dikkatleri çekmek istiyorum. aylık toplamı asgari ücretin yüzde 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları prime tabi tutulmayacak. Diğer bir deyişle, çalışanlarının sosyal güvencesini sağlayarak SSK bildirimini yapan ve bununla da yetinmeyerek çalışanlarına özel sağlık sigortasından faydalanma imkanı veren, yani işçilerinin daha iyi koşullarda sağlık yardımı alması için fedakarlık yapan işverenler cezalandırılmaktadır. Zira, özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin yüzde 30'unu (bugünkü asgari ücret üzerinden 182,52 YTL) geçen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarlarından prim alınacağı öngörülmüştür. Bu düzenleme ile çalışanlarına özel sağlık sigortası yaptırarak SSK'nın sağlık harcamalarını ve sağlık kuruluşlarındaki yığılmaları azaltan işverenler adeta cezalandırılmaktadır. Bunu anlamak mümkün değildir. İşveren tarafından çalışanlarına özel sağlık sigortası yaptırılmış olmasından dolayı hem sosyal güvenlik kurumu'nun sağlık alanındaki harcamalarında azalma olacak, hem kamu sağlık kuruluşlarındaki hasta sayısı yükü düşerek diğer sigortaluların sağlık hizmetlerinden daha rahat faydalanmaları söz konusu olacak, hem de işverenlerin personeline sağlık sigortası yaptırmaları suretiyle moral ve motivasyonları yükselerek üretim artışı sağlanacaktır.

Çalışanlara özel sağlık sigortası yaptırılmasının aynı bir yardım olduğu açıktır. Zira, personele özel sağlık sigortası yaptırılması halinde herhangi bir ücret artışı olmamaktadır. Sadece, sigortaluların özel sağlık sigortası imkanlarından faydalanmalarına yönelik aynı bir yardım yapılmaktadır. Yargıtay'a göre somut biçimde belli edilmiş bir ihtiyaca yönelik yardımlar aynı yardım olarak kabul edilir ve prim hesabında dikkate alınmazlar.

Burada açıklıkla söylenmesi gereken bir diğer husus da, özellikle SSK'nın sağlık alanındaki harcamalarını azaltacak önlemlerin geliştirilmesi ve bu bağlamda özel sağlık sigortası işveren katkı payından prim alınmaması suretiyle işverenlerin bu yöndeki girişimlerinin desteklenmesi gerektiğidir. Bu nedenle, asgari ücretin yüzde 30'u olarak sınırlandırılan özel sağlık sigortalarına ödenen işveren katkı payları tutarlarının tamamından prim alınmamalıdır.

*5510 sayılı Kanununun 80. maddesinde düzenlenen hükümlerle **Ölüm, doğum ve evlenme yardımları ve kasa tazminatlarından** sigorta primi alınmayacağı*

öngörülmektedir. Bu işlem esasen doğru olmakla birlikte ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile kasa tazminatlarına da bir sınır getirilmelidir. Aksi halde, işçilere ölüm, doğum, evlenme nedeniyle yüksek tutarlarda ödemeler yapılmasına rağmen hiçbir prim alınmamış olacaktır.

Ücret dışı ödemelerden 2 ay daha prim alınacak

Halen, sigortalılara ödenen ücret dışındaki diğer ödemelerin üst sınırı (3.954,60.-YTL) aşan kısımdan sigorta primi kesilmemektedir.

Sosyal Güvenlik Reformu ile ücret dışındaki diğer ödemelerin üst sınırı aşan kısımdan, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ay geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilave edileceğine ilişkin bir hüküm getirilmektedir. Ancak, fıkrada yer alan “diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir ve ücret dışındaki bu ödemelerin üst sınırı aşan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ay geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilir.” Hükümünün teknik olarak uygulanması mümkün değildir.

Örneğin, 3.000 YTL ücret alan bir işçiye, 3.000.YTL de ikramiye ödenmesi halinde SSK tavanı olan 3.954,60 YTL SSK primi alınmakta, bu tutarın üzerindeki kısımdan prim alınmamaktadır. Oysaki, 5510 sayılı Kanunla bu uygulama değiştirilmekte ve tavanı aşan kısımdan 2 ay daha prim alınması düşünülmektedir. Ancak bunun fiilen uygulanabilir olmadığı açıktır. Çünkü, ikramiye, prim vb. ücret dışı ödemelerden vergi ve sigorta primleri kesildikten sonra kalan net tutar işçiye ödenmekte, dolayısıyla ertesi ay prim kesilecek bir matrah kalmamaktadır. Uygulamada bu hükmün yaratacağı olumsuz etkilerden birisi de, bu şekilde sıkıntılı süreçlerle karşılaşmak istemeyen işverenleri ücret dışı ödemeleri kayıt dışına itecek olmasıdır. Bu hükmün uygulanabilir ve kabul edilebilir olmamasından dolayı bir çok işveren prim ve ikramiyeyi ya fiilen kaldırarak hem prim kaybına sebebiyet verecek, hem de gelir kaybına uğrayacak olan çalışanları mağdur edecek, yada ikramiye ve prim gibi diğer ödemeleri kayıtdışı ödeyecektir.

Bağ-Kur'lunun Primi İşçisinden az olamayacak

Aylık prime esas kazanç, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. 4/b'li (Bağ-Kur'lu) işveren olup işçi çalıştırıyorsa en yüksek ücret ödediği işçisinden daha az gelir beyan edemeyecektir. Bu durum, işçi ücretlerinin kayıt dışına itilmesini teşvik etmektedir.

4 / (b) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları; prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Bu sigortalılar tarafından Kurumca belirlenen sürelerde aylık prime esas kazanç beyan edilmesi gerekmektedir. Beyanda bulunmayan sigortalıların aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak belirlenecektir.

Şirket ortaklarından her ortaklık için ayrı ayrı Bağ-Kur primi alınmayacak

Sosyal güvenlik reformundaki en yanlış hükümlerden birisi de, şirket ortaklarının her bir ortaklık için ayrı ayrı olmak üzere, kaç şirkete ortak olunursa o sayıda Bağ-Kur primi alınmasıydı. Bu durum değiştirildi. Sigortalı aynı zamanda işveren ise aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalıların prime esas günlük kazancının en yüksekisinin otuz katından az olamaz. 4 / (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek birden fazla durumun söz konusu olması halinde, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen esaslara göre tek beyanda bulunulacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Prim oranları ve Devlet katkısı MADDE 81- Bu Kanun gereğince alınacak sigorta prim oranları aşağıdaki şekildedir:</p> <p>a) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir.</p> <p>b) Bu Kanunda belirtilen fiilî hizmet zammı uygulanan işlerde çalışan sigortalılar için uygulanacak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, (a) bendinde belirtilen % 20 oranının, her yıl için 40 ıncı maddeye göre eklenen fiilî hizmet gün sayısının 360'a bölümü sonucu bulunacak oranda artırılması suretiyle belirlenir. Bu şekilde bulunan oran ile (a) bendinde belirtilen % 20 oranı arasındaki farka ait primin tamamı işveren tarafından ödenir.</p> <p>c) Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre % 1 ilâ % 6,5 oranları arasında olmak üzere, 83 üncü maddeye göre Kurumca belirlenir. Bu primin tamamını işveren öder.</p> <p>d) 5 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen öğrenciler ile (e) bendinde belirtilen kursiyerler için prim oranı prime esas kazançlarının % 1'idir. Kursiyerlerin prime esas günlük kazançlarının hesaplanmasında prime esas günlük kazanç alt sınırı dikkate alınır. Aday çırak, çırak ve meslekî eğitim gören öğrencilerin prime esas kazancı ilgili kanunlarında belirtilen şekilde uygulanır.</p> <p>e) Yaşlılık aylığı almakta iken bu Kanuna tâbi bir işte çalışanlara uygulanacak sosyal güvenlik destek primi oranı (a), (c) ve (f) bentlerinde belirtilen prim oranlarının toplamı kadardır. Sigortalı ve işveren hissesi bu bentlerde belirtilen oranlardadır.</p> <p>f) Genel sağlık sigortası primi, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için 82 nci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan prime esas kazancın % 12,5'idir. Bu primin % 5'i sigortalı, % 7,5'i ise işveren hissesidir. Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanların genel sağlık sigortası primi, prime esas kazancın % 12'sidir.</p> <p>g) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar (a), (c) ve (f) bentlerindeki prim oranlarının toplamı üzerinden, şayet sosyal güvenlik</p>	<p>Prim oranları ve Devlet katkısı MADDE 81- Bu Kanun gereğince alınacak sigorta prim oranları aşağıdaki şekildedir:</p> <p>a) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir.</p> <p>b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/48. md.) Bu Kanunda belirtilen fiilî hizmet süresi zammı uygulanan işlerde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; 1) (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanacak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, bu maddenin (a) bendinde belirtilen % 20 oranına; 40 ıncı maddeye göre 60 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1 puan, 90 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1,5 puan, 180 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 3 puan, 2) (c) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için ise uygulanacak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, bu maddenin (a) bendinde belirtilen % 20 oranına; 40 ıncı maddeye göre 60 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 3,33 puan, 90 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 5 puan, 180 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 10 puan, eklenmesi suretiyle belirlenir ve bu şekilde bulunan oran ile bu maddenin (a) bendinde belirtilen % 20 oranı arasındaki farka ait primin tamamı işveren tarafından ödenir.</p> <p>c) Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre % 1 ilâ % 6,5 oranları arasında olmak üzere, 83 üncü maddeye göre Kurumca belirlenir. Bu primin tamamını işveren öder.³²</p> <p>d) 5 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen öğrenciler ile (e) bendinde belirtilen kursiyerler için prim oranı prime esas kazançlarının % 1'idir. Kursiyerlerin prime esas günlük kazançlarının hesaplanmasında prime esas günlük kazanç alt sınırı dikkate alınır. Aday çırak, çırak ve meslekî eğitim gören öğrencilerin prime esas kazancı ilgili kanunlarında belirtilen şekilde uygulanır.</p> <p>e) (Mülga: 17/4/2008– 5754/48. md.)</p> <p>f) (Değişik: 17/4/2008– 5754/48. md.) Genel sağlık sigortası primi, kısa</p>

³² Bu bent Ana.Mah.nin 15.12.2006 tarihli, E. 2006/111, K. 2006/112 sayılı Kararı ile Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar yönünden iptal edilmiş olup, İptal Kararının Resmi Gazete'de yayımlanacağı güne kadar, 15/12/2006 tarihli ve E:2006/111, K:2006/36 (Yürürlüğü Durdurma) sayılı Karar ile Yürürlüğü Durdurulmuştur, sözkonusu iptal kararı için 30/12/2006 tarihli ve 26392(5. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'ye bakınız.

destek primi ödemek suretiyle çalışıyorlar ise (e) bendinde belirtilen prim oranlarının toplamı üzerinden primlerini öderler.

Devlet, sigortalının prime esas kazancı esas alınarak; malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları için % 5 oranında; genel sağlık sigortası için ise % 3 oranında katkı yapar. Devlet katkısı, Kurumun ay itibarıyla tahsil ettiği malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası priminin dörtte biri olarak hesaplanır. Devlet katkısının ödenmesine ilişkin usûl ve esaslar, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir.

ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için 82 nci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan prime esas kazancın % 12,5'idir. Bu primin % 5'i sigortalı, % 7,5'i ise işveren hissesidir. Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar ile 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendi ve bu Kanunun geçici 13 üncü maddesinde belirtilenlerin genel sağlık sigortası primi, prime esas kazancın % 12'sidir.

g) (*Değişik: 17/4/2008– 5754/48. md.*) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar (a), (c) ve (f) bentlerindeki prim oranlarının toplamı üzerinden primlerini öderler.

h) (*Ek: 17/4/2008– 5754/48. md.*) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılara bağlanan veya bağlanacak vazife malûllüğü aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylıklarının karşılığı olmak üzere, bu kapsamdaki sigortalılar için kamu idarelerinin bütçelerinden ayrılan sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödeneklerinin % 20'si oranında ek karşılık primi alınır. Ayrılan ek karşılık priminin tamamı kurum bütçelerinin yetkili makamlarca onaylanarak yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başlarından itibaren altı ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ödenir. Genel bütçe kapsamındaki idarelerin ek karşılık primleri Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

(*Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/48. md.*) Devlet, Kurumun ay itibarıyla tahsil ettiği malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası priminin dörtte biri oranında Kuruma katkı yapar. Devlet katkısı olarak hesaplanacak tutar talep edilen tarihi takip eden 15 gün içinde Hazinece Kuruma ödenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Kurumca malûllük, yaşlılık, ölüm sigortaları ve kısa vadeli sigorta kollarından yapılacak yardımlar ile bu yardımların gerektirdiği idarî masrafları karşılamak üzere alınması gereken primlerin çeşitlerini, oranlarını ve bunların kimler tarafından hangi oranda ödeneceğini, Devletin malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası koluna katkı payı ödeyeceği ve yaşlılık aylığı almakta iken tekrar çalışmaya başlayan sigortalılar için alınacak sosyal güvenlik destek primi oranı belirtilmektedir.

SOSYAL SİGORTA VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİM ORANLARI

5510 sayılı Kanun uyarınca alınacak sigorta prim oranları "Prim oranları ve Devlet katkısı" başlıklı 81. maddede düzenlenmiştir.

Malullük, Yaşlılık Ve Ölüm Sigortaları Primi

Uzun vadeli sigorta kolları: malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarıdır. Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir. Sosyal güvenlik reformu öncesinde, SSK ve Bağ-Kur sigortalıları için %20 olarak uygulanan malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası prim oranında bir değişiklik yapılmamıştır.

Yukarıda yer alan yüzde 20 oranına 4/(a) sigortalılarından 5510/40 ıncı maddeye göre 60 fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1 puan, 90 fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1,5 puan, 180 fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde ise 3 puan ilave edilecek. Yine 4/(c) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için ise uygulanacak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, % 20 oranına; 5510/40 ıncı maddeye göre 60 fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 3,33 puan, 90 fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 5 puan, 180 fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 10 puan eklenerek hesaplanacak. Bu şekilde bulunan farka ait primin tamamı işveren tarafından ödenecek.

Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi

Kısa vadeli sigorta kolları: İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarıdır. Prim oranı, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre % 1 ilâ % 6,5 oranları arasında olmak üzere, Sosyal Güvenlik Kurumu'nca belirlenecektir. Bu primin tamamını işveren ödeyecektir. Reform öncesinde, iş kazası ve meslek hastalığı primi oranı %1,5 ve %7 arasında iken, prim oranı düşürülmüştür.

Genel Sağlık Sigortası Primi

Genel sağlık sigortası: Kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigorta koludur. Genel sağlık sigortası primi, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için prime esas kazancın % 12,5'idir. Bu primin % 5'i sigortalı, % 7,5'i ise işveren hissesidir.

Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar ile 5510/60.md 1-(e) bendi ve 5510 sayılı Kanunun Geçici 13 üncü maddesinde belirtilenlerin genel sağlık sigortası primi, prime esas kazancın % 12'sidir.

Sosyal güvenlik reformu öncesinde, SSK sigortalıları için % 11 hastalık, %1 analık primi alınmaktaydı. Yine, iş kazası ve meslek hastalığında düşürülen yarım puanlık primi oranı da dikkate alındığında işverenlerin prim oranında değişiklik olmadığı görülmektedir. Ancak, Bağ-Kur sigortalıları için %20 olarak uygulanan sağlık sigortası prim oranında düşüş olmuştur.

Sosyal Güvenlik Destek Primi Oranları

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olalar, sosyal güvenlik destek primi ödeyerek 4/a (SSK) sigortalısı olarak çalışamayacaklardır.

Ancak, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malûllüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir. 4 / (a) bendi kapsamında çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi prime esas kazançlar üzerinden kısa vadeli sigorta kolları prim oranına (% 1 ilâ % 6,5 oranları arasında) yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü bunların işverenleridir. Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır. Yani, 4/a sigortalısı için sosyal güvenlik destek primi yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre yüzde 31 ve yüzde 36,5 arasında değişen oranda prim alınacaktır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin 4 numaralı alt bendi (Tarımsal faaliyette bulunanlar) hariç olmak üzere 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilecektir. Diğer bir deyişle emeklilik sonrası çalışma yasağı sadece 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişiler için geçerlidir.

Gerek halen sigortalı olarak çalışanlar ve gerekse de sosyal güvenlik kanunlarına göre yaşlılık aylığı alanlar sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir.

Ancak, sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan **5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden** yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilmesi öngörülmektedir.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malûllüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Ancak 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında (SSK'lı) çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi prime esas kazançlar üzerinden 81 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kısa vadeli

sigorta kolları prim oranına yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü bunların işverenleridir. Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.

Yani, kamuoyunda bilindiğinin aksine, 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlar, emekli olduktan sonra sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir. Bu sigortalıların ne zaman emekli olduklarının/olacaklarının bir önemi yoktur.

3308 Sayılı Kanuna Tabi Çıraklar Ve Öğrencilerin Prim Oranları

Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası, meslek hastalığı ve hastalık sigortası uygulanacaktır. Aday çırak, çırak ve meslekî eğitim gören öğrencilerin prime esas kazancı ilgili 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen şekilde % 4 olarak uygulanacaktır.

Aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim görenlerin primi Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar tarafından ödenecektir.

İşsizlik Sigortası Primi

İşsizlik sigortası, 4447 sayılı Kanunla getirilen düzenlemeyle 01.06.2000 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. 4447 sayılı Kanun kapsamına giren tüm sigortalılar, işverenler ve Devlet, işsizlik sigortası primi ödeyecektir. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançlarından, % 1 sigortalı, % 2 işveren ve % 1 Devlet payı olarak alınacaktır.

Sosyal güvenlik reformu işsizlik sigortası prim oranlarında herhangi bir değişiklik yapmamıştır.

Zorunlu Staja Tâbi Tutulan Meslek Lisesi ve Üniversite Öğrencilerinin Prim Oranları

Yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler, sosyal güvenlik reformu öncesinde sigortalı olamıyorlardı.

5510 sayılı Kanunla yapılan düzenleme uyarınca, zorunlu staja tâbi tutulan meslek lisesi ve üniversite öğrencileri hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanacak ve 4/ (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır. Prim oranı, prime esas kazançlarının % 1'dir. Prime esas günlük kazançlarının hesaplanmasında prime esas günlük kazanç alt sınırı dikkate alınacaktır.

Meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrencilerin primi Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumu tarafından ödenecektir.

İş-Kur Kursiyerleri Prim Oranları

Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler için prim oranı asgari ücretin % 1'idir. Bu kursiyerlerin primi İş-Kur tarafından ödenecektir.

İsteğe Bağlı Sigorta Prim Oranları

İsteğe bağlı sigorta primi, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen günlük kazanç ve prim ödeme gün sayısı üzerinden bulunacak kazancın % 32'sidir. Bunun % 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, % 12'si genel sağlık sigortası primidir.

Bağ-Kur Sigortalılarının Primi

Bağ-Kur'luların yüzde 40 olan sigorta prim oranı reformla birlikte düşürülecek. Sosyal güvenlik reformu ile birlikte Bağ-Kur'luların prim oranı işin tehlikesine bağlı olarak **yüzde 33,5 ile yüzde 39 arasında** uygulanacak. Bunun yüzde 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi; yüzde 1 ilâ yüzde 6,5 oranları arasındaki kısım kısa vadeli sigorta kolları primi ve genel sağlık sigortası primi yüzde 12,5'i olacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Günlük kazanç sınırları</p> <p>MADDE 82- Bu Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, asgarî ücretin otuzda biri, üst sınırı ise günlük kazanç alt sınırının 6,5 katıdır.</p> <p>Günlük kazançları yukarıdaki fıkrada belirtilen alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları üst sınırdan fazla olan sigortalıların günlük kazançları da üst sınır üzerinden hesaplanır.</p> <p>İkinci fıkraya göre sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primleri ile ücretsiz çalışan sigortalılara ait sigorta primlerinin tümünü işveren öder.</p> <p>Sigortalıların bu Kanununun 53 üncü maddesine göre belirlenen aynı sigortalılık haline tâbi olacak şekilde birden fazla işte çalışması nedeniyle Kuruma ödenen primler toplamı, bu sigortalılık hali için belirlenen prime esas kazanç üst sınırı üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa, aşan kısmın tamamı, sigortalının talebi üzerine en geç talep tarihini takip eden ay içinde hissesi oranında sigortaliya defaten geri ödenir. Geri verilen primler için ayrıca gecikme cezası ve gecikme zammı ile faiz ödenmez.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Alınacak primler ile verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulacak günlük kazancın alt sınırı ortak bir kritere bağlanarak aylık asgarî ücretin otuzda biri olarak belirlenmiş, üst sınırın ise alt sınırın 6,5 katı olması öngörülmüştür.</i></p> <p><i>Günlük kazançları alt sınırın altında olan sigortalılar ile üst sınırın üzerinde olan sigortalıların kazançlarının alt ve üst sınırlar üzerinden hesaplanacaktır.</i></p> <p>Prim ödeme gün sayısı ve günlük kazanç</p> <p><i>Sigortalının bir günlük prime esas tutulacak kazancı, sigortalının bir ay için prime esas tutulacak kazancının otuzda biridir.</i></p> <p><i>Günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır.</i></p> <p><i>Sigortalının günlük kazançları hesabına esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda bunların prim ödeme gün sayılarıdır.</i></p> <p><i>Sigortalının aynı ay içinde birden fazla işyerinde çalışması halinde, o aydaki toplam prim ödeme gün sayısı 30 günü geçemez.</i></p> <p><i>Sigortalıların Kanununun 53 üncü maddesine göre belirlenen aynı sigortalılık haline tâbi olacak şekilde birden fazla işte çalışması nedeniyle Kuruma ödenen primler toplamı, bu sigortalılık hali için belirlenen prime esas kazanç üst sınırı üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa, aşan kısmın tamamı, sigortalının talebi üzerine en geç talep tarihini takip eden ay içinde hissesi oranında sigortaliya tek seferde geri ödenir. Geri verilen primler için ayrıca gecikme cezası ve gecikme zammı ile faiz ödenmez.</i></p> <p><i>Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalılardan görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan, ilgili kanunlar gereğince eksik aylığa müstahak bulunanların onbeş gün; ilgili kanunlarına göre bu müddetler için sonradan görevlerine iade edilerek tam aylığa hak kazananların ise 30 güne tamamlamak suretiyle bildirimleri yapılır.</i></p>	

Kısmi süreli çalışmalarda prim ödeme gün sayısı

İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır.

Kısmi süreli çalışma, işveren ile sigortalının yazılı yapılan iş sözleşmesinin niteliğine bağlı, aylık ücret karşılığı çalışma biçiminde imzalanmışsa, sigortalı haftalık çalışma süresine bakılmaksızın tam ay olarak bildirilir.

İş sözleşmesi saat ücreti karşılığı yapılmış ise, kısmi süreli çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin, 4857 sayılı İş Kanununa göre günlük çalışma süresi olan 7,5 saate bölünmesiyle, ayda kaç gün sigortalı bildirileceği hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanunu ve 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamında çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin 8'e bölünmesiyle, ayda kaç gün sigortalı bildirileceği hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 8 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

Yazılı sözleşme ile sigortalının yapmayı üstlendiği işle ilgili olarak kendisine ihtiyaç duyulması halinde, iş görme ediminin yerine getirileceğinin kararlaştırıldığı çağrı üzerine çalışmalarda, çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmiş ise, bu süreler üzerinden; taraflar arasında çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmemiş ise, sigortalının aylık çalışma süresi yukarıdaki fıkralar hükmünce hesaplanan gün sayısı üzerinden bildirilir. Ancak, çalışma süresinin gün, hafta ve ay olarak belirlenmiş süreden fazla olması halinde, çalışma süresi bu süre dikkate alınarak yukarıdaki fıkralar hükmünce hesaplanan gün sayısı üzerinden bildirilir. Bu fıkranın uygulanmasında 4857 sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü maddesi hükümleri de dikkate alınır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi ve işkollarının ve işlerin tehlike sınıf ve derecelerinin belirlenmesi</p> <p>MADDE 83- Kısa vadeli sigorta kolları primi, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre tespit edilir. İş kolları tehlikenin ağırlığına göre sınıflara, bu sınıflar da özel iş şartlarına ve tehlikeyi önlemek için alınmış olan tedbirlere göre derecelere ayrılır. Hangi iş kollarının hangi tehlike sınıfına girdiği, tehlike sınıf ve derecesine ait prim oranlarının ve tehlike derecelerinin belirlenmesinde uygulanacak esaslar, ilgili bakanlıkların görüşleri de alınarak Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak bir tarife ile tespit edilir. Prim tarifesi gerekli görülürse aynı usûlle değiştirilebilir.</p> <p>Yapılan işin birinci fıkrada belirtilen tarifeye göre hangi tehlike sınıf ve derecesine girdiği ve ödenecek kısa vadeli sigorta kolları primi oranı Kurumca belirlenerek işverene ve 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara tebliğ edilir. İş kazasını ve meslek hastalığını önleyecek tedbirler hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun bulunmadığı tespit edilen işler, Kurumca daha yüksek primli derecelere konulabilir.</p> <p>Kurum, işyerinin tespit edilmiş bulunan tehlike sınıf ve derecesini yaptıracağı incelemelere dayanarak kendiliğinden veya işverenin ya da 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların isteği üzerine değiştirebilir. Kurumca yapılacak değişikliklere ilişkin kararın takvim yılından en az bir ay önce işverene, işveren tarafından değişiklik isteğinin de takvim yılından en az iki ay önce Kuruma bildirilmesi şarttır.</p> <p>Böylece karara bağlanacak değişiklikler, karar veya istekten sonraki takvim yılı başında yürürlüğe girer.</p> <p>İşverenler ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlar, tehlike sınıf ve derecesi ile prim oranı hakkında Kurumca yapılacak yazılı bildirim aldıktan sonra bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. Kurum, bu itirazı inceleyerek en geç üç ay içinde karara bağlayarak sonucunu itiraz edene bildirir. İlgililer, Kurumun kararı üzerine, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili mahkemeye başvurabilir. Kuruma itiraz edilmesi veya mahkemeye başvurulması, primlerin takip ve tahsilini durdurmaz.</p> <p>İşverenin veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların itirazı; işyerinin tehlike sınıfı ve derecesi ile kısa vadeli sigorta kolları prim oranının tebliğine ilişkin yazının işverence veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlar tarafından tebellüğünden itibaren bir</p>	

ay içinde yapılmış ise, değiştirilen iş kolu kodu ve tehlike sınıfı ile tehlike derecesinin hatalı uygulandığı tarihten, bir aylık süre dışında yapılmış ise, itirazın Kurum kayıtlarına intikali tarihini izleyen yılbaşından, üçüncü fıkrada belirtilen sürelerin aşılması durumunda ise, Kurumca yapılacak değişikliğe ilişkin kararın tebliğini izleyen takvim yılı başından geçerli olarak uygulanır.

Bu değişiklik nedeniyle tehlike sınıf ve derecesinin yükselmesi halinde, kararın işverene veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlara tebliğ edildiği tarih ile yürürlük tarihi arasındaki süreye ilişkin kısa vadeli sigorta kollarına ait prim farkının tebliği tarihini takip eden bir ay içerisinde Kuruma ödenmesi halinde, fark prim için gecikme cezası ve gecikme zammı alınmaz. Aksi takdirde, fark primi 89 uncu madde uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur. Tehlike sınıf ve derecesinin düşmesi halinde ise, kısa vadeli sigorta kolları sigortası prim farkı, işverenin varsa borçlarına mahsup edilir, yoksa iade edilir. Bir ay içinde iade edilmesi halinde faiz ödenmez.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Kısa vadeli sigorta kolları prim oranlarının, işin yapıldığı işyerinin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlike derecesi gözönünde tutularak tespit edilmesi gerekmektedir.

Kısa vadeli sigorta kolları primi, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre tespit edilecek. İş kolları tehlikenin ağırlığına göre sınıflara, bu sınıflar da özel iş şartlarına ve tehlikeyi önlemek için alınmış olan tedbirlere göre derecelere ayrılacak.

Hangi iş kollarının hangi tehlike sınıfına girdiği, tehlike sınıf ve derecesine ait prim oranlarının ve tehlike derecelerinin belirlenmesinde uygulanacak esaslar, ilgili bakanlıkların görüşleri de alınarak Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak bir tarife ile tespit edilecek.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Tehlike sınıf ve derecelerini etkileyebilecek değişiklikler</p> <p>MADDE 84- İşverenler ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlar, tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek her türlü değişikliği bir ay içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Bu bildirim üzerine Kurum, yaptıracağı incelemeler sonunda tehlike sınıf ve derecesini değiştirebilir. Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilirse bu konuda Kurumca verilecek karar, değişikliğin meydana geldiği tarihten sonraki ay başından başlanarak uygulanır.</p> <p>Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilmezse;</p> <p>a) Tehlike sınıfı yükseliyorsa, değişikliğin meydana geldiği,</p> <p>b) Tehlike sınıfı düşüyorsa, değişikliğin Kurumca öğrenildiği,</p> <p>tarihler esas alınmak ve bu tarihlerden sonraki ay başından itibaren uygulanmak üzere, Kurumca karar alınır ve ilgililere tebliğ olunur.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>İş kazaları ve meslek hastalıkları priminin, iş kollarının iş kazası ve meslek hastalığı bakımından arz ettiği tehlike derecesine göre tespiti, işyerlerinin tehlike sınıf ve derecelerinde Kurumca değişiklik yapılması durumu ve Kurumca belirlenecek tehlike sınıf ve derecesine itiraz halinde uygulanacak esaslar düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>Yapılan işte iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası primi oranına etki edebilecek bir değişiklik meydana gelmesi durumunda iş kolunun buna göre tehlike sınıf ve derecesinin de değiştirilmesini mümkün kılmak üzere bu madde düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>İşverenler ile 4/b sigortalısı sayılanlar, işyerlerindeki prim oranını belirleyen tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek her türlü değişikliği bir ay içinde SGK'ya bildirmekle yükümlü olacak. Bu bildirim üzerine kurum, yaptıracağı incelemeler sonunda tehlike sınıf ve derecesini değiştirebilecek. Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilirse bu konuda SGK tarafından verilecek karar, değişikliğin meydana geldiği tarihten sonraki aybaşından başlanarak uygulanacak. Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilmezse;</i></p> <p><i>a) Tehlike sınıfı yükseliyorsa, değişikliğin meydana geldiği,</i></p> <p><i>b) Tehlike sınıfı düşüyorsa, değişikliğin kurumca öğrenildiği,</i></p> <p><i>tarihler esas alınmak ve bu tarihlerden sonraki ay başından itibaren uygulanmak üzere, SGK tarafından karar alınarak ilgililere tebliğ olunacak.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Asgarî işçilik uygulaması</p> <p>MADDE 85- İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır.</p> <p>Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılır. Bu araştırma sonucunda yeterli işçiliğin bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, eksik bildirilen işçilik tutarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, 89 uncu madde gereği hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilir. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödendiği veya ödeneceğinin işveren tarafından yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde borç kesinleşir. Kuruma verilecek taahhütnamede üstlenilen ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, işveren hakkında 88 inci ve 89 uncu maddeler uyarınca işlem yapılır. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödenmemesi, taahhütname verilmemesi veya Kurumca işyerinin denetlenmesine gerek görülmesi durumunda Kurumca inceleme yapılır.</p> <p>Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen usûllerle Kuruma bildirilmediği tespit edilen asgarî işçilik tutarı üzerinden Kurumca re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primleri, 88 inci ve 89 uncu maddeler dikkate alınarak işverene tebliğ edilir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz.</p>	<p>Asgarî işçilik uygulaması ve uzlaşma³³</p> <p>MADDE 85- İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/49. md.) Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılır. Bu araştırma sonucunda yeterli işçiliğin bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, eksik bildirilen işçilik tutarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, 89 uncu madde gereği hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilir. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödendiği veya ödeneceğinin işveren tarafından yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde borç kesinleşir. Kuruma verilecek taahhütnamede üstlenilen ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, işveren hakkında 88 inci ve 89 uncu maddeler uyarınca işlem yapılır. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödenmemesi, taahhütname verilmemesi veya Kurumca işyerinin denetlenmesine gerek görülmesi durumunda Kurumca inceleme yapılır.</p> <p>Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen usûllerle Kuruma bildirilmediği tespit edilen asgarî işçilik tutarı üzerinden Kurumca re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primleri, 88 inci ve 89 uncu maddeler dikkate alınarak işverene tebliğ edilir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve</p>

³³ Bu madde başlığı “Asgarî işçilik uygulaması” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 49 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiş, aynı maddenin ikinci ve beşinci fıkralarında yer alan “döner sermayeli kuruluşlar,” ibaresinden sonra gelmek üzere “kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar” ibaresi, dokuzuncu fıkrasında yer alan “yapılacak yerinde tespit kriterleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “uzlaşma komisyonlarının oluşumu, çalışma usûl ve esasları” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca, Kuruma asgarî işçilik tutarının bildirilmediği tespit edilen işyerleri hakkında ayrıca 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca idarî para cezası uygulanır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeye mecburdur.

Kuruma yeterli işçilik tutarının bildirilmiş olup olmadığının araştırılmasında, işin yürütümü için gerekli olan asgarî işçilik tutarının tespitinde dikkate alınacak asgarî işçilik oranlarının saptanması ve asgarî işçilik oranlarına vaki itirazların incelenerek karara bağlanması amacıyla Kurum bünyesinde; Kurum teknik elemanlarından dört üye, Yönetim Kurulunda temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarınca görevlendirilecek iki üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir üye olmak üzere toplam yedi teknik elemandan oluşan, Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulur.

Kurumca gerek görüldüğünde, aynı esaslara göre birden fazla Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulabilir. Komisyon salt çoğunlukla toplanır ve kararlar en az dört üyenin aynı yöndeki oyu ile alınır. Kurum dışındaki üyelerin üst üste üç toplantıya, son altı ay içinde ise beş toplantıya katılmaması halinde, toplantıya katılmayan üyeyi görevlendiren konfederasyonların yerine, üye sayısı bakımından en yüksek bir sonraki konfederasyondan üye davet edilir.

Asgarî İşçilik Tespit Komisyonuna Kurum dışından görevlendirilenlere, katıldıkları her toplantı günü için (2500) gösterge rakamının memur aylıklarının hesabında kullanılan katsayı ile çarpılarak bulunacak tutarı üzerinden huzur hakkı Kurumca ödenir.

Asgarî İşçilik Tespit Komisyonunun çalışma usûl ve esasları, Komisyonca görev alacak teknik elemanların nitelikleri, asgarî işçilik tespitinde uygulanacak yöntem, verilerin belirlenmesi, tamamlanmış veya devam etmekte olan işlerle ilgili yapılacak yerinde tespit kriterleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

tahsilini durdurmaz.

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca, Kuruma asgarî işçilik tutarının bildirilmediği tespit edilen işyerleri hakkında ayrıca 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca idarî para cezası uygulanır.

(Değişik: 17/4/2008– 5754/49. md.) Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, **kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar** ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeye mecburdur.

Kuruma yeterli işçilik tutarının bildirilmiş olup olmadığının araştırılmasında, işin yürütümü için gerekli olan asgarî işçilik tutarının tespitinde dikkate alınacak asgarî işçilik oranlarının saptanması ve asgarî işçilik oranlarına vaki itirazların incelenerek karara bağlanması amacıyla Kurum bünyesinde; Kurum teknik elemanlarından dört üye, Yönetim Kurulunda temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarınca görevlendirilecek iki üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir üye olmak üzere toplam yedi teknik elemandan oluşan, Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulur.

Kurumca gerek görüldüğünde, aynı esaslara göre birden fazla Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulabilir. Komisyon salt çoğunlukla toplanır ve kararlar en az dört üyenin aynı yöndeki oyu ile alınır. Kurum dışındaki üyelerin üst üste üç toplantıya, son altı ay içinde ise beş toplantıya katılmaması halinde, toplantıya katılmayan üyeyi görevlendiren konfederasyonların yerine, üye sayısı bakımından en yüksek bir sonraki konfederasyondan üye davet edilir.

Asgarî İşçilik Tespit Komisyonuna Kurum dışından görevlendirilenlere, katıldıkları her toplantı günü için (2500) gösterge rakamının memur aylıklarının hesabında kullanılan katsayı ile çarpılarak bulunacak tutarı üzerinden huzur hakkı Kurumca ödenir.

(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/49. md.) Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından devamlı mahiyetteki işyerlerinde yapılan asgarî işçilik incelemesi sonucunda tespiti yapılan ve sigortalılara maledilemeyen fark sigorta primine esas kazanç matrahı üzerinden gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte hesaplanacak sigorta primi ve buna bağlı uygulanacak idari para cezalarında, konuya ilişkin raporun Kurumun ilgili birimine gönderilmesinden önce işverenle uzlaşma yapılabilir. Uzlaşmaya varılması halinde, bu durum tutanakla tespit edilir. Uzlaşılan tutarlar kesin olup, uzlaşma konusu yapılan tutarlar hakkında işverence dava açılmaz ve hiçbir mercie şikayet ve itirazda bulunulamaz. Uzlaşılan prim ve idarî para cezaları, uzlaşma tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir. İşveren, uzlaşılan idari para cezası tutarı için ayrıca peşin ödeme indiriminden

	<p>yararlandırılmaz. Uzlaşılın tutarların, bu sürede tam olarak ödenmemesi halinde uzlaşma bozulur ve uzlaşılın tutarlar kazanılmış hak teşkil etmez. Uzlaşmanın temin edilememiş veya uzlaşma müzakeresinde uzlaşmaya varılmamış olması veya uzlaşmanın bozulması hallerinde işveren, bu konuya ilişkin daha sonra uzlaşma talep edemez.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/49. md.) Uzlaşma neticesinde indirim yapılması nedeniyle tahsil edilmemiş olan sigorta primlerinin daha sonra Kurum veya mahkeme kararıyla sigortalılara mal edilmesi halinde, daha önce eksik tahsil olunan sigorta primleri, sigortalının çalıştığı süre ve sigorta primine esas kazancı dikkate alınarak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/49. md.) Asgarî İşçilik Tespit Komisyonunun çalışma usûl ve esasları, Komisyonda görev alacak teknik elemanların nitelikleri, asgarî işçilik tespitinde uygulanacak yöntem, verilerin belirlenmesi, tamamlanmış veya devam etmekte olan işlerle ilgili yapılacak yerinde tespit kriterleri, uzlaşma komisyonlarının oluşumu, çalışma usul ve esasları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanarak kurulmuş bankaların ihaleli işleri ve özel bina inşaatları ve Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer işler için Kurumca çıkartılacak bir yönetmelikle usûl ve esasları belirlenmek üzere yeterli işçilik bildirilip bildirilmediğinin araştırılacağı bu araştırma sonunda yeterli işçilik bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, işverene Kurumca hesaplanan prim tutarını ve gecikme zammını ödemesinin bildirileceği, işverenin bu bildirim üzerine prim tutarını ve gecikme zammını ödemesi veya taahhütname vererek ödeyeceğini beyan etmesi durumunda borcun kesinleşeceği belirtilmektedir.</i></p> <p><i>Kurumun dış denetimiyle görevli denetim elemanlarının, bu maddede belirtilen kriterlere göre işyerinde asgarî işçilik miktarını tespit edebileceği, asgarî işçilik oranlarının tespiti ve asgarî işçilik oranlarına yapılacak itirazları karara bağlamak üzere Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulacağı belirtilmektedir.</i></p> <p><i>Reformla birlikte SSK uygulanmasında ilk defa uzlaşma müessesesi getirilecek. Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından devamlı mahiyetteki işyerlerinde yapılan asgarî işçilik incelemesi sonucunda tespiti yapılan ve sigortalılara maledilemeyen fark sigorta primine esas kazanç matrahı üzerinden gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte hesaplanacak sigorta primi ve buna bağlı uygulanacak idari para cezalarında, konuya ilişkin raporun Kurumun ilgili birimine gönderilmesinden önce işverence uzlaşma yapılabilecek. Uzlaşmaya varılması halinde, bu durum tutanakla tespit edilecek.. Uzlaşılın tutarlar kesin olup, uzlaşma konusu yapılan tutarlar hakkında işverence dava açılmaz ve hiçbir mercie şikayet ve itirazda bulunulamayacak. Uzlaşılın prim ve idari para cezaları, uzlaşma tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenecek. İşveren, uzlaşılın idari para cezası tutarı için ayrıca peşin ödeme indiriminden yararlandırılmayacak.</i></p>	

İKİNCİ BÖLÜM
Prim Belgeleri ve Primlerin Ödenmesi

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Prim belgeleri ve işyeri kayıtları MADDE 86- İşveren bir ay içinde 4 üncü ve 5 inci maddeye tâbi çalıştırdığı sigortalıların ve sosyal güvenlik destek primine tâbi sigortalıların;</p> <p>a) Ad ve soyadlarını, T.C. kimlik numaralarını, b) 80 inci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlarını, c) Prim ödeme gün sayıları ile prim tutarlarını, gösteren ve örneği Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenen asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesini, ait olduğu ayı takip eden ayın yirmibeşinci gününün sonuna kadar Kuruma vermekle veya sigortalı çalıştırmadığı takdirde, bu hususu sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren, onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.</p> <p>İşveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır.</p> <p>İşverenin, sigortalıyı, 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre başka bir işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devretmesi halinde, sigortalıyı devir alan, geçici iş ilişkisi süresine ilişkin birinci fıkrada belirtilen belgelerin aynı süre içinde işverene ait işyerinden Kuruma verilmesinden, işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur.</p> <p>Ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların, otuz günden az çalıştıklarını ispatlayan belgelerin işverence ilgili aya ait aylık prim ve hizmet belgesine eklenmesi şarttır. Kamu idareleri ile toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerlerinde bu şart aranmaz.</p> <p>Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde, otuz günden az bildirilen sürelerle ait aylık prim ve hizmet belgesi Kurumca re'sen düzenlenir ve</p>	<p>Prim belgeleri ve işyeri kayıtları MADDE 86- İşveren bir ay içinde 4 üncü ve 5 inci maddeye tâbi çalıştırdığı sigortalıların ve sosyal güvenlik destek primine tâbi sigortalıların;</p> <p>a) Ad ve soyadlarını, T.C. kimlik numaralarını, b) 80 inci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlarını, c) Prim ödeme gün sayıları ile prim tutarlarını, gösteren ve örneği Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenen asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesini, (Değişik: 17/4/2008– 5754/50. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındakiler için en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar, diğer sigortalılar için ise ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma vermekle veya sigortalı çalıştırmadığı takdirde, bu hususu sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren, onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.³⁴</p> <p>İşveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır.</p> <p>İşverenin, sigortalıyı, 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre başka bir işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devretmesi halinde, sigortalıyı devir alan, geçici iş ilişkisi süresine ilişkin birinci fıkrada belirtilen belgelerin aynı süre içinde işverene ait işyerinden Kuruma verilmesinden, işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur.</p> <p>Ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların, otuz günden az çalıştıklarını ispatlayan belgelerin işverence ilgili aya ait aylık prim ve hizmet belgesine eklenmesi şarttır. Kamu idareleri ile toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerlerinde bu şart aranmaz.</p> <p>Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin aylık</p>

³⁴ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 50 nci maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “ait olduğu ayı takip eden ayın yirmibeşinci gününün sonuna kadar” ibaresi “4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındakiler için en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar, diğer sigortalılar için ise ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

muhteviyatı primler, bu Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Sigortalıyı çalıştıran işveren ile alt işveren ve iş görme edimini yerini getirmek üzere sigortalıyı geçici olarak devralan işveren; aylık prim ve hizmet belgesinin Kurumca onaylanan bir nüshasını sigortalının çalıştığı işyerinde, birden ziyade işyeri olması halinde ise sigortalının çalıştığı her işyerinde ayrı ayrı olmak üzere, Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak, müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, sigortalılar tarafından görülebilecek bir yere asmak zorundadır.

Fiilen veya işyeri kayıtlarından tespit edilecek her türlü bilgiden veya kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden çalıştığı anlaşılan sigortalılara ait olup, bu Kanun uyarınca Kuruma verilmesi gereken belgelerin yapılan tebligata rağmen bir ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde, bu belgeler Kurumca re'sen düzenlenir ve muhteviyatı sigorta primleri Kurumca tespit edilerek işverene tebliğ edilir. İşveren, bu maddeye göre tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, ilgili Kurum ünitesine itiraz edebilir. İtiraz, takibi durdurur. İtirazın reddi halinde, işveren kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Yetkili mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz. Mahkemenin Kurum lehine karar vermesi halinde, 88 inci ve 89 uncu maddelerin prim borcuna ilişkin hükümleri uygulanır.

Aylık prim ve hizmet belgesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamı ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.

Sigortalının çalıştığı bir veya birden fazla işte, bu Kanunda yazılı şartları yerine getirmiş olmasına rağmen, kendisi için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin işveren tarafından verilmediği veya verilen aylık prim ve hizmet belgesinde kazançların veya prim ödeme gün sayılarının eksik gösterildiği Kurumca tespit edilirse, hastalık ve analık sigortalarından gerekli ödemeler yapılır.

Bu maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde, 102 nci maddeye göre işlem yapılır.

Kamu idarelerinde işyerinin özelliği nedeniyle prim belgelerinin farklı sürelerde verilme zamanını belirlemeye, Kurum yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile belgelerin içerik ve şekli, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde, otuz günden az bildirilen sürelerle ait aylık prim ve hizmet belgesi Kurumca re'sen düzenlenir ve muhteviyatı primler, bu Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Sigortalıyı çalıştıran işveren ile alt işveren ve iş görme edimini yerini getirmek üzere sigortalıyı geçici olarak devralan işveren; aylık prim ve hizmet belgesinin Kurumca onaylanan bir nüshasını sigortalının çalıştığı işyerinde, birden ziyade işyeri olması halinde ise sigortalının çalıştığı her işyerinde ayrı ayrı olmak üzere, Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak, müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, sigortalılar tarafından görülebilecek bir yere asmak zorundadır.

(Değişik yedinci fıkra: 17/4/2008– 5754/50. md.) Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlerden ya da kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde veya kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden çalıştığı anlaşılan sigortalılara ait olup, bu Kanun uyarınca Kuruma verilmesi gereken belgelerin yapılan tebligata rağmen bir ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde, bu belgeler Kurumca re'sen düzenlenir ve muhteviyatı sigorta primleri Kurumca tespit edilerek işverene tebliğ edilir. İşveren, bu maddeye göre tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, ilgili Kurum ünitesine itiraz edebilir. İtiraz, takibi durdurur. İtirazın reddi halinde, işveren kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Yetkili mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz. Mahkemenin Kurum lehine karar vermesi halinde, 88 inci ve 89 uncu maddelerin prim borcuna ilişkin hükümleri uygulanır.

(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/50. md.) Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca işyerinde fiilen yapılan tespitlerden ve kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden kayıt ve belgelere dayanmaksızın çalıştığı belirlendiği halde, hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının Kuruma bildirilmediği anlaşılan veya eksik bildirildiği tespit edilen sigortalıların geriye yönelik hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının, en fazla tespit yapıldığı tarihten geriye yönelik bir yıllık süreye ilişkin kısmı dikkate alınır.

Aylık prim ve hizmet belgesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın

sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.

Sigortalının çalıştığı bir veya birden fazla işte, bu Kanunda yazılı şartları yerine getirmiş olmasına rağmen, kendisi için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin işveren tarafından verilmediği veya verilen aylık prim ve hizmet belgesinde kazançların veya prim ödeme gün sayılarının eksik gösterildiği Kurumca tespit edilirse, hastalık ve analık sigortalarından gerekli ödemeler yapılır.

Bu maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde, 102 nci maddeye göre işlem yapılır.

Kamu idarelerinde işyerinin özelliği nedeniyle prim belgelerinin farklı sürelerde verilme zamanını belirlemeye, Kurum yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile belgelerin içerik ve şekli, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

İşverenlerin düzenleyecekleri prim belgelerinde yer alacak hususlar ve bu belgelerin içeriği tanımlanmış, İş Kanunu hükümlerine göre sigortalının bir başka işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere devredilmesi durumunda prim belgelerinin süresi içinde Kuruma verilmesinden asıl işverenle birlikte devralan işverenin de sorumlu olması, sigortalılık tespitinin fiilen veya kayden yapılabileceği yönünde düzenlemeler yapılmış, otuz günden az çalıştırılan sigortalıların bu şekilde çalıştırılmalarını izah eden bilgi ve belgelerin Kuruma verilmesi öngörülmüş, Kurumca sigortalı olarak çalıştığı tespit edilen sigortalılar için verilmesi gereken belgelerin resen düzenlenebilmesi öngörülmüş, işverenin bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen belgenin Kurumca onaylanmış bir nüshasını, çalışan sigortalıların görmelerini sağlayacak şekilde bir birini takip eden iki belge verme süresince işyerine asmak zorunluluğu getirilmiştir. Bu maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda idarî para cezası uygulanması öngörülmüştür.

Aylık prim ve hizmet belgesinin tanzimi, verilmesi ve saklanması

İşveren, bir ay içinde gerek kendisinin çalıştırdığı, gerek 22/5/2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre iş görme edimini yerine getirmek üzere başka işverene geçici olarak devrettiği sigortalıların;

- a) Sosyal güvenlik sicil numaralarını,*
- b) Ad ve soyadlarını,*
- c) Sigorta, işsizlik ve aylık sosyal güvenlik destek primlerini,*
- ç) Prime esas kazançlar tutarını,*
- d) Prim ödeme gün sayılarını,*
- e) Varsa serbest muhasebecisinin, serbest muhasebeci mali müşavirinin, ad ve soyadını, bunların mesleki oda kayıt numaralarını,*
- f) İşverenin kamu idaresi olması halinde tahakkuk veya tediye görevlisinin ad ve soyadını,*
- g) Kurumca belirlenen diğer bilgileri,*

taşıyan, aylık prim ve hizmet belgesini en geç 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındakiler için en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar, diğer sigortalılar için ise ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar e-Sigorta ile göndermekle, sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili üniteye veya Kurumun talebi üzerine e-Sigorta ile Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

Kamu idarelerinde işyerinin özelliği nedeniyle prim belgelerinin farklı sürelerde verilme zamanını belirlemeye, Kurum yetkili kılınmıştır.

Ücret tediye bordrosu

İşverenler, Kuruma verdikleri aylık prim ve hizmet belgesinde yazılı olanları doğrulayıcı nitelikte olmak üzere aylık ücret tediye bordrosu düzenlemekle yükümlüdürler.

İşyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti, ödenen ücret tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasını içermeyen ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz. Ücretlerin ve diğer ödemelerin makbuz mukabilinde veya banka aracılığı ile yapılması halinde, ücret tediye bordrosunda imza şartı aranmaz.

Ücret tediye bordrosunun ayrı ayrı düzenlenmesi ve belgenin işyeri kayıtları ile mutabakatı

Tehlike sınıfları farklı olan işyerlerinde çalışan sigortalıların aylık ücret tediye bordroları işverence ayrı ayrı düzenlenir.

Aynı işverene ait iş veya işyerleri ile ilgili defter veya kayıtların müştereken tutulmuş olması ve bu defter veya kayıtların, her iş veya işyeri için ayrı ayrı verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgesinde yazılı kazançlar toplamı ile uyumlu olması halinde, iş veya işyeri kayıtlarının verilen bu belgelerde yazılı olanları doğrulayıcı nitelikte olduğu kabul edilecek.

Sigortalının çalıştığı bir veya birden fazla işte, bu Kamunda yazılı şartları yerine getirmiş olmasına rağmen, kendisi için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin işveren tarafından verilmediği veya verilen aylık prim ve hizmet belgesinde kazançların veya prim ödeme gün sayılarının eksik gösterildiği Kurumca tespit edilirse, hastalık ve anahk sigortalarından gerekli ödemeler yapılacaktır.

Hizmet tespit davasında beş yıllık zamanaşımı var

Aylık prim ve hizmet belgesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.

Müfettişler en fazla tespitin yapıldığı tarihten geriye yönelik bir yıllık hizmet kazandırabilecek

Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca işyerinde fiilen yapılan tespitlerden ve kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden kayıt ve belgelere dayanmaksızın çalıştığı belirlendiği halde, hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının Kuruma bildirilmediği anlaşılan veya eksik bildirildiği tespit edilen sigortalıların geriye yönelik hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının, en fazla tespitin yapıldığı tarihten geriye yönelik bir yıllık süreye ilişkin kısmı dikkate alınacak. Bu da, Kurumun denetim elemanlarının kayıtdışı istihdamla mücadelesinde önemli bir engel olacaktır. Bunun gerekçesini anlayabilmek mümkün değildir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Prim ödeme yükümlüsü MADDE 87- Bu Kanunun uygulanmasında kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası ve isteğe bağlı sigorta bakımından;</p> <p>a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine ve 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tâbi olanlar ile bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tâbi olanlar için bunların işverenleri,</p> <p>b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi olanlar ile bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tâbi olanlar, isteğe bağlı sigortalı olanlar ve 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişilerin kendileri,</p> <p>c) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde sayılan kişiler için primi yılı merkezî yönetim bütçesinden karşılanmak üzere ilgili kamu idareleri,</p> <p>d) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılan kişiler ile 5 inci maddenin (e) ve (f) bentlerinde belirtilenler için Türkiye İş Kurumu,</p> <p>e) 5 inci maddenin (b) bendinde belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim görenler ile meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumu,</p> <p>f) 5 inci maddenin (c) bendine tâbi olanlar için işverenleri veya kendileri, prim ödeme yükümlüsüdür.</p>	<p>Prim ödeme yükümlüsü MADDE 87- Bu Kanunun uygulanmasında kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası ve isteğe bağlı sigorta bakımından;</p> <p>a) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/51. md.</i>) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine ve 5 inci maddenin (a) bendine tabi olanlar için bunların işverenleri,</p> <p>b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi olanlar ile bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tâbi olanlar, isteğe bağlı sigortalı olanlar ve 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişilerin kendileri,</p> <p>c) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde sayılan kişiler için primi yılı merkezî yönetim bütçesinden karşılanmak üzere ilgili kamu idareleri,</p> <p>d) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/51. md.</i>) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılan kişiler ile 5 inci maddenin (e) bendinde belirtilenler için Türkiye İş Kurumu,</p> <p>e) 5 inci maddenin (b) bendinde belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim görenler ile meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumu,</p> <p>f) (<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/51. md.</i>) 5 inci maddenin (c) ve (g) bentlerine tabi olanlar için işverenleri veya kendileri, prim ödeme yükümlüsüdür.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Primleri ödemekle yükümlü olanların açıkça tespit edilebilmesi için bu madde düzenlenmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Primlerin ödenmesi</p> <p>MADDE 88- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalıları çalıştıran işveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma öder.</p> <p>Hak edilen ancak, ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da birinci fıkradaki hüküm uygulanır.</p> <p>60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (d) ve (g) bentleri gereği genel sağlık sigortalısı sayılanlar için, her ay otuz tam gün genel sağlık sigortası primi ödenmesi zorunludur.</p> <p>87 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen yükümlüler, her aya ait primlerini takip eden ayın sonuna kadar Kuruma öderler. Bunlardan sosyal güvenlik destek primine tâbi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilir. Bu kişiler primlerini en fazla 360 güne sınırlı olmak üzere peşin olarak erken ödeyebilir. Erken ödeme halinde erken ödenen her gün için 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun Ek 1 inci maddesine göre erken ödeme indirimi hükümleri uygulanır. Ancak yapılan erken ödeme indirimi, prime esas kazançtan indirilmez. Erken ödemede sigortalılık süresi, sigorta priminin ait olduğu her ayın ilk gününden itibaren, prim ödeme gün sayısına dahil edilir. Erken ödeme yapılan ve prim ödeme gün sayısına dahil edilmeyen sürede isteğe bağlı sigortalılığın sona ermesi halinde, sigortalılık süresine sayılmayan günlere ait primler, ilgililere iade edilir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanların, her ay için otuz tam gün prim ödemesi zorunludur. Bu kapsamdaki sigortalılardan, bu Kanuna göre tescilleri yapıldığı halde, beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürelerle ilişkin prim borçlarının Kurumca yapılacak bildirimde belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde, daha önce prim ödemesi bulunan sigortalının ödediği primlerin tam olarak karşılacağı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalının ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulur. Prim borcunun ait olduğu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyerek, Kurum alacakları arasında yer verilmez. Ancak, sigortalı ya da hak sahipleri daha sonra müracaatları tarihindeki 80 inci maddenin dokuzuncu fıkrasına göre belirlenecek prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak borç tutarını, tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.</p>	<p>Primlerin ödenmesi</p> <p>MADDE 88- <i>(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/52. md.)</i></p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalıları çalıştıran işveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma öder.</p> <p>Hak edilen ancak, ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da birinci fıkradaki hüküm uygulanır.</p> <p>60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (d) ve (g) bentleri gereği genel sağlık sigortalısı sayılanlar için, her ay otuz tam gün genel sağlık sigortası primi ödenmesi zorunludur. Şu kadar ki, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olanların aynı ay içinde zorunlu sigorta kapsamında prim ödeme gün sayısı bulunması halinde, ayın kalan günleri için isteğe bağlı sigorta gün sayısı kadar genel sağlık sigortası primi ödenir.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13 ve 14 üncü maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenir. Kamu idaresine ait işyerlerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda kaldığı aylara ait genel sağlık sigortası primi, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazancın alt sınırının 30 günlük tutarı üzerinden ilgili kamu idaresince ödenir.</p> <p>60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına girenler için prim ödeme yükümlülerinin ödeyecekleri genel sağlık sigortası primi; primin tahakkuk ettirileceği ay itibarıyla anılan bendin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde sayılan toplam kişi sayısının üçe bölünmesi suretiyle bulunacak kişi sayısına (3) ilâ (10) numaralı alt bentlerde sayılan kişi sayısının eklenmesi suretiyle bulunacak toplam kişi sayısı esas alınarak hesaplanır. Ancak, bu kişilerden aynı zamanda 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamı dışındaki bentlerin kapsamına girerek genel sağlık sigortalısı sayılanlar, bu</p>

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalıları çalıştıran işverenler, çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek, en geç ödemenin yapıldığı tarihi takip eden onbeş gün içinde Kuruma öderler.

87 nci maddenin birinci fıkrasının (c) ve (d) bentlerinde belirtilen yükümlüler, her aya ait primleri ilgili ayı takip eden ayın sonuna kadar Kuruma öderler.

Kuruma fiilen ödenmeyen prim tutarları, gelir vergisi ve kurumlar vergisi uygulamasında gider yazılamaz.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanların prim borçları, sattıkları tarımsal ürün bedellerinden borç tutarını geçmemek şartıyla % 1 ilâ % 3 oranları arasında olmak üzere kesinti yapılmak suretiyle tahsil etmeye Kurum yetkilidir.

Prim borçları katma değer vergisi iade alacağından mahsubu suretiyle de ödenebilir. Bu takdirde katma değer vergisi iade hakkı sahibi kendisinin, mal veya hizmet satın aldığı veya iştirak veya ortaklık ilişkisi içinde bulunduğu işverenlerin prim borçları için de mahsup talep edebilir. Bu işverenlerin mahsup talebinde buldukları ayda muaccel olan prim borçlarının birinci fıkrada belirtilen ödeme sürelerini izleyen onbeş gün içinde mahsup suretiyle ödenmesi halinde, yasal süresi içinde ödendiği kabul edilir. Ancak prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesi talebinde bulunulduğu halde, süresinde mahsup edilemeyen veya eksik mahsup edilen prim borçları için birinci fıkrada belirtilen ödeme sürelerini izleyen günden başlanarak gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanır. Kurum, Maliye Bakanlığının uygun görüşü ile bu uygulamadan faydalanacak işverenleri; işgal konusu, işletme türü ve işletme büyüklüğü itibarıyla belirlemeye ve lehine mahsup talebinde bulunulan işverenlerin prim borcu ödeme süresini otuz günü aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.

Kurum, prim ve her türlü alacaklarını, işverenlere olan borçlarından mahsup etmek suretiyle tahsil etmeye yetkilidir.

Primlerin özel ödeme şekilleri kullanılmak suretiyle ödenmesi zorunluluğunu getirmeye ve primlerin yatırılacağı tahsilât kuruluşlarını belirlemeye Kurum yetkilidir.

Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanır. Kurum, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır.

Kurumun prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulamasından doğacak uyuşmazlıkların

fıkra göre tespit edilecek kişi sayısı hesabına dahil edilmez.

87 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen yükümlüler, her aya ait primlerini takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma öderler. Bu kişiler primlerini en fazla 360 günle sınırlı olmak üzere peşin olarak erken ödeyebilir. Erken ödeme halinde erken ödenen her gün için 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesine göre erken ödeme indirimi hükümleri uygulanır. Ancak yapılan erken ödeme indirimi, prime esas kazançtan indirilmez. Erken ödemede sigortalılık süresi, sigorta priminin ait olduğu her ayın ilk gününden itibaren, prim ödeme gün sayısına dahil edilir. Erken ödeme yapılan ve prim ödeme gün sayısına dahil edilmeyen sürede isteğe bağlı sigortalılığın sona ermesi halinde, sigortalılık süresinden sayılmayan günlere ait primler ilgililere iade edilir.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi sigortalılar için, genel sağlık sigortası primi ile kısa ve uzun vadeli sigorta kolları primlerini ayrı ayrı veya birlikte tahsil edilecek şekilde prim ödeme tarihlerini veya dönemlerini belirlemeye Kurum yetkilidir.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanların, her ay için otuz tam gün prim ödemesi zorunludur.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalıları çalıştıran işverenler, çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek, en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma öderler.

87 nci maddenin birinci fıkrasının (c) ve (d) bentlerinde belirtilen yükümlüler, her aya ait primleri ilgili ayı takip eden ayın sonuna kadar Kuruma öderler.

Kuruma fiilen ödenmeyen prim tutarları, gelir vergisi ve kurumlar vergisi uygulamasında gider yazılamaz.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamında sigortalı olarak tescil edilmiş olanların prim borçlarını, sattıkları tarımsal ürün bedellerinden borç tutarını geçmemek şartıyla % 1 ilâ % 5 oranları arasında olmak üzere kesinti yapılmak suretiyle tahsil etmeye Kurum yetkilidir.

Prim borçları katma değer vergisi iade alacağından mahsubu suretiyle de ödenebilir. Bu takdirde katma değer vergisi iade hakkı sahibi kendisinin, mal veya hizmet satın aldığı veya iştirak veya ortaklık ilişkisi içinde bulunduğu işverenlerin prim borçları için de mahsup talep edebilir. Bu işverenlerin mahsup talebinde buldukları ayda muaccel olan prim borçlarının birinci

çözümlemesinde Kurumun alacaklı biriminin bulunduğu yer iş mahkemesi yetkilidir. Yetkili iş mahkemesine başvurulması alacakların takip ve tahsilini durdurmaz.

Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise, kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri, görevleri ile ilgili olarak Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Kurum, kamu idarelerinde işyerinin özelliği nedeniyle primlerin farklı zamanlarda ödeme süresini belirlemeye yetkilidir. Prim alacaklarının tahsili için en geç bir yıl içinde icra yoluna başvurmayan Kurum yetkili personeli hakkında genel hükümlere göre kovuşturma yapılır.

Miktarı Kurum Yönetim Kurulunca belirlenen tutarı geçen ve yurt dışına çıkış yasağı konulacağına dair ihtar tebliğ edilmesine rağmen, borcunu ödemeyen işverenlerin kendileri veya kanunî temsilcileri hakkında Kurumun talebi üzerine, 5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile haklı sebebin neler olduğu, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

fıkırdaki belirtilen ödeme sürelerini izleyen onbeş gün içinde mahsup suretiyle ödenmesi halinde, yasal süresi içinde ödendiği kabul edilir. Ancak prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesi talebinde bulunulduğu halde, süresinde mahsup edilemeyen veya eksik mahsup edilen prim borçları için birinci fıkrada belirtilen ödeme sürelerini izleyen günden başlanarak gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanır. Kurum, Maliye Bakanlığının uygun görüşü ile bu uygulamadan faydalanacak işverenleri; iştigal konusu, işletme türü ve işletme büyüklüğü itibarıyla belirlemeye ve lehine mahsup talebinde bulunulan işverenlerin prim borcu ödeme süresini otuz günü aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.

Kurum, prim ve her türlü alacaklarını, işverenlere olan borçlarından mahsup etmek suretiyle tahsil etmeye yetkilidir.

Primlerin özel ödeme şekilleri kullanılmak suretiyle ödenmesi zorunluluğunu getirmeye ve primlerin yatırılacağı tahsilât kuruluşlarını belirlemeye Kurum yetkilidir.

Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanır. Kurum, 6183 sayılı Kanunun uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır.

Kurum, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen alacakları hariç olmak üzere her türlü alacağın teminatını teşkil etmek üzere Yeni Türk Lirası ve/veya yabancı para birimi üzerinden ticari işletme, taşınır ve/veya taşınmaz rehni dahil olmak üzere her türlü teminat almaya yetkilidir.

Kurumun 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen prim ve diğer alacakları amme alacağı niteliğinde olup, imtiyazlı alacaktır. Kurumun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen aleyhe neticelenmesi halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı tazminat ve cezalar Kurum hakkında uygulanmaz.

Kurumun prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun uygulamasından doğacak uyuşmazlıkların çözümlenmesinde Kurumun alacaklı biriminin bulunduğu yer iş mahkemesi yetkilidir. Yetkili iş mahkemesine başvurulması alacakların takip ve tahsilini durdurmaz.

Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte

	<p>müştereken ve müteselsilen sorumludur.</p> <p>Kurum, kamu idarelerinde işyerinin özelliği nedeniyle primlerin farklı zamanlarda ödeme süresini belirlemeye yetkilidir. Prim alacaklarının tahsili için muacceliyet tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde icra yoluna başvurmayan Kurum yetkili personeli hakkında genel hükümlere göre kovuşturma yapılır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>İşverenlerin bir hizmet akdiyle çalıştırdıkları sigortaluların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden 5510 sayılı Kanun gereğince hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar, kamu idarelerinde çalışan veya bu kapsama giren sigortaluların primlerinin ise en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma ödenmesi gerektiği belirtilmiştir.</i></p> <p>Part time çalışanlar 30 günün altındaki sürenin GSS primini kendisi ödeyecek</p> <p><i>4 / (a) bendi kapsamında (SSK) sigortalı olmakla birlikte, kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 5510/60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenecek.</i></p> <p><i>Kamu idaresine ait işyerlerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda kaldığı aylara ait genel sağlık sigortası primi, prime esas günlük kazancın alt sınırının 30 günlük tutarı üzerinden ilgili kamu idaresince ödenecek.</i></p> <p>Kuruma fiilen ödenmeyen primler gider yazılmayacak</p> <p><i>Kuruma fiilen ödenmeyen prim tutarlarının gelir vergisi ve kurumlar vergisinde gider olarak yazılmaması öngörülmüş, prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsubu imkanı getirilmiş, mahsup edilmeyen veya eksik mahsup edilen prim borçları için gecikme zammı uygulanacağı, prim ve diğer alacakların tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç olmak üzere diğer maddelerinin uygulanacağı, 6183 sayılı Kanunun uygulanmasından doğacak uyuşmazlıkların çözümlenmesinde alacaklı sigorta müdürlüğünün bulunduğu yer iş mahkemesinin yetkili olması, sigorta primlerini belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının tahakkuk ve tediye ile görevli personel ve yöneticilerinin sorumlulukları düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın 5510 sayılı Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacak.</i></p> <p><i>Prim alacaklarının tahsili için muacceliyet tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde icra yoluna başvurmayan Kurum yetkili personeli hakkında genel hükümlere göre kovuşturma yapılacaktır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Prim borçlarına halef olma, gecikme cezası ve gecikme zammı ile iadesi gereken primler</p> <p>MADDE 89- Sigortalıların çalıştırıldığı işyeri aktif ve pasif değerleri ile birlikte başka bir işyeri ile birleşir, devredilir veya intikal ederse, eski işverenin Kuruma olan sigorta primi ile gecikme cezası ve gecikme zammı ve faiz dahil tüm borçlarından, aynı zamanda yeni işveren de müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bu hükme aykırı sözleşme hükümleri Kuruma karşı geçersizdir.</p> <p>Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için % 3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak bir önceki aya ait Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanır. Ancak, ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanır. Bakanlar Kurulu, ilk üç ay için uygulanan gecikme cezası oranını iki katına kadar artırmaya veya bu oranı % 1 oranına kadar indirmeye, yeniden kanunî oranına getirmeye ve uygulama tarihini belirlemeye yetkilidir. Dava ve icra takibi açılmış olsa bile, prim ve diğer Kurum alacaklarının ödenmemiş kısmı için gecikme cezası ve gecikme zammı tahsil edilir.</p> <p>Yanlış veya yersiz alınmış olduğu tespit edilen primler, alındıkları tarihten on yıl geçmemiş ise, hisseleri oranında işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara veya genel sağlık sigortalılarına veya hak sahiplerine kanunî faizi ile birlikte geri verilir. Kanunî faiz, primin Kuruma yatırıldığı tarihi takip eden ay başından, iadenin yapıldığı ayın başına kadar geçen süre için hesaplanır. Ancak Borçlar Kanununun 65 inci maddesi hükmü saklıdır.</p> <p>Prim iadesi nedeniyle sigortalıların, isteğe bağlı sigortalıların, genel sağlık sigortalılarının aylık, gelir, ödenek ve sağlık hizmetlerinden yararlanma şartlarını yitirmeleri durumunda, bu Kanuna göre ödenen aylık, gelir ve ödenekler ile sağlanan sağlık hizmetleri durdurulur. Yanlış veya yersiz yapılan masraflar 96 ncı madde hükümlerine göre ilgililerden geri alınır.</p>	<p>Prim borçlarına halef olma, gecikme cezası ve gecikme zammı ile iadesi gereken primler</p> <p>MADDE 89- <i>(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/53. md.)</i> Sigortalının çalıştırıldığı işyeri aktif veya pasifi ile birlikte devralınır veya intikal ederse ya da başka bir işyerine katılır veya birleşirse eski işverenin Kuruma olan prim ile gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarından, aynı zamanda yeni işveren de müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bu hükme aykırı sözleşme hükümleri Kuruma karşı geçersizdir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemeye Kurum yetkilidir.</p> <p>Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için % 3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak bir önceki aya ait Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanır. Ancak, ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanır. Bakanlar Kurulu, ilk üç ay için uygulanan gecikme cezası oranını iki katına kadar artırmaya veya bu oranı % 1 oranına kadar indirmeye, yeniden kanunî oranına getirmeye ve uygulama tarihini belirlemeye yetkilidir. Dava ve icra takibi açılmış olsa bile, prim ve diğer Kurum alacaklarının ödenmemiş kısmı için gecikme cezası ve gecikme zammı tahsil edilir.</p> <p>Yanlış veya yersiz alınmış olduğu tespit edilen primler, alındıkları tarihten on yıl geçmemiş ise, hisseleri oranında işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara veya genel sağlık sigortalılarına veya hak sahiplerine kanunî faizi ile birlikte geri verilir. Kanunî faiz, primin Kuruma yatırıldığı tarihi takip eden ay başından, iadenin yapıldığı ayın başına kadar geçen süre için hesaplanır. Ancak Borçlar Kanununun 65 inci maddesi hükmü saklıdır.</p> <p>Prim iadesi nedeniyle sigortalıların, isteğe bağlı sigortalıların, genel sağlık sigortalılarının aylık, gelir, ödenek ve sağlık hizmetlerinden yararlanma şartlarını yitirmeleri durumunda, bu Kanuna göre ödenen aylık, gelir ve ödenekler ile sağlanan sağlık hizmetleri durdurulur. Yanlış veya yersiz yapılan masraflar 96 ncı madde hükümlerine göre ilgililerden geri alınır.</p>

YORUM VE AÇIKLAMA:

Sigortaluların çalıştırıldığı işyerinin devir veya intikal suretiyle el değiştirmesi durumunda sigortaluların haklarının korunmasını sağlamak üzere eski işverenin Kuruma olan prim, gecikme zammı ve faiz borçlarından yeni işverenin de müteselsilen sorumlu tutulması uygun görülmüştür.

Sigortalının çalıştırıldığı işyeri aktif veya pasifi ile birlikte devralınır veya intikal ederse ya da başka bir işyerine katılır veya birleşirse eski işverenin Kuruma olan prim ile gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarından, aynı zamanda yeni işveren de müştereken ve müteselsilen sorumlu olacak. Bu hükme aykırı sözleşme hükümleri Kuruma karşı geçersiz sayılacak.

Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için % 3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak bir önceki aya ait Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanacağı belirtilmektedir.

Yanlış ve yersiz prim ilgililerin kasıt veya kusurundan doğmuşsa faiz ödenmeksizin. Kurumun hatalı işlemlerinden kaynaklanmışsa tahsil tarihinden itibaren on yıllık zamanaşımı süresi içinde hisseleri oranında işverenlere ve sigortalılara geri verilmesi, geri verilecek primler için Kurumca ayrıca kanunî faiz ödenmesi öngörülmektedir.

Prim iadesi nedeniyle sigortaluların, isteğe bağlı sigortalıların, genel sağlık sigortalılarının aylık, gelir, ödenek ve sağlık hizmetlerinden yararlanma şartlarını yitirmeleri durumunda, 5510 sayılı Kanuna göre ödenen aylık, gelir ve ödenekler ile sağlanan sağlık hizmetleri durdurulacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İlişiksizlik belgesinin aranması</p> <p>MADDE 90- Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve bankalar, ihale yolu ile yaptırılan her türlü işleri üzerine alanları ve bunların adreslerini onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.</p> <p>İşverenlerin hak edişlerinin, Kuruma ihale konusu için yapıldığı süreye ilişkin prim ve her türlü borçlarının olmaması kaydıyla ödenmesi, kesin teminatlarının ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iadesi esastır.</p> <p>Hak edişlerin ödenmesi ve prim borçlarının teminata karşılık tutulmasına ilişkin işlemlerin usûl ve esasları, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.</p> <p>Valilikler, belediyeler, il özel idareleri ve ruhsat vermeye yetkili diğer merciler tarafından, geçici iskân veya yapı kullanma izin belgesi verilmeden önce ilgililerden yapılan inşaat dolayısıyla; diğer kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve bankaların, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek işlemlerinde Kuruma borçlarının bulunmadığına dair Kurumca düzenlenmiş bir belgenin istenmesi zorunludur.</p> <p>Bu maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeden hak ediş ödenmesi, kesin teminatın iade edilmesi veya geçici iskân izin belgesi ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi veya diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi hallerinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre idarî ve cezaî işlem yapılır.</p>	<p>Prim ve idari para cezası borçlarının hak edişlerden mahsubu, ödenmesi ve ilişiksizlik belgesinin aranması³⁵</p> <p>MADDE 90- (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/54. md.) Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar, ihale yolu ile yaptırıldıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/54. md.) İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir. İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hakedişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder.</p> <p>(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/54. md.) Hakedişlerin mahsubu ve ödenmesi ile teminatların prim ve idari para cezası borçlarına karşılık tutulmasına ilişkin işlemlerin usûl ve esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.</p> <p>(Değişik dördüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/54. md.) Valilikler, belediyeler, il özel idareleri ve ruhsat vermeye yetkili diğer merciler tarafından, geçici iskân veya yapı kullanma izin belgesi verilmeden önce yapılan inşaat dolayısıyla, diğer kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ve bankaların ise Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek işlemlerinde Kuruma borçlarının bulunmadığına dair ilgililerden Kurumca düzenlenmiş bir belgenin istenmesi zorunludur.</p> <p>Bu maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeden hak ediş ödenmesi, kesin teminatın iade edilmesi veya geçici iskân izin belgesi ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi veya diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi hallerinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre idarî ve cezaî işlem yapılır.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/54. md.) Ülke çapında uygulanan ve özel bir izne veya belgeye dayanmayan genel düzenlemeler hariç olmak üzere, belirli bölgelere veya sektörlere yönelik ya da kamu kurum ve kuruluşları tarafından</p>

³⁵ Bu madde başlığı “İlişiksizlik belgesinin aranması” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 54 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

verilen özel belgelere veya izinlere dayalı olarak kamudan kaynak tahsis edilmesi şeklinde kanun, kararname ve diğer mevzuatla sağlanan araştırma, geliştirme, üretim, yatırım, pazarlama ve benzeri tüm aşamalarda uygulanan devlet yardımı, teşvik ve desteklerin, daha önce başlayıp devam eden nakdi olmayanlar hariç olmak üzere, verilmesinden önce işverenlerden Kuruma muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına dair belge ve bilgilerin istenmesi zorunludur. Tecil ve takside bağlanmış ya da yapılandırılmış olan borçlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden dolayı anlaşması bozulanlardan veya bu sebepler dışında söz konusu yardım, teşvik ve desteklerden yararlanmaması gerektiği sonradan anlaşılmalardan, yapılan devlet yardımı teşvik ve destek ödemeleri ilgili mevzuat çerçevesinde müeyyideleri ile birlikte geri alınır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığının görüşleri alınarak Kurumca belirlenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar, ihale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

Valilikler, belediyeler, il özel idareleri ve ruhsat vermeye yetkili diğer merciler tarafından, geçici iskân veya yapı kullanma izin belgesi verilmeden önce yapılan inşaat dolayısıyla, diğer kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ve bankaların ise Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek işlemlerinde Kuruma borçlarının bulunmadığına dair ilgililerden Kurumca düzenlenmiş ilişiksizlik belgesinin istenmesi zorunludur.

İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Afet durumunda belgelerin verilme süresi ve primlerin ertelenmesi</p> <p>MADDE 91- İşyerleri yangın, su baskını, yer kayması, deprem gibi afete uğrayan, tabii afet nedeniyle tarımsal faaliyetinden dolayı zarar gören işverenler ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar, bu durumu belgeleri kaydıyla olayın meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları ve prim ödeme aczine düşüklerinin, yapılacak inceleme sonucu anlaşılması halinde, afet tarihinden önce ödeme süresi dolmuş mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları, olayın meydana geldiği tarihten itibaren bir yıla kadar Kurumca ertelenebilir.</p> <p>Birinci fıkrada belirtilen durumlarda, afetin meydana geldiği ayda verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, afetin meydana geldiği ayı takip eden üç ay içinde Kuruma verildiği takdirde, süresinde verilmiş sayılır.</p> <p>15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun uyarınca genel hayatı etkilediğine karar verilen afetler nedeniyle, afet bölgesinde doğrudan veya dolaylı olarak zarar gören işverenlerle sigortalı ve hak sahiplerinin bu Kanuna göre vermekle yükümlü oldukları belgelerin verilme süresi ile ödenmesi gereken primlerin ve diğer Kurum alacaklarının ödeme sürelerini bu Kanundaki sürelerle bağılı olmaksızın, afet bölgesindeki şartları ve gelişmeleri göz önünde tutarak belirlemeye ve ertelemeye Kurum yetkilidir.</p> <p>Prim borcunun ertelendiği sürede zamanaşımı işlemez ve ertelenen kısma gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmaz.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Genel hayatı etkileyen afet durumlarında afetten etkilenen işverenlere yardımcı olmak üzere, işverenlerin prim borçlarının ertelenebilmesi, prim belgelerinin verilme süresinin Kanundaki sürelerle bağılı olmaksızın Kurumca belirlenebilmesi hususları düzenlenmiştir.</i></p> <p><i>İşyerleri yangın, su baskını, yer kayması, deprem gibi afete uğrayan, tabii afet nedeniyle tarımsal faaliyetinden dolayı zarar gören işverenler ile 4 /(b) bendi kapsamındaki sigortalılar (Bağ-Kur'lular), bu durumu belgeleri kaydıyla olayın meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları ve prim ödeme aczine düşüklerinin, yapılacak inceleme sonucu anlaşılması halinde, afet tarihinden önce ödeme süresi dolmuş mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları, olayın meydana geldiği tarihten itibaren bir yıla kadar Kurumca ertelenebilecek.</i></p> <p><i>Yukarıda belirtilen durumlarda, afetin meydana geldiği ayda verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, afetin meydana geldiği ayı takip eden üç ay içinde Kuruma verildiği takdirde, süresinde verilmiş sayılır.7269 sayılı Kanun uyarınca genel hayatı etkilediğine karar verilen afetler nedeniyle, afet bölgesinde doğrudan veya dolaylı olarak zarar gören işverenlerle sigortalı ve hak sahiplerinin bu Kanuna göre vermekle yükümlü oldukları belgelerin verilme süresi ile ödenmesi gereken primlerin ve diğer Kurum alacaklarının ödeme sürelerini 5510 sayılı Kanundaki sürelerle bağılı olmaksızın, afet bölgesindeki şartları ve gelişmeleri göz önünde tutarak belirlemeye ve ertelemeye SGK yetkili olacak. Prim borcunun ertelendiği sürede zamanaşımı işlemeyecek ve ertelenen kısma gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmayacak.</i></p>	

BEŞİNCİ KISIM
Ortak ve Çeşitli Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM
Ortak Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalılığın zorunlu oluşu, sona ermesi ve sosyal güvenlik sicil numarası MADDE 92- Kısa ve uzun vadeli sigortalılar ile genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin sigortalı olması zorunludur. Bu Kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersizdir.</p> <p>Bu Kanuna göre alınacak sigorta primleri ve idarî para cezalarının ödenmesi için, Kurumca işverene yapılacak bildirim üzerine prim borçları ve idarî para cezaları ödenmezse, Kurumca düzenlenen prim borcunu ve idarî para cezasını gösteren belgeler resmî dairelerin usûlüne göre düzenledikleri belgeler hükmündedir.</p> <p>Sigortalılık, bu Kanunda sayılan sigortalı sayılma şartlarının kaybedilmesi veya ölüm halinde sona erer.</p> <p>Sigortalılar, isteğe bağlı sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin; genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tescil ve diğer tüm işlemlerinde sosyal güvenlik sicil numarası olarak Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancı uyruklu kişiler için ise Kurumca verilecek sosyal güvenlik sicil numarası kullanılır.</p>	<p>Sigortalılığın zorunlu oluşu, sona ermesi ve sosyal güvenlik sicil numarası MADDE 92- <i>(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/55. md.)</i> Kısa ve uzun vadeli sigorta kapsamındaki kişilerin sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olması, genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin ise genel sağlık sigortalısı olması zorunludur. Bu Kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak, vazgeçmek veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersizdir.</p> <p>Bu Kanuna göre alınacak sigorta primleri ve idarî para cezalarının ödenmesi için, Kurumca işverene yapılacak bildirim üzerine prim borçları ve idarî para cezaları ödenmezse, Kurumca düzenlenen prim borcunu ve idarî para cezasını gösteren belgeler resmî dairelerin usûlüne göre düzenledikleri belgeler hükmündedir.</p> <p>Sigortalılık, bu Kanunda sayılan sigortalı sayılma şartlarının kaybedilmesi veya ölüm halinde sona erer.</p> <p><i>(Değişik: 17/4/2008– 5754/55. md.)</i> Sigortalılar, isteğe bağlı sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin; genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tescil ve diğer tüm işlemlerinde sosyal güvenlik sicil numarası olarak Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancı uyruklu kişiler için ise İçişleri Bakanlığınca verilen kimlik³⁶ numarası kullanılır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Sigortalılığın ve genel sağlık sigortalılığının kişilerin seçimlerine bağlı olmaksızın zorunlu olduğu, buna aykırı hükümlerin geçerli olmadığı belirtilmektedir.</i></p> <p><i>Bu Kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak, vazgeçmek veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersiz sayılacak. Sigortalılık, bu Kanunda sayılan sigortalı sayılma şartlarının kaybedilmesi veya ölüm halinde sona erecek.</i></p> <p><i>Sigortalılar, isteğe bağlı sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin; genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tescil ve diğer tüm işlemlerinde sosyal güvenlik sicil numarası olarak Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancı uyruklu kişiler için ise İçişleri Bakanlığınca verilen kimlik numarası kullanılacak.</i></p>	

³⁶ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 55 inci maddesiyle; bu fıkroda yer alan “Kurumca verilecek sosyal güvenlik sicil” ibaresi “İçişleri Bakanlığınca verilen kimlik” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Devir, temlik ve Kurum alacaklarında zamanaşımı</p> <p>MADDE 93- Bu Kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez.</p> <p>Kurumun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tâbidir. Kurumun prim ve diğer alacakları, hizmet tespiti veya asgarî işçilik uygulaması nedeniyle doğmuş ise zamanaşımı süresi; mahkeme kararının kesinleşme tarihinden, Kurum veya diğer kamu idarelerinin denetim ve kontrolle görevlendirilen memurları tarafından yapılan tespitler sonucunda doğmuş ise rapor tarihinden veya bu idareler tarafından düzenlenen belgelerden doğmuş ise belgenin Kuruma intikal ettiği tarihi takip eden yıl başından itibaren beş yıl olarak uygulanır. Ancak, bu durumda zamanaşımı süresi on yıldan az olamaz. Bu alacaklar için gecikme cezası ve gecikme zammı, alacağın ait olduğu ayın veya dönemin sonundan itibaren uygulanır.</p> <p>Bu Kanuna dayanılarak Kurumca açılacak tazminat ve rüçû davaları, on yıllık zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımı tarihi; rüçû konusu gelir ve aylıklar bakımından Kurum onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlar.</p> <p>Zamanaşımından sonra yapılan ödemeler kabul edilir. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi sigortalıların zamanaşımı nedeniyle prim ödenmeyen süreleri, sigortalılık süresinden sayılmaz ve bu süreye ilişkin sigortalılık hak ve yükümlülükleri düşer.</p>	<p>Devir, temlik, haciz ve Kurum alacaklarında zamanaşımı³⁷</p> <p>MADDE 93- (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/56. md.) Bu Kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez. Gelir, aylık ve ödenekler; 88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/56. md.) Kurumun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tâbidir. Kurumun prim ve diğer alacakları; mahkeme kararı sonucunda doğmuş ise mahkeme kararının kesinleşme tarihinden, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca yapılan tespitlerden doğmuş ise rapor tarihinden, kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden doğmuş ise bu soruşturma, denetim ve inceleme sonuçlarının Kuruma intikal ettiği tarihten veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden doğmuş ise bilgi ve belgenin Kuruma intikal ettiği tarihten itibaren, zamanaşımı on yıl olarak uygulanır. Bu alacaklar için 89 uncu madde gereğince hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı, 88 inci maddede belirtilen ödeme süresinin son gününü takip eden günden itibaren uygulanır.</p> <p>Bu Kanuna dayanılarak Kurumca açılacak tazminat ve rüçû davaları, on yıllık zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımı tarihi; rüçû konusu gelir ve aylıklar bakımından Kurum onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlar.</p> <p>Zamanaşımından sonra yapılan ödemeler kabul edilir. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tâbi sigortalıların zamanaşımı nedeniyle prim ödenmeyen süreleri, sigortalılık süresinden sayılmaz ve bu süreye ilişkin sigortalılık hak ve yükümlülükleri düşer.</p>

³⁷ Bu madde başlığı “Devir, temlik ve Kurum alacaklarında zamanaşımı” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 56 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu Kanun kapsamında ilgililerin Kurum nezdinde doğan hiçbir alacağının devir ve temlik edilemeyeceği düzenlenmiştir. 5510 sayılı Kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemeyecek. Gelir, aylık ve ödenekler; 5510/88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemeyecek.

Kurumun prim ve diğer alacakları için zamanaşımı süresinin alacağın vadesinden itibaren on yıl olması öngörülmüştür. Kanuna dayanılarak Kurumca açılacak tazminat ve rücu davaları, on yıllık zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımı tarihi; rücu konusu gelir ve aylıklar bakımından Kurum onay tarihinden, masraf ve ödemeler için ise masraf veya ödeme tarihinden itibaren başlayacak.

Zamanaşımından sonra yapılan ödemeler kabul edilir. Ancak, 4 / (b) bendine tâbi sigortalıların zamanaşımı nedeniyle prim ödenmeyen süreleri, sigortalılık süresinden sayılmaz ve bu süreye ilişkin sigortalılık hak ve yükümlülükleri düşeceği öngörülmüştür.

5754 sayılı Kanunun 65. maddesiyle, 5510 sayılı Kanunun 93 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki “ayın veya dönemin” ibaresi “ayı takip eden ayın” şeklinde değiştirileceği hükme bağlanmışsa da, fıkranın tamamı değiştirilmiş olduğundan madde metnine işlenememiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kontrol muayenesi MADDE 94- Kurum yürütülen soruşturma kapsamında sınırlı olmak üzere; a) Sağlık hizmeti alan genel sağlık sigortalısından veya bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerden, sağlık hizmetinin gerçekten alınıp alınmadığını, b) Sigortalının, isteğe bağlı sigortalının veya bunların hak sahiplerinin malûllük, iş göremezlik raporlarında belirtilen rahatsızlıklarının mevcut olup olmadığını, tespit amacıyla kontrol muayenesi ve tetkik yaptırılmasını talep edebilir. Malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılar, malûllük durumlarında artma veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç olduğunu ileri sürerek aylık ve gelirlerinde değişiklik yapılmasını isteyebilecekleri gibi; Kurum da harp malûlleri ve vazife malûlleri hariç, malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılar ile aylık veya gelir bağlanan ve çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocukların kontrol muayenesine tâbi tutulmasını talep edebilir. Kurumca yaptırılan kontrol muayenesinde veya sigortalının isteği üzerine ya da işe alıştırma sonunda yapılan muayenesinde yeniden tespit edilecek malûllük durumuna göre, malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri, yeni malûllük durumuna esas tutulan raporun tarihini takip eden ödeme dönemi başından başlanarak artırılır, azaltılır veya kesilir. Çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocuklara bağlanmış bulunan gelir ve aylıklar, kontrol muayenesi sonunda tespit edilecek malûllük durumuna göre, rapor tarihinden sonraki ödeme dönemi başından itibaren kesilir. Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten sonraki ödeme dönemi başına kadar kabul edilebilir bir özürü olmadığı halde kontrol muayenesini yaptırmayan sigortalının malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri ile çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocukların kendilerine bağlanmış olan gelir veya aylığı, kontrol muayenesi için belirtilen tarihten sonraki ödeme dönemi başından itibaren kesilir. Ancak, kontrol muayenesini Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten başlayarak üç ay içinde yaptıran ve malûllük veya sürekli iş göremezlik halinin devam ettiği tespit edilen sigortalının veya aylık ya da gelir bağlanmış olan malûl çocuğun kesilen aylık veya geliri, kesildiği tarihten başlanarak yeniden bağlanır.</p>	<p>Kontrol muayenesi MADDE 94- Kurum yürütülen soruşturma kapsamında sınırlı olmak üzere; a) Sağlık hizmeti alan genel sağlık sigortalısından veya bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerden, sağlık hizmetinin gerçekten alınıp alınmadığını, b) Sigortalının, isteğe bağlı sigortalının veya bunların hak sahiplerinin malûllük, iş göremezlik raporlarında belirtilen rahatsızlıklarının mevcut olup olmadığını, tespit amacıyla kontrol muayenesi ve tetkik yaptırılmasını talep edebilir. (Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.) Malûllük, vazife malûllüğü aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılar, malûllük durumlarında artma veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç olduğunu ileri sürerek aylık ve gelirlerinde değişiklik yapılmasını isteyebilecekleri gibi; Kurum da (Değişik: 17/4/2008– 5754/65. md.) harp malûllüğü, vazife malûllüğü, malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılar ile aylık veya gelir bağlanan ve çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocukların kontrol muayenesine tâbi tutulmasını talep edebilir.³⁸ Kurumca yaptırılan kontrol muayenesinde veya sigortalının isteği üzerine ya da işe alıştırma sonunda yapılan muayenesinde yeniden tespit edilecek malûllük durumuna göre, malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri, yeni malûllük durumuna esas tutulan raporun tarihini takip eden ödeme dönemi başından başlanarak artırılır, azaltılır veya kesilir. Çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocuklara bağlanmış bulunan gelir ve aylıklar, kontrol muayenesi sonunda tespit edilecek malûllük durumuna göre, rapor tarihinden sonraki ödeme dönemi başından itibaren kesilir. Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten sonraki ödeme dönemi başına kadar kabul edilebilir bir özürü olmadığı halde kontrol muayenesini yaptırmayan sigortalının malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri ile çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocukların kendilerine bağlanmış olan gelir veya aylığı, kontrol muayenesi için belirtilen tarihten sonraki ödeme dönemi başından itibaren kesilir. Ancak, kontrol muayenesini Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten başlayarak üç ay içinde yaptıran ve malûllük veya sürekli iş göremezlik halinin devam ettiği tespit edilen sigortalının veya aylık ya da gelir bağlanmış olan malûl</p>

³⁸ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 65 inci maddesiyle; bu fıkrada yer alan “harp malûlleri ve vazife malûlleri hariç,” ibaresi “harp malûllüğü, vazife malûllüğü” şeklinde değiştirilmiş; aynı Kanununun 66 ncı maddesiyle “Malûllük” ibaresinden sonra gelmek üzere “, vazife malûllüğü” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

<p>Kontrol muayenesini Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten üç ay geçtikten sonra yaptıran ve malûllük veya sürekli iş göremezlik halinin devam ettiği tespit edilen sigortalının malûllük aylığı veya yeni sürekli iş göremezlik derecesine göre hesaplanacak geliri, gelir veya aylık bağlanan çalışmayacak durumda malûl çocukların ise almakta oldukları gelir veya aylık, rapor tarihinden sonraki ay başından başlanarak yeniden bağlanır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>çocuğun kesilen aylık veya geliri, kesildiği tarihten başlanarak yeniden bağlanır.</p> <p>Kontrol muayenesini Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten üç ay geçtikten sonra yaptıran ve malûllük veya sürekli iş göremezlik halinin devam ettiği tespit edilen sigortalının malûllük aylığı veya yeni sürekli iş göremezlik derecesine göre hesaplanacak geliri, gelir veya aylık bağlanan çalışmayacak durumda malûl çocukların ise almakta oldukları gelir veya aylık, rapor tarihinden sonraki ay başından başlanarak yeniden bağlanır.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Sakatlıkları nedeniyle Malûllük, vazife malûllüğü aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış sigortalılar ile çalışmayacak durumda malûl hak sahibi çocukların, Kurumca kontrol muayenesine tabi tutulması, gelir ve aylıkların bu muayene sonuçlarına göre yeniden belirlenebilmesi öngörülmüştür.</i></p> <p><i>Kurumca yaptırılan kontrol muayenesinde veya sigortalının isteği üzerine ya da işe alıştırma sonunda yapılan muayenesinde yeniden tespit edilecek malûllük durumuna göre, malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri, yeni malûllük durumuna esas tutulan raporun tarihini takip eden ödeme dönemi başından başlanarak artırılıp, azaltılıp veya kesilecek.</i></p> <p><i>Kurumun yazılı bildiriminde belirtilen tarihten sonraki ödeme dönemi başına kadar kabul edilebilir bir özürü olmadığı halde kontrol muayenesini yaptırmayan sigortalının malûllük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri ile çalışma gücünün en az % 60'ını yitiren malûl çocukların kendilerine bağlanmış olan gelir veya aylığı, kontrol muayenesi için belirtilen tarihten sonraki ödeme dönemi başından itibaren kesilecek.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sağlık raporlarının usûl ve esaslarının belirlenmesi</p> <p>MADDE 95- Bu Kanun gereğince, yurt dışında tedavi için yapılacak sevkler, çalışma gücü kaybı, geçici iş göremezlik ödeneklerinin verilmesine ilişkin raporlar ile iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücü veya çalışma gücü kaybına esas teşkil edecek sağlık kurulu raporlarının usûl ve esaslarını, bu raporları vermeye yetkili sağlık hizmeti sunucularının sahip olması gereken kriterleri belirlemeye, usûlüne uygun olmayan sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgeleri düzenleyen sağlık hizmet sunucusuna iade ederek belirlenen bilgileri içerecek şekilde yeniden düzenlenmesini istemeye Kurum yetkilidir.</p> <p>Usûlüne uygun sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgeler ile gerekli diğer belgelerin incelenmesiyle; yurt dışında tedavi için yapılacak sevkler, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu tespit edilen meslekte kazanma gücünün kaybına veya meslekte kazanma gücünün kaybı derecelerine ilişkin usûlüne uygun düzenlenmiş sağlık kurulu raporları ve diğer belgelere istinaden Kurumca verilen karara ilgililerin itirazı halinde, durum Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanır.</p> <p>Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Sağlık Bakanlığı ile Kurumun birlikte çıkaracağı yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Sağlık raporlarının usûl ve esaslarının belirlenmesi</p> <p>MADDE 95- Bu Kanun gereğince, yurt dışında tedavi için yapılacak sevkler, çalışma gücü kaybı, geçici iş göremezlik ödeneklerinin verilmesine ilişkin raporlar ile iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücü veya çalışma gücü kaybına esas teşkil edecek sağlık kurulu raporlarının usûl ve esaslarını, bu raporları vermeye yetkili sağlık hizmeti sunucularının sahip olması gereken kriterleri belirlemeye, usûlüne uygun olmayan sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgeleri düzenleyen sağlık hizmet sunucusuna iade ederek belirlenen bilgileri içerecek şekilde yeniden düzenlenmesini istemeye Kurum yetkilidir.</p> <p><i>(Ek: 17/4/2008– 5754/66. md.)</i> Usûlüne uygun sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgeler ile gerekli diğer belgelerin incelenmesiyle; yurt dışında tedavi için yapılacak sevkler, vazife malûllük derecesini,³⁹ iş kazası veya meslek hastalığı sonucu tespit edilen meslekte kazanma gücünün kaybına veya meslekte kazanma gücünün kaybı derecelerine ilişkin usûlüne uygun düzenlenmiş sağlık kurulu raporları ve diğer belgelere istinaden Kurumca verilen karara ilgililerin itirazı halinde, durum Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanır.</p> <p>Bu maddenin uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar, Sağlık Bakanlığı ile Kurumun birlikte çıkaracağı yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Sigortalılara sakatlık, geçici iş göremezlik ödeneklerinin verilmesine ilişkin raporlar ile sürekli iş göremezlik ve malûllük hallerinin, hak sahibi çocukların malûllük durumlarının tespitinde, yetkili sağlık tesisleri sağlık kurullarınca verilecek raporların usûl ve esaslarını, bu raporları verecek sağlık kurumlarının sahip olacağı kriterleri Kurumun belirleyeceği, vazife malûllük derecesi, sürekli iş göremezlik kaybı, çalışma gücünün ne oranda yitirilmiş sayılacağına veya sakatlık oranlarına dair Kurumca verilen karara karşı Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu nezdinde itiraz edilebileceği, itirazın bu Kurulca karara bağlanacağı belirtilmiştir.</i></p>	

³⁹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 66 ncı maddesiyle; bu fıkrada yer alan “yapılacak sevkler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “vazife malûllük derecesini,” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yersiz ödemelerin geri alınması</p> <p>MADDE 96- Kurumca işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara gelir veya aylık almakta olanlara ve bunların hak sahiplerine, genel sağlık sigortalılarına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere, fazla veya yersiz olarak yapıldığı tespit edilen bu Kanun kapsamındaki her türlü ödemeler;</p> <p>a) Kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğmuşsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede yapılan ödemeler, bu ödemelerin yapıldığı tarihlerden,</p> <p>b) Kurumun hatalı işlemlerinden kaynaklanmışsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yıllık sürede yapılan ödemeler toplamı, ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılacak ödemelerde faizsiz, üç aylık sürenin dolduğu tarihten sonra yapılacak ödemelerde ise bu süre sonundan, itibaren hesaplanacak olan kanunî faizi ile birlikte, ilgililerin Kurumdan alacağı varsa bu alacaklarından mahsup edilir, alacakları yoksa genel hükümlere göre geri alınır.</p> <p>Alacakların yersiz ödemelere mahsubu, en eski borçtan başlanarak borç aslına yapılır, kanunî faiz kalan borca uygulanır. Bu hüküm ilgili hak sahiplerinin muvafakat etmeleri kaydıyla, aynı dosyadan diğer bir hak sahibine yapılan yersiz ödemelere mahsubunda da uygulanır.</p> <p>Yersiz ödemenin gelir ve aylıklardan kesilmesinde, kesintinin başlayacağı ödeme dönemi başı itibarıyla kanunî faizi ile birlikte hesaplanan borç tutarı, gelir ve aylıktan % 25 oranında kesilmek suretiyle uygulanır.</p> <p>Yersiz ödemelerin tespiti ile geri alınmasına ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kurumca yapılan fazla ve yersiz ödemelerin geri alınmasında ilgililerin kasıtlı veya kusurlu davranışı sonucu yapılan fazla veya yersiz ödemelerin hükümleri ile Kurumun hatalı işleminden kaynaklanan nedenlerle yapılan fazla veya yersiz ödemelerin müeyyideleri ilkinde daha ağır koşullar bağlanmak suretiyle farklılaştırılmıştır.</i></p> <p><i>Alacakların yersiz ödemelere mahsubu, en eski borçtan başlanarak borç aslına yapılır, kanunî faiz kalan borca uygulanır. Bu hüküm ilgili hak sahiplerinin muvafakat etmeleri kaydıyla, aynı dosyadan diğer bir hak sahibine yapılan yersiz ödemelere mahsubunda da uygulanacak.</i></p> <p><i>Yersiz ödemenin gelir ve aylıklardan kesilmesinde, kesintinin başlayacağı ödeme dönemi başı itibarıyla kanunî faizi ile birlikte hesaplanan borç tutarı, gelir ve aylıktan % 25 oranında kesilmek suretiyle uygulanacak.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Zamanaşımı, hakkın düşmesi ve avans</p> <p>MADDE 97- Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, iş kazası, meslek hastalığı ve ölüm hallerinde bağlanması gereken gelir ve aylıkların, hakkın kazanıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde istenmeyen kısmı zamanaşımına uğrar. Bu durumda olanların gelir ve aylıkları, beş yıl geçtikten sonra, yazılı istek tarihini takip eden ay başından itibaren başlar.</p> <p>Kuruma müracaat etmemenin haklı bir sebebe dayandığını genel hükümlere göre ispat edenler hakkında, yukarıdaki hükümler uygulanmaz.</p> <p>Kısa vadeli sigorta kollarından ve ölüm sigortasından kazanılan diğer haklar, hakkın doğduğu tarihten itibaren beş yıl içinde istenmezse düşer.</p> <p>Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklarının tahakkuk ettirildiği tarihlerden itibaren aralıksız altı ay sonuna kadar tahsil etmeyenlerin gelir ve aylıkları, gelir ve aylık bağlanma şartlarının devam edip etmediğinin tespiti amacıyla durdurulur.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin alacakları, hakkı doğuran olayın öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl içinde istenmezse zamanaşımına uğrar, hakkı doğuran olay tarihinden itibaren ise beş yıl sonunda düşer.</p> <p>Sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin, genel sağlık sigortalıları ile bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanunun uygulanması bakımından hak ettikleri alacaklarının süresi içinde ödenememesi halinde, avans verilmesine Kurum yetkilidir.</p> <p>Sağlık hizmeti sunucularına, tahakkuk etmiş alacakları faturaların teslim tarihinden itibaren en geç yetmişbeş gün içinde ödenir. İşlemlerin gecikmesi halinde tahakkuk eden tutarın % 75'i ilâ % 90'ı arasındaki tutar, son ödeme tarihini takip eden ilk iş gününde alacaklarından kesilmek üzere avans olarak ödenir.</p>	<p>Zamanaşımı, hakkın düşmesi ve avans</p> <p>MADDE 97- (Değişik: 17/4/2008– 5754/57. md.) Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, iş kazası, meslek hastalığı, vazife malullüğü⁴⁰ ve ölüm hallerinde bağlanması gereken gelir ve aylıkların, hakkın kazanıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde istenmeyen kısmı zamanaşımına uğrar. (Mülga son cümle: 17/4/2008– 5754/57. md.)</p> <p>Kuruma müracaat etmemenin haklı bir sebebe dayandığını ispat edenler hakkında, yukarıdaki hüküm uygulanmaz.</p> <p>Kısa vadeli sigorta kollarından ve ölüm sigortasından kazanılan diğer haklar, hakkın doğduğu tarihten itibaren beş yıl içinde istenmezse düşer.</p> <p>Bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklarının tahakkuk ettirildiği tarihlerden itibaren aralıksız altı ay sonuna kadar tahsil etmeyenlerin gelir ve aylıkları, gelir ve aylık bağlanma şartlarının devam edip etmediğinin tespiti amacıyla durdurulur.</p> <p>Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin alacakları, hakkı doğuran olayın öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl içinde istenmezse zamanaşımına uğrar, hakkı doğuran olay tarihinden itibaren ise beş yıl sonunda düşer.</p> <p>Sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin, genel sağlık sigortalıları ile bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanunun uygulanması bakımından hak ettikleri alacaklarının süresi içinde ödenememesi halinde, avans verilmesine Kurum yetkilidir.</p> <p>(Değişik yedinci fıkra:17/4/2008–5754/57.md.) Sağlık hizmeti sunucularına, tahakkuk etmiş alacaklarının % 75'i ilâ % 90'ı arasındaki tutar, faturaların teslim tarihinden itibaren en geç kırkbeş gün içinde alacaklarından mahsuben avans olarak ödenir. Doksan gün içinde de fatura ve eki belgelerin incelemesi tamamlanarak geri kalan tutar ödenir.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/57. md.) 66 ıncı madde gereği sağlanan sağlık hizmetlerinin bedelleri için, yurt dışında bulunan sağlık hizmet sunucusunun talebi halinde, sağlık hizmetinin sunumundan önce de avans ödenebilir.</p>

⁴⁰ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 57 nci maddesiyle; bu fıkrada yer alan “meslek hastalığı” ibaresinden sonra gelmek üzere “, vazife malûllüğü” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu Kanun gereğince bağlanan gelir ve aylıklar ile diğer haklar için zamanaşımı ve hak düşürücü süreler belirlenmiştir. Bu Kanuna göre gelir, aylık veya toptan ödeme işlemlerine başlanmış bulunan ve gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazandığı anlaşılan sigortalı veya hak sahiplerine, işlemlerin gecikmesi halinde avans verilerek, bunların mağduriyetlerinin engellenmesi öngörülmüştür.

5510 sayılı Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklarını tahakkuk ettirildiği tarihlerden itibaren aralıksız altı ay sonuna kadar tahsil etmeyenlerin gelir ve aylıkları, gelir ve aylık bağlanma şartlarının devam edip etmediğinin tespiti amacıyla durdurulacaktır.

Kısa vadeli sigorta kollarından ve ölüm sigortasından kazanılan diğer haklar, hakkın doğduğu tarihten itibaren beş yıl içinde istenmezse düşecektir.

Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin alacakları, hakkı doğuran olayın öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl içinde istenmezse zamanaşımına uğrar, hakkı doğuran olay tarihinden itibaren ise beş yıl sonunda düşecektir.

Sağlık hizmeti sunucularına, tahakkuk etmiş alacaklarının % 75'i ilâ % 90'ı arasındaki tutar, faturaların teslim tarihinden itibaren en geç kırkbeş gün içinde alacaklarından mahsuben avans olarak ödenecektir. Doksan gün içinde de fatura ve eki belgelerin incelemesi tamamlanarak geri kalan tutar ödenecektir. Yapılan bu düzenleme ile, sağlık kuruluşlarının geç ödemediği dolaylı meydana gelecek mağduriyetler giderilmiş olacaktır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Ücretlerden kesinti yapılmaması, özel sigortalara ilişkin hükümler ve sosyal güvenlik sözleşmelerinin yürütülmesi</p> <p>MADDE 98- İşveren, sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası için kendisine düşen yükümlülükler nedeniyle, sigortalıların ücretlerinden kesinti yapamaz. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel sigortalara ilişkin hükümler, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında dikkate alınmaz.</p> <p>Bu Kanun gereğince sağlık hizmetlerinden yararlananların ödemekle yükümlü oldukları katılım payları, özel sigorta şirketleri tarafından teminat veya ödeme konusu yapılamaz.</p> <p>Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri kapsamında yapılacak her türlü işlemler ve hesaplaşmalar, Kurum tarafından yürütülür. İlgili sözleşmelerde irtibat kurumuna yapılan atıflar, Kuruma yapılmış sayılır.</p>	<p>Ücretlerden kesinti yapılmaması, özel sigortalara ilişkin hükümler ve sosyal güvenlik sözleşmelerinin yürütülmesi</p> <p>MADDE 98- İşveren, sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası için kendisine düşen yükümlülükler nedeniyle, sigortalıların ücretlerinden kesinti yapamaz. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel sigortalara ilişkin hükümler, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında dikkate alınmaz.</p> <p>Bu Kanun gereğince sağlık hizmetlerinden yararlananların ödemekle yükümlü oldukları katılım payları, özel sigorta şirketleri tarafından teminat veya ödeme konusu yapılamaz.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/58. md.) Yıllık veya daha uzun süreli tamamlayıcı veya destekleyici özel sağlık sigortalarına ilişkin usul ve esaslar Kurumun uygun görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenir.</p> <p>Uluslar arası sosyal güvenlik sözleşmeleri kapsamında yapılacak her türlü işlemler ve hesaplaşmalar, Kurum tarafından yürütülür. İlgili sözleşmelerde irtibat kurumuna yapılan atıflar, Kuruma yapılmış sayılır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>İşveren, sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası için kendisine düşen yükümlülükler nedeniyle, sigortalıların ücretlerinden kesinti yapamayacaktır. İşverenin kendisine ait yükümlülüğü sigortalılara yansıtmaması için bu düzenleme yapılmıştır.</i></p>	

İKİNCİ BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sosyal güvenlikle ilgili düzenlemeler ve bildirimler MADDE 99- Sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri ile ilgili yapılacak her türlü kanunî düzenlemeler bu Kanunda yapılır. Bu Kanun gereğince yapılacak bildirimler hakkında, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Sosyal sigorta kurallarının kendi içindeki bütünlüğünün bozulmaması ve boşluk olan durumlarda özel sigorta hükümlerinin uyarlama suretiyle uygulanmasının önüne geçmek amacıyla bu madde düzenlenmiştir.</i> <i>Bu Kanun gereğince yapılacak bildirimlerde 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usûlü</p> <p>MADDE 100- Kurum, bu Kanun hükümlerine ilişkin yapılan soruşturmalar hakkında Cumhuriyet savcılıklarından, kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilerden bilgi ve belge isteyebilir.</p> <p>Kurum, bu Kanun gereği verilecek her türlü belge veya bilginin internet, elektronik ve benzeri ortamda gönderilmesi hususunda, gerçek ve tüzel kişileri zorunlu tutmaya yetkilidir.</p> <p>Belge veya bilgileri internet, elektronik ve benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulan gerçek ve tüzel kişilerin, Kurumun bilgi işlem sistemlerinin herhangi bir nedenle hizmet dışı kalması sonucu belge ve bilgiyi, bu Kanunda öngörülen sürenin son gününde Kuruma göndermemesi ve muhteviyatı primleri de yasal süresi içinde ödeyememesi halinde, sorunların ortadan kalktığı tarihi takip eden üçüncü işgününün sonuna kadar belge veya bilgiyi gönderir ve muhteviyatı primleri de aynı sürede Kuruma öder ise bu yükümlülükleri Kanunda öngörülen sürede yerine getirmiş kabul edilir.</p> <p>Bu maddenin uygulanması ile ilgili usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>	<p>Bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usûlü</p> <p>MADDE 100- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/59. md.)</p> <p>5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, döner sermayeli kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler doğrudan, münferit olarak bilgi ve belge istenmesi hariç olmak üzere kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ise Kurumla yapılacak protokoller çerçevesinde, Devletin güvenliği ve temel dış yararlarına karşı ağır sonuçlar doğuracak hâller ile özel hayat ve aile hayatının gizliliği ve savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler dikkate alınmaksızın gizli dahi olsa Kurum tarafından kişilerin sosyal güvenliğinin sağlanması, 6183 sayılı Kanuna göre Kurum alacaklarının takip ve tahsili ile bu Kanun kapsamında verilen diğer görevler ile sınırlı olmak üzere istenecek her türlü bilgi ve belgeyi sürekli ve/veya belli aralıklarla vermeye, bilgilerin elektronik ortamda görüntülenmesini sağlamaya, görüntülenen bu bilgilerin güvenliğini sağlamaya, muhafaza etmek zorunda oldukları her türlü belge ile vermek zorunda oldukları bilgilere ilişkin mikrofiş, mikrofilm, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını ve bu kayıtlara erişim veya kayıtları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm sistem ve şifreleri incelemek için ibraz etmeye mecburdurlar.</p> <p>Bu madde kapsamında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar Kurumun belirleyeceği süre içerisinde söz konusu talebe cevap vermek ve gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler.</p> <p>Kurum, bu Kanun gereği verilecek her türlü belge veya bilginin internet, elektronik ve benzeri ortamda gönderilmesi hususunda, gerçek ve tüzel kişileri zorunlu tutmaya, Kuruma verilmesi gereken her türlü belge, bildirme ve taahhütnameleri diğer kamu idarelerine ait formlarla birleştirmeye, söz konusu belgeleri kamu idarelerinin internet ve elektronik bilgi işlem ortamından almaya, bu idarelere yapılacak bildirimleri Kuruma verilmiş saymaya, bu Kanununun uygulanması ile ilgili işveren, sigortalı ve diğer kurum, kuruluş ve kişilerin talepleri üzerine veya re'sen düzenleyeceği her türlü bilgi ve belgeyi bilgi işlem ortamında oluşturmaya, bu şekilde hazırlanacak olan bilgi ve belgelerin sadece internet ve benzeri iletişim ortamından ilgili kişilere verilmesini kararlaştırmaya yetkilidir. Elektronik ortamda hazırlanacak bilgi ve belgeler adli ve idari makamlar nezdinde resmi belge olarak geçerlidir.</p>

	<p>Belge veya bilgileri internet, elektronik ve benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulan gerçek ve tüzel kişilerin, Kurumun bilgi işlem sistemlerinin herhangi bir nedenle hizmet dışı kalması sonucu belge ve bilgiyi, bu Kanunda öngörülen sürenin son gününde Kuruma gönderememesi ve muhteviyatı primleri de yasal süresi içinde ödeyememesi halinde, sorunların ortadan kalktığı tarihi takip eden beşinci işgününün sonuna kadar belge veya bilgiyi gönderir ve muhteviyatı primleri de aynı sürede Kuruma öder ise bu yükümlülükleri Kanunda öngörülen sürede yerine getirmiş kabul edilir.</p> <p>Bu maddenin uygulanması ile ilgili usûl ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kurumun ilgili mercilerden bilgi ve belge isteme hakkı düzenlenmiştir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, döner sermayeli kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler doğrudan, münferit olarak bilgi ve belge istenmesi hariç olmak üzere kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ise Kurumla yapılacak protokoller çerçevesinde mevzuat çerçevesinde istenecek her türlü bilgi ve belgeyi sürekli ve/veya belli aralıklarla vermek zorundadır.</i></p> <p><i>Özellikle,</i></p> <p><i>Belge veya bilgileri internet, elektronik ve benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulan gerçek ve tüzel kişilerin, Kurumun bilgi işlem sistemlerinin herhangi bir nedenle hizmet dışı kalması sonucu belge ve bilgiyi, bu Kanunda öngörülen sürenin son gününde Kuruma gönderememesi ve muhteviyatı primleri de yasal süresi içinde ödeyememesi halinde, sorunların ortadan kalktığı tarihi takip eden beşinci işgününün sonuna kadar belge veya bilgiyi gönderir ve muhteviyatı primleri de aynı sürede Kuruma öder ise bu yükümlülükleri Kanunda öngörülen sürede yerine getirmiş kabul edilecek. Bu da, işverenlerin mağduriyetini ortadan kaldıran yerinde bir düzenlemedir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Uyuşmazlıkların çözüm yeri MADDE 101- Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemeleri yetkili kılınmıştır.</i></p>	

ALTINCI KISIM
İdarî Para Cezaları ve Fesih Hükümleri

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Kurumca verilecek idarî para cezaları MADDE 102- Kurumca dayanağı belirtilmek suretiyle diğer kanunlarda suç oluştursa dahi ayrıca bu Kanunun;</p> <p>a) 8 inci maddenin birinci fıkrası ile 61 inci maddede belirtilen bildiregeleri; Kurumca belirlenen şekle ve usûle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya bu Kanunda belirtilen süre içinde vermeyenlere, her bir sigortalı için aylık asgarî ücret tutarında, idarî para cezası uygulanır.</p> <p>b) 11 inci maddede belirtilen bildirgeyi, Kurumca belirlenen şekle ve usûle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda göndermeyenler veya bu Kanunda belirtilen süre içinde Kuruma vermeyenlere;</p> <p>1) Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgarî ücretin üç katı tutarında,</p> <p>2) Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için asgarî ücretin iki katı tutarında,</p> <p>3) Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için bir aylık asgarî ücret tutarında, idarî para cezası uygulanır.</p> <p>c) 86 ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca verilmesi gereken belgeleri, Kurumca belirlenen şekilde ve usûlde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için;</p> <p>1) Belgenin asıl olması halinde aylık asgarî ücretin üç katını geçmemek kaydıyla belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin beşte biri tutarında,</p> <p>2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgarî ücretin üç katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin sekizde biri tutarında,</p> <p>3) Ek belgenin 86 ncı maddenin beşinci fıkrasına istinaden Kurumca re'sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,</p> <p>4) Belgenin mahkeme kararı, Kurum veya diğer kamu idarelerinin denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler sonucunda veya bu idareler tarafından düzenlenen belgelerden hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde,</p>	<p>Kurumca verilecek idarî para cezaları MADDE 102- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/60. md.) Kurumca dayanağı belirtilmek suretiyle diğer kanunlarda aşağıda belirtilen fiiller için idari para cezası öngörölmüş olsa dahi ayrıca bu Kanunun;</p> <p>a) 1) 8 inci maddesinin birinci fıkrası ile 61 inci maddede belirtilen bildirgeyi, bu Kanunda belirtilen süre içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usûle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu hâlde anılan ortamda göndermeyenler hakkında her bir sigortalı için asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.</p> <p>2) 8 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen bildirgenin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca yapılan tespitlerden ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde bildirgeyi vermekle yükümlü olanlar hakkında her bir sigortalı için asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.</p> <p>3) İşyeri esas alınmak suretiyle bildirgenin verilmediğine ilişkin; mahkemenin karar tarihinden, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarının tespit tarihinden, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının denetim elemanlarının rapor tarihinden, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi veya belgelerin Kuruma intikal tarihinden itibaren bir yıl içinde bu bendin (2) numaralı alt bendinde sayılan durumlardan biriyle tekrar bildirge verilmediğinin anlaşılması halinde, bildirgeyi vermekle yükümlü olanlar hakkında bu defa her bir sigortalı için asgari ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır.</p> <p>b) 11 inci maddesinde belirtilen bildirgeyi, Kurumca belirlenen şekle ve usûle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda</p>

belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgarî ücretin üç katı tutarında,

idari para cezası uygulanır.

d) 59 uncu madde uyarınca Kurumun defter ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya 59 uncu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen raporlara istinaden, Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgarî ücretin üç katı tutarında idari para cezası uygulanır.

e) 86 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki yükümlülüğü Kurumca yapılan yazılı ihtarla rağmen onbeş gün içinde mücbir sebep olmaksızın yerine getirmeyenlere;

1) Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü iseler, aylık asgarî ücretin oniki katı tutarında,

2) Diğer defterleri tutmakla yükümlü iseler, aylık asgarî ücretin altı katı tutarında,

3) Defter tutmakla yükümlü değil iseler, asgarî ücretin üç katı tutarında,

4) Defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla; defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterler, kanunî tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı, işçilikle ilgili giderlerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler, sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkân vermeyecek şekilde usûlsüz, karışık veya noksan tutulmuş defterler, herhangi bir ay için sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemine ait defterlere işlenmemiş olması halinde, o aya ait defter kayıtları, Vergi Usul Kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler geçerli sayılmaz ve bu geçersizlik hallerinin her biri için, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,

5) İşverenler tarafından ibraz edilen aylık ücret tediye bordrosunda; asgarî olarak işyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti, ödenen ücret tutarı yer alır. Ücretin alındığına dair sigortalının imzasını ihtiva etmeyen (makbuz mukabilinde veya banka kanalıyla yapılan ödemeler hariç) ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz ve bu geçersizlik hallerinin her biri için aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,

idari para cezası uygulanır. Verilen süre dışında ibraz edilen defter ve belgelerin tümünün veya bir bölümünün geçersiz olması durumunda, tutulan defter

göndermeyenler veya bu Kanunda belirtilen süre içinde Kuruma vermeyenlere;

1) Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgarî ücretin üç katı tutarında,

2) Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için asgarî ücretin iki katı tutarında,

3) Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için bir aylık asgarî ücret tutarında,

idari para cezası uygulanır.

c) 86 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca verilmesi gereken belgeleri, Kurumca belirlenen şekilde ve usûlde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için;

1) Belgenin asıl olması halinde aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin beşte biri tutarında,

2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin sekizde biri tutarında,

3) Ek belgenin 86 ncı maddenin beşinci fıkrasına istinaden Kurumca re'sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,

4) Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden, hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgarî ücretin iki katı tutarında,

idari para cezası uygulanır.

d) 59 uncu maddesi uyarınca Kurumun defter ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya 59 uncu maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen raporlara istinaden, Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir

türü de dikkate alınarak bu bendin sadece (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerine göre idarî para cezası uygulanır.

f) 86 ncı maddenin altıncı fıkrasında ve 85 inci maddenin beşinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri belirtilen sürede yerine getirmeyenlere, aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idarî para cezası uygulanır.

g) 8 inci maddenin üçüncü ve altıncı fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kurum ve kuruluşlar ile tüzel kişilere ve 8 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sigortalılara, aylık asgarî ücret tutarında idarî para cezası uygulanır.

h) Sağlık hizmeti sunulmadığı halde sağlık hizmetini fatura edenler; faturayı veya faturaya dayanak oluşturan belgeleri gerçeğe aykırı olarak düzenleyenler; 64 üncü madde gereğince kapsam dışı tutulan sağlık hizmetlerini kapsam içinde olan sağlık hizmetleri gibi gösterenler; sağlık hizmetlerine hak kazanmayan kişilere sundukları sağlık hizmetlerini fatura edenler hakkında bu fiilleri nedeniyle Kurumun yersiz ödediği tutarın beş katı idarî para cezası uygulanır.

ı) 71 inci maddede yer alan kimlik tespiti yükümlülüğünü yapmayan ve bu nedenle Kurumun zarara uğramasına sebebiyet veren sağlık hizmeti sunucularından, uğranılan zararın beş katı idarî para cezası uygulanır.

j) Kurumun mahsup suretiyle tahsilini yaptığı haller hariç olmak üzere, alınması gereken katılım paylarını tahsil etmeyen sağlık hizmeti sunucularına, fiilin her tekrarında tahsil edilmeyen katılım payının on katı tutarında idarî para cezası uygulanır.

k) 63 üncü madde gereği Kurumca sağlanan yardımcı üreme yöntemlerinin tıbbî etik dışında uygulanması halinde, bu fiili işleyen sağlık hizmeti sunucularına Kurumca vak'a için yapılan tedavi masraflarının beş katı tutarında idarî para cezası uygulanır.

l) Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının, bu Kanunun uygulanmasından doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler, görevlerini yapmasına engel olamazlar. Engel olanlar hakkında eylemleri başka bir suç oluştursa dahi, aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idarî para cezası uygulanır.

Mahkeme kararına, Kurum veya diğer kamu idarelerinin denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitlere ya da kamu idarelerinden alınan belgelere istinaden düzenlenenler hariç olmak üzere, bildirgenin yasal süresi geçtikten sonra ilgililerce kendiliklerinden verilmesi halinde, bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde öngörülen cezalar % 50 oranında uygulanır.

İdarî para cezası uygulanması 8 inci, 11 inci ve 86 ncı maddelerde belirtilen belgelerin Kuruma verilmesi yükümlülüğünü kaldırmaz.

İdarî para cezaları ilgiliye tebliğ ile tahakkuk eder. Tebliğ tarihinden itibaren

ay için, aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

e) 86 ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki yükümlülüğü Kurumca yapılan yazılı ihtarla rağmen onbeş gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak yerine getirmeyenlere;

1) Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgarî ücretin oniki katı tutarında,

2) Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgarî ücretin altı katı tutarında,

3) Defter tutmakla yükümlü değil iseler, asgarî ücretin üç katı tutarında,

4) Tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla; defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte; kanunî tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı, işçilikle ilgili giderlerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler, sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkân vermeyecek şekilde usûlsüz veya noksan tutulmuş defterler, herhangi bir ay için sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemine ait defterlere işlenmemiş olması halinde, o aya ait defter kayıtları geçerli sayılmaz ve bu geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında; kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterler geçerli sayılmaz ve tutmakla yükümlü bulunulan defter türü dikkate alınarak bu bendin (1) ve (2) numaralı alt bentlerine göre; Vergi Usûl Kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler geçerli sayılmaz ve bu bendin (1) numaralı alt bendine göre,

5) İşverenler tarafından ibraz edilen aylık ücret tediye bordrosunda; işyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti, ödenen ücret tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasının bulunması zorunludur. Belirtilen unsurlardan herhangi birini ihtiva etmeyen (imza şartı yönünden makbuz mukabilinde veya banka kanalıyla yapılan ödemeler hariç) ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz ve her bir geçersiz ücret tediye bordrosu için aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,

idarî para cezası uygulanır. İbraz süresi geçirildikten sonra incelemeye sunulan ve tümünün veya bir bölümünün geçersiz olduğu tespit edilen defter ve belgeler yönünden, ayrıca geçersizlik fiilleri için idari para cezası

onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılır veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde, idarî para cezası kesinleşir.

İdarî para cezalarının, Kuruma itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme idarî para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez. Ancak Kurumca veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan ceza tutarının dörttebirlik kısmı, 89 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü de dikkate alınarak tahsil edilir.

Mahkemeye başvurulması idarî para cezasının takip ve tahsilini durdurmaz. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde ödenmeyen idarî para cezaları, 89 uncu madde hükmü gereğince hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

İdarî para cezaları on yıllık zamanaşımı süresine tâbidir. Zamanaşımı süresi, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlar.

İdarî para cezaları hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

uygulanmaz, sadece tutulan defter türü dikkate alınarak bu bendin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerine göre idari para cezası uygulanır.

f) 85 inci maddesinin beşinci fıkrasında ve 86 ncı maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen yükümlülükleri belirtilen sürede yerine getirmeyenlere, aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

g) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilenler için aynı maddenin üçüncü fıkrasında, 47 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 90 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kurum ve kuruluşlar ile tüzel kişilere, aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır. 8 inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kamu idareleri ile bankalara sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında idari para cezası uygulanır.

h) 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen bildirim yükümlülüğünü yasal süresi içinde yerine getirmeyen ticaret sicili memurlukları ile aynı maddenin altıncı fıkrasında belirtilen yükümlülüğü yasal süresi içinde yerine getirmeyen kurum ve kuruluşlara yerine getirilmeyen her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.

1) Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının;

1) Bu Kanunun uygulanmasından doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler görevlerini yapmasına engel olamazlar; engel olanlar hakkında eylemleri başka bir suç oluştursa dahi, asgari ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır.

2) Görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre cezalandırılır. Bu suçu işleyenler hakkında ayrıca asgari ücretin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

i) Kurum tarafından bu Kanunun 100 üncü maddesi kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında, geç verilmesi halinde ise aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

Mahkeme kararına, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim

elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelere ya da kamu idarelerinden alınan belgelere istinaden düzenlenenler hariç olmak üzere, bildirgenin yasal süresi geçtikten sonra ilgililerce kendiliklerinden verilmesi halinde, bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde öngörülen cezalar üçte ikisi oranında uygulanır.

İdarî para cezası uygulanması 8 inci, 11 inci ve 86 ncı maddelerde belirtilen belgelerin Kuruma verilmesi yükümlülüğünü kaldırmaz.

İdarî para cezaları ilgiliye tebliğ ile tahakkuk eder. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılır veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde, idari para cezası kesinleşir.

İdarî para cezalarının, Kuruma itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme idari para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez. Ancak Kurumca veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan dörttebirlik ceza tutarı, 89 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü de dikkate alınarak tahsil edilir.

Mahkemeye başvurulması idari para cezasının takip ve tahsilini durdurmaz. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde ödenmeyen idari para cezaları, 89 uncu madde hükmü gereğince hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

İdarî para cezaları on yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Zamanaşımı süresi, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlar.

İdarî para cezaları hakkında, bu Kanun ve 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu Kanun kapsamında hangi haller için idarî para cezasının uygulanacağı ve bu cezaların miktarı bu maddede düzenlenmiştir.

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU SONRASINDA SGK TARAFINDAN VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI

Sigortalı İşe Giriş Bildirgesine İlişkin İdari Para Cezası

1) Sigortalı işe giriş bildirgesi ile GSS giriş bildirgesini (bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi), bu Kanunda belirtilen süre içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usüle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu hâlde anılan ortamda göndermeyenler hakkında her bir sigortalı için asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.

2) Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca yapılan tespitlerden ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar,

kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde bildiremeyi vermekle yükümlü olanlar hakkında her bir sigortalı için asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

3) İşyeri esas alınmak suretiyle bildirgenin verilmediğine ilişkin; mahkemenin karar tarihinden, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarının tespit tarihinden, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının denetim elemanlarının rapor tarihinden, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi veya belgelerin Kuruma intikal tarihinden itibaren bir yıl içinde yukarıda sayılan durumlardan biriyle tekrar bildirge verilmediğinin anlaşılması halinde, bildiremeyi vermekle yükümlü olanlar hakkında bu defa her bir sigortalı için asgari ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır.

*****

İşyeri Bildirgesine İlişkin İdari Para Cezası

İşyeri bildirgesini, Kurumca belirlenen şekle ve usûle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda göndermeyenler veya bu Kanunda belirtilen süre içinde Kuruma vermeyenlere;

1) Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgari ücretin üç katı tutarında,

2) Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için asgari ücretin iki katı tutarında,

3) Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için bir aylık asgari ücret tutarında,

idari para cezası uygulanır.

*****

Kuruma Bildirim Yapmayan Ticaret Sicili Memurluklarına İlişkin İdari Para Cezası

Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimlerini en geç 10 gün içinde Kuruma bildirmeyen ticaret sicili memurluklarına, yerine getirilmeyen her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanacak.

*****

Valilikler, Belediyeler Ve Ruhsat Vermeye Yetkili Diğer Kamu Ve Özel Hukuk Tüzel Kişilerine İlişkin İdari Para Cezası

Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, verildiği tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirmeyen yasal süresi içinde yerine getirmeyen Valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, yerine getirilmeyen her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanacak.

*****

Kayıt Ve Belgelerini İnceleme Sunmayan İşverenlere İlişkin İdari Para Cezası

Kurumca yapılan yazılı ihtarla rağmen onbeş gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak yerine getirmeyenlere;

1) Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında,

2) Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında,

3) Defter tutmakla yükümlü değil iseler, asgari ücretin üç katı tutarında,

idari para cezası uygulanacak.

*****

Kayıt Geçersizliğine İlişkin İdari Para Cezası

Tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla; defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte; kanunî tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı, işçilikle ilgili giderlerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler, sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkân vermeyecek şekilde usülsüz veya noksan tutulmuş defterler, herhangi bir ay için sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemine ait defterlere işlenmemiş olması halinde, o aya ait defter kayıtları geçerli sayılmaz ve bu geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için, aylık asgari ücretin yarısı tutarında; kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan

deFTERler geçerli sayılmaz ve tutmakla yükümlü bulunulan deFTER türü dikkate alınarak Bilânço esasına göre deFTER tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, DiğER deFTERleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında; Vergi Usûl Kamunu gereğince bilanço esasına göre deFTER tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş deFTERler geçerli sayılmaz ve Bilânço esasına göre deFTER tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, idari para cezası uygulanacak.

*****

Ücret Bordrosuna İlişkin İdari Para Cezası

İşverenler tarafından ibraz edilen aylık ücret tekiye bordrosunda; işyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti, ödenen ücret tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasının bulunması zorunludur. Belirtilen unsurlardan herhangi birini ihtiva etmeyen (imza şartı yönünden makbuz mukabilinde veya banka kanalıyla yapılan ödemeler hariç) ücret tekiye bordroları geçerli sayılmaz ve her bir geçersiz ücret tekiye bordrosu için aylık asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacak. İbraZ süresi geçirildikten sonra incelemeye sunulan ve tümünün veya bir bölümünün geçersiz olduğu tespit edilen deFTER ve belgeler yönünden, ayrıca geçersizlik fiilleri için idari para cezası uygulanmayacak. Zira, kayıt ve belgelerini 15 günlük yasal sürede inceleme sunmayan işverenlere Bilânço esasına göre deFTER tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, DiğER deFTERleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında, DeFTER tutmakla yükümlü değil iseler, asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

*****

Eksik İşçiliklerin Mal Edildiği Aylara İlişkin İdari Para Cezası

Kurumun deFTER ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen raporlara istinaden, Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

*****

Aylık Prim Ve Hizmet Belgesine İlişkin İdari Para Cezası

Aylık prim ve hizmet belgesini, Kurumca belirlenen şekilde ve usûlde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için;

- 1) Belgenin asıl olması halinde aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgari ücretin beşte biri tutarında,
- 2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında,
- 3) Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde belgenin Kurumca re'sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgari ücretin yarısı tutarında,
- 4) Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğER kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden, hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgari ücretin iki katı tutarında, idari para cezası uygulanacak.

*****

Aylık Prim Ve Hizmet Belgesinin Asılmamasına İlişkin İdari Para Cezası

Sigortalıyı çalıştıran işveren ile alt işveren ve iş görme edimini yerini getirmek üzere sigortalıyı geçici olarak devralan işverenin; aylık prim ve hizmet belgesinin Kurumca onaylanan bir nüshasını sigortalının çalıştığı işyerinde, birden ziyade işyeri olması halinde ise sigortalının çalıştığı her işyerinde ayrı ayrı olmak üzere, Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak, müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, sigortalılar tarafından görülebilecek bir

yere asmaması halinde aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır bazı özel sektör işyerlerinde olduğu gibi, ücretlerin gizliliği gerekçesiyle asılmaması haklı bir neden kabul edilmemekte ve aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

*****

İdarelerin İstenen Belgeleri Vermemesi Veya İşverenlerin Prim Belgesi Asmaması

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde verilmemesi ve aylık prim ve hizmet belgesinin işyerinde asılmaması aylık asgari ücretin iki katı tutarında idarî para cezası uygulanacak.

*****

Denetimi Engellenlere Yönelik İdari Para Cezası

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının;

1) Bu Kanunun uygulanmasından doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler görevlerini yapmasına engel olamazlar; engel olanlar hakkında eylemleri başka bir suç oluştursa dahi, asgari ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır.

2) Görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre cezalandırılır. Bu suçu işleyenler hakkında ayrıca asgari ücretin on katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

*****

Bilgi Ve Belge İsteme Hakkına Aykırı Davranan İdarelere İlişkin İdari Para Cezası

Kurum tarafından 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesi kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında geç verilmesi halinde ise aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

*****

İdarî Para Cezalarına İtiraz

İdarî para cezaları ilgiliye tebliğ ile tahakkuk eder. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılır veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde, idarî para cezası kesinleşir.

İdarî para cezalarının, Kuruma itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme idarî para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez. Ancak Kurumca veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan dörtte birlik ceza tutarı, 5510/89 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü de dikkate alınarak tahsil edilecek.

Mahkemeye başvurulması idarî para cezasının takip ve tahsilini durdurmaz. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde ödenmeyen idarî para cezaları, 89 uncu madde hükmü gereğince hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilecek.

İdarî para cezaları on yıllık zamanaşımı süresine tâbidir. Zamanaşımı süresi, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlayacak.

İdarî para cezaları hakkında, 5510 sayılı Kanun ve 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununda hüküm bulunmayan hallerde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>İdarî yaptırımlar ve fesih MADDE 103- Kurumca yapılan inceleme neticesinde haksız menfaat temin etmek maksadıyla;</p> <p>a) Sağlık hizmeti sunulmadığı halde sağlık hizmetini fatura ettiği, b) Faturayı veya faturaya dayanak oluşturan belgeleri, gerçeğe aykırı olarak düzenlediği, c) 64 üncü madde gereğince kapsam dışı tutulan sağlık hizmetlerini, kapsam içinde olan sağlık hizmetleri gibi gösterdiği, d) Sağlık hizmetlerine hak kazanmayan kişilere, sağlık hizmeti sunarak Kuruma fatura ettiği,</p> <p>tespit edilen sağlık hizmeti sunucuları hakkında genel hükümlere göre takip yapılır. Bu fiiller nedeniyle Kurumun yersiz ödediği tutar 96 ncı maddeye göre geri alınır. Ayrıca bu fiilî işleyen sağlık hizmeti sunucularının varsa Kurum ile yaptıkları sözleşmeleri; ilk fiilde bir ay, ilk fiilden itibaren iki yıllık dönem içerisindeki tekrarı halinde üç ay, aynı dönem içerisinde ikinci kez tekrarı halinde ise bir yıl süreyle feshedilir.</p> <p>Yukarıdaki fıkranın (d) bendi hariç olmak üzere anılan fiillerin sözleşmesiz sağlık hizmet sunucuları tarafından işlenmesi halinde, bir yıl süreyle acil durumlar hariç ödeme yapılmaz. Sağlık hizmet sunucusu bu süre içerisinde bu durumu sağlık hizmeti alan tüm kişilere yazılı olarak bildirmek zorundadır. Bildirilmeyen kişilerin fatura bedelleri Kurum tarafından ödenerek, sağlık hizmet sunucusundan iki katı olarak tahsil edilir.</p> <p>71 inci maddede yer alan kimlik tespiti yükümlülüğünü yapmayan ve bu nedenle bir başka kişiye sağlık hizmeti sunulması nedeniyle Kurumun zarara uğramasına sebebiyet veren sağlık hizmeti sunucularından uğranılan zarar geri alınır.</p>	<p>İdarî yaptırımlar ve fesih MADDE 103- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/61. md.) Kurumca yapılan inceleme neticesinde; a) Sağlık hizmeti sunulmadığı halde sağlık hizmetini fatura ettiği, b) Faturayı veya faturaya dayanak oluşturan belgeleri, gerçeğe aykırı olarak düzenlediği, c) 64 üncü madde gereğince kapsam dışı tutulan sağlık hizmetlerini, kapsam içinde olan sağlık hizmetleri gibi gösterdiği, d) Sağlık hizmetlerine hak kazanmayan kişilere, sağlık hizmeti sunarak Kuruma fatura ettiği, e) 73 üncü madde gereğince belirlenen tavanın üzerinde ilave ücret aldığı,</p> <p>tespit edilen sağlık hizmeti sunucuları hakkında genel hükümlere göre takip yapılır. Bu fiiller nedeniyle Kurumun yersiz ödediği tutar 96 ncı maddeye göre geri alınır. Ayrıca bu fiilleri işleyen veya sağlık hizmeti satın alınmasına ilişkin sözleşmelerde belirtilen hükümlere aykırı davrandığı tespit edilen sağlık hizmeti sunucularının Kurum ile yaptıkları sözleşmeleri feshedilebilir ve Kurumca belirlenecek süre içinde tekrar sözleşme yapılmaz.</p> <p>71 inci maddede yer alan kimlik tespiti yükümlülüğünü yapmayan ve bu nedenle bir başka kişiye sağlık hizmeti sunulması nedeniyle Kurumun zarara uğramasına sebebiyet veren sağlık hizmeti sunucularından uğranılan zarar geri alınır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: İDARİ YAPTIRIMLAR VE FESİH <i>Kurumca yapılan inceleme neticesinde;</i> a) Sağlık hizmeti sunulmadığı halde sağlık hizmetini fatura ettiği, b) Faturayı veya faturaya dayanak oluşturan belgeleri, gerçeğe aykırı olarak düzenlediği, c) 64 üncü madde gereğince kapsam dışı tutulan sağlık hizmetlerini, kapsam içinde olan sağlık hizmetleri gibi gösterdiği, d) Sağlık hizmetlerine hak kazanmayan kişilere, sağlık hizmeti sunarak Kuruma fatura ettiği, e) Belirlenen tavanın üzerinde fark ücreti aldığı, <i>tespit edilen sağlık hizmeti sunucuları hakkında genel hükümlere göre takip yapılır. Bu fiiller nedeniyle Kurumun yersiz ödediği tutar geri alınır. Ayrıca bu fiilî işleyen sağlık hizmeti sunucularının varsa Kurum ile yaptıkları sözleşmeleri feshedilerek, Kurumca belirlenecek süre içinde tekrar sözleşme yapılmaz.</i></p>	

YEDİNCİ KISIM
Yürürlükten Kaldırılan, Değiştirilen, Son ve Geçici Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM
Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan
Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Diğer kanunlardaki atıflar MADDE 104- Bu Kanunla yürürlükten kaldırılmayan hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara yapılan atıflar ile diğer kanunlarda sosyal sigorta haklarına, yardımlarına ve yükümlülüklerine, sigortalılığa ve hak sahipliği şartlarına, sağlık hizmetlerinin veya tedavi bedellerinin ödenmesine ilişkin yapılan atıflar bu Kanunun ilgili maddelerine yapılmış sayılır.</p> <p>27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununda kadrosuzluk tazminatının ödenmesine ilişkin T.C. Emekli Sandığına yapılmış olan atıf ile diğer kanunlarda T.C. Emekli Sandığına, Sosyal Sigortalar Kurumuna, Bağ-Kur'a yapılmış atıflar Kuruma yapılmış sayılır.</p>	<p>Diğer kanunlardaki atıflar MADDE 104- (Değişik birinci fıkra:17/4/2008-5754/62.md.) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılmayan hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara yapılan atıflar ile ilgili mevzuatında emeklilik, malûllük, vazife malûllüğü ve sosyal sigorta haklarına, yardımlarına ve yükümlülüklerine, iştirakçiliğe ve sigortalılığa, dul, yetim ve hak sahipliği şartlarına, emekli ikramiyesine, ek ödemelere, sağlık hizmetleri veya tedavi bedellerinin ödenmesine ilişkin yapılan atıflar bu Kanunun ilgili maddelerine yapılmış sayılır.</p> <p>27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununda kadrosuzluk tazminatının ödenmesine ilişkin T.C. Emekli Sandığına yapılmış olan atıf ile diğer kanunlarda T.C. Emekli Sandığına, Sosyal Sigortalar Kurumuna, Bağ-Kur'a yapılmış atıflar Kuruma yapılmış sayılır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bu Kanunun yürürlükten kaldırdığı kanun hükümlerinde yer verilen atıflar ile halen yürürlükteki kanunlarda yer alan atıflar nedeniyle uygulamada boşluk yaratmamak amacıyla düzenlenmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Değiştirilen, eklenen ve uygulanmayacak hükümler MADDE 105- a) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun:</p> <p>1) 89 uncu maddesinin birinci fıkrasında geçen "aylık bağlamaya esas" ibaresi "ek 70 inci maddeye göre hesaplanacak" şeklinde değiştirilmiştir.</p> <p>2) Ek 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "EK MADDE 19- Vazife malûlü erlerle, bunların dul ve yetimlerine ödenecek aylık veya gelirlerin alt sınırı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 27 nci veya 33 üncü maddeleri hükümlerine göre belirlenir."</p> <p>3) Ek 48 inci maddesinin son fıkrasının başına "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yaşlılık aylığına hak kazananlar hakkında, aynı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (d) bendinin uygulanmasında:" ibaresi eklenmiştir.</p> <p>4) Ek 68 inci maddesine birinci fıkra olarak "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yaşlılık aylığına hak kazananlar hakkında, aynı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (d) bendinin uygulanmasında:" ibaresi eklenmiş; aynı maddede geçen "ödenir" ve "ödeme yapılır" ibareleri "hesaplanır" şeklinde değiştirilmiş; aynı maddenin dördüncü fıkrasında geçen "Bu tazminatlar ilgililere ödendikçe iki ay içinde faturası karşılığında Hazineden tahsil olunur." cümlesi ile aynı maddenin beşinci ve son fıkrası madde metninden çıkarılmış ve aynı maddenin diğer fıkraları (a), (b), (c), (d) ve (e) bentleri olarak düzenlenmiştir.</p> <p>5) Ek 70 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen "Sandık iştirakçilerine ödenmekte olan;" ve "emeklilik keseneğine ve Kurum karşılığına tâbi tutulur." ibareleri sırasıyla "Emekli ikramiyesinin hesabında;" ve "dikkate alınır" şeklinde; aynı maddenin son fıkrası da "Personel kanunlarında yer alan aylığa ilişkin gösterge ve ek göstergeler esas alınarak bulunan tutarlar da emekli ikramiyesi hesabında dikkate alınır." olarak değiştirilmiştir.</p> <p>6) Ek 73 üncü maddesine birinci fıkra olarak "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yaşlılık aylığına hak kazananlar hakkında, aynı Kanunun geçici 2 nci maddesinin (d) bendinin uygulanmasında:" ibaresi eklenmiş; aynı maddenin birinci fıkrasında geçen "toptan ödeme yapılabilmesi için" ibaresi "toptan ödeme</p>	<p>Uygulanmayacak hükümler⁴¹ MADDE 105- (Değişik: 17/4/2008– 5754/63. md.) 21/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi, 26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile 10/7/1987 tarihli ve 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin onbirinci fıkrası hariç olmak üzere, diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.</p>

⁴¹ Bu madde başlığı "Değiştirilen, eklenen ve uygulanmayacak hükümler" iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 63 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

hesaplanabilmesi için" şeklinde; ikinci fıkrasında geçen "emeklilik" kelimesi "hesaplama" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin fıkraları (a), (b) ve (c) bentleri olarak düzenlenmiştir.

b) 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun:

1) 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 21- Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 29 uncu maddesinde belirtilen esaslara göre aylık bağlanır."

2) 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 30- Bu Kanunun gerektirdiği her türlü yardım ve ödemeler için sigortalılardan % 12,5'i genel sağlık sigortası primi olmak üzere % 32,5 oranında prim alınır."

3) 39 uncu maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13, 14, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,76, 77,78, 89, 94, 95, 96, 97, 100 ve 101 inci maddeleri ile 41 inci maddenin (b) bendi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 82 nci maddesi,"

c) 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ancak, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde sayılan genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin aynı Kanun gereği ödedikleri katılım payları ile diğer sağlık hizmetlerinin karşılanmayan kısmı, bu Kanun kapsamındadır. Ancak yıl içinde ödenen tutarlar, takip eden yılda Hazine tarafından Fona geri ödenir."

d) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 18 inci maddesinin başlığı ve birinci fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ehliyet tespiti, imtihan ve hava değişimi için başka yere gönderilenler:

Memurlar, yardımcı hizmetler sınıfına dahil personel ve kurumlarda yalnız ödenek mukabili çalışanlardan, memuriyet mahalli dışına;"

e) 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurtdışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurtdışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun:

1) 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 1- Türk vatandaşlarının yurt dışında 18 yaşını doldurduktan sonra, Türk vatandaşı iken geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri, bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik

kuruluşlarına prim ödenmemiş olması ve istekleri halinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir."

2) 2 nci maddesinin (a) bendinin sonuna "Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı" ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki (e) ve (f) bentleri eklenmiştir.

"e) Kurum; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığını,

f) Bakanlık; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,"

3) 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Başvurulacak kuruluş

MADDE 3- Sigortalılar ile yurt dışında çalışmakta iken veya yurda kesin dönüş yaptıktan sonra ölenlerin Türk vatandaşı olan hak sahipleri Kuruma müracaat etmek suretiyle bu Kanunla getirilen haklardan yararlanırlar."

4) 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Borçlanma tutarı ve borçlanma tutarının iadesi

MADDE 4- Borçlanılacak her bir gün için tahakkuk ettirilecek borç tutarı, başvuru tarihindeki prime esas asgarî ve azamî günlük kazanç arasında seçilecek günlük kazancın % 32'sidir. Borçlanılan süreler, yurda kesin dönüş yapılmış olması şartıyla aylık tahsisi için yazılı talepleri halinde Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41 inci maddesinin son fıkrası hükümlerine göre değerlendirilir. Borçlanmaya ilişkin Kurumca tahakkuk ettirilen borç tutarı, tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde ödenir. Ödeme yapılan gün sayısı prim ödeme gün sayısına ve prime esas kazanca dahil edilir. Tahakkuk ettirilen prim borcunu tebligat tarihinden itibaren üç ay içerisinde ödemeyenler için yeniden başvuru şartı aranır.

Borçlanmadan sonradan vazgeçenler ile yapılan borçlanma sonrasında aylık bağlanması için gerekli şartları yerine getiremeyenlere ve bunların hak sahiplerine talepleri üzerine yaptıkları ödemeler, faiz uygulanmaksızın iade edilir.

Yurt dışında iken borçlanma isteğinde bulunacak sigortalı veya hak sahipleri Yeni Türk Lirası olarak bildirilecek borç tutarını döviz cinsinden, Türkiye'de ise Yeni Türk Lirası olarak öderler."

5) 5 inci maddenin birinci fıkrası "Yurt dışındaki sigortalılık sürelerinin tespitinde, bunu belirten ve istek sahibinin ibraz edeceği ispatlayıcı belgelerde kayıtlı bulunan tarihler arasındaki son tarihten geriye doğru olmak üzere gün sayıları esas alınır, bu tespit 1 yıl 360 gün, 1 ay 30 gün hesaplanır." şeklinde değiştirilmiş; aynı maddenin üçüncü fıkrasının sonuna "Bu durumda olanlar Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılır." cümlesi eklenmiş; maddeye "Sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülkelerdeki hizmetlerini, bu Kanuna göre borçlananların, sözleşme yapılan ülkede ilk defa çalışmaya başladıkları tarih, ilk iş giriş tarihi olarak dikkate alınmaz." fıkrası eklenmiştir.

6) 6 ncı maddenin (A) fıkrasının son paragrafı "Yukarıdaki şartları yerine getirenlerden tahsise hak kazananların aylıkları, yazılı istek tarihini takip eden ay başından itibaren başlatılmak üzere Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine göre bağlanır." şeklinde değiştirilmiş,

Aynı maddenin (B) fıkrası; "B) Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tâbi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanlar ile Türkiye'de sigortalı çalışmaya başlayanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal güvenlik destek primi hakkındaki hükümleri, bu Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlar için uygulanmaz.

Yurt içinde veya yurt dışında çalışması sona erenlerin veya ikamete dayalı bir ödenek alanlardan ödenekleri sona erenlerin, aylıklarının tekrar ödenmesi için yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihini izleyen ay başından itibaren aylıkları tekrar ödenmeye başlanır." şeklinde değiştirilmiştir.

f) 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (b) bendine "Sosyal Güvenlik Kanunları;" ibaresinden sonra gelmek üzere "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu," ibaresi eklenmiştir.

g) 27/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi ile 10/7/1987 tarihli ve 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin onbirinci fıkrası hariç olmak üzere, diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

h) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinin (b) fıkrası "b) (a) fıkrasına göre bulunacak tutar, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlük tarihinden önce göreve başlayanların emekliliklerinde, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 2 nci maddesinin (d) bendine göre hesaplanacak kısmî aylığın hesabında dikkate alınır." şeklinde değiştirilmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Diğer Kanunlardaki uygulanmayacak hükümler açıklanmıştır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yürürlükten kaldırılan hükümler MADDE 106- 1) 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun, geçici 20 inci, geçici 81 inci, geçici 82 nci ve geçici 87 nci ve geçici 89 uncu maddeleri hariç diğer maddeleri, 2) 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun, 1 ilâ 23 üncü, geçici 10 uncu ve geçici 11 inci maddeleri hariç diğer maddeleri, 3) 29/8/1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 4 üncü ve 5 inci maddeleri, 4) 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu, 5) 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun, 6) 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun 1 ilâ 5 inci, 13 ilâ 17 nci maddeleri, 7) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 107 nci, 188 inci, 209 uncu ve ek 22 nci maddeleri, 8) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun, 12 ilâ 19 uncu maddeleri, 23 üncü maddesi, 30 ilâ 39 uncu maddeleri, 41 ilâ 55 inci maddeleri, 57 ilâ 59 uncu maddeleri, 61 ilâ 64 üncü maddeleri, 66 ilâ 71 inci maddeleri, 72 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 73 ilâ 77 nci maddeleri, 80 inci maddesi, 82 inci maddesinin (a), (b), (c) ve (ç) bentleri, 83 ilâ 88 inci maddeleri, 90 inci ve 91 inci maddeleri, 93 ilâ 100 üncü maddeleri, 102 nci maddesi, 105 ilâ 107 nci maddeleri, 112 ilâ 124 üncü maddeleri, 127 ilâ 129 uncu maddeleri, 131 ilâ 135 inci maddeleri, ek 2 ilâ ek 4 üncü maddeleri, ek 8 ve ek 9 uncu maddeleri, ek 11 inci maddesi, ek 13 ilâ ek 18 inci maddeleri, ek 21 ilâ ek 23 üncü maddeleri, ek 25 ilâ ek 27 nci maddeleri, ek 29 ve ek 30 uncu maddeleri, ek 31 inci maddesinin (a) ve (b) bentleri, ek 32 ilâ ek 34 üncü maddeleri, ek 37 nci maddesi, ek 39 uncu maddesi, ek 41 ilâ ek 47 nci maddeleri, ek 48 inci maddesinin son fıkrası hariç diğer fıkraları, ek 49 uncu maddesi, ek 56 ve ek 57 nci maddeleri, ek 59 uncu maddesi, ek 69 uncu maddesi, ek 72 nci maddesi, ek 74 ve ek 75 inci maddeleri, ek 80 inci maddesi, geçici 8 inci maddesi, geçici 15 inci maddesi, geçici 16 ncı maddesi, geçici 54 üncü, geçici 65 inci, geçici 85 inci, geçici 86 ncı, geçici 88 inci, geçici 96 ilâ geçici 98 inci, geçici 103, geçici 104, geçici 109 ilâ geçici 113 üncü, geçici 115 ilâ geçici 118 inci, geçici 120 nci, geçici 121 inci, geçici 139 ilâ geçici 141 inci, geçici 146 ncı, geçici 147 nci, geçici 150 ilâ geçici 151 nci, geçici</p>	<p>Yürürlükten kaldırılan hükümler MADDE 106- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/64. md.) 1) 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 142 ve 143 üncü, ek 36 ncı, geçici 20 nci, geçici 81 inci ve geçici 87 nci maddeleri hariç diğer maddeleri, 2) 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 83, 84, geçici 10 uncu ve ek geçici 6 ncı maddeleri hariç diğer maddeleri, 3) 29/8/1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 5 inci maddesi, 4) 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu, 5) 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun, 6) 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun 1 ilâ 5 inci, 13 ilâ 17 nci, 24 üncü ve 33 üncü maddeleri, 7) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 107 nci, 209 uncu ve ek 22 nci maddeleri, 8) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 ilâ 19 uncu maddeleri, 23 üncü maddesi, 30 ilâ 39 uncu maddeleri, 41 ilâ 55 inci maddeleri, 57 ilâ 59 uncu maddeleri, 61 ilâ 64 üncü maddeleri, 66 ilâ 71 inci maddeleri, 72 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 73 ilâ 80 inci maddeleri, 82 ilâ 88 inci maddeleri, 90 ilâ 100 üncü maddeleri, 102 nci maddesi, 104 ilâ 124 üncü maddeleri, 127 ilâ 129 uncu maddeleri, 131 ilâ 135 inci maddeleri, ek 2 ilâ ek 4 üncü maddeleri, ek 8 ve ek 9 uncu maddeleri, ek 11 inci maddesi, ek 13 ilâ ek 19 uncu maddeleri, ek 21 ilâ ek 23 üncü maddeleri, ek 25 ilâ ek 27 nci maddeleri, ek 29 ve ek 30 uncu maddeleri, ek 31 inci maddesinin (a) ve (b) bentleri, ek 32 ilâ ek 39 uncu maddeleri, ek 46 ilâ ek 49 uncu maddeleri, ek 56 ve ek 57 nci maddeleri, ek 59 uncu maddesi, ek 67 ilâ ek 70 inci maddeleri, ek 72 ilâ ek 76 ncı maddeleri, ek 78 inci maddesi, ek 80 inci maddesi, geçici 8 inci maddesi, geçici 15 inci maddesi, geçici 16 ncı maddesi, geçici 54 üncü, geçici 65 inci, geçici 85 inci, geçici 86 ncı, geçici 88 inci, geçici 96 ilâ geçici 98 inci, geçici 103 üncü, geçici 104 üncü, geçici 109 ilâ geçici 113 üncü, geçici 115 ilâ geçici 118 inci, geçici 120 nci, geçici 139 ilâ geçici 140 ncı, geçici 146 ncı, geçici 147 nci, geçici 150 ilâ geçici 151 inci, geçici 153 üncü, geçici 157 nci, geçici 159 uncu, geçici 161 ilâ</p>

153 üncü, geçici 157 nci, geçici 159 uncu, geçici 161 ilâ geçici 166 ncı, geçici 170 inci, geçici 171 inci, geçici 173 üncü, geçici 176 ncı, geçici 180 inci, geçici 182 ilâ geçici 186 ncı, geçici 190 ilâ geçici 192, geçici 195 ilâ geçici 200 üncü, geçici 203 üncü, geçici 204 üncü, geçici 207 nci ve geçici 208 inci, geçici 210 ilâ geçici 212 nci, geçici 218 ilâ geçici 220 nci, ek geçici 1 inci, ek geçici 2 nci, ek geçici 7 nci, ek geçici 8 inci, ek geçici 11 inci, ek geçici 19 uncu, ek geçici 20 nci, ek geçici 22 nci ve ek geçici 23 üncü maddeleri,

9) 1/10/1992 tarihli ve 3841 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi, 24/11/1994 tarihli ve 4049 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi ve 13/6/2001 tarihli ve 4677 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi,

10) 14/1/1988 tarihli ve 311 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesi,

11) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 56 ncı maddesinin (C) fıkrası,

12) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 186 ilâ 188 inci ve 191 inci maddeleri,

13) 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 201 ilâ 203 üncü maddeleri,

14) 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin (d) bendi ile geçici 3 üncü maddesi,

15) 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesindeki "resmî ve özel sağlık kuruluşlarında ayakta ve yatarak tedavileri ile" ibaresi,

16) 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 89 uncu maddesi,

17) 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 23 üncü maddesi,

18) 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 18 inci maddesi,

19) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile (g) bendinde yer alan "ve tedavileri yaptırılır" ibaresi,

20) 23/4/1981 tarihli ve 2453 sayılı Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ile yaralanan veya sakat kalanların tedavi giderleri" ibaresi,

geçici 166 ncı, geçici 170 inci, geçici 171 inci, geçici 173 üncü, geçici 176 ncı, geçici 180 inci, geçici 182 ilâ geçici 186 ncı, geçici 190 ilâ geçici 192 nci, geçici 195 ilâ geçici 200 üncü, geçici 203 üncü, geçici 204 üncü, geçici 207 nci ve geçici 208 inci, geçici 210 ilâ geçici 212 nci, geçici 216 ncı, geçici 218 ilâ geçici 220 nci, ek geçici 1 inci, ek geçici 2 nci, ek geçici 7 nci, ek geçici 8 inci, ek geçici 11 inci, ek geçici 19 uncu, ek geçici 20 nci, ek geçici 22 nci ve ek geçici 23 üncü maddeleri,

9) 1/10/1992 tarihli ve 3841 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi, 24/11/1994 tarihli ve 4049 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi ve 13/6/2001 tarihli ve 4677 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi,

10) 14/1/1988 tarihli ve 311 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesi,

11) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 50 nci maddesinin beşinci fıkrası ile altıncı fıkrasının ikinci cümlesi ve 56 ncı maddesinin (C) fıkrası,

12) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 186 ilâ 188 inci ve 191 inci maddeleri,

13) 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 201 ilâ 203 üncü maddeleri,

14) 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin (d) bendi ile geçici 3 üncü maddesi,

15) 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesindeki "resmî ve özel sağlık kuruluşlarında ayakta ve yatarak tedavileri ile" ibaresi,

16) 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 89 uncu maddesi,

17) 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 18 inci maddesi,

18) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "ve tedavi ettirililer" ile (g) bendinde yer alan "ve tedavileri yaptırılır" ibaresi,

19) 23/4/1981 tarihli ve 2453 sayılı Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ile yaralanan veya sakat kalanların tedavi giderleri" ibaresi,

20) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler

<p>21) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları,</p> <p>22) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 7 nci maddesi,</p> <p>23) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası,</p> <p>24) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 18 inci maddesinin (c) bendi ile 20 nci maddesi,</p> <p>25) 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun 7 nci , 11 inci, geçici 1 ilâ geçici 4 üncü maddeleri ile aynı kanunda geçen "döviz" ibareleri,</p> <p>26) 18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Kanunun birinci maddesinde yer alan "Genel Sağlık Sigortası uygulamasına geçilinceye kadar" ibaresi, yürürlükten kaldırılmıştır.</p>	<p>Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları,</p> <p>21) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 7 nci maddesi,</p> <p>22) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası,</p> <p>23) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 18 inci maddesinin (c) bendi ile 20 nci maddesi,</p> <p>24) 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun 7 nci, 11 inci, geçici 1 ilâ geçici 4 üncü maddeleri ile aynı Kanunda geçen "döviz" ibareleri,</p> <p>25) 22/2/2006 tarihli ve 5458 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi,</p> <p>26) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 65 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Kısa çalışma ödeneği aldığı süre içinde işçinin hastalık ve analık sigortasına ait primler İşsizlik Sigortası Fonu tarafından 2/3 oranında Sosyal Sigortalar Kurumuna aktarılır. Bu primler, sigorta primlerinin hesabında esas alınan en alt kazanç sınırı üzerinden hesaplanır." cümleleri,</p> <p>27) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 23 üncü maddesi,</p> <p>yürürlükten kaldırılmıştır.</p> <p>18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Kanun bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren iki yıl sonra, 506 sayılı Kanunun ek 36 ncı ve geçici 20 nci maddeleri ise bu Kanunun geçici 20 nci maddesinde belirtilen devir işlemlerinin tamamlanmasından sonra yürürlükten kaldırılmıştır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Yürürlükten kaldırılan kanunlar, maddeler ya da ibareler belirtilmiştir. Yukarıda 5510 sayılı Kanundaki yürürlükten kaldırılan hükümler, 5754 sayılı Kanunla değiştirilmiştir. Bu nedenle, 5754 sayılı kanunla değiştirilen şeklinin yürürlükten kaldırılan hükümler olarak dikkate alınması gerekmektedir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yönetmelikler MADDE 107- Bu Kanunda bahsi geçen yönetmelikler bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içerisinde çıkarılır. Kurum, bu Kanunun diğer maddelerinin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları yönetmelik ile düzenleme yetkisine sahiptir.</p>	
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Kanunda yönetmelikle düzenlenmesi öngörülen konularda çıkartılacak yönetmelikler belirtilmiştir.</i></p>	

İKİNCİ BÖLÜM
Geçici ve Son Hükümler

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi olanlar her türlü hak ve yükümlülükleri ile bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve bu Kanunla mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi olanlar her türlü hak ve yükümlülükleri ile bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbi olanlar her türlü hak ve yükümlülükleri ile bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında kabul edilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce çalışmaya başlayıp bu tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, birinci fıkrada belirtilen sigortalılık hallerinden birden fazlasına tâbi olanlara yaşlılık aylığına hak kazanma şartlarından hangisinin uygulanacağı, en son sigortalı sayıldığı tarihten geriye doğru son yedi yıllık fiilî hizmet süresi içinde en fazla hizmetin geçtiği sigortalılık hali, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise son sigortalılık durumu esas alınarak belirlenir.</p> <p>17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara göre bağlanan veya talepte bulunulan; aylık, gelir, tazminat, harp malûllüğü zammı ve diğer ödenekler ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ödenmekte olan ek ödemenin verilmesine devam edilir. Bu gelir ve aylıkların durum değişikliği nedeniyle artırılması, azaltılması, kesilmesi veya yeniden bağlanmasında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümleri uygulanır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı ve 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı kanunlara göre ödenmekte olan sosyal yardım zammı ile telafi edici ödeme tutarları, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu gereğince emekli aylığı almakta olanlara ödenmekte olan makam ve yüksek hâkimlik tazminatı, görev ve temsil tazminatı ile ek ödemeler ve yardımlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ödenen tutarlar esas alınarak, ilgililerin gelir ve aylıklarına ilave edilerek ödenir.</p> <p>Bağlanmış aylık ve gelirler, 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre artırılır.</p>	<p>Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 1- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve bu Kanunla mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi olanlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında kabul edilir.</p> <p>17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı kanunlara göre bağlanan veya hak kazanan; aylık, gelir ve diğer ödenekler ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ödenmekte olan ek ödemenin verilmesine devam edilir. Bu gelir ve aylıkların durum değişikliği nedeniyle artırılması, azaltılması, kesilmesi veya yeniden bağlanmasında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümleri uygulanır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı ve 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı kanunlara göre ödenmekte olan sosyal yardım zammı ile telafi edici ödeme tutarları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ödenen tutarlar esas alınarak, ilgililerin gelir ve aylıklarına ilâve edilerek ödenir. Sosyal yardım zammının ilavesinde tamamı dağıtılacak şekilde, hak sahiplerinin gelir ve aylıklardaki hisseleri esas alınır.</p> <p>Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılanlara ve bunların hak sahiplerine bağlanmış olan aylık ve gelirler, 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre artırılır.</p> <p>506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlar kapsamında geçen sigortalılık süresi fiili hizmet süresi ve prim ödeme gün sayısı, genel sağlık sigortasının uygulanmasında gerekli olan sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayılarında dikkate alınır.</p>

Sosyal yardım zammının ilavesinde tamamı dağıtılacak şekilde, hak sahiplerinin gelir ve aylıklardaki hisseleri esas alınır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ölen, ancak bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili Kanun hükümlerine göre ölüm aylığının bağlanabilmesi için yeterli prim ödeme gün sayısı olmayan sigortalının hak sahiplerinin, bu Kanun hükümlerine göre ölüm aylığına hak kazanması halinde ölüm aylığına bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hak kazanılmış sayılır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanuna tâbi olanlardan 44 üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamında emekliye sevk edilenler hakkında yaş haddi, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun geçici 205 inci maddesi esas alınarak uygulanır.

3 üncü maddenin (29) uncu bendinde belirtilen güncelleme katsayısında yer verilen ortalama günlük prime esas kazançtaki değişim oranı, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki ilk yıl için, o yıl gerçekleşen asgarî ücretteki artış oranı olarak kabul edilir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçiş hükümleri belirtilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına tâbi geçen çalışmalar için bağlanacak aylıkların hesabı</p> <p>GEÇİCİ MADDE 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara ve 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine tâbi sandıklara tâbi olanlara bağlanacak yaşlılık aylıkları aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>a) Sigortalının veya iştirakçinin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına veya fiilî hizmet süresine ait aylık; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki kanun hükümlerine göre, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı veya fiilî hizmet süresi üzerinden, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla hesaplanacak aylığının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadarki prim ödeme gün sayısı veya fiilî hizmet süresi ile orantılı bölümü, aylık başlangıç tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile çarpılarak hesaplanır.</p> <p>b) Sigortalının veya iştirakçinin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına ait aylığı, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır.</p> <p>c) Aylık, (a) ve (b) bentlerine göre hesaplanan kısmî aylıkların toplamından oluşur. Aylıklar ayrıca 29 uncu maddenin son fıkrasına göre artırılarak belirlenir.</p> <p>d) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun ek 48 inci maddesi ile ek 68 inci, ek 73 üncü ve 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi ve ilgili diğer maddeleri esas alınarak hak edilen makam veya yüksek hâkimlik, temsil veya görev tazminatları ve ek göstergeler, bu maddenin (a) bendinde belirtilen kısmî aylıkların hesabında dikkate alınır. Ancak (a) bendine göre yapılacak hesaplama açısından bu hükmün uygulanması sonucu daha yüksek ek göstergeye hak kazanılmış olması, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun ek 70 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin uygulanmasında esas alınacak ek göstergelerin yükseltilecek uygulanması hakkını doğurmaz.</p> <p>e) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82 nci maddesinin (a) bendine göre gösterge sistemi içinde hesaplanacak kısmî aylıklara esas gösterge, sigortalıların ortalama yıllık kazanç hesabına giren takvim yılı sayısı esas alınmak suretiyle hazırlanacak olan gösterge</p>	<p>Bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına tâbi geçen çalışmalar için bağlanacak aylıkların hesabı</p> <p>GEÇİCİ MADDE 2-(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.)</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı kanunlara tabi olanlara bağlanacak yaşlılık aylıkları aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>a) Sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına veya fiilî hizmet süresine ait aylık; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki kanun hükümlerine göre, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı veya fiilî hizmet süresi üzerinden, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla hesaplanacak aylığının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadarki prim ödeme gün sayısı veya fiilî hizmet süresi ile orantılı bölümü, aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile çarpılarak hesaplanır.</p> <p>b) Sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına ait aylığı, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır. Ancak, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3600 prim gün sayısını doldurmamış olan sigortalıların yaşlılık aylığı bağlama oranının hesabında, sigortalının Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen ve Kanunun yürürlük tarihinden önceki prim gün sayısını 3600 güne tamamlayan hizmet sürelerinin her 360 günü için % 3 oranı esas alınır.</p> <p>c) Aylık, (a) ve (b) bentlerine göre hesaplanan kısmî aylıkların toplamından oluşur. Aylıklar ayrıca 29 uncu maddenin son fıkrasına göre artırılarak belirlenir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82 nci maddesinin (a) bendine göre gösterge sistemi içinde hesaplanacak kısmî aylıklara esas gösterge, sigortalıların ortalama yıllık kazanç hesabına giren takvim yılı sayısı esas alınmak suretiyle hazırlanacak olan gösterge ve üst gösterge tespit tabloları esas alınarak belirlenir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen sürelerle ilişkin aylığın hesabında esas alınan asgari aylık tutarı ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belirlenen eski tam</p>

ve üst gösterge tespit tabloları esas alınarak belirlenir. Bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanuna göre yurt dışı hizmet borçlanması yapan sigortalıların bu sürelerinin, bu Kanuna göre hangi sigortalılık haline göre geçmiş sayılacağı belirlenmesinde; şayet borçlanma yapılan sürelerden önce sigortalılıkları varsa en son sigortalılık haline göre, şayet sigortalılıkları yoksa, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında geçmiş sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen sürelerle ilişkin aylığın hesabında esas alınan asgarî aylık tutarı ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belirlenen eski tam aylık tutarı, toplam prim ödeme gün sayısı içinde bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen prim ödeme gün sayısının oranına tekabül eden tutar üzerinden esas alınır.

Yurt dışı hizmet borçlanması yapanların aylıkları da yukarıda belirtilen fıkralara göre hesaplanır.

Malûllük ve ölüm aylıkları, yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümler esas alınarak, 27 nci veya 33 üncü madde hükümlerine göre hesaplanır.

aylık tutarı, toplam prim ödeme gün sayısı içinde bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen prim ödeme gün sayısının oranına tekabül eden tutar üzerinden esas alınır.

Yurt dışı hizmet borçlanması yapanların aylıkları da yukarıda belirtilen fıkralara göre hesaplanır.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı sayılanlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ilgili kanun hükümleri ile bu madde hükümlerine göre yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra çalışmaya başlaması nedeniyle aylıkları kesilenlerden, işten ayrılarak yeniden yaşlılık aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunanların yeni aylıkları, bu Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre hesaplanır.

Malûllük ve ölüm aylıkları, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar için yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümler, (b) bendi kapsamındaki sigortalılar için ise bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlere göre esas alınan süreler dikkate alınarak 27 nci veya 33 üncü madde hükümlerine göre hesaplanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı veya iştirakçi olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, farklı sosyal güvenlik kurumlarına ya da bu Kanunda belirtilen sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olanlara aylık bağlanmasına esas alınacak kanun, bu Kanunla mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit olunur ve bunlar hakkında, bu Kanunun geçici maddelerindeki hükümler uygulanır. Ancak, bunlardan bu Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girmeyenlere 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaz. Bu Kanunla mülga 2829 sayılı Kanuna göre 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanması gerekenlerden, bu Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girmeyenler için, bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri esas alınır. (a) bendi hükümlerinin uygulamasına esas alınacak kanun, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında geçen süreler hariç, bu Kanunla mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenir. Bu Kanuna tabi hizmetlerle 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine tabi sandıklarda geçen hizmetlerin birleştirilmesinde de bu fıkra hükümleri esas alınmak suretiyle bu Kanunla mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına tâbi geçen çalışmalar için bağlanacak aylıkların hesabı düzenlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması, Devlet katkısı ve geçici iş göremezlik ödeneği</p> <p>GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanuna göre çıkarılması gereken yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut tüzük ve yönetmeliklerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam edilir.</p> <p>47 nci maddenin son fıkrasında sözü edilen Türk Silâhlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği hükümleri, bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren en geç iki yıl içinde, Kurumun da görüşü alınarak, bu Kanun hükümlerine uyumlu hale getirilir.</p> <p>Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primine Devlet katkısının oranı ile bu katkının hesaplanmasında esas alınan oranı, söz konusu sigorta kollarının açıklarının azalmasına paralel olarak azaltmaya, Bakanlar Kurulu yetkilidir.</p> <p>Sigortalılardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların, bu Kanuna göre istirahatli bulunup, geçici iş göremezlik ödeneği alamadıkları sürelerle ait ücretleri ve çalışırken aldıkları aylıkları ile geçici iş göremezlik ödenekleri arasındaki farklar ilgili mevzuatında değişiklik yapılmıyacağı kadar çalıştıkları kurumlarınca ödenmeye devam edilir.</p> <p>8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesi hükümleri bu Kanun kapsamında gelir ve aylık bağlanan kişiler için uygulanır.</p>	<p>Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması⁴²</p> <p>GEÇİCİ MADDE 3- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.)</p> <p>Bu Kanuna göre çıkarılması gereken yönetmelikler ile diğer düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut tüzük ve yönetmelikler ile diğer düzenlemelerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam edilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Bu Kanuna göre çıkarılması gereken yönetmelikler ile diğer düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut tüzük ve yönetmelikler ile diğer düzenlemelerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam edeceği belirtilmiştir.</i></p>	

⁴² Bu madde başlığı “Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması, Devlet katkısı ve geçici iş göremezlik ödeneği” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 68 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 4- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce sakatlık kontenjanından göreve başlayan ve T.C. Emekli Sandığına tâbi bir göreve devam edip bu Kanunun malûlen emeklilik şartlarını taşımayanlardan onbeş yıl hizmeti bulunanlara, istekleri halinde yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Kamu görevlilerinin emeklilik ikramiyeleri, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanun hükümlerince hesaplanarak bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl süreyle, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi ve bu Kanunla mülga 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Kanun ile personel kanunlarına göre Kurumca ödenir ve ilgili kurumlardan tahsilât, anılan maddedeki usûle yapılır. Bir yıllık sürenin dolmasından itibaren emekli ikramiyeleri 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükümlerine göre kamu görevlisinin son defa çalıştığı kurumunca, çalıştığı son kurumun özelleştirilmesi halinde ise Hazinece ödenir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun mülga 12 nci maddesi uyarınca isteğe bağlı iştirakçi olarak T.C. Emekli Sandığı ile ilişkilendirilenler ile aynı tarihe kadar isteğe bağlı iştirakçi olmak üzere başvuruda bulunanlardan gerekli koşulları sağladıkları anlaşılanların bu Kanuna göre isteğe bağlı sigortalı olmaya devam etmeleri durumunda emekli ikramiyeleri hakkında anılan madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.</p> <p>49 uncu maddede düzenlenen itibarî hizmet süreleri, emeklilik ikramiyelerinin hesabında dikkate alınmaz.</p> <p>8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre aylığa hak kazanamayıp bu Kanunda yapılan düzenlemelere göre aylığa hak kazananların prime esas kazancı olarak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki emsali sigortalının prime esas kazancı kabul edilir.</p> <p>Bu durumdakilerin aylık veya gelirleri, yukarıdaki fıkraya göre hesap edilecek prime esas kazançta, bu Kanuna göre hak edilen aylık ve kazancın hesap edilmesine ilişkin maddelerinin uygulanması suretiyle bulunur.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kamu idarelerinde hizmet akdi ile veya sözleşmeli olarak çalışanlardan; ilgili kanunları gereği 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanun ile ilgilendirilenler aynı statüde çalışmaya devam ettikleri sürece bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre sigortalı sayılırlar. Ancak, bunların prime esas kazançları ile emekli ikramiyeleri, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce uygulanan hükümlere göre tespit olunmaya devam olunur.</p>	<p>5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 4- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malûllüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmiş olan şartları haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunur. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan iştirakçilerden dolayı dul ve yetim aylığı almakta olanların, aylık ve diğer ödemeleri, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerindeki şartları haiz oldukları müddetçe devam edilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.</p> <p>5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak çalışmaya başlayanlardan vazife malûllüğü kapsamına girenler hakkında, bu Kanunun 47 nci maddesinin birinci fıkrasına göre işlem yapılır.</p> <p>Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.</p> <p>Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun</p>

8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun mülga geçici 191 inci ve mülga geçici 192 nci maddeleri uyarınca, istekleri üzerine 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tâbi kurumlarda sözleşmeli olarak çalışmakta iken anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci ve geçici 1 inci maddelerine göre zorunlu olarak, özelleştirilen kurumlarda sözleşmeli olarak çalıştırılmakta iken 28/5/1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 16 ncı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun ek 71 inci maddeleri uyarınca ve sözleşmeli olarak çalıştıkları kurumun özel kanunundaki hükümler nedeniyle T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmiş olanların söz konusu hizmetleri, bu Kanuna tâbi olarak geçmiş sayılır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna tâbi olan iştirakçilerin, bu Kanuna göre belirlenen prime esas kazanç matrahı ile 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre keseneğe tâbi kazançları arasındaki matrah farkına ait sigorta primi iki yıl süre ile kurumlarınca karşılanır.

8/9/1999 tarihi ile bu Kanunun yürürlük tarihi arasında T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olanlardan, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesine göre fiili hizmet sürelerine zam yapılanların yaş hadlerinden, eklenen sürenin, üç yıldan çok olmamak üzere, yarısı indirilir.

Kamu görevlilerinden personel kanunlarına göre aylıksız izinli sayılanlardan, aylıksız izinli olarak geçen süreleri esasında isteğe bağlı sigortalılık primi ödemeyenlerin, istekleri halinde başvuru tarihindeki prime esas kazanç tutarı üzerinden % 32 oranında hesap edilecek primleri defaten ödemeleri halinde, aylıksız geçen izin süreleri hizmet sürelerine eklenir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ek göstergeli veya daha yüksek ek göstergeli görevlere atanan T.C. Emekli Sandığı iştirakçilerinin bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra bu görevlerde geçen süreleri, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun ek 68 inci maddesi ile ek 73 üncü maddesinde belirtilen sürelerin doldurulmasında dikkate alınır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Emniyet Hizmetleri sınıfında çalışmakta olanlarla daha önce bu sınıflarda çalışmış bulunan personelden halen 4 üncü madde kapsamında çalışmaya devam edenlerin istekleri halinde; 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasının (e) bendinde belirtilen okullarda geçen başarılı eğitim süreleri, ilgilinin talep tarihindeki en az aylık alan komiser yardımcısının prime esas kazancı üzerinden sigortalı prim hissesi kendilerince, işveren prim hissesi de kurumlarınca verilmek suretiyle borcun tebliğ edildiği tarihten itibaren dört yıl içinde eşit taksitler halinde ödenir.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce, seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olup, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu haricindeki diğer sosyal güvenlik

hükümlerine tabi olarak çalışmaya başlamış olup, çalışmaya başlamadan önce ilgili mevzuatına göre alınmış ve en az % 40 oranında özürlü olduklarını gösterir sağlık kurulu raporu bulunanlar ile en az % 40 oranında doğuştan özürlü olduklarını belgeleyenlerden aylık talep tarihinde bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlara; en az 5400 gün uzun vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş ya da emekli keseneği ödenmiş olması kaydıyla, istekleri halinde bu madde hükümleri esas alınarak yaşlılık aylığı bağlanır. Ancak çalışmaya başladıktan sonra, Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, Kurum Sağlık Kurulunca çalışma gücündeki kayıp oranının;

a) % 50 ilâ % 59 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 5760,

b) % 40 ilâ % 49 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 6480,

gün uzun vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması kaydıyla, haklarında bu fıkra hükümleri uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kamu idarelerinde hizmet akdi ile veya sözleşmeli olarak çalışanlardan; ilgili kanunları gereği 5434 sayılı Kanun ile ilgilendirilenler aynı statüde çalışmaya devam ettikleri sürece, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre sigortalı sayılırlar ve bunlar hakkında bu madde hükümleri uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanların kesenek ve karşılıkları, fiili hizmet zammı ve itibari hizmet süresi karşılıkları ile %100 artış farkları hakkında 5434 sayılı Kanunun bu Kanunun yürürlüğe girmeden önceki hükümleri uyarınca işlem yapılır. Kurumlarınca bu kapsamdaki sigortalılar için her ay emekli keseneklerine esas aylıklarının % 12'si oranında ayrıca genel sağlık sigortası primi ödenir. Bunlar için Kanunun 81 inci maddesinin (h) fıkrası uyarınca ödenecek ek karşılıkların hesabında, genel sağlık sigortası primi tutarları dikkate alınmaz.

5434 sayılı Kanuna göre ödenen aylıklar ile bu madde kapsamında bağlanacak aylıklar, memur maaş katsayılarındaki artışlara göre yükseltilir. Ayrıca 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra barem, teşkilat, kadro ve sair kanunlar ile aynı rütbe, kadro ve sair kanunlarda yapılacak değişiklikler sonucunda aylık tutarlarında meydana gelecek yükselmeler, aynı rütbe, kadro unvanı ve dereceden bağlanmış bulunan emeklilik, malûllük ve vazife malûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıkları hakkında da uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi

kanunlarına göre malûllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlardan; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga 39 uncu maddesine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olanlara, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren, bu kişilerden bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga 39 uncu maddesine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olmayanlara ise bu şartları haiz oldukları tarihten itibaren 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun ek 68 inci maddesinde belirtilen şartlar da dikkate alınarak, emsali belediye başkanının almakta olduğu makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı tutarı, bu Kanunun geçici 1 inci maddesi çerçevesinde almakta oldukları malûllük veya yaşlılık aylıklarına ilave edilmek suretiyle ödenir. Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olup, bu Kanuna göre sigortalı iken malûllük veya yaşlılık aylığı bağlananlardan; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga 39 uncu maddesine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olanlara bu Kanunun geçici 2 nci maddesi hükümleri de dikkate alınarak bu fıkrada belirtilen şartlar dahilinde söz konusu tazminatlar aylıklarına ilave edilmek suretiyle ödenir. Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olanlardan ölenlerin bu Kanunun 32 nci maddesinde belirtilen şartlara sahip olmaları halinde, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun ek 68 inci maddesinde belirtilen şartlar da dikkate alınarak, hak sahiplerine bu Kanunun 34 üncü, geçici 1 inci ve geçici 2 nci maddeleri hükümlerine göre söz konusu tazminatlar bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ölenler için bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra ölenler için ise ölüm tarihinden itibaren ölüm aylıklarına eklenmek suretiyle ödenir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olanlardan; malûllük aylığı almakta olanlar ile malûllük aylığına hak kazanacaklar 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga 39 uncu maddesinde belirtilen aylık bağlamaya ilişkin şartlar dikkate alınmaksızın yukarıda belirtilen tazminat haklarından yararlandırılır.

hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler ile Emniyet Hizmetleri Sınıfında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmakta olanların, bahse konu okullarda geçen başarılı eğitim süreleri, istekleri halinde; borçlanma talep tarihinde ilgisine göre en az aylık alan polis veya komiser yardımcısının emekli keseneğine esas unsurları üzerinden, bu sürele ait sigortalı ve işveren hissesi priminin tamamı borçlandırılmak suretiyle hizmetten sayılır. Bundan doğacak borç tutarının tamamı borcun tebliğ edildiği tarihten itibaren iki yıl içinde kendileri tarafından ödenir. Ayrıca, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce üniversitelerin çeşitli fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okullarında kendi hesabına öğrenim yaptıktan sonra muvazzaf astsubay nasbedilenlerin sözü edilen okullarda geçen başarılı öğrenim süreleri de istekleri halinde; borçlanma talep tarihinde en az aylık alan astsubay çavuşun emekli keseneğine ait unsurlar üzerinden, bu fıkradaki esaslar dâhilinde borçlandırılarak tahsil edilmek suretiyle hizmetten sayılır.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce, seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olup, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ek 68 inci maddesine göre makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı ödenenler hariç olmak üzere, sosyal güvenlik kanunlarına göre emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlardan; 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 39 uncu maddesine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olanlara, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren, bu kişilerden bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 39 uncu maddesine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olmayanlara ise bu şartları haiz oldukları tarihten itibaren 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ek 68 inci maddesinde belirtilen şartlar da dikkate alınarak, emsali belediye başkanının almakta olduğu makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı tutarı, almakta oldukları emeklilik veya yaşlılık aylıklarına ilâve edilmek suretiyle ödenir. Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olup, bu Kanuna göre sigortalı iken yaşlılık aylığı bağlananlardan; 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 39 uncu maddesine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olanlara bu Kanunun geçici 2 nci ve geçici 4 üncü maddeleri hükümleri de dikkate alınarak bu fıkrada belirtilen şartlar dahilinde söz konusu tazminatlar aylıklarına ilâve edilmek suretiyle ödenir. Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olanlardan ölenlerin bu Kanunun 32 nci maddesinde belirtilen şartlara sahip olmaları halinde, 5434

sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ek 68 inci maddesinde belirtilen şartlar da dikkate alınarak, hak sahiplerine bu Kanunun 34 üncü, geçici 1 inci, geçici 2 nci ve geçici 4 üncü maddeleri hükümlerine göre söz konusu tazminatlar bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ölenler için bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra ölenler için ise ölüm tarihinden itibaren ölüm aylıklarına eklenmek suretiyle ödenir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce seçimler neticesinde belediye başkanı olarak görev yapmış olanlardan; malûllük aylığı almakta olanlar ile malûllük aylığına hak kazanacaklar 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 39 uncu maddesinde belirtilen aylık bağlamaya ilişkin şartlar dikkate alınmaksızın yukarıda belirtilen tazminat haklarından yararlandırılır. Bu fıkraya göre tazminat tutarları ödendikçe Hazine'den tahsil edilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ait 5434 sayılı Kanundan kaynaklanan alacakların takip ve tahsil işlemleri 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili hükümlerine göre Kurumca sonuçlandırılır. Ancak bunlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Maliye Bakanlığının ilgili birimleri tarafından takip ve tahsil işlemleri başlatılmış olanların işlemleri bunlar tarafından sonuçlandırılır.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalıların borçlandığı, ihya ettiği hizmetleri ile birlikte bu Kanuna göre aylığa hak kazanmaları ve müracaat etmeleri halinde, paranın ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren kendilerine aylık bağlanır. Ancak emeklilik ikramiyesi ödenmiş süreler emeklilik ikramiyesinde nazara alınmaz.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ölen, ancak bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre ölüm aylığının bağlanabilmesi için yeterli prim ödeme gün sayısı olmayan sigortalının hak sahiplerinin, prim ödeme gün sayısı bakımından bu Kanun hükümlerine göre ölüm aylığına hak kazanması halinde, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacak aylıkları, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerine göre ödenir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında sigortalılığı bulunmayanların borçlandığı, ihya ettiği hizmetleri ile birlikte bu Kanuna göre aylığa hak kazanmaları ve müracaat etmeleri halinde, bu maddeye göre borçlandığı ve ihya ettiği hizmetlerine ait paranın ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren kendilerine bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 5434 sayılı Kanun

hükümlerine göre hesaplanarak aylık bağlanır. Hak sahipleri hakkında bu fıkra hükmü uygulanmak suretiyle aylığa hak kazandıklarında hesaplanan aylıkları, bu Kanununun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerine göre ödenir. Ancak bu süreler emeklilik ikramiyesinde nazara alınmaz.

Kesenek veya toptan ödemeleri zamanaşımına uğramış olması nedeniyle hizmetleri tasfiye edilmiş olanların, tasfiye edilmiş süreleri bu Kanuna göre birleştirilecek hizmetlerden kabul edilir.

Personel mevzuatına göre almış oldukları disiplin cezası sonucu 23/4/1999 tarihi ile 14/2/2005 tarihleri arasında memuriyetleri sona erenlerden, 22/6/2006 tarihli ve 5525 sayılı Kanun uyarınca haklarında verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile ortadan kaldırılanların, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren altı ay içerisinde Kuruma müracaatları halinde, görevlerinden ayrıldıkları tarih ile göreve başladıkları tarih arasındaki prim veya kesenek ödenmemiş süreleri, istekleri halinde, görevlerinden ayrıldıkları derece ve kademelerine prim veya kesenek ödenmemiş veya borçlanmak istedikleri sürenin her üç yılına bir derece ve her yılına bir kademe verilmek ve öğrenim durumları itibariyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesindeki yükselebilecekleri dereceleri geçmemek üzere tespit edilecek derece, kademe ve ek göstergeleri ile emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait tüm unsurların toplamının müracaat tarihinde yürürlükte olan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarlar esas alınarak, yine o tarihteki kesenek ve karşılık oranları borçlandırılmak suretiyle hizmetten sayılır. Bundan doğacak borç tutarının tamamı borcun tebliğ edildiği tarihten itibaren iki yıl içinde kendileri tarafından eşit taksitlerle veya defaten ödenir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri belirtilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Toptan ödeme ve ihya geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanuna göre yapılacak toptan ödemelerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki hizmet sürelerine ait bölümü, bu Kanunla bazı maddeleri yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla hesaplanarak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile toptan ödemenin yapılmasına ilişkin yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için her yılın güncelleme katsayısı ile çarpılarak bulunan tutar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki süreler için bu Kanuna göre hesaplanan toptan ödeme tutarına ilave edilerek ödenir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce toptan ödeme yapılarak tasfiye edilen hizmetlerin 31 inci, 36 ncı ve 41 inci maddelere göre ihyasında veya borçlanılmasında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunla bazı maddeleri yürürlükten kaldırılan ilgili kanunun hükümlerine göre hesaplanan tutarı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile ihya talebine ilişkin yazılı istek tarihi arasında geçen yıllar için, her yılın güncelleme katsayısı ile çarpılarak bulunan değeri dikkate alınır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun mülga 87 nci maddesinde sayılan sebepler nedeniyle görevlerinden ayrılan, kurumlarınca malûllük ve yaş haddi dahil re'sen emekliye sevk edilen ve ölenlerden; kesenek iadesi veya toptan ödeme yapılmak suretiyle hizmetleri tasfiye edilmiş veya bu süreleri hariç tutularak aylık bağlanmış veya bu sürelerle birlikte aylığa hak kazanmış olanların, kendileri veya dul ve yetimlerinin bu Kanunun 31 inci ve 41 inci maddelerinde belirtilen esaslara göre hesaplanacak olan meblağı, aynı maddedeki şartlarla Kuruma ödemeleri halinde, paranın ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren kendilerine veya bu tarihte aylığa müstahak dul ve yetimlerine aylık bağlanır veya bağlanmış aylıkları düzeltilir. Ancak bu kişilere emekli ikramiyesi ödenmez.</p> <p>Kesenek veya toptan ödemeleri zamanaşımına uğramış olması nedeniyle hizmetleri tasfiye edilmiş olanların, tasfiye edilmiş süreleri bu Kanuna göre birleştirilecek hizmetlerden kabul edilir.</p>	<p>Toptan ödeme ve ihya geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 5- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için bu Kanuna göre yapılacak toptan ödemelerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki hizmet sürelerine ait bölümü, bu Kanunla bazı maddeleri yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla hesaplanarak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile toptan ödemenin yapılmasına ilişkin yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için her yılın güncelleme katsayısı ile çarpılarak bulunan tutar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki süreler için bu Kanuna göre hesaplanan toptan ödeme tutarına ilâve edilerek ödenir. Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce toptan ödeme yapılarak tasfiye edilen hizmetlerin 31 inci, 36 ncı ve 41 inci maddelere göre ihyasında veya borçlanılmasında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunla bazı maddeleri yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre hesaplanan tutarı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile ihya talebine ilişkin yazılı istek tarihi arasında geçen yıllar için, her yılın güncelleme katsayısı ile çarpılarak bulunan değeri dikkate alınır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Toptan ödeme ve ihya geçiş hükümleri belirtilmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>506 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 6- 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanuna göre 1/4/1981 tarihinden önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tescil edilmiş olanlar hakkında, bu Kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sigortalılık süresinin 18 yaşın doldurulduğu tarihten başlayacağına ilişkin hükmü uygulanmaz.</p> <p>506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga ek 24 üncü maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarca, Kuruma ödenmeyen sosyal yardım zamları, Hazine tarafından ilgili kurum ve kuruluşlardan tahsil edilmek üzere Kuruma ödenir.</p> <p>17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış olan işyeri tescilleri, bu Kanun hükümlerine göre yapılmış sayılır. Kamu idarelerinden bu şekilde işyeri tescili bulunmayanlar, 11 inci maddede belirtilen işyeri bildirdiğini bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma vermek zorundadır. İşyeri bildirdiğinin bu süre içinde Kuruma verilmemesi durumunda, 102 nci maddenin (b) bendi gereğince idarî para cezası uygulanır.</p> <p>506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesi hükmüne göre topluluk sigortasına tâbi olanların ödedikleri iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri genel sağlık sigortası dahil bu Kanuna göre ödenmiş sayılır. Bu süreler yatırıldıkları sigorta kolları bakımından başlangıç süresi ve prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesine göre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları bakımından topluluk sigortasına devam edenler, bu Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında durumları değerlendirilerek, durumlarına uyan bent kapsamında sigortalı sayılırlar. Bunların kendileri veya işverenleri tarafından verilmesi gereken belgeler en geç üç ay içinde Kuruma verilmek zorundadır.</p> <p>506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 96 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre Sosyal Sigortalar Kurumuna devir olan sandıklardan 23/1/1968 tarihli ve 991 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre bağlanmış emekli, adi malûllük veya vazife malûllüğü aylıkları ile 23/1/1968 tarihli ve 991 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre Kurumca bağlanan aylıklarla dul ve yetim aylıkları (aylık alan tek kişi de olsa) toplamı, net asgarî ücretin % 70'inden aşağı olamaz.</p> <p>Aylık bağlama şartları bakımından bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılarak aylık bağlanacaklar için;</p> <p>a) 28 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen 9000 günlük süre</p>	<p>506 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 6- 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanuna göre 1/4/1981 tarihinden önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tescil edilmiş olanlar hakkında, bu Kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sigortalılık süresinin 18 yaşın doldurulduğu tarihten başlayacağına ilişkin hükmü uygulanmaz.</p> <p>506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga ek 24 üncü maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarca, Kuruma ödenmeyen sosyal yardım zamları, Hazine tarafından ilgili kurum ve kuruluşlardan tahsil edilmek üzere Kuruma ödenir.</p> <p>(Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008– 5754/69. md.) 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış olan işyeri tescilleri, bu Kanun hükümlerine göre yapılmış sayılır.</p> <p>506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesi hükmüne göre topluluk sigortasına tâbi olanların ödedikleri iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri genel sağlık sigortası dahil bu Kanuna göre ödenmiş sayılır. Bu süreler yatırıldıkları sigorta kolları bakımından başlangıç süresi ve prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 86 ncı maddesine göre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları bakımından topluluk sigortasına devam edenler, bu Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında durumları değerlendirilerek, durumlarına uyan bent kapsamında sigortalı sayılırlar. Bunların kendileri veya işverenleri tarafından verilmesi gereken belgeler en geç üç ay içinde Kuruma verilmek zorundadır.</p> <p>506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 96 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre Sosyal Sigortalar Kurumuna devir olan sandıklardan 23/1/1968 tarihli ve 991 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre bağlanmış emekli, adi malûllük veya vazife malûllüğü aylıkları ile 23/1/1968 tarihli ve 991 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre Kurumca bağlanan aylıklarla dul ve yetim aylıkları (aylık alan tek kişi de olsa) toplamı, net asgarî ücretin % 70'inden aşağı olamaz.</p> <p>Aylık bağlama şartları bakımından bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılarak aylık bağlanacaklar için;</p> <p>a) Mülga (17/4/2008– 5754/69. md.) b) (Değişik: 17/4/2008– 5754/69. md.) 28 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen 5400 günlük süre ilk defa; 1) 30/4/2008 tarihi ile 31/12/2008 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için</p>

ilk defa;

- 1) 1/1/2007 ilâ 31/12/2007 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 7100 gün olarak,
- 2) 1/1/2008 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 7100 güne 100 gün eklenmek suretiyle 9000 günü geçmemek üzere,
- b) 28 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen 5400 günlük süre ilk defa;
  - 1) 1/1/2007 ilâ 31/12/2007 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 4600 gün olarak,
  - 2) 1/1/2008 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 4600 güne 100 gün eklenmek suretiyle 5400 günü geçmemek üzere,
- c) 28 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen 3960 günlük süre ilk defa;
  - 1) 1/1/2007 ilâ 31/12/2007 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 3700 gün olarak,
  - 2) 1/1/2008 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 3700 güne 100 gün eklenmek suretiyle 3960 günü geçmemek üzere,
- d) 28 inci maddenin beşinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen 4320 günlük süre ilk defa;
  - 1) 1/1/2007 ilâ 31/12/2007 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 3700 gün olarak,
  - 2) 1/1/2008 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 3700 güne 100 gün eklenmek suretiyle 4320 günü geçmemek üzere,
- e) 28 inci maddenin beşinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen 4680 günlük süre ilk defa;
  - 1) 1/1/2007 ilâ 31/12/2007 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 4100 gün olarak,
  - 2) 1/1/2008 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 4100 güne 100 gün eklenmek suretiyle 4680 günü geçmemek üzere,

uygulanır.

4600 gün olarak,

- 2) 1/1/2009 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 4600 güne 100 gün eklenmek suretiyle 5400 günü geçmemek üzere,
  - c) (*Değişik: 17/4/2008– 5754/69. md.*) 28 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen 3960 günlük süre ilk defa;
    - 1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31/12/2008 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 3700 gün olarak,
    - 2) 1/1/2009 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 3700 güne 100 gün eklenmek suretiyle 3960 günü geçmemek üzere,
  - d) (*Değişik: 17/4/2008– 5754/69. md.*) 28 inci maddenin beşinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen 4320 günlük süre ilk defa;
    - 1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31/12/2008 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 3700 gün olarak,
    - 2) 1/1/2009 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 3700 güne 100 gün eklenmek suretiyle 4320 günü geçmemek üzere,
  - e) (*Değişik: 17/4/2008– 5754/69. md.*) 28 inci maddenin beşinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen 4680 günlük süre ilk defa;
    - 1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih ile 31/12/2008 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için 4100 gün olarak,
    - 2) 1/1/2009 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 4100 güne 100 gün eklenmek suretiyle 4680 günü geçmemek üzere,
- (Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/69. md.) Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçilerinden, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sadece malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi topluluk sigortasına devam edenler ile isteğe bağlı sigortalı olarak söz konusu ülkelere götürülmüş olan sigortalıların, bu Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendi kapsamında sigortalılıkları bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içerisinde işverenlerince sağlanır ve buna ilişkin yükümlülükler yerine getirilir.*

YORUM VE AÇIKLAMA:

506 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri belirtilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>506, 1479, 5434, 2925, 2926 sayılı kanunlara ilişkin ortak geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 7- 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlar ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre sandıklara tâbi sigortalılık başlangıçları ve hizmet süreleri, fiili hizmet süresi zammı, itibarî hizmet süreleri, borçlandırılan süreler ve sigortalılık süreleri bu Kanun kapsamında geçmiş sayılır.</p> <p>Kamu görevlilerinden borçlandırıldıkları paralardan ödenmeyen kısmı var ise, prime esas kazanç tutarlarından sigortalı hissesi oranında işverenleri tarafından aylıklarından tahsil edilerek Kuruma ödenir.</p> <p>Türk vatandaşı olarak borçlanma talebinde bulunan ve kendilerine emekli aylığı bağlanan sigortalıların sonradan ıskat dışında başka bir devlet vatandaşlığını kazanmaları halinde de aylıkları ödenir.</p> <p>Aylıkların hesabında 41 inci maddeye ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanuna göre yapılan borçlanmaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki sürelerle ait kazançları, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bulunan sigortalılar için bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki dönemlere ait süreler, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra borçlanılması halinde de 41 inci madde ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.</p>	<p>506, 1479, 5434, 2925, 2926 sayılı kanunlara ilişkin ortak geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 7- (Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.) Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlar ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre sandıklara tabi sigortalılık başlangıçları ile hizmet süreleri, fiili hizmet süresi zammı, itibarî hizmet süreleri, borçlandırılan ve ihya edilen süreler ve sigortalılık süreleri tabi oldukları kanun hükümlerine göre değerlendirilir. Kanunun yürürlük tarihinden önce 24/6/1965 tarihli ve 635, 18/3/1986 tarihli ve 3269, 22/7/1965 tarihli ve 644, 1/11/1983 tarihli ve 2937, 25/3/1957 tarihli ve 6940 ve 26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı kanunlar ile 5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesine göre fiili hizmet süresine müstehak görevlerde çalışanların bu görevlerde geçirdikleri süreler bu Kanunun 40 inci maddesi gereğince aranan 3600 günün doldurulmasında nazara alınır. 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinde sayılan itibari hizmet süresi kapsamında yer alıp bu Kanunun 40 inci maddesinde sayılmayan işlerde bu Kanunun yürürlük tarihinden önce geçen çalışma sürelerinin bu maddenin birinci fıkrası kapsamında değerlendirilmesinde 3600 gün prim ödeme şartı aranmaz. Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalıların borçlandıkları hizmetleri nedeniyle borçlanma tutarlarından ödenmeyen kısmı var ise aylıklarından emekli keseneği oranında tahsil edilmeye devam edilir.</p> <p>Aylıkların hesabında 41 inci maddeye ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanuna göre yapılan borçlanmaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki sürelerle ait kazançları, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bulunan sigortalılar için bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki dönemlere ait sürelerin bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra borçlanılması halinde de 41 inci madde ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.</p> <p>Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce birden fazla dosyadan gelir veya aylık alınması durumunda bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra yeni dosyadan gelir veya aylık alınmasına hak kazanılması durumunda yeni</p>

	<p>bağlanacak dosyadaki gelir ve aylık miktarı da dahil olmak üzere mukayese yapılarak en düşük miktarda dosya kapsamından çıkarılır.</p> <p>Birinci fıkrada belirtilen kanunlar kapsamında zorunlu sigortalı sayılanlar ile isteğe bağlı sigortalı olup sağlık sigortasından yararlananların prim ödeme gün sayıları da genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısı olarak değerlendirilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre ilk defa sigortalı olanların sigortalılık başlangıç tarihinden önceki süreleri, bu Kanunun 41 ve 46 ncı maddeleri, 5434 sayılı Kanunun ek 31 inci maddesi ile 3201 sayılı Kanuna göre borçlandırılmaları halinde, sigortalılığın başlangıç tarihinin geriye götürülmesini ve haklarında bu Kanunun geçici maddelerinin uygulanmasını gerektirmez.</p> <p>Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre itibari hizmet süresine müstehak kadro ve görevlerde bulunanlardan bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya devam edenlerin itibari hizmet süreleri hakkında, bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.</p> <p>30/4/2008 tarihinden sonra 506, 1479, 5434, 2925 ve 2926 sayılı kanunlara göre ilk defa sigortalı veya iştirakçi olanlar hakkında bu Kanunun 28 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır. Geçici 2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin son cümlesi hükmü bunlar hakkında uygulanmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>506, 1479, 5434, 2925, 2926 sayılı kanunlara ilişkin ortak geçiş hükümleri belirtilmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>1479 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 8- 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Kanun kapsamında sigortalılık niteliği taşıdığı halde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kayıt ve tescilini yaptırmamış olanların sigortalılık hak ve yükümlülüğü, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde kayıt ve tescil yaptırmadıkları takdirde düşer.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Kanuna tâbi iken, daha sonradan T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olup vergi yükümlülüğü devam etmesi nedeniyle 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Kanuna tâbi sayılan kişilerin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatları halinde T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi sayıldığı tarihten itibaren Bağ-Kur sigortalılığı sona erdirilerek bunlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1479 sayılı Kanununun 53 üncü maddesi gereğince İcra ve İflas Kanununa göre başlatılmış olan icra takipleri anılan kanun hükümlerine göre takip edilerek sonuçlandırılır.</p>	<p>1479 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 8- <i>(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.)</i></p> <p>Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hariç diğer alt bentlerine göre sigortalılık niteliği taşıdıkları halde bu Kanunun yürürlük tarihine kadar kayıt ve tescillerini yaptırmayanların sigortalılık hak ve yükümlülüğü bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren başlar. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine göre sigortalı sayılanların hak ve yükümlülüğü ise 7 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre başlar.</p> <p>Ancak, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bentlerine göre sigortalı sayılanlardan bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren sigortalılıkları başlatılanların, bu Kanunun yürürlük tarihi ile 4/10/2000 tarihi arasında geçen vergi mükellefiyet süreleri bulunmak kaydıyla, sigortalının bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde talepte bulunması halinde, vergi mükellefiyet sürelerinin tamamı için 80 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendine göre talep tarihindeki prime esas kazancının % 32'si üzerinden borçlanma tutarı hesaplanır ve sigortalıya tebliğ edilir. Sigortalının kendisine tebliğ edilen borçlanma tutarının tamamını tebliğ tarihinden itibaren 6 ay içinde ödemesi halinde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Sigortalıya tebliğ edilen borç tutarının bu süre içerisinde tam olarak ödenmemesi halinde bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve ödenen tutar bu Kanunun 89 uncu maddesine göre iade edilir.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1479 sayılı Kanununun 53 üncü maddesi gereğince 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre başlatılmış olan icra takipleri anılan Kanun hükümlerine göre takip edilerek sonuçlandırılır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>1479 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri belirtilmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Emeklilik yaşına ilişkin bazı geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 9- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında olup da 8/9/1999 tarihinden bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar; kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve 7000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla veya kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve 25 yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 4500 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında olup da 8/9/1999 tarihinden bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar; kadın ise 60, erkek ise 62 yaşını doldurmak ve en az onbeş tam yıl malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemek şartıyla kısmî yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olup da 8/9/1999 tarihinden bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar; kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve onbeş yıldan beri sigortalı olup 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemek şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce bazı hükümleri yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalı sayılanlardan;</p> <p>a) En az 20 yıldan beri Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işyerlerinde sürekli çalışan ve bu işlerde en az 5000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeyen sigortalılara yazılı talepleri halinde 28 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>b) En az 25 yıldan beri Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işyerlerinde yeraltı münavebeli işlerinde çalışan ve bu işlerde en az 4000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeyen sigortalılara da 28 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın 8100 gün prim ödemiş sigortalılar gibi yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>c) 50 yaşını dolduran ve malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi çalışmalarının en az 1800 gününü Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde geçirmiş olan sigortalılara da birinci fıkrada belirtilen diğer şartlarla yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanların, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra dördüncü fıkrada belirtilen şekilde geçen prim ödeme gün sayılarına, her bir yıl için 90 gün fiilî hizmet süresi zammı eklenir.</p>	<p>Emeklilik yaşına ilişkin bazı geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 9- (Değişik: 17/4/2008– 5754/70. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında olup da 8/9/1999 tarihinden 30/4/2008 tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar; kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve 7000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla veya kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve 25 yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 4500 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/70. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında olup da 8/9/1999 tarihinden 30/4/2008 tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş ve 25 tam yıl sigorta primi ödemiş olması veya kadın ise 60, erkek ise 62 yaşını doldurması ve en az 15 tam yıl malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemesi şartıyla kısmi yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/70. md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olup da 8/9/1999 tarihinden 30/4/2008 tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş ve 25 tam yıl sigorta primi ödemiş olması veya 61 yaşını doldurması ve en az 15 tam yıl malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemesi şartıyla kısmi yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/70. md.) 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olup da 8/9/1999 tarihinden 30/4/2008 tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar; kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve onbeş yıldan beri sigortalı olup 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemek şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce bazı hükümleri yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalı sayılanlardan;</p> <p>a) En az 20 yıldan beri Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işyerlerinde sürekli çalışan ve bu işlerde en az 5000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeyen sigortalılara yazılı talepleri halinde 28 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın yaşlılık aylığı bağlanır.</p> <p>b) En az 25 yıldan beri Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işyerlerinde yeraltı münavebeli işlerinde çalışan ve bu işlerde en az 4000 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeyen sigortalılara da 28 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın 8100 gün prim ödemiş sigortalılar gibi yaşlılık aylığı bağlanır.</p>

c) 50 yaşını dolduran ve malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi çalışmalarının en az 1800 gününü Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde geçirmiş olan sigortalılara da birinci fıkrada belirtilen diğer şartlarla yaşlılık aylığı bağlanır.

(Değişik beşinci fıkra: 17/4/2008– 5754/70. md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce beşinci fıkrada belirtilen işlerde çalışmaya başlayan sigortalıların, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce veya sonra bu işlerde geçen çalışmalarının en az 1800 gün olması halinde bu çalışmalarının dörtte biri toplam prim ödeme gün sayılarına ilave edilir. Bunlar için malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, sigortalının prime esas kazancının % 23'üdür. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 14'ü de işveren hissesidir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa maden işyerlerinin yeraltı veya yeraltı münavebeli işlerde çalışmaya başlayanlar hakkında, bu Kanunun fiili hizmet zammı süresine ait hükümleri uygulanır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Emeklilik yaşına ilişkin bazı geçiş hükümleri belirtilmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>506 sayılı Kanunun malûllük, sakatlık hükümleri ile sosyal güvenlik destek primi ödemesi geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 10- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında olup bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk defa sigortalı olanlardan, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 53 üncü maddesine göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya özürü bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılar, yaşları ne olursa olsun en az onbeş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış durumda olan sigortalılar hakkında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi ve geçici 87 nci maddesine göre işlem yapılır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlananlardan yaşlılık aylığı bağlananların aylıklarının kesilmesi ve tekrar bağlanmasında bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümler geçerlidir.</p> <p>Birinci ve ikinci fıkraya göre bağlanan aylıkların aylık bağlama oranı, 5400 gün üzerinden hesaplanan orandan az olamaz.</p> <p>27 nci maddenin ikinci fıkrasındaki malûllük aylığı alt sınırı ile 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki ölüm aylığı alt sınırı 17/10/1983 tarihli ve 2925 ve bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Kanunlara göre bağlanacak malûllük ve ölüm aylıklarında, aynı kanunlar gereği bağlanan yaşlılık aylığı ile kıyaslanarak uygulanır.</p> <p>Yukarıdaki fıkrada belirtilen alt sınır aylıklarının hesabında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 92 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belirlenen yarım aylıklar ile aynı Kanunun mülga 96 ncı maddesinin beşinci fıkrası hükmüne göre alt sınır aylığı uygulanmayan aylıklar ile sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince bağlanan kısmî aylıklar dikkate alınmaz.</p> <p>27/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinde belirtilenler hariç olmak üzere bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mevcut sosyal güvenlik kurumlarından yaşlılık veya emekli aylığı alıp, bu tarih itibarıyla bu Kanuna tâbi çalışmayı sürdürecekler hakkında 30 uncu madde hükümleri uygulanır.</p>	<p>506 sayılı Kanunun malûllük ve sakatlık hükümlerine ilişkin geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 10- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında olup bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk defa sigortalı olanlardan, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 53 üncü maddesine göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya özürü bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılar, yaşları ne olursa olsun en az onbeş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar.</p> <p>(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008– 5754/71. md.) Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olup bu Kanunun yürürlük tarihinden önce veya sonra sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış durumda olan sigortalılar hakkında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi ve geçici 87 nci maddesine göre işlem yapılır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlananlardan yaşlılık aylığı bağlananların aylıklarının kesilmesi ve tekrar bağlanmasında bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümler geçerlidir.</p> <p>Birinci ve ikinci fıkraya göre bağlanan aylıkların aylık bağlama oranı, 5400 gün üzerinden hesaplanan orandan az olamaz.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/71. md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, malûllük durumlarının tespiti için talepte bulunan ve bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra malûl olduklarına karar verilenler hakkında 506 ve 2925 sayılı kanunlardaki diğer şartları da taşımaları halinde anılan kanunlara göre malûllük aylığı bağlanır.</p> <p>(Değişik: 17/4/2008– 5754/71. md.) 55 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki malûllük aylığı alt sınırı ile 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki ölüm aylığı alt sınırı 17/10/1983 tarihli ve 2925 ve bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Kanunlara göre bağlanacak malûllük ve ölüm aylıklarında, aynı kanunlar gereği bağlanan yaşlılık aylığı ile kıyaslanarak uygulanır.</p> <p>(Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/71. md.) 1/1/2000 tarihinden itibaren sigortalı olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce malûllük aylığı bağlanması için tahsis talebinde bulunan sigortalılar ile ölen sigortalıların hak sahiplerine 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunla bağlanan aylıklar, 506 sayılı Kanunun geçici 89 uncu maddesinde belirtilen alt sınır aylığı esas alınarak aylık</p>

başlangıç tarihi itibarıyla yeniden hesaplanır. Oluşacak farklar bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren dört ay içerisinde ilgililere ödenir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen alt sınır aylıklarının hesabında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 92 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belirlenen yarım aylıklar ile aynı Kanunun mülga 96 ncı maddesinin beşinci fıkrası hükmüne göre alt sınır aylığı uygulanmayan aylıklar ile sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince bağlanan kısmî aylıklar dikkate alınmaz.

(Mülga son fıkra:17/4/2008– 5754/71. md.)

YORUM VE AÇIKLAMA:

506 sayılı Kanunun malûllük ve sakatlık hükümlerine ilişkin geçiş hükümleri belirtilmiştir.

4 / (a) bendi kapsamında olup (SSK'lı) 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk defa sigortalı olanlardan, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya özürü bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılar, yaşları ne olursa olsun en az onbeş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar

1/1/2000 tarihinden itibaren sigortalı olup, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce malûllük aylığı bağlanması için tahsis talebinde bulunan sigortalılar ile ölen sigortalıların hak sahiplerine 506 sayılı Kanunla bağlanan aylıklar, 506 sayılı Kanunun geçici 89 uncu maddesinde belirtilen alt sınır aylığı esas alınarak aylık başlangıç tarihi itibarıyla yeniden hesaplanacaktır. Oluşacak farklar bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren dört ay içerisinde ilgililere ödenecek.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Sigortalı tesciline, sigorta sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 11- Bu Kanun yürürlüğe girmeden önce mevcut sosyal güvenlik kurumlarında tescili yapılan sigortalılar ile bunların hak sahipleri için ortak bilgi bankası oluşturulur. Bu sigortalılar ile sisteme yeni katılacak sigortalıların tescilinde, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları sosyal güvenlik sicil numarası olarak esas alınır. Ayrıca vergi mükellefi olan sigortalıların vergi numaraları da sosyal güvenlik sicil numaraları ile birlikte kayıt altına alınır ve işlemlerde birlikte kullanılır.</p> <p>Sigortalıların eski sigorta sicil numaraları, bu Kanuna göre tescil edilecekleri tarihe kadar kullanılmaya devam edilir.</p> <p>Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamında olan sigortalıların, bu Kanunun 17 nci maddesine göre hesaplanacak günlük kazançlarında; bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki sürele ait prime esas kazanç hesabında dikkate alınan unsurlar, bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki sürele ait prime esas kazanç hesabında da dikkate alınır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte dış temsilciliklerde görevli sigortalı veya genel sağlık sigortalısı personelden, temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet iznini veya bu devletin vatandaşlığını da haiz olanlar, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerindeki hükümler saklı kalmak üzere ve Dışişleri Bakanlığının olumlu görüşünün alınması şartıyla bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumları ile irtibatlandırılabilirler.</p>	<p>Sigortalı tesciline, sigorta sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin geçiş hükümleri</p> <p>GEÇİCİ MADDE 11- (<i>Değişik birinci fıkra: 17/4/2008– 5754/72. md.</i>) Bu Kanun yürürlüğe girmeden önce mevcut sosyal güvenlik kurumlarında tescili yapılan sigortalılar ve ilk defa tescili yapılacak sigortalılar ile bunların hak sahipleri için ortak bilgi bankası oluşturulur. Bu sigortalılar ile sisteme yeni katılacak sigortalıların tescilinde, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları sosyal güvenlik sicil numarası olarak esas alınır.</p> <p>Sigortalıların eski sigorta sicil numaraları, bu Kanuna göre tescil edilecekleri tarihe kadar kullanılmaya devam edilir.</p> <p>(<i>Değişik: 17/4/2008– 5754/72. md.</i>) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin (b) bendi⁴³ kapsamında olan sigortalıların, bu Kanunun 17 nci maddesine göre hesaplanacak günlük kazançlarında; bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki sürele ait prime esas kazanç hesabında dikkate alınan unsurlar, bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki sürele ait prime esas kazanç hesabında da dikkate alınır.</p> <p>(<i>Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/72. md.</i>) Hizmet akdiyle çalışan sigortalılar için Kanunun 17 nci maddesi gereğince tespit edilecek günlük kazanç hesabına esas üç aylık dönemdeki kazançları Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce olanların son takvim ayı itibarıyla gelirlerinin hesaplanmasında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte dış temsilciliklerde görevli sigortalı veya genel sağlık sigortalısı personelden, temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet iznini veya bu devletin vatandaşlığını da haiz olanlar, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerindeki hükümler saklı kalmak üzere ve Dışişleri Bakanlığının olumlu görüşünün alınması şartıyla bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumları ile irtibatlandırılabilirler.</p> <p>(<i>Ek fıkra: 17/4/2008– 5754/72. md.</i>) Bu Kanun yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre iştirakçi çalıştıran ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri çalıştırmaya devam eden kamu idareleri 11 inci madde uyarınca işyeri bildirgesini Kurumca belirlenecek sürede vermek zorundadırlar. İşyeri bildirgesinin Kurumca belirlenecek süre</p>

⁴³ Bu madde başlığı “506 sayılı Kanunun malûllük, sakatlık hükümleri ile sosyal güvenlik destek primi ödemesi geçiş hükümleri” iken, 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle metni işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

İNde verilmemesi durumunda, 102 nci maddenin (b) bendi gereğince idari para cezası uygulanır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Sigortalı tesciline, sigorta sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin geçiş hükümler belirtilmiştir.

5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce mevcut sosyal güvenlik kurumlarında tescili yapılan sigortalılar ve ilk defa tescili yapılacak sigortalılar ile bunların hak sahipleri için ortak bilgi bankası oluşturulur. Bu sigortalılar ile sisteme yeni katılacak sigortalıların tescilinde, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları sosyal güvenlik sicil numarası olarak esas alınacak.

Sigortalıların eski sigorta sicil numaraları, bu Kanuna göre tescil edilecekleri tarihe kadar kullanılmaya devam edilecek.

Hizmet akdiyle çalışan sigortalılar için tespit edilecek günlük kazanç hesabına esas üç aylık dönemdeki kazançları Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce olanların son takvim ayı itibarıyla gelirlerinin hesaplanmasında 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak.

5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre iştirakçi çalıştıran ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da 4 /(c) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri çalıştırmaya devam eden kamu idareleri işyeri bildirgesini Kurumca belirlenecek sürede vermek zorundadırlar. İşyeri bildirgesinin Kurumca belirlenecek süre içinde verilmemesi durumunda, idari para cezası uygulanır.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Genel sağlık sigortası geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 12- Bu Kanunun uygulamasında sağlık hizmeti sunucularının sigortalılık kontrolü ve diğer provizyon işlemlerini elektronik ortamda yapmaya başlaması için gerekli altyapının kurulmasına kadar, sağlık bilgilerinin yazılı olarak tutulmasına başlanır ve sağlık belgesinin veya sağlık karnesinin Kurumca verilmesine devam edilir.</p> <p>Mevcut sosyal güvenlik kurumlarının, kamu idarelerinin sağlık hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin görevleri, yürürlükten kaldırılan kanunlardaki hak ve yükümlülükler çerçevesinde ilgili kayıt ve işlemler Kurum tarafından devralınan tarihe kadar devam eder. Ancak bu süre altı ayı geçemez.</p> <p>Kişilerin yürürlükten kaldırılan kanun hükümleri gereğince hak ettikleri sağlık hizmetleri, bu Kanun hükümleri gereğince kapsama alınmamış ise tedavi tamamlanıncaya kadar yürürlükten kaldırılan kanun hükümlerine göre Kurumca sağlanmaya devam edilir. 67 nci madde gereği hesaplanan 30 günün hesabında kişilerin lehine olan durum uygulanır. Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlayan, ancak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra faturalandırılan tedavi giderleri Kurum tarafından karşılanır.</p> <p>60 ncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentleri gereğince sigortalı sayılanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde bildirimlerini yapmak zorundadır. Ancak, aile hekimliği uygulamasına başlanan illerde, bu kişiler iki yıllık süreye bakılmaksızın genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak kapsama alınır.</p> <p>Aile hekimleri tarafından başlatılan sevk zincirine uygun olarak alınan sağlık hizmetlerinde 68 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen katılım payları, üç yıl süreyle % 50 oranında azaltılarak uygulanabilir.</p> <p>70 inci maddenin birinci fıkrası gereği yapılacak belirlemeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde tamamlanır. Bu süre içerisinde 70 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının uygulanmasını il ve ilçe bazında ertelemeye, Sağlık Bakanlığı yetkilidir.</p> <p>İlgili kanunları gereği tedavi yardımları karşılanan kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun açısından genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır. Bu kişilerin durumlarında değişiklik oluncaya kadar, sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları açısından bu Kanun hükümleri uygulanmaz. Bu kişilerin sigortalı ve sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişilere ilişkin</p>	<p>Genel sağlık sigortası geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 12- <i>(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.)</i> Bu Kanunun uygulamasında sağlık hizmeti sunucularının sigortalılık kontrolü ve diğer provizyon işlemlerini elektronik ortamda yapmaya başlaması için gerekli altyapının kurulmasına kadar, sağlık bilgilerinin yazılı olarak tutulmasına başlanır ve sağlık belgesinin veya sağlık karnesinin Kurumca verilmesine devam edilir.</p> <p>Kamu idarelerinin sağlık hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin görevleri, yürürlükten kaldırılan kanunlardaki hak ve yükümlülükler çerçevesinde ilgili kayıt ve işlemler Kurum tarafından devralınan tarihe kadar devam eder. Ancak bu süre altı ayı geçemez.</p> <p>Kişilerin yürürlükten kaldırılan kanun hükümleri gereğince hak ettikleri sağlık hizmetleri, bu Kanun hükümleri gereğince kapsama alınmamış ise tedavi tamamlanıncaya kadar yürürlükten kaldırılan kanun hükümlerine göre Kurumca sağlanmaya devam edilir. 67 nci madde gereği hesaplanan 30 günün hesabında kişilerin lehine olan durum uygulanır. Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlayan, ancak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra faturalandırılan tedavi giderleri Kurum tarafından karşılanır.</p> <p>Bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren iki yıl süresince bu Kanunun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi uygulanmaz. Bu sürede, 18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Kanun kapsamında yeşil kart verilen ve verilecek kişiler durumlarında değişiklik olmaması kaydıyla başka bir işleme gerek kalmaksızın bu Kanunun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır. 3816 sayılı Kanun kapsamında yeşil kart almak için müracaat etmekle birlikte, 3816 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edilen aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarı; asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının üçte biri, asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı; asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katı prime esas asgari kazanç tutarı olarak esas alınır.</p>

bilgileri ilgili kurumlar tarafından bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Kuruma bildirilir.

211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun, bu Kanuna aykırı hükümleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle uygulanır.

17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalılık hali devam eden sigortalılar ile bunların sağlık yardımına müstahak eş ve çocukları, genel sağlık sigortası hükümlerine göre sağlanan sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanma hakkına sahiptir.

Bu Kanunun 67 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereği aranan şart, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra tahakkuk eden prim borçları için uygulanır.

60 ncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentleri gereğince sigortalı sayılanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde bildirimlerini yapmak zorundadır. Bu süre içinde, 60 ncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentleri gereğince genel sağlık sigortalısı sayılanlardan; tescil talebi olmayanların 18 yaşından küçük çocuklarının sağlık hizmetlerinden yararlandırılması halinde bu kişilerin tescili çocuklarının sağlık hizmet sunucusuna müracaat tarihi itibarıyla yapılır. Ancak, aile hekimliği uygulamasına başlanan illerde, bu kişiler iki yıllık süreye bakılmaksızın genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak kapsama alınır.

Aile hekimleri tarafından başlatılan sevk zincirine uygun olarak alınan sağlık hizmetlerinde 68 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen katılım payları, üç yıl süreyle % 50 oranında azaltılarak uygulanabilir.

70 inci maddenin birinci fıkrası gereği yapılacak belirlemeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde tamamlanır. Bu süre içerisinde 70 inci maddenin ikinci fıkrasının uygulanmasını il ve ilçe bazında ertelemeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir.

İlgili kanunları gereği tedavi yardımları karşılanan kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun açısından genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili kanunları gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocukları bu Kanun gereğince de bakmakla yükümlü olunan kişi sayılır. Ancak durumlarında değişiklik olduğunda sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları bu Kanun hükümlerine göre yeniden belirlenir. Bu kişilerin sigortalı ve sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişilere ilişkin bilgileri ilgili kurumlar tarafından bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Kuruma bildirilir.

211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun, bu Kanuna aykırı hükümleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl süreyle uygulanır.

17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalılık hali devam eden sigortalılar ile bunların sağlık yardımına müstahak eş ve çocukları, genel sağlık sigortası hükümlerine göre sağlanan sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanma hakkına sahiptir.

63 üncü maddede sayılan finansmanı Kurumca sağlanacak sağlık hizmetleri ile 65 inci madde gereği ödenecek gündelik, yol, yatak ve yemek giderlerinin 72 nci madde hükümlerine göre Kurumca ödenecek bedelleri tespit edilip yayımlanmaya, 73 üncü madde hükümlerine göre sağlık hizmeti sunucuları ile sözleşmeler yapılmaya kadar, Kurum tarafından belirlenmiş

olan usûl ve esaslar, sağlık hizmeti bedelleri ile protokol ve sözleşmeler geçerlidir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

5510 sayılı Kanunun uygulamasında sağlık hizmeti sunucularının sigortalılık kontrolü ve diğer provizyon işlemlerini elektronik ortamda yapmaya başlaması için gerekli altyapının kurulmasına kadar, sağlık bilgilerinin yazılı olarak tutulmasına başlanır ve sağlık belgesinin veya sağlık karnesinin Kurumca verilmesine devam edileceği belirtilmiştir.

Kamu idarelerinin sağlık hizmetlerinin sağlanması ilişkin görevleri, yürürlükten kaldırılan kanunlardaki hak ve yükümlülükler çerçevesinde ilgili kayıt ve işlemler Kurum tarafından devralınan tarihe kadar devam edecek. Ancak bu süre altı ayı geçemeyecek.

İlgili kanunları gereği tedavi yardımları karşılanan kişiler, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, 5510 sayılı Kanun açısından genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılacak.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili kanunları gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocukları 5510 sayılı Kanun gereğince de bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacak. Ancak durumlarında değişiklik olduğunda sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre yeniden belirlenecek. Bu kişilerin sigortalı ve sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişilere ilişkin bilgileri ilgili kurumlar tarafından 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Kuruma bildirilecek.

2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalılık hali devam eden sigortalılar ile bunların sağlık yardımına müstehak eş ve çocukları, genel sağlık sigortası hükümlerine göre sağlanan sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanma hakkına sahip olacak.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>4046 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin geçiş esasları GEÇİCİ MADDE 13- 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 21 inci maddesi kapsamında iş kaybı tazminatı alanlar 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı ve genel sağlık sigortalısı sayılır, ancak iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına tâbi değildir.</p> <p>Sigortalıların sigortalı olduklarını ayrıca Kuruma bildirme sorumlulukları yoktur.</p> <p>Türkiye İş Kurumu tarafından ilk iş kaybı tazminatının ödendiği tarihi takip eden ay sonu itibarıyla, iş kaybı tazminatı alanlara ilişkin primlerin aktarıldığı anda sigortalı bildirim ve tescili yapılmış sayılır.</p> <p>Bu kapsamdakilerin sigortalılıkları iş kaybı tazminatı ödeme süresinin bittiği tarihte sona erer. İş kaybı tazminatı sona erenler için bu Kanunun 9 uncu maddesinin dördüncü fıkrası uygulanmaz.</p> <p>İş kaybı tazminatından yararlananlar için Türkiye İş Kurumu prim ödeme yükümlüsü olmakla birlikte bu Kanun kapsamında işyeri ve işveren sayılmaz.</p>	<p>4046 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin geçiş esasları GEÇİCİ MADDE 13- <i>(Değişik madde: 17/4/2008– 5754/68. md.)</i> 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 21 inci maddesi kapsamında iş kaybı tazminatı alanlar 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı ve genel sağlık sigortalısı sayılır, ancak kısa vadeli sigorta kollarına tâbi değildir.</p> <p>Sigortalıların sigortalı olduklarını ayrıca Kuruma bildirme sorumlulukları yoktur.</p> <p>Türkiye İş Kurumu tarafından ilk iş kaybı tazminatının ödendiği tarihi takip eden ay sonu itibarıyla, iş kaybı tazminatı alanlara ilişkin primlerin aktarıldığı anda sigortalı bildirim ve tescili yapılmış sayılır.</p> <p>Bu kapsamdakilerin sigortalılıkları iş kaybı tazminatı ödeme süresinin bittiği tarihte sona erer. İş kaybı tazminatı sona erenler için bu Kanunun 9 uncu madde hükümleri uygulanmaz.</p> <p>İş kaybı tazminatından yararlananlar için Türkiye İş Kurumu prim ödeme yükümlüsü olmakla birlikte bu Kanun kapsamında işyeri ve işveren sayılmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>4046 sayılı Kanunun 21 inci maddesi kapsamında iş kaybı tazminatı alanlar 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı ve genel sağlık sigortalısı sayılır, ancak kısa vadeli sigorta kollarına tâbi olmadığı belirtilmiştir.</i></p> <p><i>Türkiye İş Kurumu tarafından ilk iş kaybı tazminatının ödendiği tarihi takip eden ay sonu itibarıyla, iş kaybı tazminatı alanlara ilişkin primlerin aktarıldığı anda sigortalı bildirim ve tescili yapılmış sayılacaktır.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Sosyal güvenlik destek primine ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 14- (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.)</p> <p>Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malûllüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Ancak;</p> <p>a) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi oranı 80 inci maddeye göre tespit edilen prime esas kazançlar üzerinden 81 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen prim oranına yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü bunların işverenleridir. Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.</p> <p>b) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelerle doğrulamak kaydıyla faaliyette bulunmadığına ilişkin süreler hariç olmak üzere çalışılan süreleri için, sosyal güvenlik destek primi oranı olarak bu Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen hükümler uygulanır. Bu oran, bu maddenin yürürlüğe girdiği yılda % 12 olarak, takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak uygulanır. Ancak bu oran % 15'i geçemez.</p> <p>c) Harp malûlleri ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre aylıkları hesaplanarak ödenen veya asayiş ve güvenliğin sağlanması ile ilgili kanunlara göre vazife malûllüğü aylığı almakta iken; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla çalışmaya devam edenler ile sonradan bu Kanuna tabi çalışmaya başlayacaklar için sosyal güvenlik destek primi uygulanmaksızın bu Kanunun 5 inci maddesinin (c) bendi hükümleri uygulanır.</p> <p>d) 5434 sayılı Kanuna göre vazife malûllüğü aylığı almakta iken bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında çalışmaya devam edenler</p>

hakkında, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir ay içinde yazılı talepleri doğrultusunda bu Kanunun iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri ve uzun vadeli sigorta kolları veya sosyal güvenlik destek primine ait hükümler uygulanır. Bunlardan uzun vadeli sigorta primi ödeyenlerin belirtilen süre içinde yazılı talepte bulunmamaları halinde ayrıca iş kazası meslek hastalığı hükümleri uygulanır, sosyal güvenlik destek primi kesilmez. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre vazife malûllüğü aylığı bağlananlardan bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında çalışmaya başlayanlar hakkında da yazılı talepleri doğrultusunda işlem yapılır. Bu bent kapsamında olanlardan ayrıca genel sağlık sigortası primi alınmaz. 3713 sayılı Kanuna göre vazife malûllüğü aylığı almakta olanlar, sınıf veya görev değiştirerek çalışmaya devam eden iştirakçiler ile aynı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle vazife malûllüğü aylığı alan ve bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışan veya daha sonra çalışmaya başlayan er ve erbaşların, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre görevlerinden ayrılmasına gerek kalmaksızın alınacak emekliye sevk onayına istinaden vazife malûllüğü aylıkları bağlanarak ödenir. Bu kapsamda olup da görevlerinden emekliye ayrılanlar hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

YORUM VE AÇIKLAMA:

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malûllüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilecek.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Prime esas kazancın beyanına ilişkin geçiş hükmü GEÇİCİ MADDE 15- (Ek: 17/4/2008- 5754/73. md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hariç, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan sigortalılardan, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olarak kaydı ve tescili yapılmış olanların bu Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenen prime esas kazançlarını Kurumca belirlenecek sürede beyan etmemeleri halinde, ödeyecekleri aylık primler beyanda bulununcaya kadar daha önce ödemiş oldukları gelir basamaklarına karşılık gelen tutarlar üzerinden alınır. Ancak, bu tutarlar 82 nci maddede belirtilen asgari günlük kazanç alt sınırına göre hesaplanan aylık prime esas kazanç tutarından az olamaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Tarımsal faaliyette bulunanlar hariç, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan sigortalılardan (Bağ-Kur'lular), 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olarak kaydı ve tescili yapılmış olanların prime esas kazançlarını Kurumca belirlenecek sürede beyan etmemeleri halinde, ödeyecekleri aylık primler beyanda bulununcaya kadar daha önce ödemiş oldukları gelir basamaklarına karşılık gelen tutarlar üzerinden alınacaktır. Ancak, bu tutarlar asgari günlük kazanç alt sınırına göre hesaplanan aylık prime esas kazanç tutarından az olamayacak.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Kendi adına ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan sigortalılara ilişkin geçiş hükmü GEÇİCİ MADDE 16- (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan köy muhtarları ile (4) numaralı alt bendinde belirtilenler için 80 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen “otuz” ibaresi ile (4) numaralı alt bendinde belirtilenler için, bu Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde belirtilen “otuz” ibaresi, bu maddenin yürürlüğe girdiği yıl için “onbeş” olarak uygulanır ve prime esas günlük kazancın otuz katını geçmemek üzere takip eden her yıl için bir puan artırılır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p><i>Kendi adına ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan sigortalılara ilişkin geçiş hükmü düzenlenmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Kendi adına ve hesabına çalışanların sigortalılıklarının durdurulmasına ilişkin hükümler GEÇİCİ MADDE 17- (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.) Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre tescilleri yapıldığı halde, bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürelerle ilişkin prim borçlarını, prim borçlarının ödenmesine ilişkin Kurumca çıkarılacak genel tebliğin yayımı tarihini takip eden aybaşından itibaren 6 ay içerisinde ödememeleri halinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulur. Prim borcuna ilişkin süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyerek, Kurum alacakları arasında yer verilmez.</p> <p>Ancak, sigortalı ya da hak sahipleri daha sonra müracaatları tarihindeki 80 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenecek prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak borç tutarının tamamını, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.</p> <p>Sigortalılıkları önceki kanunlara göre durdurulanlar için de bu maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Kendi adına ve hesabına çalışanların sigortalılıklarının durdurulmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre tescilleri yapıldığı halde, 30/4/2008 tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürelerle ilişkin prim borçlarını, prim borçlarının ödenmesine ilişkin Kurumca çıkarılacak genel tebliğin yayımı tarihini takip eden aybaşından itibaren 6 ay içerisinde ödememeleri halinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulacak. Prim borcuna ilişkin süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyerek, Kurum alacakları arasında yer verilmeyecek.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Bazı aylık tazminat ve yardımlara ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 18- (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.) İlgili kanunlarında düzenleme yapıncaya kadar;</p> <p>a) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilenlerden bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanuna göre vazife veya harp malûlü sayılması gerekenlerin ve Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından görevlendirildiği tarihte uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak çalışmayanlardan bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanuna göre harp malûlü sayılması gerekenlerin kendileri ile bunların dul ve yetimlerine bağlanacak aylıklar hakkında bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.</p> <p>b) 5434 sayılı Kanunun ek 77 nci maddesinin birinci fıkrası ile bu Kanunun 47 nci maddesinin sekizinci fıkrasında sayılanlara ve bunların haksahiplerine, ilgili kanunları ve bu Kanun çerçevesinde bağlanacak aylıkları toplamının, emsallerinin 5434 sayılı Kanunun ek 77 nci maddesine göre yükseltilecek hak kazandıkları aylıklardan düşük olması halinde, aradaki fark ayrıca ödenir.</p> <p>c) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Kanunun ek 16 ncı maddesi, 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı Kanun, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Kanun, 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Kanun, 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Kanun, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Kanun ile yılı bütçe kanunlarına ekli cetveller kapsamına giren kişilere ve diğer kanunlarda yapılan atıflar sebebiyle 2330 sayılı Kanun esas alınarak ilgililerine aylık, tazminat ve ek ödeme verilmesi ile yardım işlemleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.</p> <p>Bu madde kapsamına girenler için yukarıdaki fıkralar gereğince Kurumun yükleneceği ilâve giderler, ödeme tarihinden itibaren en geç iki ay içinde faturası karşılığı Hazineden tahsil edilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Bazı aylık tazminat ve yardımlara ilişkin geçiş hükümleri belirtilmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Aylık alanlardan kesilecek sağlık sigortası primi GEÇİCİ MADDE 19- (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.) 1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre aylık almakta olanlarla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaları nedeniyle bu Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylık bağlanacaklara ilgili dosyasından on yıl süreyle sağlık sigortası veya genel sağlık sigortası primi ödememiş olanlardan, sağlık sigortası ve genel sağlık sigortası primi kesilmiş olan süreler düşülmek kaydıyla, aylıklarının % 10’u oranında ve 10 yılı tamamlayacak süreyle genel sağlık sigortası primi kesilir.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre aylık almakta olanlarla 4/(b) bendi kapsamında çalışmaları nedeniyle 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylık bağlanacaklara ilgili dosyasından on yıl süreyle sağlık sigortası veya genel sağlık sigortası primi ödememiş olanlardan, sağlık sigortası ve genel sağlık sigortası primi kesilmiş olan süreler düşülmek kaydıyla, aylıklarının % 10’u oranında ve 10 yılı tamamlayacak süreyle genel sağlık sigortası primi kesilecektir</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklar ve ilgili hükümler</p> <p>GEÇİCİ MADDE 20 – (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.)</p> <p>506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sandıkların iştirakçileri ile aylık veya gelir bağlanmış olanlar ile bunların hak sahipleri herhangi bir işleme gerek kalmaksızın bu maddenin yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilerek bu Kanun kapsamına alınır. Üç yıllık süre Bakanlar Kurulu kararı ile en fazla iki yıl daha uzatılabilir. Devir tarihi itibarıyla sandık iştirakçileri bu Kanunun 4 üncü maddesinin (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.</p> <p>Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, her sandık için ayrı ayrı olmak üzere hesabı yapılan Sandığı temsilen bir ve Sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşu temsilen bir üyenin katılımıyla oluşturulacak komisyonca; her bir sandık için sandıktan ayrılan iştirakçiler de dâhil olmak üzere, devir tarihi itibarıyla devredilen kişilerle ilgili olarak, sandıkların bu Kanun kapsamındaki sigorta kolları itibarıyla gelir ve giderleri dikkate alınarak yükümlülüğünün peşin değeri hesaplanır. Peşin değer in aktüeryal hesabında kullanılacak teknik faiz oranı yüzde 9,8 olarak esas alınır.</p> <p>Belirlenen peşin değer, onbeş yıldan fazla olmamak üzere, yıllık eşit taksitlerle her yıl için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin yıllık ortalama nominal faizi üzerinden sandıklardan ve bu sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlardan müteselsilen Kurumca bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.</p> <p>Devir işlemi tamamlanmaya kadar, sandık iştirakçileri, sandıktan aylık ve gelir alanlar ile bunların hak sahiplerinin sağlık ve sosyal sigorta yardımlarının sağlanması ile primlerinin tahsil edilmesine, ilgili sandık mevzuat hükümlerine göre sandıklarca ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlarca devam edilir.</p> <p>Devir işlemi tamamlandıktan sonra sandıklarca ödenen aylık ve gelirlerin, bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki süreler için 506 sayılı Kanun, yürürlük tarihinden sonraki süreler için bu Kanun hükümleri uygulanmak</p>

suretiyle hesaplanacak aylık ve gelirlerin üzerinde olması halinde söz konusu farklar, peşin değer hesabında dikkate alınır ve Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ilgililere ödenmeye devam edilir. Devir tarihinden sonra bu kişilerin gelir ve aylıklarının durum değişikliği nedeniyle artırılması, azaltılması, kesilmesi ve yeniden bağlanması işlemleri sırasında vakıf senetlerine göre yapılacak hesaplamalar ilgili sandıklar veya sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlar tarafından Kurum kontrolünde yapılır.

Devir tarihi itibarıyla sandıklarda iştirakçi olanlar ile sandıklardan ayrılmış olup, aylık veya gelir almayanların sandıklara karşı hak sahibi olmaları halinde tahsis talep tarihi itibarıyla aylıkları, bu Kanunun geçici 2 nci maddesi hükümlerine göre hesaplanır. Geçici 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin uygulanmasında bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönem için 506 sayılı Kanun hükümlerine göre Kurum tarafından ve vakıf senetlerine göre ilgili sandıklar ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlar tarafından Kurum kontrolünde hesaplama yapılır. Geçici 2 nci madde kapsamında hesaplanacak aylıklar ile sandıkta geçen süreler dikkate alınarak sandık hükümlerine göre hesaplanacak aylıklar arasında fark olması halinde söz konusu farklar, peşin değer hesabında dikkate alınır ve Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ilgililere ödenmeye devam edilir. Bu kişilerin gelir ve aylıklarının durum değişikliği nedeniyle artırılması, azaltılması, kesilmesi ve yeniden bağlanması işlemleri sırasında vakıf senetlerine göre yapılacak hesaplamalar ilgili sandıklar veya sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlar tarafından Kurum kontrolünde yapılır.

Sandık iştirakçileri ile aylık ve/veya gelir bağlanmış olanlar ve bunların hak sahiplerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna devrinden sonra bu kişilerin tabi oldukları vakıf senedinde bulunmasına rağmen karşılanmayan diğer sosyal hakları ve ödemeleri, sandıklar ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlarca karşılanmaya devam edilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile bu maddenin beşinci ve altıncı fıkralarında belirtilen farklara ilişkin peşin değer ilk taksitle birlikte defaten veya taksitler halinde ödenmesi konusu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlar ile sandıkların görüş ve önerileri alınarak Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenir. Taraflar, Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek tarihe kadar görüş ve önerilerini yazılı olarak verirler.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin iş ve işlemlerde Türkiye Odalar, Borsalar ve Birlik Personeli Sigorta ve Emekli Sandığı Vakfı iştirakçilerini

	<p>istihdam eden kuruluşları, 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile kurulan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği temsil eder.</p> <p>Söz konusu sandıklar ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlar ile Kurum, bu madde uygulamasına ilişkin tüm işlemler nedeniyle doğacak her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.</p> <p>Bu Kanunun kısa vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası hariç diğer hükümleri bakımından; vakıf senetlerinde bu Kanuna aykırı hükümler bulunması halinde, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla bu Kanun hükümleri uygulanır.</p> <p>30/4/2008 tarihinden itibaren, sandıklarca bağlanmış/bağlanacak olan gelir veya aylıklara yapılacak artışlar, 506 sayılı Kanuna göre bağlanan gelir veya aylıklara yapılan artışlardan fazla olamaz.</p> <p>Bu maddenin beşinci ve altıncı fıkralarına göre Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenecek olan aylık ve gelirler üzerindeki farklar ve bu madde çerçevesinde devre ilişkin belirlenecek usûl ve esaslar bu maddenin yayımından önce 506 sayılı Kanunun ek 36 ncı maddesine göre devri gerçekleşmiş veya devam eden sandıklar için uygulanmaz.</p> <p>5411 sayılı Bankacılık Kanununun 58 inci maddesi hükümleri bu madde kapsamında yapılacak devir ve diğer işlemler hakkında uygulanmaz.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA:</p> <p>506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sandıkların iştirakçileri ile aylık veya gelir bağlanmış olanlar ile bunların hak sahipleri herhangi bir işleme gerek kalmaksızın bu maddenin yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilerek bu Kanun kapsamına alınacak. Üç yıllık süre Bakanlar Kurulu kararı ile en fazla iki yıl daha uzatılabilir. Devir tarihi itibarıyla sandık iştirakçileri bu Kanunun 4 üncü maddesinin (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacak.</p> <p>Sandık iştirakçileri ile aylık ve/veya gelir bağlanmış olanlar ve bunların hak sahiplerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna devrinden sonra bu kişilerin tabi oldukları vakıf senedinde bulunmasına rağmen karşılanmayan diğer sosyal hakları ve ödemeleri, sandıklar ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlarca karşılanmaya devam edilecek.</p> <p>Devir işlemi tamamlanıncaya kadar, sandık iştirakçileri, sandıktan aylık ve gelir alanlar ile bunların hak sahiplerinin sağlık ve sosyal sigorta yardımlarının sağlanması ile primlerinin tahsil edilmesine, ilgili sandık mevzuat hükümlerine göre sandıklarca ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlarca devam edilecek.</p> <p>Türkiye Odalar, Borsalar ve Birlik Personeli Sigorta ve Emekli Sandığı Vakfı iştirakçilerini istihdam eden kuruluşları, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile kurulan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği temsil edecek.</p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>2108 sayılı Yasaya ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 21- (Ek: 17/4/2008- 5754/73. md.) Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 2108 sayılı Yasanın 4 üncü maddesine göre muhtar seçildikleri tarih itibarıyla 1479 sayılı Kanuna göre kayıt ve tescilleri yapılan köy muhtarlarından; bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendi hükümlerine göre sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenlerin bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde yazılı talepte bulunmaları halinde sigortalılıkları aynen devam ettirilir. Bu süre içerisinde talepte bulunmayanlar hakkında ise bu Kanun hükümleri uygulanır.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>2108 sayılı Yasaya ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmiştir.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
	<p>Anonim şirket kurucu ortaklarının sigortalılıklarına ilişkin geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 22- (Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendinde belirtilen anonim şirketlerin kurucu ortaklarından daha önce 1479 sayılı Kanunun 24 üncü maddesine tabi olarak sigortalı olanlardan sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenlerin bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde yazılı talepte bulunmaları halinde sigortalılıkları aynen devam ettirilir. Bu süre içerisinde talepte bulunmayanların sigortalılıkları ise bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla sona erer.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>5510 sayılı yasada, Anonim Şirketlerin kurucu ortaklarının zorunlu 4/b sigortalısı olmaları kaldırılmıştır. Anonim şirketlerin kurucu ortaklarından daha önce 1479 / 24 üncü maddesine tabi olarak sigortalı olanlardan sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenlerin bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde yazılı talepte bulunmaları halinde sigortalılıkları aynen devam ettirilir. Bu süre içerisinde talepte bulunmayanların sigortalılıkları ise bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla sona erecek.</i></p>	

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
<p>Yürürlük MADDE 108- <i>(Değişik: 9/5/2007 – 5655/1.md.)</i> Bu Kanun 1/1/2008⁴⁴ tarihinde yürürlüğe girer.</p>	<p>Yürürlük MADDE 108- <i>(Ek: 17/4/2008– 5754/73. md.)</i> Bu Kanunun; a) Geçici 20 nci maddesinin son fıkrası 1/1/2008 tarihinde, b) 72 nci ve 73 üncü maddeleri, geçici 6 ncı maddesinin yedinci fıkrasının (b) bendi, geçici 7 nci maddesinin son fıkrası, geçici 9 uncu maddesinin bir ilâ dördüncü fıkraları ile geçici 17 nci maddesi, geçici 20 nci maddesinin onikinci fıkrası 30/4/2008 tarihinde, c) 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) ilâ (8) ve (10) numaralı alt bentleri ile (f) bendinde sayılanlar için genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olarak; 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1), (2), (8), (9), (10), (16), (17), (20), (22), (23), (24), (25), (26) ve (27) numaralı bentleri, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 79 uncu maddeleri, 80 inci maddesinin dördüncü fıkrası, 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ve ikinci fıkrası, 82 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 87 ilâ 89 uncu maddeleri, 97 nci maddesinin son fıkrası, geçici 1 inci maddesinin son fıkrası, geçici 3 üncü maddesi, geçici 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrası, geçici 11 inci maddesinin ikinci fıkrası, geçici 12 inci maddesi hükümleri 1/7/2008 tarihinde, d) Diğer hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başında, yürürlüğe girer.</p>
<p>YORUM VE AÇIKLAMA: <i>5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihleri belirtilmiştir.</i> <i>5510 sayılı Kanunun 72. maddesiyle ilgili olarak, yürürlük tarihi hem 1/1/2008 ve hem de 1/7/2008 tarihi belirtilmiştir.</i> <i>Yine, “Diğer hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başında” yürürlüğe gireceği belirtilerek, ilk defa bir yasa maddesinde yürürlük tarihi olarak açık bir tarih belirtmek yerine, ay başında yürürlüğe gireceği yer almıştır.</i></p>	

⁴⁴ Bu maddede yer alan "1/1/2007" ibaresi, 9/5/2007 tarihli ve 5655 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle "1/1/2008" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

5510 SAYILI KANUN	5754 SAYILI KANUNLA DEĞİŞTİRİLEN ŞEKLİ
Yürütme MADDE 109- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	
YORUM VE AÇIKLAMA: <i>Yürütme maddesidir.</i>	

5754 SAYILI KANUNLA DİĞER BAZI KANUNLARDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 75– 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun:

1) 72 nci maddesinin son fıkrasında geçen “Bu Kanunun 64 üncü maddesinin (a, b, c, ç, d ve e) fıkralarında açıklanan” ibaresi ile ek 77 nci maddesinin birinci fıkrasında geçen “Bu Kanunun 64 üncü” ibaresi “5510 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin sekizinci fıkrasında belirtilen” şeklinde değiştirilmiştir.

2) 40 inci, 65 inci, 72 nci, 103 üncü, ek 31 inci, ek 71 inci, ek 77 nci ilâ ek 79 uncu ve ek 81 inci maddelerinin sonuna “Yukarıdaki hükümler 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar ile hak sahipleri hakkında ilgisine göre uygulanır.” cümlesi eklenmiştir.

3) Ek 77 nci maddesinin birinci fıkrasının; (b) bendinde yer alan "Astsubaydan subay olanlar, astsubaylar" ibaresinden sonra gelmek üzere "birinci derecenin üçüncü kademesine kadar yükseltir." ibaresi eklenmiş, "ve uzman" ibaresi "Uzman" şeklinde değiştirilmiş, (c) bendinde yer alan "yedek subay" ibaresi çıkarılmış ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Bu maddeye göre yükseltilemlerin dereceleri, 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinin (A) bendindeki hükümlere göre de ayrıca dikkate alınır.

Birinci fıkranın uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığınca çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

Bu maddeye göre yapılan ödemeler her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna olup, faturası karşılığında Hazineden tahsil edilir."

4) Ek 79 uncu maddesinin altıncı fıkrası "Yukarıda sayılan şehit ve malûllerin çocuklarına; ilköğretim öğrencileri için (1250), lise öğrencileri için (1875) ve yüksek öğrenim öğrencileri için (2500) gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar her ay eğitim ve öğretim yardımı yapılır. Bu yardımlar 1 Eylül-31 Aralık tarihleri arasında yılda bir kez olmak üzere ve ilgili eğitim öğretim yılında öğrenci olduklarını gösterir belge ile müracaat edenlere, talepte bulunduğu yılın Eylül ayında geçerli olan memur aylık katsayısına göre hesap edilerek başvurularını izleyen ay içinde toptan ödenir." şeklinde değiştirilmiştir.

5) Ek 81 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“EK MADDE 82- 1) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanlardan;

a) 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık bağlanan ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı çalışma sürelerinin tamamı 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında geçmiş olanlara,

b) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen sigortalılık hallerinin birden fazlasına tabi olarak çalışmış olmakla birlikte, anılan Kanun hükümlerine göre aylık bağlandığı sırada son defa uzun vadeli sigorta kolları açısından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmakta olanlara,

c) 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık bağlandığı sırada uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışmamakla birlikte, uzun vadeli sigorta kolları açısından son olarak 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmış olanlara,

d) Yaşlılık toptan ödemesi yapılmış olup uzun vadeli sigorta kolları açısından son olarak 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmış olanlara,

e) Uzun vadeli sigorta kolları açısından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmakta iken ölenlerin ölüm aylığı bağlanan veya ölüm toptan ödemesi yapılan hak sahiplerine,

f) Ölüm tarihi itibarıyla uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak çalışmamakla birlikte, uzun vadeli sigorta kolları açısından son olarak 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmış olanların ölüm aylığı bağlanan veya ölüm toptan ödemesi yapılan hak sahiplerine,

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından, 5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (21) numaralı bendinde belirtilen kamu idarelerinde aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında geçen uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süreleri esas alınarak emekli ikramiyesi; anılan Kanunun geçici 4 üncü maddesine göre aylığa veya toptan ödemeye hak kazanan sigortalıların emeklilik ikramiyesine ilişkin azami süre, hesap yöntemi, emekli ikramiyesinin hesabında kullanılan ödeme unsurları ile bu ödeme unsurlarına hak kazanma şartlarına ilişkin esas ve usûller, ödeme unsurlarının ikramiye hesabına esas alınan oran ve/veya miktarları dikkate alınarak ödenir. Ancak, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında geçen uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süreleri esas alınarak emekli ikramiyesi ödenebilmesi için; iş kanunlarına tabi olarak çalışmış olanların iş sözleşmelerinin kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olması, sözleşmeli personel statüsünde çalışmış olanların ise hizmet sözleşmelerinin ilgili mevzuatına göre iş sonu tazminatı veya aynı mahiyette olmakla birlikte başka bir adla ödenen tazminata hak kazanılmasını gerektirecek şekilde sona ermiş olması şarttır. Ayrıca, bu kişilerin, her ne suretle olursa olsun evvelce iş sonu tazminatı veya bu mahiyette olmakla birlikte başka bir adla tazminat ödenen süreleri ile kıdem tazminatı ya da emekli ikramiyesi ödenmiş olan süreleri, emekli ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz.

2) Bu madde kapsamında emekli ikramiyesi ödenenlerden vazife malûllüğü, kanunlarla belirlenen bekleme süresi sonunda kadrosuzluk, yaş haddi veya ölüm sebebiyle haklarında 5510 sayılı Kanunun uzun vadeli sigorta kolları kapsamında aylık bağlanmış veya toptan ödeme yapılmış olanlara; aylığa veya toptan ödemeye hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde emekli ikramiyesinin hesabında esas alınan katsayılarla meydana gelecek artış nedeniyle oluşacak ikramiye farkları ile ilk mali yılın birinci ayında katsayılar dışındaki diğer unsurlarda meydana gelecek artışa bu tarihte yürürlükte olan katsayılar uygulanmak suretiyle bulunacak ikramiye farkları, emekli ikramiyesi ile ilgili hükümlere göre ayrıca ödenir. Ancak, aylığa veya toptan ödemeye hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde katsayılarda artış yapılmadığı takdirde, müteakiben katsayılarda altı ay içinde yapılacak ilk artıştan doğan ikramiye farkları da ayrıca ödenir.

3) Emekli ikramiyesinin hak sahiplerine ödenecek olması, emekli ikramiyesinin miktarında bir indirimle gidilmesini gerektirmez. Emekli ikramiyesinin ödenecek hak sahiplerinin toplam sayısının birden fazla olması halinde, bu madde uyarınca hesaplanacak emekli ikramiyesinin tamamı 5510 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde belirtilen hisseleriyle orantılı olarak hak sahipleri arasında paylaşılır.

4) Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek emekli ikramiyelerini almadan ölen ve ölüm tarihinde hak sahibi bulunmayanların emekli ikramiyeleri, kanuni mirasçılara ödenir.

5) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmakta iken bu şekilde çalışmaları sona erdikten sonra uzun vadeli sigorta kolları açısından aynı Kanuna göre zorunlu olarak sigortalı olmayı gerektirecek bir işte

çalışmayanlardan, anılan Kanunun 50 nci maddesine göre isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödemeye devam ederek aylık bağlanan veya toptan ödeme yapılanlara, isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödedikleri süreler hariç 5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (21) numaralı bendinde belirtilen kamu idarelerinde uzun vadeli sigorta kollarına prim ödedikleri süreler için yukarıdaki fıkralarda belirtilen usûl ve esaslara göre emekli ikramiyesi ödenir.

6) 28/2/1982 tarihli ve 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile 28/2/1985 tarihli ve 3160 sayılı Emniyet Teşkilatı Uçuş ve Dalış Hizmetleri Tazminat Kanunu kapsamına giren personelden, uçuş, paraşüt, denizaltı, dalgıç ve kurbağa adam hizmetlerinin fiilen ifası sırasında; başka birinin sürekli bakımına muhtaç olacak şekilde malûl olanlar ile ölenlerin dul ve yetimlerine en yüksek Devlet memuru aylığı üzerinden, diğer malûllere ise mevcut aylıkları üzerinden yukarıdaki fıkralarda belirtilen usûl ve esaslar çerçevesinde ve 30 yıl hizmet yapmış gibi emekli ikramiyesi ödenir.

7) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmakta iken bu Kanunun ek 71 inci maddesi gereğince aynı sigortalılık haline göre sigortalılıkları devam ettirilenlere, 5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (21) numaralı bendinde belirtilen kamu idarelerinde uzun vadeli sigorta kollarına prim ödedikleri süreler için yukarıdaki fıkralarda belirtilen usûl ve esaslara göre emekli ikramiyesi ödenir. Ancak, 5434 sayılı Kanunun ek 71 inci madde kapsamına giren kuruluşların sermayelerindeki kamu payının % 50'nin altına düştüğü tarihten sonra, anonim şirket statüsünde olmayanların ise satışı veya devri tarihinden sonra 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olarak geçtiği kabul edilen süreler için emeklilik ikramiyesi ödenmez.

8) Bu madde gereğince ödenen emekli ikramiyesi, emekliye sevk onayı veren kamu idareleri (Danıştay Başkanları için Danıştay, Sayıştay Başkanları için Sayıştay) tarafından yazı ile istenilmesi üzerine en fazla iki ay içinde faturası karşılığında Sosyal Güvenlik Kurumunun göstereceği hesaplara yatırılır. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından (6) numaralı fıkra uyarınca fazladan ödenecek emekli ikramiyesi tutarları ile (7) numaralı fıkra gereğince

ödenen emekli ikramiyesi tutarları ise yazı ile istenilmesi üzerine en fazla iki ay içinde faturası karşılığında Hazine tarafından Sosyal Güvenlik Kurumunun göstereceği hesaplara yatırılır.

EK MADDE 83- Kendi isteği ile emekliye ayrılan, ancak daha sonra Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından hizmet süresinin eksik olduğu veya gerekli yaş şartını henüz haiz olmadığı tespit olunanlardan; emeklilik veya malûllük aylığı alınan süresi, eksik hizmet süresinden veya yaş şartının yerine getirilmesi için tamamlanması gereken süreden fazla olanların emeklilik işlemi iptal edilmez. Bunların en son aylık ödenen tarihten eksik hizmet süresi veya yaş şartının yerine getirilmesi için tamamlanması gereken süre kadar geriye gidilerek, bu dönemde kendilerine ödenen emeklilik veya yaşlılık aylıkları borç çıkarılır. Çıkarılan borç ve bu borca ilişkin faiz ile borç çıkarılan süreye ait kesenek ve kurum karşılıkları, ilgili kurum bütçesinin personel ödeneklerinden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına ödenir. Bu şekilde ilave olarak kesenek ve kurum karşılığı ödenen süreler için ilgililere ikramiye farkı ödenmez, ödenmiş olan ikramiyenin eksik hizmet süresine ilişkin kısmı geri alınmaz. Borç çıkarılan döneme ilişkin olarak ilgililer adına Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından karşılanmış olan tedavi ve ilaç bedelleri de kurumları bütçelerinden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına ödenir.”

6) Geçici 220 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 221- Ek 77 nci madde kapsamına girenlerin aylıkları, maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından itibaren, anılan maddede belirtilen esaslara göre yükseltilir. Ancak, bu yükseltmeden dolayı geçmişe yönelik aylık ve aylık farkı ödenmez.”

2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 76- 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun;

1) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Primlerini gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ait olduğu yılı takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar ödemeyenlerin o yılın 1 Ocak gününden itibaren,”

2) 21 inci maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 21- Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 29 uncu maddesinde belirtilen esaslara göre aylık bağlanır."

3) 30 uncu maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 30- Bu Kanunun gerektirdiğı her türlü yardım ve ödemeler için sigortalılardan % 12,5'i genel sağlık sigortası primi olmak üzere % 32,5 oranında prim alınır."

4) 39 uncu maddesinin (a) bendi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13, 14, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 34, 35, 36, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,76, 77,78, 88, 89, 94, 95, 96, 97, 100 ve 101 inci, geçici 2 nci ve geçici 5 inci maddeleri ile 41 inci maddesinin (b) bendi,"

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 77- 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ancak, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde sayılan genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin 5510 sayılı Kanun gereği ödedikleri katılım payları bu Kanun kapsamındadır. Ancak yıl içinde ödenen tutarlar, takip eden yılda Hazine tarafından Fona geri ödenir."

6245 sayılı Harcırak Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 78- 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırak Kanununun 18 inci maddesinin başlığı ve birinci fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki Şekilde değiştirilmiştir.

“Ehliyet tespiti, imtihan ve hava değişimi için başka yere gönderilenler:”

“Memurlar, yardımcı hizmetler sınıfına dahil personel ve kurumlarda yalnız denek mukabili çalışanlardan, memuriyet mahalli dışına;”

3201 sayılı Yurtdışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurtdışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 79- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurtdışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurtdışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun:

1) 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**MADDE 1-** Türk vatandaşlarının yurt dışında 18 yaşını doldurduktan sonra, Türk vatandaşı iken geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri, bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş olması ve istekleri halinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir."

2) 2 nci maddesinin (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (d) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

"a) Sosyal güvenlik kuruluşları; Sosyal Güvenlik Kurumu ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine tabi sandıkları,

b) Sosyal güvenlik kanunları; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi ile 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun ile bu kanunlara ait ek ve değişiklikleri"

3) 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Başvurulacak kuruluşlar

MADDE 3- Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilenler ile yurt dışında çalışmakta iken veya yurda kesin dönüş yaptıktan sonra ölenlerin Türk vatandaşı olan hak sahipleri sigortalının Türkiye’de hiçbir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi çalışması yoksa Sosyal Güvenlik Kurumuna, Türkiye’de çalışması varsa en son tabi olduğu sosyal güvenlik kuruluşuna müracaat etmek suretiyle bu Kanunla getirilen haklardan yararlanırlar.

Sosyal güvenlik sözleşmeleri uygulanmak suretiyle kendilerine veya hak sahiplerine kısmi aylık bağlanmış olanların borçlanma işlemleri aylık aldıkları sosyal güvenlik kuruluşunca yapılır."

4) 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Borçlanma tutarı ve borçlanma tutarının iadesi

MADDE 4- Borçlanılacak her bir gün için tahakkuk ettirilecek borç tutarı, başvuru tarihindeki 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 82 nci maddesinde belirtilen prime esas asgari ve azamî günlük kazanç arasında seçilecek günlük kazancın % 32'sidir. Ancak, prime esas asgari günlük kazancın altında olmamak üzere borçlanma tutarına esas alt sınırı farklı bir miktarda belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Borçlanılan süreler, yurda kesin dönüş yapılmış olması şartıyla aylık tahsisi için yazılı talepleri halinde 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin son fıkrası hükümlerine göre değerlendirilir. Tahakkuk ettirilen borç tutarı, tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde ödenir. Ödeme yapılan gün sayısı prim

ödeme gün sayısına ve prime esas kazanca dahil edilir. Tahakkuk ettirilen prim borcunu tebligat tarihinden itibaren üç ay içerisinde ödemeyenler için yeniden başvuru şartı aranır.

Borçlanmadan sonradan vazgeçenler ile yapılan borçlanma sonrasında aylık bağlanması için gerekli şartları yerine getiremeyenlere ve bunların hak sahiplerine talepleri üzerine yaptıkları ödemeler, faizsiz olarak iade edilir.

Ancak yurt dışında iken borçlanma isteğinde bulunacak sigortalı veya hak sahipleri Yeni Türk Lirası olarak bildirilecek tutarın karşılığını döviz cinsinden, Türkiye'de ise Yeni Türk Lirası olarak öderler."

5) 5 inci maddesinin birinci fıkrası "Yurt dışındaki sigortalılık sürelerinin tespitinde, bunu belirten ve istek sahibinin ibraz edeceği ispatlayıcı belgelerde kayıtlı bulunan tarihler arasındaki son tarihten geriye doğru olmak üzere gün sayıları esas alınır, bu tespit 1 yıl 360 gün, 1 ay 30 gün hesaplanır." şeklinde değiştirilmiş; aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Yurtdışı hizmet borçlanmasına ait süreler 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre hangi sigortalılık haline göre geçmiş sayılacağı belirlenmesinde; Türkiye'de sigortalılıkları varsa borçlanma talep tarihindeki en son sigortalılık haline göre, sigortalılıkları yoksa aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında geçmiş sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

Sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülkelerdeki hizmetlerini, bu Kanuna göre borçlananların, sözleşme yapılan ülkede ilk defa çalışmaya başladıkları tarih, ilk işe giriş tarihi olarak dikkate alınmaz."

6) 6 ncı maddesinin (A) fıkrasının son paragrafı "Yukarıdaki şartları yerine getirenlerden tahsise hak kazananların aylıkları, yazılı istek tarihini takip eden ay başından itibaren başlatılmak üzere 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi hükümlerine göre bağlanır" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"B) Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği alanlar ile Türkiye'de sigortalı çalışmaya başlayanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal güvenlik destek primi hakkındaki hükümleri, bu Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlar için uygulanmaz.

Yurt içinde veya yurt dışında çalışması sona erenlerin veya ikamete dayalı bir ödenek alanlardan ödenekleri sona erenlerin, aylıklarının tekrar ödenmesi için yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihini izleyen ay başından itibaren aylıkları tekrar ödenmeye başlanır."

7) Geçici 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 5- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi iştirakçi olanların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce veya sonra yurtdışında geçen hizmetlerinin borçlandırılmasında, borç tutarı ilgililerin Türkiye'den ayrılmadan önce Sandığa tabi hizmetlerinden en son bıraktıkları derece ve kademelerine yurtdışında geçirdikleri ve borçlanmak istedikleri sürenin her üç yılına bir derece ve her yılına bir kademe verilmek ve öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 36 ncı maddesindeki yükselebilecekleri dereceleri geçmemek üzere tespit edilecek derece, kademe ve ek göstergeleri ile emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait tüm unsurların toplamının müracaat tarihinde yürürlükte olan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarlar esas alınarak, yine o tarihteki kesenek ve karşılık oranlarına göre hesap edilir.

GEÇİCİ MADDE 6- Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerden 1/1/1989 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar zorunlu göçe tabi tutulan, Türk vatandaşı olup Türkiye'de ikamet eden ve 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı Kanun dahil olmak üzere sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir veya aylık almamak koşulu ile yurt dışında geçen ve belgelendirilen çalışma süreleri bu Kanuna göre borçlandırılmak suretiyle yaşlılık aylığı bağlanmasında sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir.

GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce hizmet borçlanması talebinde bulunanlardan; borç tahakkuku yapılmış olanların, borç tahakkuku ile ilgili işlemleri devam edenlerin, tahakkuk ettirilen borçlarını ödeyenlerin ve borçlandıkları yurtdışı hizmetleri dikkate alınarak aylık bağlanmış olanların kazanılmış hakları saklıdır.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanların 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki yurtdışı borçlanma süreleri de, aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında değerlendirilir. Bunların aylıklarının hesabında 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Bu Kanunun uygulamasında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası, 82 nci maddesi, 106 ncı maddesinin birinci fıkrasının (24) numaralı bendi ve geçici 7 nci maddesinin dördüncü fıkrası bu maddenin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş sayılır."

2802 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 80- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 16- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı veya iştirakçi olup 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan 103 üncü maddede unvanları belirtilenlerin emeklilik kesenek ve karşılıkları ile emekli aylıkları ve ikramiyelerinin hesaplanmasında 29/6/2006 tarihli ve 5536 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki bu hususlara dair hükümlerin uygulanmasına devam olunur.”

1479 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 81- 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Kanunun ek geçici 6 ncı maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK GEÇİCİ MADDE 6- 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiğı tarihe kadar T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesinde belirtilen emekli sandıkları ile kanunla kurulu diğer emekli sandıklarınca kendilerine yaşlılık, malûllük veya ölüm aylığı bağlananlar, 1/10/1972 tarihinden itibaren 1479 sayılı Kanun kapsamı dışında sayılırlar.

Ancak, bu Kanuna tabi hizmet süreleri, diğer kurum ve sandıklara bildirilmiş ise bu hizmetler geçerli sayılır.”

818 sayılı Borçlar Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 82- 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 323 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İş sahibi mukavele edilen yahut adet olan yahut kendisinin bağlı bulunduğu umumi mukavelede tespit olunan ücreti tediye ile mükelleftir. Çalıştırılan işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde ödenenlerin özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesi hususunda; tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı işçi sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alarak iş sahiplerini zorunlu tutmaya, banka hesabına yatırılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın, brüt ya da kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net miktar üzerinden olup olmayacağını belirlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı müştereken yetkilidir. Çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan iş sahipleri, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler.

İşçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarının özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesine ilişkin diğer usûl ve esaslar anılan bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 83- 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun;

1) 14 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kararlaştırılan ücret, her ay peşin olarak ödenir. İlave ücretlerin sigorta primlerinin ödenmesi mecburidir. Çalıştırılan gazetecinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesi hususunda; tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı gazeteci sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alarak işverenleri zorunlu tutmaya, banka hesabına yatırılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın, brüt ya da kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net miktar üzerinden olup olmayacağını belirlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı müştereken yetkilidir. Çalıştırdığı gazetecilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler, gazetecilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler. Gazetecinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarının özel olarak açılan banka hesaplarına yatırılmak suretiyle ödenmesine ilişkin diğer usûl ve esaslar anılan bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

2) 27 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “zamanında ödemeyen” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya gazetecinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırılmaksızın ödenmesi durumunda, her bir gazeteci için,” ibaresi eklenmiştir.

YORUM VE AÇIKLAMA:

Ücretler Bankadan Ödenecek

5754 sayılı Kanunla, Basın İş Kanunu kapsamında çalıştırılan gazetecilere ücretlerin bankadan ödenmesiyle ilgili düzenleme 08.05.2008 tarihinde yürürlüğe girdi. Gazetecilerin ücretleri, diğer çalışanlardan farklı olarak her ay peşin olarak ödenmektedir. İlave ücretlerin sigorta primlerinin de ödenmesi zorunlu tutulmuştur. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakı kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenecek. Ancak hangi işverenlerin ücret ve bu gibi ödemeleri bankadan yatırmak zorunda olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenecek.

İşverenlerin tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı gazeteci sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurlar dikkate alınarak belirlenecek. Çalıştırdığı gazetecilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, gazetecilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemeyecekler.

Kanun hükmü yürürlüğe girdi ama, yönetmelikle zorunlu tutulacaklar henüz belirlenmedi. Hangi işverenlerin bu zorunluluk kapsamına girdiği kısa bir süre içinde belirlenerek duyurulacak. Gazeteciye ücretini zaruret olmaksızın zamanında ödemeyen veya gazetecinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırılmaksızın ödenmesi durumunda, her bir gazeteci için işverene 1.500.-YTL idarî para cezası verilecektir.

854 sayılı Deniz İş Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 84- 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanununun;

1) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendindeki “yeri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile zorunlu tutulan işverenler için gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının ödeneceği banka özel hesap numarası” ibaresi eklenmiştir.

2) 29 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak gemiadamına işi karşılığında işveren veya işveren vekili tarafından ödenen bir meblağdır. Çalıştırılan gemiadamına ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesi hususunda; tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı gemiadamı sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alarak işverenleri veya işveren vekillerini zorunlu tutmaya, banka hesabına yatırılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın, brüt ya da kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net miktar üzerinden olup olmayacağını belirlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı müştereken yetkilidir. Çalıştırdığı gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya işveren vekilleri, gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler. Gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının özel olarak açılan banka hesaplarına yatırılmak suretiyle ödenmesine ilişkin diğer usûl ve esaslar anılan bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın, gemi adamına hizmet akdinde gösterilen yer ve devrelerde tam olarak ödenmesi, işverenler ile işveren vekillerinin birinci fıkra uyarınca zorunlu tutulduğu durumlarda ise özel olarak açılan banka hesabına yatırılması mecburidir.”

3) 51 inci maddesinin son fıkrasından önce gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırmayan işveren, işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemiadamı için bin iki yüz Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir.”

YORUM VE AÇIKLAMA:

Ücretler Bankadan Ödenecek

5754 sayılı Kanunla, Deniz İş Kanunu kapsamında çalıştırılan gemiadamına ücretlerin bankadan ödenmesiyle ilgili düzenleme 08.05.2008 tarihinde yürürlüğe girdi. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakı kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenecek. Ancak hangi işverenlerin ücret ve bu gibi ödemeleri bankadan yatırmak zorunda olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenecek.

İşverenlerin tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı gemiadamı sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurlar dikkate alınarak belirlenecek. Çalıştırdığı gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemeyecekler. Kanun hükmü yürürlüğe girdi ama, yönetmelikle zorunlu tutulacaklar henüz belirlenmedi. Hangi işverenlerin bu zorunluluk kapsamına girdiği kısa bir süre içinde belirlenerek duyurulacak. Gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırmayan işveren, işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemiadamı için 1.200.-YTL idari para cezası verilecek.

4857 sayılı İş Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 85- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun;

1) 32 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenir. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak, yabancı para olarak kararlaştırılmış ise ödeme günündeki rayice göre Türk parası ile ödeme yapılabilir. Çalıştırılan işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesi hususunda; tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı işçi sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alarak işverenleri veya üçüncü kişileri zorunlu tutmaya, banka hesabına yatırılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının, brüt ya da kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net miktar üzerinden olup olmayacağını belirlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı müştereken yetkilidir. Çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler.

İşçinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının özel olarak açılan banka hesaplarına yatırılmak suretiyle ödenmesine ilişkin diğer usûl ve esaslar anılan bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

2) 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a. 32 nci maddesinde belirtilen ücret ile işçinin bu Kanundan veya toplu iş sözleşmesinden veya iş sözleşmesinden doğan ücret ödemelerini süresi içinde kasden ödemeyen veya eksik ödeyen, 39 uncu maddesinde belirtilen komisyonun belirlediği asgari ücreti işçiye ödemeyen veya noksan ödeyen, ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödemeyen işveren, işveren vekili ve üçüncü kişiye bu durumda olan her işçi ve her ay için yüz Yeni Türk Lirası idari para cezası ,”

YORUM VE AÇIKLAMA:

Ücretler Bankadan Ödenecek

5754 sayılı Kanunla, 4857 sayılı İş Kanun kapsamında çalışanların ücret ödemeleriyle ilgili düzenleme 08.05.2008 tarihinde yürürlüğe girdi. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakı kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenecek. Ancak hangi işverenlerin ücret ve bu gibi ödemeleri bankadan yatırmak zorunda olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenecek.

İşverenlerin tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı işçi sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alınarak belirlenecek. Çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemeyecekler.

Kanun hükmü yürürlüğe girdi ama, yönetmelikle zorunlu tutulacaklar henüz belirlenmedi. Hangi işverenlerin bu zorunluluk kapsamına girdiği kısa bir süre içinde belirlenerek duyurulacak.

4857 Sayılı İş Kanunu kapsamında çalışan işçinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödemeyenlere bu durumda olan her işçi ve her ay için 100.-YTL idari para cezası uygulanacak.

5411 sayılı Bankacılık Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 86- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanunu, 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun, 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanunu ile 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalıştırılan işçi, gemiadamı ve gazetecinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikte her çeşit istihkak ödemelerinin özel olarak açılan banka hesabına yapılması halinde, bu hesaplara ilişkin bilgi ve belgelerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı ile bunlara bağlı kurum ve kuruluşlara verilmesi sırrın ifşası sayılmaz. Bu bilgi ve belgelerin verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunca belirlenir.”

3816 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 87- 18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Kanunun;

1) 1 inci maddesindeki “Genel Sağlık Sigortası uygulamasına geçilinceye kadar” ibaresi metinden çıkarılmış, 5 inci maddesi ile 3 üncü maddesinin (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

2) 2 nci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“**MADDE 2-** Bu Kanun; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13 ve 14 üncü maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılar hariç hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında bulunmayan ve bu Kanunun öngördüğü usûl ve esaslar çerçevesinde belirlenecek aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarı 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen brüt asgari ücretin 1/3 ünden az olan ve Türkiye’de ikamet eden Türk vatandaşlarının; 5510 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde sağlanacak sağlık yardımlarını kapsar.

Yeşil kart almaya hak kazananlara 18 yaşını doldurmamış çocuklar da dahil başvuru tarihi esas alınarak yeşil kart düzenlenir. Ancak bu kişilerin yeşil kart veren birimlere başvuru tarihinden önceki bir tarihte acil haller nedeniyle sağlık hizmeti sunucusuna başvurması halinde, yeşil kart veren birimlere başvuru tarihinden önceki doksan günü geçmemesi kaydıyla sağlık hizmet sunucusuna başvurduğu tarih itibarıyla yeşil kart düzenlenir.

Ancak, herhangi bir sağlık güvencesi altında olanlara bağımlı olarak sağlık hizmetlerinden yararlanması gerekenler, silah altında bulunanlar bu Kanun kapsamı dışındadır.

Ayrıca, hane halkı arasında genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamında olmayan birisinin bulunması halinde, bu Kanunun öngördüğü usûl ve esaslar çerçevesinde belirlenecek aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarı dikkate alınarak bu Kanun kapsamında değerlendirilir.

Birinci fıkradaki miktarı üç katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

3) 9 uncu maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“**MADDE 9 -** Primin tahakkuk ettirileceği ay itibarıyla, yeşil kart verilen kişi sayısının üçe bölünmesi suretiyle bulunacak kişi sayısının, 5510 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına girenler için tespit edilen prim miktarı ile çarpımı sonucu bulunacak olan tutar Sosyal Güvenlik Kurumu bütçesine ilave edilir.”

5502 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 88- 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin (a) bendinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yukarıdaki fıkraya kapsamındaki kişi ve kurumlarca, 1/1/2007 tarihinden önce Kuruma gönderilen faturalardan henüz incelemesi tamamlanmamış olanlar, yukarıdaki fıkraya göre incelenerek yılı bütçesine gider kaydedilir, avans verilmiş ise mahsup edilir. Verilen avanslardan iade edilmesi gereken tutarlar, Kurum tarafından alacak hesaplarına alınır. İnceleme sonucu tespit edilen hata oranı ile incelemenin bu fıkraya hükümlerine göre yapıldığı ilgili kişi ve kurumlara yazılı olarak bildirilir. 1/1/2007 tarihinden sonra Kuruma incelenmek üzere teslim edilen faturalar için, örnekleme yapılarak fatura incelemesi yöntemini kabul etmeyen gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmeler, bu tercihlerini hizmet vermeye başlamadan önce ilgili kuruma yazılı olarak bildirir. Bildirimde bulunulmaması halinde örnekleme yöntemi kabul edilmiş sayılır. Örnekleme yöntemini kabul eden gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmelerin sözleşme veya ilgili mevzuatı içinde sonuçlandırılmayan alacaklarına mahsup edilmek üzere incelemesine başlanmamış alacak tutarını geçmemek üzere Kurum tarafından uygun görülecek oranda avans ödemesi yapılır. Örnekleme yoluyla tespit edilen hata oranının tüm alacaklara teşmili sonucunda kalan tutarın ödenmesi dışında sağlık hizmeti fatura eden gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmelere başka bir ödeme yapılmaz.”

2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasında Yapılan Değişiklikler

MADDE 89- 29/8/1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 4 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek bir çalışması bulunmayan veya bu kapsamda aylık ve gelir almayan köy ve mahalle muhtarları, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.”

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 90- 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun;

1) 46 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; dördüncü fıkrasında yer alan “hastalık ve analık sigortası primlerinin Sosyal Sigortalar Kurumuna veya ilgili sandıklara yatırılmasını sağlamak” ibaresi yerine “sigorta primlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna yatırılmasını sağlamak” ibaresi eklenmiştir.

“Bu Kanun, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrası kapsamında olanlardan bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalıları ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde açıklanan sandıklara tabi sigortalıları kapsar.

5510 sayılı Kanunun; 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri, ikinci fıkrası kapsamında olanlardan bir hizmet akdine dayalı olarak çalışmayanlar ve üçüncü fıkrası, 5 inci, 6 ncı ve geçici 13 üncü maddeleri kapsamında olanlar ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamında olmakla birlikte memur veya 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi sözleşmeli statüde bulunanlar ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu, 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu, 233 ve 399 sayılı kanun hükmünde karamameler ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat kanunlarındaki hükümlerine göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre geçici personel statüsünde çalıştırılanlar bu Kanun kapsamına dahil değildir.”

2) 48 inci maddesinin altıncı fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) 5510 sayılı Kanun gereği ödenecek sigorta primleri,”

3) 49 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşsizlik sigortası primleri ile sosyal güvenlik primlerine ilişkin hükümler

MADDE 49- İşsizlik sigortasının gerektirdiği ödemeleri, hizmet ve yönetim giderlerini karşılamak üzere, bu Kanunun 46 ncı maddesi kapsamına giren tüm sigortalılar, işverenler ve Devlet, işsizlik sigortası primi öder. İşsizlik sigortası primi, sigortalının 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 80 ve 82 nci maddelerinde belirtilen prime esas aylık brüt kazançlarından % 1 sigortalı, % 2 işveren ve %1 Devlet payı olarak alınır.

İşverenler, işsizlik sigortasına ilişkin prim yükümlülükleri nedeniyle sigortalıların ücretlerinden herhangi bir indirim veya kesinti yapamazlar.

Herhangi bir nedenle işçinin sigortalılık durumunun sona ermesi halinde, o ana kadar işçiden ve işverenden kesilen işsizlik sigortası primleri ile Devlet payı iade edilmez.

İşsizlik sigortasına işverenlerce ödenen primler kazancın tespitinde gider olarak kabul edilir, sigortalılarca ödenen primler de gerçek ücretin hesaplanmasında gelir vergisi matrahından indirilir.

İşsizlik sigortası primleri ile ilgili olarak; 5510 sayılı Kanunun 80, 82, 86, 88, 89, 90, 91, 93 ve 100 üncü madde hükümleri uygulanır.

İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından, sigortalı ve işyeri bazında kayıtların tutulmasından, toplanan primler ile uygulanacak gecikme cezası ile gecikme zammının Fona aktarılmasından, teminat ve hak edişlerin prim borcuna karşılık tutulmasından, yersiz olarak alınan primlerin iadesinden Sosyal Güvenlik Kurumu görevli, yetkili ve sorumludur.

Sosyal Güvenlik Kurumu bir ay içinde tahsil ettiği primler ile gecikme cezası, gecikme zammı ayrı ayrı göstermek suretiyle tahsil edildiği ayı izleyen ayın onbeşine kadar Fona aktarır. Uygulamaya ilişkin hususlar Sosyal Güvenlik Kurumu ve Kurum arasında düzenlenen bir protokol ile belirlenir.

Kurum, Sosyal Güvenlik Kurumunun ay itibarıyla Fona intikal ettirdiği işçi ve işveren paylarını dikkate alarak Devlet payını Hazine Müsteşarlığından talep eder. Hazine Müsteşarlığı talep edilen miktarı talep tarihini izleyen onbeş gün içinde Fona aktarır.

İşsizlik sigortası gelirleri vergiye tabi değildir. Bu gelirlerden hiçbir vergi, resim ve harç kesintisi yapılamaz.”

4) 53 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (B) bendinin (b) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) 5510 sayılı Kanun gereği ödenecek sigorta primlerinden,”

168 sayılı Yabancı Memleketlerde Türk Asıllı ve Yabancı Uyruklu Öğretmenlere Sosyal Yardım Yapılması Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 91- 16/12/1960 tarihli ve 168 sayılı Yabancı Memleketlerde Türk Asıllı ve Yabancı Uyruklu Öğretmenlere Sosyal Yardım Yapılması Hakkında Kanunun;

1) 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 1-** Yabancı memleketlerde Türk kültürüne hizmet eden Türk asıllı ve yabancı uyruklu öğretmen veya din görevlilerine; görevlerinden ayrılışları halinde kendilerine, vefatları halinde ise dul ve yetimlerine bu Kanun hükümlerine göre sosyal yardım yapılır.

Sosyal yardımdan faydalanabilmek için;

a) 25 yıl veya daha fazla hizmetten sonra görevden ayrılmak veya asgari onbeş yıl hizmeti bulunup 60 yaşını tamamlamış olmak,

b) Özürlü olması veya tedavisi mümkün olmayan hastalık sebebiyle çalışamaz hale geldiğinin, en az üç doktordan oluşan bir sağlık kurulu tarafından düzenlenecek raporla belgelenmesi ve bu raporda belirtilen sebebin görevini yapmasına engel teşkil ettiğinin Sağlık Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Dışişleri Bakanlığınca uygun görülmesi,

c) Durumu yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde gösterilen haller kapsamına girmemekle birlikte, Dışişleri Bakanlığı tarafından takdir edilecek sebeplerle görevini bırakmış olmak,

d) Görevlerini yapmaları sırasında, şahsiyet ve Türk kültürüne hizmetlerinin sebep ve etkisiyle, buldukları ülke makamlarınca görevlerinden men edilmiş olmak,

şartlarından en az birisini haiz olunması zorunludur.”

2) 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 2-** Yapılacak sosyal yardımın aylık tutarı ile yardımların tahakkuku ve ödenmesine ilişkin hususlar; ilgililerin hizmet yılları ile tamamlamış oldukları eğitimin seviyesi ve alanı, pedagojik formasyonlarının bulunup bulunmadığı, görev unvanları, yerleştikleri ülke ve mahalli geçim endekslerindeki gelişmeler dikkate alınarak, her yıl Dışişleri, Maliye ve Milli Eğitim bakanlıkları ile Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından müştereken tespit olunur.

Bu Kanun uyarınca sosyal yardım yapılmakta olanların kendileri ile bunların tedavi yardımı ya da hastalık sigortası hakkı bulunmayan eşlerinin, Türkiye’de sağlık kurum ve kuruluşlarındaki tedavilerine ilişkin giderler ile ilaç giderleri; 8/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanunda düzenlenmiş olan şartlar aranmaksızın, yeşil kart verilmek suretiyle anılan Kanun hükümlerine göre karşılanır.”

3) 4 üncü maddesinde geçen “öğretmenlerin” ibaresi “öğretmenler ile din görevlilerinin” şeklinde; aynı maddede geçen “bunların sicilleri Milli Eğitim Bakanlığınca” ibaresi de “bunlardan öğretmen olanların sicilleri Milli Eğitim Bakanlığınca, din görevlisi olanların sicilleri ise Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından” şeklinde değiştirilmiştir.

2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler

MADDE 92- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun;

1) 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu aylıklar, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenecek ödeme gün ve dönemlerinde peşin olarak ödenir. Aylığa hak kazanma başlangıç tarihi ile ilk aylık ödemesinin yapıldığı ödeme döneminin ilişkin olduğu aya kadar olan haklar için ise defaten ödeme yapılır.”

2) Ek 1 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu maddenin birinci fıkrası hükümlerine göre aylık almaya hak kazanacak şekilde özürlü olduğunu belgeleyen ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan yetim olarak aylık veya gelir almakta olan çocuklardan bu kurumlardan aldıkları aylık veya gelir toplamı tutarları bu madde gereğince durumlarına göre ödenebilecek tutardan daha az olanlara; aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından (birden fazla sosyal güvenlik kurumundan aylık veya gelir alanlar için yalnızca tercih edecekleri bir sosyal güvenlik kurumu tarafından) ödenir ve bu şekilde ödenen tutarlar Hazineden tahsil edilir.”

3) 2022 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 1-** Bu Kanun kapsamındaki kişilere bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yersiz ödenen ve geri alınması gereken aylıklar ile bunlardan doğan ceza ve faizler terkin edilmiştir. İlgililer hakkında herhangi bir idari ve icrai takibat yapılmaz.”

MADDE 93- Bu Kanunun;

a) 75 inci maddesinin (4) numaralı bendi 1/9/2007 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 75 inci maddesinin (4) numaralı bendi hariç diğer hükümleri, 76 ila 78 inci maddeleri, 80 inci maddesi, 87 nci maddesi, 89 uncu maddesi, 90 inci maddesinin (1) ila (4) numaralı bentleri 2008 yılı Ekim ayı başında,

c) 91 inci maddesi 1/1/2008 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer⁴⁵.

MADDE 94- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

---

⁴⁵ **AÇIKLAMA:** 93 üncü maddede yer alan yürürlük tarihleri 5754 sayılı Kanunla diğer bazı kanunlarda yapılan düzenlemelerle ilgilidir. 5510 sayılı Kanunla ilgili yürürlük tarihleri bu kitabın Bu Kitabın 260. sayfasında yer almaktadır.